แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ปริญญานิพนธ์

ของ

อุมาพร บุญเพชรแก้ว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

พฤษภาคม 2553

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ปริญญานิพนธ์

ของ

อุมาพร บุญเพชรแก้ว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

พฤษภาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

บทคัดย่อ

ของ

อุมาพร บุญเพชรแก้ว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

พฤษภาคม 2553

อุมาพร บุญเพชรแก้ว (2553). *แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง* ปริญญานิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ภาณี วัฒนโอฬาร, รองศาสตราจารย์สุรภี อิงคากุล.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว และศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว เพื่อนำมาเป็นแนวทางการวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน แบ่งเป็นภาครัฐ ภาคประชาชนท้องถิ่น ภาคเอกชน และนักท่องเที่ยว ใช้เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ รายการตรวจสอบทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวก และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 4 กลุ่ม เห็นว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญที่สุด คือ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ คือ วัดเขาอ้อ ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล คือ เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม คือ กิจกรรมล่องเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ คือ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านขนส่งสินค้าและนักท่องเที่ยว

จุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และโดดเด่นได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย แต่จุดอ่อน คือ ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว มีโอกาสพัฒนาเป็นแม่แบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำมากที่สุด ทั้งนี้อุปสรรคที่สำคัญที่สุดคือ การมีคู่แข่งแหล่งท่องเที่ยวอำเภอใกล้เคียง ภาครัฐมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย และแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่วนภาคประชาชนคือการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตชุมชน ภาคเอกชนนั้นมีบทบาทในการร่วมมือกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ขัดต่อศีลธรรม ลดอาชญากรรม ยาเสพติด และส่งเสริมสุขภาพอนามัยที่ดี

แนวทางการการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืนจัดการการท่องเที่ยวคือเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อปลุกจิตสำนึกด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยต้องมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และให้ความรู้ การสื่อความหมาย และศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวช่วยกันอนุรักษ์

ธรรมชาติ มีกิจกรรมที่เน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และควรให้ทั้งภาคเอกชนและประชาชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมเพื่อช่วยกันดูแลทรัพยากรท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

GUILINES FOR ECOTPURISM MANAGEMENT IN KHUAN KHANUN DISTRICT, PHATTALUNG PROVINCE

AN ABSTRACT

BY

UMAPORN BOONPHETKAEW

Presented in Partial Fulfillment of Requirements for the

Master of Science Degree in Ecotourism Planning and Management

at Srinakharinwirot University

MAY 2010

Umaporn Boonphetkaew. (2010). *Guidelines for Ecotourism Management in Khuan Khanun District, Phattalung Province,* Thesis, M.S. (Ecotourism Planning and Management). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Asscoc.Prof.Panee Wattana-Oran, Assoc.Prof. Surapee Engkakul.

The purposes of this research were conduct the tourism resource audit, the SWOT analysis of the principles for guidelines for ecotourism management in Khuan Khanun District, Phattalung Province as well as the 4 sample groups: Government official sector, Private sector, Local people and Thai tourist included 400 samples. The instruments used were Resource Audit Checklists and Questionnaires, descriptive statistic were applied percentage, Mean and Standard deviation by using processing programme.

For the results showed that all 4 groups of respondents are agreed that, the most important of natural tourism resources, is Tha Le Noi Waterfowl Park, the tourism of cultural and historic resources is, Wat Khao Or. the tourism of traditional, way of life and the festival activities is, a cruising and watching birds in the Tha Le Noi Waterfowl Park festival. The tourism of services is, a good access to the tourist point and a transportation of goods and tourist.

The 4 groups of respondents is agreed that , the strength point in the development of ecotourism of Khuan Khanun district, Phattalung Province is a rich and distinguished natural resource, such as The Tha Le Noi Waterfowl, but weakness point is the lack of strategic planning for integration of tourism, but it is possible opportunity to develop a template of ecotourism in wetland. The most important trouble is to have competition nearby tourist district. For the Government, be setting policies roll and plans for development of ecotourism, for of the public sector is to maintain natural resources and conservation of cultural traditions and way of life, community. The public role of collaborating with the community in conservation of tourism resources and promote Tourism is not contrary to the moral, reduce drug crime and promote good health.

Guidelines for sustainable ecotourism that the all 4 groups have agreed is to management should focus on the tourist attractions, be managed as sustainable tourism, with the knowledge and to convey to visitors awareness to recognize the value and

importance of sustainable tourism should be the Tourist Information Center at Tourist Information Center of the State and the private sector are also suggestions to help prevent of water resources and ecological cleanliness of tourist in order to be sustainable.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ของ

อุมาพร บุญเพชรแก้ว

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่.....เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2553

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ภาณี วัฒนโอฬาร)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุรภี อิงคากุล)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ภาณี วัฒนโอฬาร)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุรภี อิงคากุล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สยาม ดำปรีดา)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากท่านรองศาสตราจารย์ภาณี วัฒนโอฬาร ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และท่านรองศาสตราจารย์สุรภี อิงคากุล กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาและประธานกรรมการบริหารหลักสูตร ท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยในการศึกษาตามหลักสูตรการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง ประธานการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์และท่านรองศาสตราจารย์สยาม ดำปรีดา ที่ร่วมเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์และให้คำแนะนำที่ดีในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทะเลน้อย เจ้าหน้าที่สวนพฤกษศาสตร์ เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าทะเลน้อย เทศบาลตำบลพนางตุง เทศบาลตำบลทะเลน้อย และสถานีตำรวจภูธรทะเลน้อย ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย ตลอดจนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่อำเภอควนขนุน คนในชุมชนบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทุกท่านที่คอยให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ และขอขอบคุณเพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะคุณวัชราภรณ์ ระยับศรี และคุณสุพจน์ ไทยสุริยะ ที่ให้คำปรึกษาและเป็นแรงผลักดันให้ผู้วิจัยมีกำลังใจในการทำวิจัย ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างยิ่งสำหรับคุณพ่อ คุณแม่ และน้องสาวที่คอยเป็นกำลังใจที่ดีตลอดมา

ผลจากการมุ่งมั่นในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับพ่อ แม่ ตลอดจนครูบาอาจารย์ที่ได้ประสิทธ์ประสาทวิชาทุก ๆ ท่าน และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ไม่อาจกล่าวถึงได้หมด ณ ที่นี้ ที่มีส่วนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงมาได้ด้วยดี

อุมาพร บุญเพชรแก้ว

สารบัญ

บทที่ หน้า

1 บทนำ..... 1

ภูมิหลัง..... 1

ความมุ่งหมายของการวิจัย..... 3

ความสำคัญของการวิจัย..... 3

ขอบเขตของการวิจัย..... 3

นิยามศัพท์เฉพาะ..... 4

กรอบแนวความคิดในการวิจัย..... 6

2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 7

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว..... 7

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน..... 29

แนวคิดและทฤษฎีด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน..... 39

บริบทพื้นที่ที่ศึกษา..... 43

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 56

3 วิธีการดำเนินการวิจัย..... 63

การสำรวจทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวและตรวจสอบแหล่งท่องเที่ยว..... 63

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 63

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 65

การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 69

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล..... 69

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 71

ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวและตรวจสอบแหล่งท่องเที่ยว..... 71

การวิเคราะห์แบบสอบถามภาครัฐ..... 85

การวิเคราะห์แบบสอบถามภาคเอกชน..... 98

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ **หน้า**

4 (ต่อ)

การวิเคราะห์แบบสอบถามภาคประชาชนท้องถิ่น..... 110

การวิเคราะห์แบบสอบถามภาคนักท่องเที่ยว..... 123

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ..... 178

5 **สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ**..... 182

สรุปผลการวิจัย..... 182

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 190

อภิปรายผล..... 192

ข้อเสนอแนะ..... 196

บรรณานุกรม..... 197

ภาคผนวก..... 204

ประวัติย่อผู้วิจัย..... 232

บัญชีตาราง

ตาราง **หน้า**

1 ขนาดตัวอย่างจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย..... 65

2 รายละเอียดข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 86

3 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาครัฐเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง 87

4 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาครัฐเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง 88

5 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาครัฐเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 89

6 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาครัฐเกี่ยวทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 89

7 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาครัฐเกี่ยวทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 90

8 ผลการวิเคราะห์ระดับจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาครัฐในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 91

9 ผลการวิเคราะห์ระดับจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาครัฐในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 93

10 ผลการวิเคราะห์ระดับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวภาครัฐในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 93

11 ผลการวิเคราะห์ระดับอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวภาครัฐในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 94

12 ผลการวิเคราะห์ระดับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จากภาครัฐ..... 95

13 รายละเอียดข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง 98

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

14 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาคเอกชนเกี่ยวทรัพยากรท่องเที่ยว ทางธรรมชาติในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 100

15 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาคเอกชนเกี่ยวทรัพยากรท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 101

16 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาคเอกชนเกี่ยวทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาลในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 102

17 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาคเอกชนเกี่ยวทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 102

18 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาคเอกชนเกี่ยวทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านบริการในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 103

19 ผลการวิเคราะห์ระดับจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคเอกชน ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 104

20 ผลการวิเคราะห์ระดับจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคเอกชน ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 105

21 ผลการวิเคราะห์ระดับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเอกชน ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 106

22 ผลการวิเคราะห์ระดับอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเอกชน ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 107

23 ผลการวิเคราะห์ระดับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการ ท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จากภาคเอกชน..... 107

24 รายละเอียดข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนท้องถิ่น อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง 111

25 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาคประชาชนท้องถิ่นเกี่ยวกับ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 113

26 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาคประชาชนท้องถิ่นเกี่ยวทรัพยากร ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 113

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

27 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาคประชาชนท้องถิ่นเกี่ยวทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาลในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 114

28 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาคประชาชนท้องถิ่นเกี่ยวทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 115

29 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาคประชาชนท้องถิ่นเกี่ยวทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 116

30 ผลการวิเคราะห์ระดับจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคประชาชนท้องถิ่น ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 117

31 ผลการวิเคราะห์ระดับจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคประชาชนท้องถิ่นในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 118

32 ผลการวิเคราะห์ระดับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคประชาชนท้องถิ่นในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 118

33 ผลการวิเคราะห์ระดับอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคประชาชนท้องถิ่นในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 119

34 ผลการวิเคราะห์ระดับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จากภาคประชาชนท้องถิ่น..... 120

35 รายละเอียดข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 123

36 วัตถุประสงค์การเดินทางและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 126

37 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 128

38 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติ..... 130

39 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม..... 130

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

40 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาลในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 131

41 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวทรัพยากร ท่องเที่ยวด้านกิจกรรมในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 131

42 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวทรัพยากร ท่องเที่ยวด้านบริการในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 132

43 ผลการวิเคราะห์ระดับจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 133

44 ผลการวิเคราะห์ระดับจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 134

45 ผลการวิเคราะห์ระดับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 135

46 ผลการวิเคราะห์ระดับอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 136

47 ผลการวิเคราะห์ระดับทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จากนักท่องเที่ยว..... 137

48 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นด้านทรัพยากรท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง (รวม)..... 140

49 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นด้านทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง(รวม)..... 143

50 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นด้านทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง (รวม)..... 146

51 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นด้านทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรม ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง (รวม)..... 149

52 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นด้านทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง (รวม)..... 152

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

53 ผลการวิเคราะห์ระดับจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง (รวม) 156

54 ผลการวิเคราะห์ระดับจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง (รวม) 160

55 ผลการวิเคราะห์ระดับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง (รวม) 163

56 ผลการวิเคราะห์ระดับอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จากภาครัฐ (รวม) 167

57 ผลการวิเคราะห์ระดับทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง (รวม) 170

58 ผลการวิเคราะห์บทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 174

59 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 177

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ **หน้า**

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 6
2 แนวคิดพื้นฐานที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ..... 15
3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ..... 16
4 แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง..... 44
5 แผนที่อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง..... 47
6 อุทยานนกน้ำทะเลน้อย..... 71
7 ที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยวของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทะเลน้อย..... 72
8 สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้..... 73
9 ทางเดินศึกษาธรรมชาติในสวนพฤกษศาสตร์..... 74
10 จุดชมภูมิทัศน์ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 ปี ธันวาคม 2550..... 75
11 พอยนุ้ย พอยใหญ่..... 76
12 ป้ายรณรงค์เพื่อรักษาความสะอาดบริเวณแหล่งท่องเที่ยว..... 77
13 วัดเขาอ้อ..... 77
14 ห้องสุขาบริเวณวัดเขาอ้อ..... 78
15 วัดดอนศาลา..... 79
16 วัดบ้านสวน..... 80
17 วัดสุนทราวาส..... 81
18 วัดป่าตอ..... 81
19 ห้องสุขาบริเวณวัดป่าตอ..... 82
20 ที่พักเอกชนสำหรับบริการนักท่องเที่ยว..... 84
21 ร้านขายของที่ระลึกบริเวณอุทยานนกน้ำทะเลน้อย..... 85
22 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (รวม)..... 141
23 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
และประวัติศาสตร์ (รวม)..... 143

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ **หน้า**

24 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล (รวม)..... 146

25 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรม (รวม)..... 149

26 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการ (รวม)..... 153

27 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยว (รวม)..... 157

28 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยว (รวม)..... 160

29 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว (รวม)..... 164

30 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว (รวม)..... 167

31 แผนภูมิแสดงทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (รวม) 173

32 แผนภูมิแสดงบทบาทภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนท้องถิ่น ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนกน้ำทะเลน้อย 176

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของโลกในหลายประเทศ ขณะเดียวกันก็ได้เติบโตจนกลายเป็นอุตสาหกรรมบริการหลักทางด้านการค้าระหว่างประเทศอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้องค์การท่องเที่ยวโลก หรือ WTO (World tourism organization) (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2549: ออนไลน์) ซึ่งเป็นหน่วยงานขององค์การสหประชาชาติได้พยากรณ์ไว้ว่า นักท่องเที่ยวนานาชาติ 650 ล้านคน ใน ค.ศ. 2000 นักท่องเที่ยวดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นเป็น 937 ล้านคน ใน ค.ศ. 2010 และจะเพิ่มขึ้นอีกเป็น 1,600 ล้านคน ใน ค.ศ. 2020 ซึ่งการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้มูลค่ามหาศาลให้แก่รัฐบาลหลายประเทศ อีกทั้งยังก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนเพิ่มพูนทางอ้อมในภาคอุตสาหกรรมหลายส่วน เช่น เครื่องประดับอัญมณีต่าง ๆ อาหาร เสื้อผ้า การขนส่ง และนันทนาการ เป็นต้น การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างงานจำนวนมากแก่ตลาดแรงงาน เราอาจกล่าวได้ว่า 1 ใน 10 คน ของผู้ที่เดินไปมาตามท้องถนน ทำงานอยู่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมภาคบริการ

การท่องเที่ยวโลก หรือ WTO (World tourism organization) ได้คาดการณ์ว่า ตั้งแต่ปี 2548 ภูมิภาคที่จะมีการเติบโตด้านการท่องเที่ยวอย่างมาก ได้แก่ ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (คาดว่าจะมีอัตราการเจริญเติบโตถึงร้อยละ10) (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2548: ออนไลน์) โดยเฉพาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งถึงแม้ว่าประเทศในอาเซียนจะมีความใกล้ชิดและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ภูมิภาคนี้กลับมีชื่อเสียงที่สุดในเรื่องของความหลากหลาย เนื่องจากนักท่องเที่ยวให้ความสนใจแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ อีกทั้งนโยบายที่ให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวของรัฐบาล ค่าครองชีพที่ต่ำ รวมถึงการใช้ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวมาสร้างจุดแข็งในการประชาสัมพันธ์ ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเพณีและวัฒนธรรม ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของประชากร สัตว์ป่าและพืชพรรณธรรมชาติ อาหาร งานฝีมือ สิ่งบันเทิง สินค้าที่ระลึก และแหล่งพักผ่อน ทำให้มีนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ถึงแม้ว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยจะมีแนวโน้มซบเซาจากสถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศและโรคระบาดต่าง ๆ แต่เนื่องจากประเทศไทยเป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติมากมายก่อให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาค สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้ไทยกลายเป็นประเทศที่มีชื่อเสียงทางด้านการท่องเที่ยว ดังจะเห็นได้จากการที่ประเทศไทยได้รับรางวัลด้านการท่องเที่ยวทุกปี

และในปี ค.ศ. 2009 ประเทศไทยและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้รับรางวัลด้านการท่องเที่ยวจาก Go asia award 2009 โดยได้รับ 2 รางวัล ได้แก่ รางวัลประเทศจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบที่สุดในเอเชีย (The most favored asian destination) และรางวัลองค์กรด้านการท่องเที่ยวที่ดีที่สุดในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Best asian tourist board in Germany) นับเป็นความภูมิใจที่ประเทศไทยยังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม (ข่าวประชาสัมพันธ์ออนไลน์. 2552: ออนไลน์) นอกจากแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแล้วประเทศไทยยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมหาศาล ดังนั้น ในปีพ.ศ. 2550-2554 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงมีนโยบายให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สร้างงานให้กับประชาชนและเพิ่มรายได้ให้กับประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วทุกภูมิภาคตามนโยบายรัฐบาล (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2552: ออนไลน์) ซึ่งความต้องการกระจายรายได้ไปยังท้องถิ่นนั้น รัฐบาลและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเข้าไปกำหนดนโยบายและส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการวางรากฐานให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนาให้เกิดสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์กับการอนุรักษ์ฟื้นฟู ส่งเสริมการนำทรัพยากรไปใช้ประโยชน์ในระดับที่ยั่งยืนเพื่อช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาที่พึ่งตนเองได้ต่อไป และเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในภาพรวมด้วย ทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวบริการและการค้าเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สร้างงาน สร้างรายได้ และกระจายรายได้สู่ชุมชนโดยมีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมภายใต้การบริหารจัดการอย่างยั่งยืน

อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพราะเป็นที่ตั้งของทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญ 2 แห่ง คือ พื้นที่ชุ่มน้ำแห่งแรกของประเทศไทยมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชุมชนในการประกอบอาชีพเป็นอย่างมาก และเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่นิยมการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ธรรมชาติ และยังมีวัดเขาอ้อซึ่งเป็นแหล่งวัฒนธรรมที่สำคัญในประวัติศาสตร์ของจังหวัดพัทลุงและภาคใต้ ในปัจจุบันได้มีกระแสของการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนา วัดเขาอ้อกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ทำให้เกิดการหมุนเวียนรายได้ของประชาชนในท้องถิ่น จึงทำให้เกิดการตื่นตัวในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งมีความคาดหวังว่าจะนำรายได้จากการท่องเที่ยวมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางมาท่องเที่ยวมากขึ้น ทำให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มขึ้นของมลภาวะ การรบกวนพื้นที่วางไข่ของนกและสัตว์น้ำในพื้นที่ชุ่มน้ำ จำนวนขยะที่เพิ่มขึ้นหรือความเสื่อมโทรมของศาสนสถาน รวมถึงปริมาณที่เพิ่มขึ้นของโรงแรมที่พัก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความจำเป็นในการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวของอำเภอควนขนุน รวมถึงศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ของ อ.ควนขนุน เพื่อนำฐานข้อมูลมาเป็นแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อให้เกิดการให้พัฒนาไปในทิศทางที่เหมาะสม เป็นการจัดการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ และก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมรวมถึงระบบนิเวศน้อยที่สุด นอกจากนี้ชุมชนท้องถิ่นยังสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์และมีความยั่งยืนต่อในประโยชน์

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resource audit) ของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
3. เพื่อกำหนดแนวทางการวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ความสำคัญของการวิจัย

1. ข้อมูลจากผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอควนขนุน เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเวศและมีทิศทางการพัฒนาเป็นระบบ
2. ทราบถึงแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสม รวมถึงทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการพัฒนาการท่องเที่ยว
3. ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอควนขนุน และเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่ที่มีลักษณะคล้ายคลึงหรือมีปัญหาในการพัฒนาเช่นเดียวกับอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 **เจ้าหน้าที่ภาครัฐ** ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ทำงานอยู่ในหน่วยงานราชการ ในอำเภอควนขนุน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

กลุ่มที่ 2 **ภาคเอกชน** ได้แก่บุคลากร โดยเป็นประชาชนที่ประกอบธุรกิจต่างๆ ประกอบด้วยผู้ประกอบการภาคธุรกิจด้านการบริการการท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจภายในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ได้แก่ ที่พัก โฮมสเตย์ ร้านอาหารและร้านค้าขายของที่ระลึก

กลุ่มที่ 3 **ชุมชนในท้องถิ่น** ได้แก่ประชาชนใน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ที่มีอาชีพหลากหลาย

กลุ่มที่ 4 **นักท่องเที่ยว**ชาวไทยที่เดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวภายในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ภาครัฐ 60 คน ภาคเอกชน 30 คน โดยใช้วิธีเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประชาชนท้องถิ่น 59 คน และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอควนขนุนจำนวน 251 คน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience sampling)

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอให้คำจำกัดความเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. **การท่องเที่ยว** (Tourism) หมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัยมายังอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยมิได้เพื่อไปศึกษาหรือไปประกอบธุรกิจแต่อย่างใด

2. **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ** (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อธรรมชาติ แหล่งวัฒนธรรม ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึก และคำนึงถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยว

3. **การจัดการการท่องเที่ยว** หมายถึง การให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดรูปแบบกิจกรรมและการจัดการที่พักที่มีมาตรฐานในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีเจ้าหน้าที่และคนในชุมชนท้องถิ่นดูแลทรัพยากรธรรมชาติ และการประชาสัมพันธ์ในนักท่องเที่ยวรู้จักแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

4. **ทรัพยากรการท่องเที่ยว** (Tourism resources) หมายถึง สิ่งที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชม ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมหกรรมและเทศกาลที่สำคัญ ทรัพยากรกิจกรรม และทรพยากรบริการที่มีอยู่ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

5. **การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน** (Sustainable tourism development) หมายถึง การนำเอาทรัพยากรธรรมชาติทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่อย่างจำกัด ของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเน้นถึงความรับผิดชอบต่อแหล่งทรัพยากรนั้นๆ และรักษาความยั่งยืนของระบบนิเวศ สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ

6. **พื้นที่ชุ่มน้ำ** หมายถึง พื้นที่ลุ่ม พื้นที่ราบ พื้นที่ลุ่มชื้นแฉะ มีน้ำท่วมขัง พื้นที่พรุ พื้นที่แหล่งน้ำ ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่มีน้ำขังหรือท่วมถึงอยู่อย่างถาวรและชั่วคราว อาจจะเป็นแหล่งน้ำนิ่งและน้ำไหล น้ำจืด น้ำกร่อยและน้ำเค็มรวมไปถึงพื้นที่ชายฝั่งทะเลและพื้นที่ของทะเลในบริเวณซึ่งเมื่อน้ำลดลงต่ำสุดมีความลึกของระดับน้ำไม่เกิน 6 เมตร

7. **วัดเขาอ้อ** ตั้งอยู่ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง วัดเขาอ้อหรือที่ประชาชนทั่วไปนิยมเรียกว่าสำนักเขาอ้อ เดิมเป็นที่บำเพ็ญพรตของพราหมณ์ ต่อมาขึ้นทะเบียนเป็นวัด จึงกลายเป็นวัดที่อนุรักษ์และสืบทอดพิธีกรรมไสยเวทย์แบบพราหมณ์

8. **พอยนุ้ย พอยใหญ่** ตั้งอยู่ที่ตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยครอบคลุม 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ 5 , หมู่ 6 และ หมู่ 10 มีพื้นที่ประมาณ 90 ไร่ พอยหมายถึงแหล่งน้ำ และคำว่านุ้ยแปลว่า น้อย โดยได้ถูกปรับปรุงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

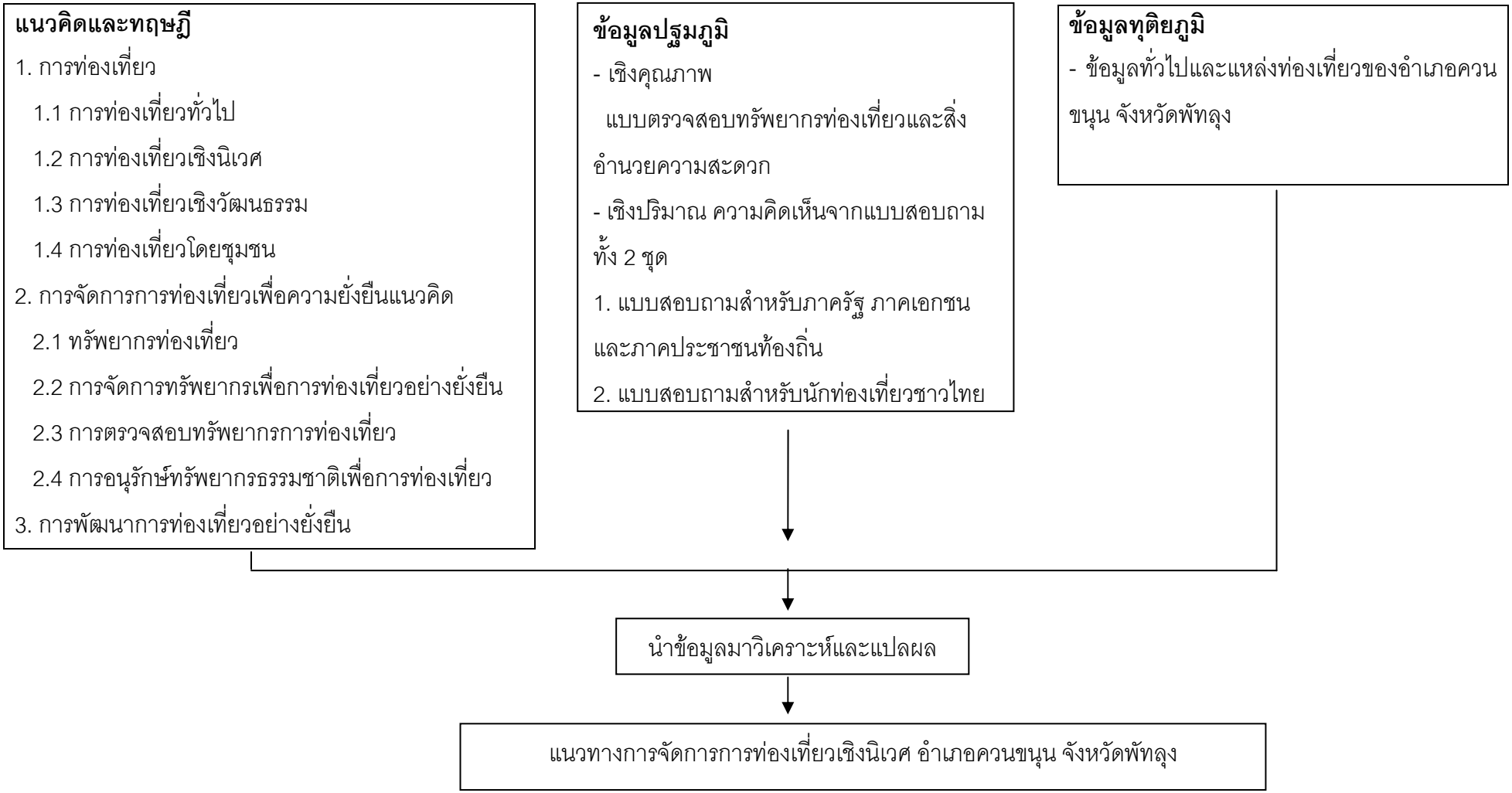

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยได้ได้ทำการค้นคว้าและศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีด้านการท่องเที่ยว
    1.1 การท่องเที่ยวทั่วไป
    1.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
    1.3 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
    1.4 การท่องเที่ยวโดยชุมชน
2. การจัดการการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน
    2.1 ทรัพยากรท่องเที่ยว
    2.2 การจัดการทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
    2.3 การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว
    2.4 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว
3. การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
4. พื้นที่ศึกษาและแหล่งท่องเที่ยวของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1 แนวคิดและทฤษฎีด้านการท่องเที่ยว

1.1 การท่องเที่ยวทั่วไป

ประเทศไทยให้ความสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพราะเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้มูลค่ามหาศาล โดยมีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ทำหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว ตลอดจนอาชีพในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เผยแพร่ความงามของธรรมชาติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา และวิวัฒนาการของเทคโนโลยี ตลอดจนกิจกรรมที่ชักจูงให้มีการเดินทางท่องเที่ยว อำนวยความสะดวก และดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ส่งเสริมความเข้าใจอันดี พัฒนาการท่องเที่ยว ปัจจัยพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2552: ออนไลน์) กำหนดนโยบายของการท่องเที่ยว

พ.ศ. 2550 – 2554 ไว้ดังนี้ 1) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยและเศรษฐกิจของประเทศโดยการสร้างงานและเพิ่มรายได้ 2) ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยเติบโตอย่างยั่งยืน 3) ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนไทย โดยประสานงานระหว่างเครือข่ายภาครัฐกับภาคเอกชน กระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวภายในประเทศที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสถาบันครอบครัวและสังคมโดยรวม นำไปสู่การสร้างและกระตุ้นจิตสำนึกรักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้เกิดความรักและภาคภูมิใจในเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย 4) ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กระจายตัวสู่แหล่งท่องเที่ยวรองมากขึ้น โดยเน้นการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มจังหวัดและข้ามภูมิภาค 5) ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านโดยการทำการตลาดร่วมกัน 6) มุ่งพัฒนาองค์กร ระบบบริหารจัดการ และเสริมสร้างบุคลากรให้มีทักษะและขีดความสามารถทางการตลาดท่องเที่ยว 7) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยว (e - Tourism) เพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ประเทศไทยและส่งเสริมการตลาดผ่านสื่อสารสนเทศ 8) ส่งเสริมการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน

การก่อตั้งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นผลดีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย เนื่องจากทำให้เกิดการวางแผน และการกำหนดกรอบทิศทางของการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสถานการณ์โลก และเหตุการณ์ภายในประเทศ รวมถึงการประชาสัมพันธ์และบริการข้อมูลการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวมีมูลค่ามหาศาลสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ต่อไป

1.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

ฮอลโลเวย์ (Holloway. 1983: 3) ได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวคือการเดินทางออกจากที่พักหรือที่ทำงานไปยังสถานที่อื่น ๆ ในระยะสั้น ๆ และคนเหล่านั้นจะทำกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างพักชั่วคราวในสถานที่ท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อไปเยี่ยมญาติมิตรหรือท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2543: 2) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว ดังนี้ การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งกระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจการงานประจำ โดยปกติการท่องเที่ยวจะหมายถึงการเดินทางจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่งโดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกล และการเดินทางนั้นจะมีการค้างแรมหรือไม่

ปรีชา แดงโรจน์ (2544: 29) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่าเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งกระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจการงานประจำและเป็นการเดินทางที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งโดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกลและการเดินทางนั้นจะมีการค้างแรมหรือไม่ รวมทั้งยังมีการให้คำจำกัดความเพิ่มไว้อีกด้วยว่า จุดมุ่งหมายของการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวต้อง

มิใช่เพื่อการประกอบอาชีพและไม่อยู่ประจำ แต่เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดัง คือ เพื่อพักผ่อนในวันหยุด เพื่อวัฒนธรรมหรือศาสนา เพื่อการศึกษา เพื่อกีฬาและบันเทิง เพื่อชมประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ เพื่องานอดิเรก เพื่อเยี่ยมเยือนญาติมิตร เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ และเพื่อเข้าร่วมประชุมหรือสัมมนา

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 11) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่าหมายถึง การเดินทาง (Travel) ซึ่งมีเงื่อนไข 3 ประการคือ 1) การเดินทางที่ไม่ได้ถูกบังคับหรือเพื่อสินจ้าง 2) จุดหมายปลายทางและใช้เวลาช่วงเวลาหนึ่งอยู่ที่นั่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ 3) ความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ซึ่งผู้เดินทางคนหนึ่งอาจมีจุดมุ่งหมายในการเดินทางมากกว่าหนึ่งอย่างได้

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2549: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวตามความหมายขององค์การสหประชาชาติในคราวประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยว ณ กรุงโรมเมื่อปี พ.ศ.2506 ว่าด้วยการท่องเที่ยวหมายถึง กิจกรรมที่มีเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการ คือ ต้องมีการเดินทาง มีสถานที่ปลายทางที่ประสงค์จะไปเยี่ยมเยือน และมีจุดหมายของการเดินทาง

สรุป**การท่องเที่ยว** คือ กิจกรรมที่มนุษย์กระทำเพื่อการผ่อนคลาย โดยการเดินทางไปที่ใดที่หนึ่งที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพ ซึ่งอาจจะไปเพื่อพักผ่อน การศึกษา กีฬาและบันเทิง ชมประวัติศาสตร์ งานอดิเรก เยี่ยมเยียนญาติมิตรหรือประชุมสัมมนา ทำให้เกิดปรากฏการณ์ความสัมพันธ์ต่างๆ เกิดขึ้นระหว่าง นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจ รัฐบาลและชุมชนผู้เป็นเจ้าของบ้านในการดึงดูดใจและต้อนรับนักท่องเที่ยว

1.1.2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวเกิดการขับเคลื่อนส่งผลต่อการเติบโตของการท่องเที่ยว ซึ่งแม็คอินทอส; โกลดเนอร์; และริทชี (Mcintosh; Goildner;& Ritchie. 1995: 9-10) ได้แบ่งองค์ประกอบการท่องเที่ยวออกเป็น 4 ส่วนคือ

1. นักท่องเที่ยว ซึ่งต้องใช้จ่ายในการเดิน ค่าอาหาร ค่าที่พัก ของที่ระลึก และการบริการอื่น ๆ ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะหมุนเวียนกระจายไปในธุรกิจบริการต่าง ๆ ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการสร้างงานและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

2. ธุรกิจซึ่งทำหน้าที่จัดหาสินค้า และบริการต่าง ๆ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่การคมนาคมขนส่ง ที่พักแรม ร้านอาหารและภัตตาคาร บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ร้านค้าของที่ระลึกและขายสินค้าพื้นเมือง

3. รัฐบาลของประเทศ หรือท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของบ้าน ซึ่งทำหน้าที่จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) เช่น ถนน ท่าเรือ ท่าอากาศยาน ระบบไฟฟ้า น้ำประปา ระบบการสื่อสารที่ทันสมัย เป็นการลงทุนเพื่อการท่องเที่ยวของประเทศ และเพื่อความสะดวกสบายของคนในท้องถิ่น

4. ตัวเจ้าของบ้าน หรือประชาชนในประเทศนั้น ๆ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการต้อนรับและดึงดูดนักท่องเที่ยวหรือแขกผู้มาเยือนท้องถิ่นนั้นซ้ำอีก หรืออาจชักชวนผู้ไม่เคยมาเยือนให้ตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว ทั้งความมีน้ำใจแสดงความช่วยเหลือและเรื่องของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเองให้ยั่งยืนต่อไป

1.1.3 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

ธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่ทำรายได้และเงินตราต่างประเทศเข้ามา การท่องเที่ยวประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท ทั้งธุรกิจโดยตรงและโดยอ้อม ได้แก่ ธุรกิจด้านการขนส่ง ธุรกิจด้านที่พักและอาหาร ธุรกิจด้านการค้าและของที่ระลึก การผลิตสินค้าเกษตรกรรม การผลิตหัตกรรมพื้นบ้าน ซึ่ง กุลวรา สุวรรณพิมล (2548: 35-36) กล่าวว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีส่วนในการสร้างเสถียรภาพให้กับดุลยภาพชำระเงิน เป็นรายได้ที่กระจายไปสู่ประชาชน สร้างงานและอาชีพเสริม กระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด ทั้งนี้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่มีขีดจำกัดในการจำหน่ายและการผลิต อีกทั้งยังช่วยสนับสนุนฟื้นฟู อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณี นำความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นมาตรการที่ช่วยส่งเสริมความปลอดภัยและความมั่นคงให้แก่พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวและมีส่วนช่วยเสริมสร้างสันติภาพและความเข้าใจอันดี เช่นเดียวกับที่ สิริพรรณ สุพรรณพงศ์ (2549: 8-9) กล่าวว่าการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทในการนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้อันดับหนึ่งเมื่อเทียบกับสินค้าส่งออกอื่น ๆ จึงทำให้การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคม คือ

1. ในด้านเศรษฐกิจคือเกิดการกระจายรายได้ ช่วยลดปัญหาการขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ ช่วยสร้างอาชีพและการจ้างงาน เป็นแหล่งที่มาของรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ

2. ในด้านสังคมของประเทศ คือช่วยยกมาตรฐานการครองชีพ และสร้างความเจริญทางสังคมให้แก่ท้องถิ่น ช่วยอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการศึกษา ลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของชุมชนท้องถิ่น กระตุ้นให้มีการคิดค้นนำทรัพยากรส่วนเกินที่ไร้ค่ามาประดิษฐ์เป็นสินค้าที่ระลึกจำหน่ายช่วยสร้างสันติภาพและความสามัคคีและช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

เมื่อการท่องเที่ยวกลายเป็นธุรกิจที่สำคัญเพราะสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิต เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศที่สามารถนำรายได้จากการท่องเที่ยวมาพัฒนาประเทศ และการท่องเที่ยวยังช่วยเผยแพร่วัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติให้เป็นที่รู้จักในระดับ

สากล จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันประเทศไทยจึงมีการสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อพฤติกรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นต้น

1.1.4 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยว

เนื่องจากการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็วไม่ทันต่อการวางแผนการพัฒนา ประกอบกับงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดและขาดการวางแผนในการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยว การเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวทำให้มีขยะเพิ่มขึ้น เกิดทัศนียภาพไม่สวยงาม เกิดปัญหาทางสังคม เช่น การค้ายาเสพติด การค้าประเวณี นอกจากนี้การขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยวทำให้ที่ดินปรับตัวสูง เกิดการบุกรุกป่าเป็นผลทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสียหาย นิรมล เปลี่ยนจรูญ (2546: 222-240) ได้สรุปปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ เส้นทางเพื่อการท่องเที่ยวไม่เพียงพอและไม่ได้มาตรฐาน ปัญหาการระบายน้ำทิ้งและการกำจัดขยะ การขาดแคลนน้ำเพื่อการบริโภคและอุปโภค รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมแก้ปัญหาดังกล่าว

2. ปัญหาการอพยพของแรงงานต่างถิ่นที่อพยพมาทำงานในเมืองท่องเที่ยว ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น ความแออัดในพื้นที่อาศัย การจราจรติดขัด ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น เกิดอาชญากรรม การค้าประเวณี ยาเสพติด ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหา

3. ปัญหาการบุกรุกพื้นที่สาธารณะ ทั้งพื้นที่ที่เป็นป่าสงวน การรุกล้ำพื้นที่ชายหาดเพื่อสร้างโรงแรมและที่พักรองรับการขยายตัวของการท่องเที่ยว เกิดการทำลายสภาพแวดล้อม และทำให้ทัศนียภาพของพื้นที่ดังกล่าวไม่สวยงาม

4. ปัญหาด้านความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อาจจะเกิดจากโจรผู้ร้าย อุบัติเหตุการหลงทางของนักท่องเที่ยว ภัยธรรมชาติ โรคระบาด ภาวะสงคราม

1.1.5 แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยว

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือกันแก้ปัญหาทั้ง รัฐบาล ผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น รวมทั้งตัวนักท่องเที่ยวเอง เพื่อให้เกิดผลดีต่อการท่องเที่ยวในระยะยาว ซึ่งแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวนั้น นิรมล เปลี่ยนจรูญ (2546: 232-243) ได้เสนอไว้ว่า ควรเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การการจัดการด้านสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยว ต่อมาเป็นขั้นการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ซึ่งต้องมีการติดตามผลเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนครั้งต่อไป ส่วนปัญหาการอพยพของแรงงานนั้น ถ้าหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเตรียมความพร้อมให้กับชุมชนโดยการสร้างงานให้แก่ชุมชน เช่น การตั้งกลุ่มอาชีพต่าง ๆ สนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น

และควรประสานกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อให้คนในท้องถิ่นได้รับการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพได้ แนวทางการแก้ไขปัญหากบุกรุกพื้นที่นั้นคือจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเฝ้าระวังมิให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและต้องกำหนดโครงการจัดทำแผนเขตการใช้ที่ดิน เช่น ลานจอดรถ อาคาร ท่าเทียบเรือ บริเวณพื้นที่ท่องเที่ยว ส่วนปัญหาด้านความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินนั้นต้องเริ่มตั้งแต่การศึกษา สำรวจความเป็นไปได้ของความไม่ปลอดภัยที่อาจจะเกิดขึ้น แล้วประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำป้ายเตือนภัย ตั้งอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัยขึ้น ถ้าหากเราสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ก็จะทำให้การท่องเที่ยวเกิดการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นในระยะยาวต่อไปด้วย

ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรอันเนื่องมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว เป็นบทเรียนในการจัดการทรัพยากรใหม่ แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยเน้นการพึ่งตนเองจากระดับรากหญ้าได้รับการเสนอให้เป็นต้นแบบของการแก้ปัญหาที่ทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทยกำลังเผชิญ สาระสำซึ่ง ชนัญ วงษ์วิภาค (2547: 86) เสนอไว้ คือ เป็นการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของวิถีธรรมชาติภายใต้กรอบแนวคิดและขบวนการทางนิเวศ เป็นการพัฒนาที่ส่งเสริมให้มีความหลากหลายของทรัพยากร เป็นการพัฒนาที่มีทั้งมิติของการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรเพื่อประโยชน์ของคนปัจจุบันและลูกหลานในอนาคต ทุกภาคส่วนจึงหันมาสนใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกันมากขึ้น

1.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนับเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก โดยเฉพาะในสภาพการปัจจุบันที่กระแสการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายแต่ยังสำนึกและร่วมกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับการตอบรับจากนักท่องเที่ยวจำนวนมาก

1.2.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ลาซคูเรน (Lascurain. 1991: 31-35) เป็นบุคคลแรกแห่งสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (International Union for the Conservation of Nature and Nature Resources - IUCN) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่เป็นการเดินทางท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม โดยไม่รบกวนสภาพพื้นที่ธรรมชาติ ทั้งนี้ยังก่อให้เกิดความพอใจและเห็นคุณค่าของธรรมชาติ ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมทั้งในอดีต และปัจจุบันในพื้นที่แห่งนั้น รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์และลดผลกระทบทางลบที่จะเกิดขึ้นต่อสภาพพื้นที่ นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความพร้อมให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม

บู (Elizabeth, Boo. 1991: 4-8) คลุกคลีกับงานวิจัยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในลาตินอเมริกา และหมู่เกาะคาริบเบียน ได้ให้ความหมายว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศหมายถึง การท่องเที่ยว

ทางธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีรายได้สำหรับการดูแลพื้นที่ การสร้างงานให้ชุมชนท้องถิ่น และการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

ยุวดี นิรัตน์ตระกูล (2539: 52-53) กล่าวว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นคำผสมกันระหว่าง Ecology (นิเวศวิทยา) กับ Tourism (การท่องเที่ยว) และได้สรุปความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า แหล่งท่องเที่ยวที่จะเสริมและพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรมีการอนุรักษ์ธรรมชาติและสภาพแวดล้อม และอาจรวมไปถึงแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดีและวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่ธรรมชาตินั้นด้วย เป็นการท่องเที่ยวที่ได้สัมผัสและมีประสบการณ์กับสภาพแวดล้อมธรรมชาติโดยตรง และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้สภาพแวดล้อมธรรมชาติซึ่งนอกจากจะได้รับความพึงพอใจแล้ว ยังเป็นการเสริมสร้างจรรยาบรรณด้านสิ่งแวดล้อมเชิงบวกด้วย ในขณะเดียวกันจะเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม มีการมุ่งเน้นที่คุณค่าธรรมชาติลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2546: 7) ให้ความหมายของคำว่า “Ecotourism” คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 12) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ โดยมีการให้ความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่นและสร้างจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบต่อระบบนิเวศอย่างยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาและชื่นชม เพลิดเพลินกับสภาพธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรม

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2552: 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถานและแหล่งวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ

ดังนั้นผู้วิจัยขอสรุปความหมายของคำว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวไปในแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือชุมชนที่มีวิถีชีวิตเป็นเอกลักษณ์ เพื่อศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สังคม ประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งก่อให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การเดินป่า การดำน้ำ การศึกษาวิถีชีวิต

1.2.2 แนวคิดพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยว เช่น สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งประเพณีและวัฒนธรรมถูกทำลาย ทำให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ขึ้น คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว ซึ่งแนวคิดพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นได้มีผู้เชี่ยวชาญกล่าวไว้ดังนี้

นาช (Nash.1977: 2-3) ได้เสนอแนวคิดพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าจะต้องหลีกเลี่ยงการสร้างผลกระทบทางด้านลบที่จะก่อให้เกิดความเสียหายหรือการทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยว ต้องให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยวให้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องนำไปสู่การอนุรักษ์ธรรมชาติและการจัดการเขตอนุรักษ์ และชุมชนท้องถิ่นรวมทั้งชุมชนใกล้เคียงจะต้องเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งการวางแผนและการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเน้นการสร้างหลักประกันว่าจำนวนนักท่องเที่ยวจะอยู่ภายใต้ขอบเขตของศักยภาพในการรองรับ (Carrying capacity) ตามธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: 9) ได้กล่าวว่า**แนวคิดพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญ** คือ 1) **เป็นการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน** โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องไม่สร้างผลกระทบด้านลบให้แก่สิ่งแวดล้อมในทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้น เนื่องจากธรรมชาติสิ่งแวดล้อมดั้งเดิมเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศแสวงหาในการเดินทางมาท่องเที่ยว จึงต้องอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน เพื่อเป็นสิ่งดึงดูดใจ 2) **การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม** ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว จึงต้องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่ให้ได้รับผลกระทบทางลบจากการใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยว จนเกิดสภาพเสื่อมโทรม ดังนั้นจึงควรให้ความรู้ ความเข้าใจ และการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้แก่นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ชุมชนท้องถิ่น ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ เป็นต้น 3) **การสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว** นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศมักเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้และแสวงหาประสบการณ์จากการท่องเที่ยว โดยนิยมเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ยากลำบากและท้าทาย และมักไม่สนใจกับความสะดวกสบายมากนัก แต่จะสนใจความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทั้งระดับกว้างและระดับลึก เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ และสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวมากกว่า 4) **ชุมชนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่รอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยว** ควรได้รับการพิจารณาเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้ชุมชนในท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม อันจะก่อให้เกิดการกระจายรายได้ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการ

พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นอีกทั้งจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว

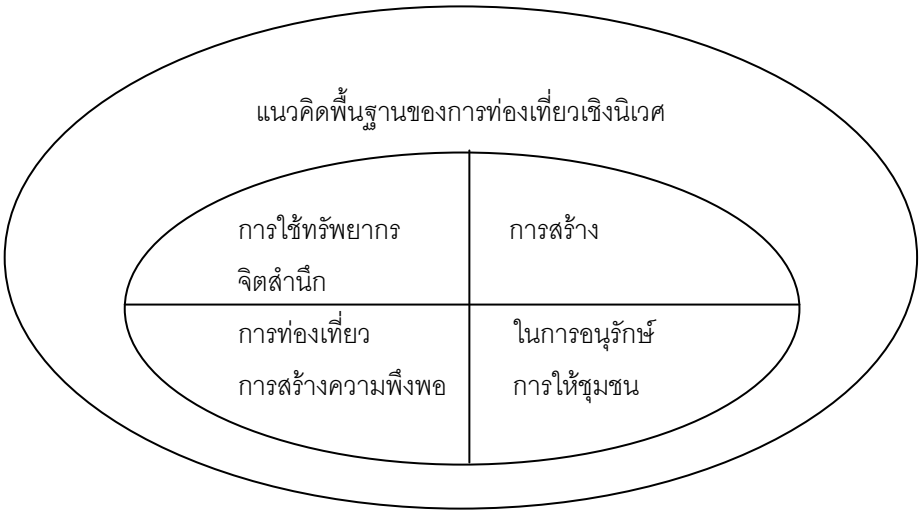

ภาพประกอบ 2 แนวคิดพื้นฐานที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ที่มา: บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542, มกราคม-มีนาคม). *"มารู้จักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกันเถิด"*. จุลสารการท่องเที่ยว. 18(1): 9.

เนลสัน (Nelson. 1994: 248 - 255) ได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวธรรมชาติ ซึ่งนักอนุรักษ์วิทยา และนักท่องเที่ยวสนใจทำงานร่วมกันเพื่อสงวนรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในขณะเดียวกันจะช่วยปกป้องการท่องเที่ยว และมุ่งเน้นการส่งเสริม บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติผ่านทางการท่องเที่ยวซึ่งเป็นกลวิธีที่สำคัญในการดำรงความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นตัวเชื่อมระหว่างการท่องเที่ยวกับสภาพธรรมชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่นในฐานะที่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นเพื่อพัฒนาจิตสำนึก และความเข้าใจของนักท่องเที่ยวในการทำคุณประโยชน์แก่สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ เพิ่มพูนประสบการณ์ที่มีคุณภาพหรือคุณค่าสูงให้แก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนแหล่งท่องเที่ยว ปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชนที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ และเพื่อดูแลรักษาและคงไว้ซึ่งคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากวัตถุประสงค์หลัก ๆ ดังที่ระบุข้างต้นแล้วการท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังมุ่งเน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่น่าสนใจของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม (Indigenous attractions) ที่ปรากฏในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

ธรรมชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการศึกษาเรียนรู้และสร้างความพึงพอใจเกี่ยวกับความหลากหลายและวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนเหล่านั้นด้วย

1.2.3 องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ หากขาดข้อใดข้อหนึ่งไปความสมบูรณ์ก็จะลดน้อยลงจนอาจกลายเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนธรรม (2542 : 17) ได้กล่าวไว้ว่าองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมี 6 ด้าน คือ 1) องค์ประกอบด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว คือสถานที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวหรือเยี่ยมเยือน รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว 2) องค์ประกอบด้านธุรกิจการท่องเที่ยว คือ ผู้ประกอบธุรกิจด้านบริการโครงสร้างระดับสูงทางการท่องเที่ยว (Superstructure) 3) องค์ประกอบด้านตลาดการท่องเที่ยว คือ ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวและบริการการท่องเที่ยวต่าง ๆ ในลักษณะที่มีคุณประโยชน์ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 4) องค์ประกอบทางด้านจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยว คือ ความรู้และการสื่อความหมายด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่จะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกฝ่ายได้ตื่นตัวตอบสนองอย่างดี 5) องค์ประกอบด้านส่วนรวมของชุมชนท้องถิ่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว คือ ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมเพื่อลดผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น และสร้างโอกาสด้านผลประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น อีกทั้งสามารถลดผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นด้วย 6) องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว คือ สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบด้านก่อให้เกิดผลประโยชน์และด้านก่อให้เกิดผลเสียหายจากการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถนำมาสร้างเป็นรูปประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ดังนี้

ภาพประกอบ 3 องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ที่มา: บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542, มกราคม-มีนาคม). *มารู้จักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกันเถิด*. จุลสารการท่องเที่ยว. 18(1): 9.

1.2.4 ประเภทของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การแบ่งประเภทของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นเพื่อให้เห็นถึงลักษณะความสนใจในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยว ที่ผู้ประกอบการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประกอบในการจัดรูปแบบกิจกรรมเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตามที่ ศรีพร สมบุญธรรม (2536: 40) ได้ให้ความเห็นว่านักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) สามารถแบ่งระดับความสนใจในธรรมชาติได้ 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่งคือนักธรรมชาติวิทยา (Naturalists) ซึ่งมีจุดประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ พืช สัตว์ สิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศหนึ่ง ๆ กลุ่มที่สองคือนักท่องเที่ยวผู้รักธรรมชาติ (Nature tourists) หรือที่รู้จักกันในนามนักนิยมไพร จะมีจุดสนใจหลักที่ความงามของธรรมชาติและวิถีแบบดั้งเดิมของคนท้องถิ่น กลุ่มที่สามคือนักท่องเที่ยวที่ชอบแสวงหาความตื่นเต้น และแปลกใหม่ (Mainstream nature tourists) ในสภาพธรรมชาติที่ห่างไกลความเจริญ และมีความลำบากในการเข้าถึง เช่น แถบลุ่มแม่น้ำอเมซอน ปาปัวนิวกินี หรือการเดินป่าและตั้งแคมป์บนเทือกเขาหิมาลัย ฯลฯ และกลุ่มที่สี่คือนักท่องเที่ยวทั่วไปที่ต้องการชื่นชมธรรมชาติ (Casual tourist)

1.2.5 การกำหนดแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่ตระหนักและให้ความสำคัญกับทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่ให้ถูกทำลายเหมือนในอดีต ดังนั้นจึงมีการกำหนดแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อไป ตามที่ อุดม เชยกีวงศ์และคณะ (2548: 84-85) ได้กำหนดแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้คือ

1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีระบบนิเวศสมบูรณ์
2. หากเป็นแหล่งท่องเที่ยวมีที่พักแรมจะต้องเป็นที่พักแรมระดับการรักษาสิ่งแวดล้อม
3. มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่มีความรู้
4. มีความพร้อมในด้านของการบริหารจัดการ มีศูนย์ศึกษาธรรมชาติ ภายในศูนย์มีบริการอำนวยความสะดวกเบื้องต้น เคาน์เตอร์ให้บริการข่าวสาร มุมจัดนิทรรศการ มุมจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ห้องสุขา การจัดการในลักษณะเจ้าของบ้านที่ดี มีความปลอดภัย
5. มีการบริหารจัดการพื้นที่ ร่วมกับประชาชนในท้องถิ่น องค์กรภาครัฐบาล องค์กรเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น
6. มีป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางศึกษาธรรมชาติเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว
7. มีการจัดเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ทั้งเส้นทางไปและกลับทางเดิม เส้นทางแบบทางรอบหรือวงกลมระยะทางตั้งแต่ 1 กิโลเมตรเป็นต้นไป

8. มีแผนที่และคู่มือนำเที่ยวประกอบป้ายสื่อความหมายเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

9. มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ จำนวนนักท่องเที่ยวต่อครั้งต่อวัน

10. มีแผนพัฒนาบุคลากร และการบริการขึ้นสู่ระดับมาตรฐานสากล

11. มีแผนพัฒนาพื้นที่ มีนโยบายต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่นชัดเจน เช่น การจัดการขยะ การจัดการน้ำเสีย การป้องกันมลพิษต่าง ๆ

1.2.6 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นจะต้องเป็นกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว และในขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลินและเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิต อันเป็นเอกลักษณ์ที่ควรอนุรักษ์ไว้ ราณี อิสิชัยกุล (2546: 77) แบ่งออกได้เป็น 3 หมวด รวม 19 กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบเข้มข้น ได้แก่ การเดินป่า การศึกษาธรรมชาติ การส่องสัตว์/ดูนก การเที่ยวถ้ำ/น้ำตก การตั้งแคมป์ การขี่ม้า/การนั่งช้าง การดำน้ำดูปะการัง (น้ำตื้นและน้ำลึก) การล่องแพ/ล่องเรือยาง และการพายเรือ (เรือแคนู คายัค เรือใบ กระดานโต้คลื่น)

2. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบกึ่งนิเวศ ซึ่งเป็นรูปแบบกิจกรรมที่ไม่มีการศึกษาระบบนิเวศ ได้แก่ การถ่ายรูป บันทึกภาพ/เสียง การไต่/ปีนเขา การศึกษาท้องฟ้าและดวงดาว การตกปลาและการขี่จักรยานเสือภูเขา

3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบส่งเสริมวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ได้แก่ การชมความงาม ความเก่าแก่ ลักษณะเฉพาะตัวของแหล่งประวัติศาสตร์ การศึกษาเรียนรู้ประวัติ ความเป็นมาของแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์ การศึกษาชื่นชมงานศิลปกรรมและวัฒนธรรม การร่วมกิจกรรมเรียนรู้พฤติกรรมของผู้คน และการศึกษาเรียนรู้การผลิตของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมเพื่อความเพลิดเพลินและเป็นการเสริมแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น การพักผ่อนปิกนิก การชมทิวทัศน์ การล่องเรือธรรมชาติ การเล่นน้ำ การว่ายน้ำ เป็นต้น

1.2.7 แนวทางการพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องอบรมให้ความรู้แก่คนในชุมชนให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวเพื่อที่จะร่วมกันหาแนวทางป้องกันและแก้ไข ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดย เฟนเนล (Fennell. 1999: 46) ได้เสนอว่ากระบวนการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า ต้องเสริมสร้างให้เกิดการเรียนรู้ทั้งผู้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว รวมถึงการฝึกทักษะของผู้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งผู้จัดกิจกรรมการ

ท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ นอกจากนี้ต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกรักและหวงแหนทรัพยากรเช่นกัน โดยผู้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวควรระลึกอยู่เสมอว่า การจัดแหล่งท่องเที่ยวอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญมีวัตถุประสงค์เพื่อ ให้มีการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ได้รับการจัดการอย่างมีความรับผิดชอบ โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสร้างจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการท่องเที่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ซึ่งก่อประโยชน์อย่างเหมาะสมกับชุมชน เสริมสร้างความเข้มแข็งและคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ชุมชน และเพื่อให้มีนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังชุมชนมากขึ้น สุภาวิณี ทรงพาณิชย์ (2547: 32-34) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้คือ

1. การพัฒนาชุมชนให้เกิดทรัพยากรท่องเที่ยวขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งมีแนวทางที่สำคัญอยู่ 2 แนวทางได้แก่ 1) การพัฒนาสถานที่ที่เป็นธรรมชาติสวยงามให้เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ โดยปรับปรุงให้มีผลดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) การพัฒนาสถานที่ที่เป็นโบราณสถานและโบราณวัตถุให้เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทโบราณสถานและโบราณวัตถุในชุมชน เพื่อให้มีผลดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2. การพัฒนาชุมชนให้เกิดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวขึ้นเพื่อการรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การพัฒนาให้เกิดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวประเภทโครงสร้างพื้นฐาน เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนและเป็นประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วย เช่น การสื่อสาร ประปา ไฟฟ้า สุขาภิบาล การขนส่ง การสาธารณสุข นอกจากนี้ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในชุมชน และนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ความปลอดภัยจากการโจรกรรม ความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ อุบัติเหตุหรือการหลงทาง

3. แนวทางการพัฒนาชุมชนให้เกิดการบริการท่องเที่ยวขึ้นเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมีแนวทางสำคัญ 5 แนวทาง คือ 1) การพัฒนาให้เกิดบริการขนส่งแก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อให้สามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน 2) การพัฒนาให้เกิดการบริการที่พักแรมแก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3) การพัฒนาให้เกิดการบริการอาหารและบันเทิงแก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่เข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้าน 4) การพัฒนาให้เกิดการบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์แก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อให้สามารถเดินทางท่องเที่ยวในชุมชนได้อย่างสะดวกและได้รับความรู้ที่ถูกต้อง 5) แนวทางการ

พัฒนาให้เกิดการบริการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถซื้อสินค้าที่ระลึกของชุมชนกลับไปฝากญาติมิตรในภูมิลำเนาของตนได้

การพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากประชาชนภายในชุมชนร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการปรึกษาและตัดสินใจแก้ปัญหาร่วมกัน เพื่อปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น นับเป็นความเจริญที่สร้างความสำนึกและความสามารถของชุมชนในการต้อนรับและให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึกที่ดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณภาพซึ่งโดยรวมแล้ว ชุมชนต้องมีความพร้อมทุกเวลาในการต้อนรับและให้บริการนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเต็มใจ มีความซื่อสัตย์ และเชื่อถือได้ในการต้อนรับและการบริการ ต้องให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ชุมชนต้องมีความสุภาพ อ่อนน้อม เป็นมิตร และเข้าใจนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อสร้างสัมพันธภาพและรับฟังความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้เข้ามามีบทบาทต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสร้างจิตสำนึกได้กับผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังคงได้รับความนิยมและเติบโตอย่างต่อเนื่องเนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นสามารถนำไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้

1.3 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

วัฒนธรรม คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ และแสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียว ก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน มีเอกลักษณ์ประจำถิ่นที่แตกต่างกันออกไป เกิดเป็นความหลากหลายและเป็นเสน่ห์ที่ทำให้มนุษย์ต้องการที่จะเรียนรู้และหาประสบการณ์จากวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่แตกต่างจากชีวิตประจำวันของตนเอง ดังนั้นจึงเกิดความต้องการที่จะเดินทางเพื่อไปสัมผัสกับวัฒนธรรมที่แตกต่าง และในปัจจุบันก็ได้มีการนำวัฒนธรรมมาใช้ประโยชน์ในเชิงการท่องเที่ยว จึงเกิดรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขึ้น

1.3.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ปิซานและแมนส์เฟล์ด. (Pizan; Mansfeld. 1999: 40) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น เป็นความต้องการและความสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมชนชาติและการดำรงชีวิตที่แตกต่างไปจากที่อาศัยอยู่เดิม เนื่องจากคนเรามีสัญชาตญาณของความอยากรู้อยากเห็นในตัวเอง ความอยากรู้อยากเห็นเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนเดินทางท่องเที่ยว เช่น มีความอยากรู้อยากเห็นในวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ศิลปะของประเทศอื่น ๆ ที่แตกต่างกับที่ตนอาศัยอยู่ เป็นต้น ทำให้ผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ที่ไม่เคยพบเห็นมาก่อน

ราณี อิสิชัยกุล. (2546: 83) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่า หมายถึงการท่องเที่ยวเพื่อชมหรือสัมผัสศิลปวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ ได้แก่ สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม ภาษาและวรรณกรรม หัตถกรรม นาฏศิลป์และดนตรี รวมทั้งงานเทศกาล ประเพณี ตลอดจนการเที่ยวชมมรดกทางประวัติศาสตร์ที่เป็นแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และศาสนสถาน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548: 351) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่า หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยมีการให้ความรู้และความภูมิใจที่เน้นเสนอลักษณะวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดีและสถานที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยเกี่ยวเนื่องกับความเป็นอยู่ของสังคม และให้ทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

รสิกา อังกูร. (2549: 80) ได้ให้คำจำกัดความว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต และความงดงามศิลปวัฒนธรรมไทยที่มีความวิจิตรอลังการ และแตกต่างจากชาติอื่น เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความนิยมในหมู่นักท่องเที่ยว

ดังนั้นผู้วิจัยขอสรุปความหมายของคำว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง รูปแบบการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญต่อวิถีชีวิต มรดกวัฒนธรรม ศิลปะ อุตสาหกรรม และกิจกรรมนันทนาการของชุมชนท้องถิ่น แหล่งประวัติศาสตร์ ศิลปะ มหกรรมและงานแสดงสินค้าหัตถกรรม พิพิธภัณฑ์ทุกประเภท ศิลปะการแสดงและทัศนศิลป์ นักท่องเที่ยวสนใจที่จะค้นหาประสบการณ์ด้านวัฒนธรรม จากพื้นที่ๆ เข้าไปท่องเที่ยว เช่น มีส่วนร่วมในงานฉลองขนบธรรมเนียม พิธีกรรมของชนเผ่าพื้นเมือง การร่วมชมการจัดการแสดงฉากสำคัญในประวัติศาสตร์

1.3.2 หลักการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น จะให้ความสำคัญต่อมรดกทางวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นศิลปกรรม ประเพณีวัฒนธรรม เทศกาลและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ สำหรับหลักการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นนักท่องเที่ยวจะต้องได้รับประสบการณ์ที่น่าประทับใจ ซึ่งสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2548: 3) ได้เสนอหลักการในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้ดังนี้

1. ให้ความสำคัญกับคุณภาพมากกว่าปริมาณ

2. สร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยวว่าจะเป็นการใช้เงินอย่างคุ้มค่า

3. สร้างความมั่นใจว่าสิ่งที่นักท่องเที่ยวกำลังดูและชมนั้นเป็นสิ่งที่เป็นจริง เป็นสิ่งดั้งเดิม ไม่ใช่เป็นสิ่งที่เราสร้างขึ้นเพื่อการท่องเที่ยว (Authenticity)

4. สร้างความมั่นใจว่านักท่องเที่ยวได้มีประสบการณ์ที่สมบูรณ์แบบ และไม่ใช่การเสนอเพียงบางส่วนของภาพรวมของวัฒนธรรม

5. ให้ความเคารพและร่วมอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของประเทศชาติ

6. สร้างประสบการณ์ที่ไม่มีวันลืมเลือนให้กับนักท่องเที่ยว โดยเน้นการมีส่วนร่วมและการมีโอกาสเรียนรู้จากการท่องเที่ยววัฒนธรรม

7. สร้างความมั่นใจว่าการพัฒนาเป็นไปโดยกลมกลืนกับลักษณะเฉพาะถิ่น และให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

1.3.3 ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การแบ่งประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกชมได้ตามความต้องการและความสนใจ ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2548: 4) ได้จำแนกประเภทไว้คือ 1) พิพิธภัณฑ์และหอแสดงภาพงานมหกรรมศิลปะ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง งานแสดงนิทรรศการ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น สวนที่มีประติมากรรม มหกรรมดนตรี 2) แหล่งมรดกวัฒนธรรม ได้แก่ โบราณสถาน อนุสาวรีย์ อุทยานประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม แหล่งโบราณคดี ภูมิทัศน์แหล่งวัฒนธรรม 3) แหล่งมรดกวัฒนธรรมทางธรรมชาติ ได้แก่ ภูมิทัศน์ ทิวทัศน์ สวนพฤกษาศาสตร์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธ์สัตว์ป่า พื้นที่ป่าสงวน พื้นที่กิจกรรมกลางแจ้ง สวนสาธารณะ 4) มรดกพื้นบ้าน ประเพณีท้องถิ่น ประเพณีชนเผ่า หัตถกรรม ศูนย์วัฒนธรรม การละเล่นพื้นเมือง การละเล่นพื้นบ้าน ศิลปการแสดง พระราชพิธี พิธีกรรมต่าง ๆ งานแสดงศิลปะ มหกรรมการแสดงและดนตรี งานเทศการประเพณีทางศาสนาและงานฉลองพื้นบ้าน

1.3.4 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและเรียนรู้วัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์และมีคุณค่า กิจกรรมดังกล่าว จะให้ความรู้ การจรรโลงใจ และความสนุกสนานเพลิดเพลิน ราณี อิสิชัยกุล. (2546: 85) ได้แบ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้ดังนี้

1. การเที่ยวชมหรือสัมผัสศิลปวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑ์หรืออาคารบ้านเรือน เช่น การชมการทำศิลปหัตถกรรมไทย เช่น การทำเครื่องเขิน การทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น

2. การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับศิลปกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. การชมการแสดงนาฏศิลป์และดนตรีไทย

4. การเที่ยวชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณสถานและศาสนสถาน เช่น อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย วัดต่าง ๆ เป็นต้น

5. การร่วมงานเทศกาลประเพณีต่าง ๆ ที่จัดขึ้นตลอดทั้งปีในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย

1.3.5 ผลกระทบของการนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

การนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวนั้น ย่อมทำให้เกิดผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องตระหนักถึงผลที่ตามมา โดยจะต้องมีการติดตามผลและการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา และหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงเพื่อไม่ให้เป็นการทำลายวัฒนธรรมและนำไปวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป ซึ่ง รสิกา อังกูร (2549: 81-82) ได้เสนอผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบดังกล่าวไว้เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดการการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1.3.5.1 **ผลกระทบในเชิงบวก**

1. เป็นการนำมรดกทางวัฒนธรรมของชาติออกเผยแพร่แก่ผู้สนใจทั่วไป เพราะสามารถเป็นสื่อในการถ่ายทอดเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่นได้อย่างดี ขณะเดียวกันยังเป็นการอนุรักษ์มรดกเหล่านี้ไว้ไม่ให้สูญหายไปตามกาลเวลา

2. เป็นการกระตุ้นเตือนให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าในสิ่งที่มีอยู่ และกระตุ้นให้เจ้าของวัฒนธรรมได้ตระหนักถึงคุณค่าและความศักดิ์สิทธิ์ของวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน และเป็นการฟื้นฟูวัฒนธรรม ประเพณีที่เกือบจะสูญหายไปให้กลับมาอีกครั้ง

3. สามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับชุมชนและก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชนในการที่จะอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชุมชนให้ยั่งยืนต่อไป

1.3.5.2 **ผลกระทบเชิงลบ**

1. มัคคุเทศก์ที่เข้าไปชี้นำเหมือนเป็นการจัดฉากหรือรูปแบบของวัฒนธรรมให้เปลี่ยนแปลงแตกต่างไปจากเดิมเพื่อเรียกร้องความสนใจจากนักท่องเที่ยว โดยไม่คิดคำนึงถึงความถูกต้อง หวังแต่เพียงผลประโยชน์ในเชิงธุรกิจเป็นหลัก ทำให้ความศักดิ์สิทธิ์ในประเพณี พิธีกรรมสูญหายไปซึ่งถือเป็นการเร่งทำลายศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

2. การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของสถานที่และสิ่งแวดล้อมในชุมชน

3. เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาอาจนำเอาวัฒนธรรมของตนเข้ามาเผยแพร่ด้วย ซึ่งเด็กและเยาวชนอาจเกิดพฤติกรรมลอกเลียนแบบ และส่งผลกระทบต่อชุมชนได้

4. การนำศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวมากเกินไปจนลืมรากเหง้าของตนเองอาจก่อให้เกิดผลกระทบในเชิงลบมากกว่า

1.3.6 **แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม**

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น ถือว่าเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันเพื่อสนับสนุนให้ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวได้ รสิกา อังกูร (2549: 81-82) เสนอปัจจัยสำคัญในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้คือ 1) การสร้างความตระหนักในกลุ่มนักท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชน และเยาวชนให้สำนึกและหวงแหนมรดกของ

ท้องถิ่น 2) การนำมรดกทางศิลปวัฒนธรรมมาเป็นรากฐานในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง 3) นโยบายของจังหวัดต้องส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น 4)การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่กว้างขวางผ่านสื่อที่หลากหลาย และสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแท้จริง 5) ความพร้อมของสภาพพื้นที่ สถานที่ที่พักรับรองสิ่งอำนวยความสะดวก การคมนาคม การต้อนรับและการบริการ ปัจจัยเหล่านี้หากมีการจัดเตรียมไว้อย่างครบถ้วนจะสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.3.7 ประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสามารถช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติไว้ นอกจากนี้ยังช่วยเผยแพร่วัฒนธรรมสู่สายตาของชาวต่างชาติ ประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศดังที่ ชนัญ วงษ์วิภาค. (2545: 271) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ผลการดำเนินการท่องเที่ยวที่ผ่านมาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติเป็นอย่างมาก นำเงินตราเข้าประเทศมากที่สุดเมื่อเทียบกับรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศที่ได้รับจากหน่วยงานต่าง ๆ ปัจจุบันการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้วางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อรองรับการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเฉพาะการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทย และจะมีการประชาสัมพันธ์ไปสู่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดการจ้างงานทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่งผลต่อการลงทุนการผลิตและการบริโภคสินค้าและบริการแขนงต่าง ๆ ทำให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องขยายตัว

2. ประโยชน์ทางสังคมและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวจะช่วยเผยแพร่เอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นทั้งภายในและต่างประเทศ การที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกับผู้คนในท้องถิ่นได้มีโอกาสรู้จักกันนั้น ทำให้เกิดความสามัคคีสมานฉันท์ของคนในชาติ และการท่องเที่ยวระหว่างประเทศก็ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีที่จะนำไปสู่ความเป็นเพื่อนร่วมโลกและเกิดสันติภาพขึ้นแก่โลก

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบศิลปกรรมแขนงต่างๆ งานเทศกาลประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่า ประกอบกับลักษณะนิสัยของคนไทยที่มีจิตใจโอบอ้อมอารี และมีความสนุกสนาน จึงเกิดรูปแบบกิจกรรมบันเทิงขึ้นมากมาย เช่น การฟ้อนของภาคเหนือ การเซิ้งของภาคอีสาน หรือการรำมโนราห์ของภาคใต้ เป็นต้น เกิดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและสามารถนำมาส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยต้องอาศัยการวางแผนและการจัดการที่ดีเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

1.4 การท่องเที่ยวโดยชุมชน

การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ใช้ในชุมชนเป็นฐานในการบริหารจัดการ (Community-based Tourism หรืออาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “Host management”) ในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมาได้ขยายตัว

อย่างรวดเร็ว และในอนาคตมีแนวโน้มที่จะเติบโตขึ้นเป็นเครือข่ายมากขึ้น ทั้งนี้รูปแบบของการจัดการโดยชุมชนถูกคาดหวังว่าเป็นวิธีการจัดการท่องเที่ยวแบบหนึ่งที่มีศักยภาพโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ และสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวในตนเอง ในขณะเดียวกันก็เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจชุมชนของคนในท้องถิ่นอีกด้านหนึ่งด้วย นอกจากนี้หากมองในด้านของการตลาดด้วยแล้วปรากฏว่าตลาดของการท่องเที่ยวโดยชุมชนยังเป็นกลุ่มเฉพาะ

1.4.1 ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

รชพร จันทร์สว่าง (2546: 24) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะเป็นชุมชน พื้นฐานสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวของพื้นที่ การท่องเที่ยวชุมชนมีส่วนช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของพื้นถิ่นด้วยการสร้างงานและกระจายรายได้ ขณะเดียวกันก็ช่วยในการอนุรักษ์วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี

สุภาวิณี ทรงพาณิชย์ (2547: 5) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง ทางเลือกในการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวบนฐานคิดที่ว่า ชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากร และเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว โดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตและวิถีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานตั้งแต่การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การสรุปบทเรียน โดยเน้นให้เกิดความยั่งยืน สู่รุ่นลูกหลานและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น ตลอดจนคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ

มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด (2548: 90) กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนคือ การท่องเที่ยวที่มีชุมชนเป็นองค์ประกอบสำคัญทั้งในด้านการดำเนินการ การบริหารจัดการ การตัดสินใจ และการจัดการผลประโยชน์ โดยอาศัยปัจจัยเกื้อหนุนจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ประเพณีวัฒนธรรม และกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น โดยการจัดการท่องเที่ยวนั้นสามารถนำมาพัฒนาชุมชนของตนเอง

เทิดชาย ช่วยบำรุง (2550: 110) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community based tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวที่เป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และสถานที่ให้ดำรงอยู่ โดยผนวกการท่องเที่ยวไว้เป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศในชุมชน หรืออาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ไม่รบกวนหรือทำลายทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและสถานที่ ทำให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้สภาพแวดล้อมในชุมชนได้อย่างแท้จริง

ดังนั้นผู้วิจัยขอสรุปความหมายของคำว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งมีเป้าหมายคือ ก่อให้เกิดรายได้ เกิดการจ้างงานท้องถิ่น ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชน นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยวและพยายามที่จะอนุรักษ์ไว้ ทำให้เกิดการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชนและลดการอพยพย้ายถิ่นของประชาชนในชุมชนด้วย

1.4.2 ลักษณะสำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

พจนา สวนศรี (2546: 24) สิ่งสำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชนคือ ผลจากการดำเนินการท่องเที่ยวนั้น ก่อให้เกิดผลประโยชน์ตามมาทั้งทางตรงและทางอ้อม นั่นคือ ทางตรงก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้กับคนในชุมชน ในทางอ้อม ก่อให้เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของท้องถิ่นและก่อให้เกิดการพัฒนาสาธารณประโยชน์ของชุมชน

สินธุ์ สโรบล (2547: 17) กล่าวถึงลักษณะของการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า การนำเอาทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นมาใช้นั้น จะต้องพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถ และมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานตั้งแต่การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การสรุปบทเรียน และมุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่คนรุ่นลูกหลานและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ

เทิดชาย ช่วยบำรุง (2550: 110) กล่าวว่าลักษณะการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวขนาดเล็กที่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของผู้คนในท้องถิ่นในฐานะเจ้าของชุมชน มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ วัฒนธรรมและสถานที่ในพื้นที่ การใช้หรือก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างต้องยึดถือสอดคล้องกับท้องถิ่นเป็นพื้นฐาน และการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นต้องทำให้สิ่งสามัญธรรมดาเป็นสิ่งที่พิเศษสำหรับนักท่องเที่ยว

ลักษณะความสัมพันธ์ของชุมชนท้องถิ่น ทรัพยากรการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวและหน่วยงานสนับสนุนในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน คือ ชุมชนสัมพันธ์กับทรัพยากรการท่องเที่ยวและได้รับประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวผ่านการให้บริการต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยวที่มาใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น เดินป่า เล่นน้ำตก โดยจัดให้มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว และชุมชนยังมีความสัมพันธ์กับทรัพยากรการท่องเที่ยวในฐานะผู้จัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดกิจกรรมท่องเที่ยวพร้อมกับการรักษาแหล่งท่องเที่ยวไม่ให้เสื่อมโทรม

1.4.3 คุณสมบัติที่สำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

คุณสมบัติที่สำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะคำนึงถึงผลประโยชน์และสิ่งที่ชุมชนจะได้รับในฐานะที่เป็นเจ้าของทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยว เทิดชาย ช่วยบำรุง (2550: 111) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติที่สำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชนไว้ดังนี้

1. ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีผลกำไรตอบแทนมายังสมาชิกของชุมชนในฐานะของการเป็นเจ้าบ้านที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งการแบ่งปันผลประโยชน์ไม่ต้องผ่านนายหน้าอันเป็นการจัดสรรรายได้ทางตรงให้แก่คนในชุมชน

2. ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้รับผลประโยชน์โดยรวมอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างสาธารณูปโภค และการยกระดับความเป็นอยู่ที่มุ่งสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกในชุมชนมิใช่เพื่อนักท่องเที่ยว

3. ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนอันเนื่องมาจากความพยายามในการนำวิทยาการสมัยใหม่เข้ามาสู่ชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว พร้อมทั้งต้องมีการสร้างสำนึกร่วมกับชุมชนให้มีความรู้สึกผูกพันกับชุมชนของตนเอง

4. ต้องเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสร้างจิตสำนึกในการเคารพและช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ สังคม ตลอดจนวัฒนธรรมในชุมชนให้เกิดกับนักท่องเที่ยว

5. ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวมีความเคารพในวัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่มองว่าใครเจริญ และใครด้อยกว่า

1.4.4 การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การจัดการท่องเที่ยวชุมชน ต้องมีการให้บริการด้านต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจและรักษาลักษณะเด่นของชุมชนไปพร้อม ๆ กัน สิ่งที่ชุมชนจัดเตรียมให้กับนักท่องเที่ยวนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นขั้นพื้นฐานที่ไม่เน้นความโอ่อ่าหรูหราจนเกินไป ซึ่งผู้วิจัยขอสรุปไว้ดังนี้

1. ด้านอาหาร คือ สิ่งที่รับประทานเข้าไปแล้วมีประโยชน์ต่อร่างกาย และเป็นปัจจัยสำคัญของการดำรงชีวิต การจัดการเกี่ยวกับบริการแก่นักท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงอาหารสำหรับนักท่องเที่ยวต้องให้บริการอาหารที่สะอาด มีคุณค่าทางโภชนาการ อาหารที่จัดให้สามารถจัดรวมกับที่พักโดยรับประทานร่วมกับชาวบ้าน แบบพักบ้านชาวบ้าน

2. ด้านสินค้าและของที่ระลึก จากสถิติรายจ่ายค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยวมีมูลค่าสูงถึง 30% จึงควรส่งเสริมให้ชุมชนผลิตสินค้าหรือของที่ระลึกเพื่อขายนักท่องเที่ยว จะช่วยให้ชุมชนมีรายได้ แต่ต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าด้วย

3. ด้านการนำเที่ยว นักท่องเที่ยวต้องการการชี้แนะเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ทั้งความเป็นมา ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และธรรมชาติ ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้ ความเข้าใจ และประทับใจในแหล่งท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดความต้องการที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวด้วย

4. ด้านที่พัก อาจจะเป็นการจัดการแบบพักบ้านชาวบ้าน (Home stay) คือพักในบ้านของชาวบ้าน ซึ่งควรจะมีอุปกรณ์เครื่องใช้พื้นฐาน เช่น ที่นอน ห้องน้ำ และต้องดูแลด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวให้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

การท่องเที่ยวโดยชุมชนจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้มีคุณภาพขึ้น ทำให้เกิดความร่วมมือของคนในชุมชน การใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์ และเป็นการเพิ่มพูนมูลค่าแก่ผลิตผลท้องถิ่น แต่จะต้องควบคุมให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนให้น้อยที่สุด เพื่อชุมชนจะได้พัฒนาไปอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนต่อไป

1.4.5 จุดแข็งและจุดอ่อนของการท่องเที่ยวโดยชุมชนในประเทศไทย

การท่องเที่ยวโดยชุมชนจัดเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยังใหม่สำหรับประเทศไทย ดังนั้นในการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ อาจจะยังประสบปัญหา มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด (2548: 147-148) ได้กล่าวถึงปัญหาของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนไว้ว่า การดำเนินงานของชาวบ้านขาดความเข้มแข็ง ต้องพึ่งพาหน่วยงานจากภายนอกหรือองค์กรต่าง ๆ ในการให้คำแนะนำ มีการเลียนแบบจากชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยว ทำให้เกิดความซ้ำซาก เนื่องจากรูปแบบคล้ายคลึงกันหมด การที่ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวน้อย ทำให้การกระจายผลประโยชน์ที่ได้จากการท่องเที่ยวยังไม่ดีพอ ส่วนใหญ่จะเป็นของคนบางกลุ่ม ชาวบ้านให้ความสนใจอาชีพหลักซึ่งมีรายได้ที่แน่นอนมากกว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากรายได้การท่องเที่ยวน้อยและไม่แน่นอน การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีลักษณะไม่เป็นทางการ ทำให้มีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่จำกัด มีปัญหาในการใช้ภาษาต่างประเทศ ทำให้ต้องมีล่ามหรือไกด์จากภายนอก สุดท้ายคือเกือบทุกหมู่บ้านไม่มีการบันทึกจำนวนนักท่องเที่ยว รายได้จากการท่องเที่ยวและค่าใช้จ่ายที่เป็นระบบ

จะเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น จะเกิดจากความไม่เข้าใจของตัวชุมชนเอง ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการดำเนินงาน และระบบการจัดการด้านการท่องเที่ยว ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้ามาแก้ไข โดยทำความเข้าใจและให้ความรู้แก่ชุมชนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการต่อไป นอกจากนี้ เทิดชาย ช่วยบำรุง (2550: 112) ได้กล่าวถึงจุดแข็งของการท่องเที่ยวโดยชุมชนในประเทศไทย ไว้ว่า **จุดแข็งของการท่องเที่ยวโดยชุมชนในประเทศไทย** คือ มีแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมให้เลือกที่หลากหลาย แหล่งท่องเที่ยวของแต่ละชุมชน ยังเป็นแหล่งใหม่ทำให้สภาพแวดล้อมยังคงมีความสมบูรณ์ และชาวบ้านยังช่วยกันดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวของตนเองเป็นอย่างดี มีการนำเอาภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาประยุกต์เข้าเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนวดแผนโบราณ มีการนำวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนมาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น พิธีบายศรีสู่ขวัญ การท่องเที่ยวในประเทศไทยมีความสะดวกในการเดินทาง นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และเครื่องบิน ลักษณะนิสัยของคนไทยที่มีอัธยาศัยดี และโอบอ้อมอารี ทำให้นักท่องเที่ยวอบอุ่นและเป็นกันเอง อาหารไทยนั้นมีรสชาติที่อร่อย และมีเอกลักษณ์ประจำถิ่นที่แตกต่างกันไป เช่น น้ำพริกอ่องของภาคเหนือ นอกจากนี้ยังกล่าวถึง**จุดอ่อนของการท่องเที่ยวโดยชุมชนในประเทศไทย** ไว้ว่าระบบบริหารบ้านเมืองเน้นการสร้างความเข้มแข็งที่องค์การปกครองส่วน

ท้องถิ่น ไม่ใช่ที่ชุมชน ปัญหาการจัดระบบการบริหารของชุมชน เช่น เกิดระบบผูกขาดในการจัดสรรรายได้ ซึ่งเกิดจากการแสวงหาผลประโยชน์ในเชิงธุรกิจของคนกลุ่มหนึ่งในชุมชนนั้น ขาดการมีส่วนร่วมกับภาคีอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจ ปัญหาความไม่เป็นธรรมในกลุ่มผู้ประกอบการ ขาดระบบการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน ขาดทักษะความรู้ด้านการตลาดการท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยวของคนในชุมชน อุปสรรคทางด้านภาษาและวัฒนธรรมระหว่างเจ้าของบ้านกับนักท่องเที่ยว ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับสินค้าทางการท่องเที่ยวและราคา ปัญหาความไม่พร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น มุ่งเน้นการพัฒนาให้คนในชุมชนเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งนอกจากจะเป็นการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวแล้วยังเป็นการสร้างศักยภาพของคนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว นอกจากรายได้จากการท่องเที่ยวแล้วยังช่วยให้คนในชุมชนเกิดความสามัคคีและเกิดความร่วมมือกัน และนำไปสู่การช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติด้วย

2. แนวคิดด้านการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การจัดการการท่องเที่ยวนั้นต้องอาศัยหลักการและวิชาการเพื่อให้แหล่งทรัพยากรธรรมชาติมีความยั่งยืน สามารถรองรับการท่องเที่ยวควบคู่กันไป

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: 75) กล่าวว่าการจัดการการท่องเที่ยวเป็นการวางแผนด้านการท่องเที่ยวและดำเนินการให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ โดยมีการจัดองค์ประกอบการบริหารงานบุคคล การอำนวยการ และการควบคุมอย่างเหมาะสม เพื่อให้เป็นการตามแผนที่วางไว้ พร้อมทั้งมีการประเมินผลแผนการท่องเที่ยว

จิตศักดิ์ พุฒจร (2550: ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า**ต้องมีการจัดการอย่างเหมาะสมในด้านการจัดการขยะ** คือให้มีน้อยที่สุดหรือพยายามให้นักท่องเที่ยวนำกลับไปด้วย **คุณภาพน้ำ** ที่จะต้องพยายามลดน้ำเสียจากการท่องเที่ยว ในกรณีมีแหล่งน้ำตก หรือธารน้ำธรรมชาติ ไม่ควรใช้ยาสระผมหรือสบู่เนื่องจากจะส่งผลถึงสัตว์ พืช และระบบนิเวศ **การจัดการเสียง** คือควบคุมไม่ให้เกิดเสียงอึกทึกครึกโครม เช่น เสียงนักท่องเที่ยว เครื่องยนต์ หรือเสียงเพลงเพราะนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบธรรมชาติมักชอบความสงบด้วย **การดูแลความปลอดภัย**แก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว รวมถึงการเตรียมการเรื่องการปฐมพยาบาลอย่างถูกต้องด้วย

ทรัพยากรท่องเที่ยวถือเป็นหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยว ฉะนั้นควรมีการจัดการเพื่อพัฒนาประเทศไทยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน สินค้าและบริการมีคุณภาพ มีระบบการจัดการการรักษาระบบนิเวศและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ดี มีการพัฒนาอย่างสมดุลต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามา

พักในประเทศไทยนานขึ้น มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายที่ทำให้นักท่องเที่ยวยินดีที่จะใช้จ่ายมากขึ้น และกลับเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยอีก เพราะมีความประทับใจ มีนักท่องเที่ยวกระจายไปทุกภูมิภาค โดยเที่ยวได้ตลอดทั้งปี เพราะมีความงามทางธรรมชาติ มีเทศกาลและประเพณีที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกฤดูกาล ทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ และกระจายรายได้ไปอย่างทั่วถึง

2.1 **ทรัพยากรท่องเที่ยว**

ทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญที่นักท่องเที่ยวนำมาพิจารณาก่อนตัดสินใจซื้อบริการเพื่อการท่องเที่ยว ทรัพยากรท่องเที่ยวจึงเปรียบเสมือนสินค้าที่สามารถดึงดูดให้ลูกค้ามาซื้อถึงสถานที่ตั้งของสินค้า ความแตกต่างของแหล่งท่องเที่ยวจึงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเดินทางของนักท่องเที่ยว ราณี อิสิชัยกุล (2546: 38 - 46) กล่าวว่าทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง แหล่งท่องเที่ยว แหล่งกิจกรรม และวัฒนธรรมประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเด่นของอารยธรรมท้องถิ่นที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว โดยแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1. **ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ** คือแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองและมีความสวยงามตามธรรมชาติ ความโดดเด่นทางภูมิศาสตร์ ธรณีวิทยา และระบบป่าไม้ที่หลากหลาย ได้แก่ ภูเขา ถ้ำ น้ำตก ชายหาด เกาะแก่ง ปะการัง พรรณพืช และสัตว์ป่า เป็นต้น

2. **ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม** ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีคุณค่า และมีเอกลักษณ์ เช่น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ภาษา การละเล่น ดนตรี กิจกรรม ประเพณี งานเทศกาล พิธีกรรม รวมถึงอัธยาศัยไมตรี การต้อนรับของคนในท้องถิ่น และการให้บริการต่าง ๆ

3. **ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถานและศาสนสถาน** คือแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น และมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นหลักฐานทางโบราณคดีและที่แสดงถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น เมืองโบราณ พระราชวัง พิพิธภัณฑ์ อุทยานประวัติศาสตร์ วัด มัสยิด สถานที่จารึกแสวงบุญ เป็นต้น

4. **ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น** เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยเป็นสถานที่ที่สามารถประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวได้หลากหลาย เช่น สวนสัตว์เปิด ศูนย์วิจัยทางการเกษตร สวนป่า สวนสนุก สถานบันเทิงต่าง ๆ และสถานที่เล่นกีฬาต่าง ๆ เป็นต้น

จิราภรณ์ อัมพรพรรดิ์ (2548: ออนไลน์) ได้กล่าวว่าทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น และหลักฐานทางโบราณคดี ซึ่งนำมาใช้เพื่อการพักผ่อน เพื่อประกอบกิจกรรมนันทนาการในรูปแบบต่าง ๆ อีกทั้งยังมีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นสิ่งดึงดูดใจให้มีการเดินทาง ทำให้เกิดการจ้างงาน การกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยเปิดโลกทัศน์ให้กับคนท้องถิ่น เพราะทรัพยากรการท่องเที่ยวเปรียบเสมือนห้องเรียนธรรมชาติที่เปิดโอกาสให้ทุกคน

ได้เรียนรู้ ทั้งสร้างให้เกิดความรัก ความภูมิใจในทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นการสะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถสรุปได้ว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวประกอบด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางวัฒนธรรม เทศกาล งานประเพณี กิจกรรม รวมถึงการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเนื่องจากทรัพยากรการท่องเที่ยวมีอำนาจในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชม ก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดความภูมิใจ และก่อให้เกิดการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ ไม่เสื่อมสลายไป

2.2 การจัดการทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนั้นต้องกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์และการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสุนทรียภาพแก่สมาชิกของสังคมในปัจจุบันและในอนาคต โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้นานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด และใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

วรรณา ศิลปอาชา (2545: 19) ได้เสนอหลักการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่าควรอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี คือ การใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีคุณค่าและเหมาะสม มีการปรับปรุง บำรุงให้ใช้ประโยชน์ได้นาน ต้องลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นและลดการก่อของเสีย เช่น การเลือกวัสดุที่ช่วยลดปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า นอกจากนี้ต้องมีระบบการกำจัดขยะที่มีประสิทธิภาพพร้อมกับการรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องวางแผนขยายฐานการท่องเที่ยวจะต้องรักษาความหลากหลายทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมให้คงอยู่ต่อไป โดยประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวกับแผนกลยุทธ์การพัฒนาแห่งชาติเพื่อเพิ่มศักยภาพของการท่องเที่ยวระยะยาว ควรนำการท่องเที่ยวมาขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่นเพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ต้องมีการประชุม ปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกันเพื่อประเมินผลกระทบและหาทางแก้ไขร่วมกัน การพัฒนาบุคลากร เช่น การฝึกอบรม การส่งพนักงานดูงานอย่างสม่ำเสมอ เป็นการยกระดับมาตรฐานการบริการการท่องเที่ยว จัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อม เช่น คู่มือการท่องเที่ยว อาจจะเป็นเอกสารแผ่นพับ ประเมินผลตรวจสอบและวิจัย เพื่อให้ทราบผลของการบริการนำมาปรับปรุงและแก้ไขจัดการ การบริการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว

นพรัตน์ คงชาตรี (2550. ออนไลน์) กล่าวว่า การจัดการทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวนั้นจะทำให้เกิดผลดีคือกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถดำรงอยู่ได้ มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงรักษาความดึงดูดใจไว้ได้ ธุรกิจบริการมีผลกำไร แม้ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการ และการจัดการท่องเที่ยวต้องไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือมีผลกระทบน้อยที่สุด โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในขอบเขตความสามารถการรองรับของธรรมชาติ และตระหนักว่ากิจกรรมนั้นๆ มีผลกระทบต่อชุมชน ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน และที่สำคัญคือมีการประสานความต้องการและกำหนดแผนงานทางเศรษฐกิจ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

สำนักงานจังหวัดสุราษฎ์ธานี (2550: ออนไลน์) ได้เสนอไว้ว่าว่า การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว คือการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจและสังคม พร้อมไปกับการรักษาสุนทรียภาพเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และกระบวนการทางนิเวศวิทยา โดยเป้าหมายสูงสุดของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว คือ ความยั่งยืน การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว มีเป้าหมายซึ่งมุ่งเน้นไปที่การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสมที่สุดยาวนานที่สุด และสามารถรักษาหรืออนุรักษ์สภาพดึงดูดใจของทรัพยากรการท่องเที่ยวไว้ได้มากที่สุด ขณะเดียวกันก็สามารถตอบรับกับกระแสในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวทั้ง 2 ด้าน คือ ความต้องการพัฒนาคน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน อันจะเป็นหลักประกันที่จะให้การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม และมีการกระจายได้ที่เป็นธรรม อีกด้านคือความต้องการให้มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีขอบข่ายกว้างขวาง โดยเฉพาะการอนุรักษ์ระบบนิเวศเพื่อให้คงไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

นอกจากนี้ยังเสนอแนวทางการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อให้การจัดการทรัยพากรการท่องเที่ยว มีความเหมาะสมในแต่ละบริบทของแหล่งท่องเที่ยว และด้วยกระบวนการจัดการความรู้ของผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับแหล่งท่องเที่ยว ได้กำหนดให้มีแนวทางการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวออกเป็น 5 ระดับ ตามประสบการณ์ในการปฏิบัติจริงที่ประสบความสำเร็จ คือ

1. การให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว โดยการจัดประชุมคณะทำงานในชุมชนจัดอบรมให้ความรู้ จัดให้มีวิทยากรและนำสถานที่ท่องเที่ยวพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว จัดทำหลักสูตรให้ความรู้สู่นักเรียน นักศึกษา

2. กำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว จัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตชุมชน จัดศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน จัดรูปแบบโฮมสเตย์ให้มีมาตรฐานที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน

3. จัดระบบการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว ปลูกป่าเพื่อการท่องเที่ยว ปลูกป่าฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว จัดเส้นทางการศึกษาทรัพยากรตามธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว จัดแบ่งเขต ภูมิทัศน์ให้เหมาะสมและปลูกจิตสำนึกเยาวชนในการอนุรักษ์ธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว

4. จัดกิจกรรมด้านการรักษาความสะอาด จัดให้มีเจ้าหน้าที่เฝ้าระวังดูแลและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชนจัดให้มีการคัดแยกขยะอย่างมีระบบ มีการนำทรัพยากรธรรมชาติที่เหลือใช้มาใช้ประโยชน์ เช่น ทำปุ๋ยน้ำชีวภาพเพื่อการบำบัดน้ำ

5. การประชาสัมพันธ์ จัดให้มีป้ายประชาสัมพันธ์ จัดทำแผ่นพับ วารสาร เชิญสื่อมวลชนร่วมทำข่าว ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิค เช่น จัดทำ Website แหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2550: ออนไลน์) ได้เสนอแนวทางการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวไว้ว่า ต้องสงวนรักษา ฟื้นฟู ควบคุมดูแลทรัพยากรในระบบนิเวศให้คงสภาพไว้ เพื่อสามารถนำมาเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้นานที่สุด หรือตลอดไป และทรัพยากรการท่องเที่ยวจำเป็นต้องได้รับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย โดยป้องกันและลดสาเหตุที่อาจทำให้เกิดปัญหามลพิษ ที่สำคัญเจ้าของพื้นที่และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ได้แก่ ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว สถาบันต่าง ๆ ในสังคม องค์กรประชาชน และประชาชนในท้องถิ่น ต้องร่วมมือกันในการอนุรักษ์ รักษาสภาพ ไม่ทำลายหรือสร้าง ความเสียหายแก่ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (2551: ออนไลน์) ได้เสนอองค์ประกอบด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม คือการกำหนดเขตพื้นที่ (Zoning) ของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการจัดการเขตพื้นที่ใช้ประโยชน์ให้เหมาะสมตามสภาพของทรัพยากรและขนาดการรองรับของทรัพยากรต่อปริมาณและกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยจัดแบ่งตามความสำคัญของระบบนิเวศและกิจกรรมที่รองรับได้ในแหล่งท่องเที่ยว โดยจะแบ่งได้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยว ศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติบริเวณอุทยาน พื้นที่ที่เป็นศูนย์ให้ความรู้ บริการนักท่องเที่ยว ห้องน้ำ พื้นที่ขายสินค้า อาหาร และพื้นที่กางเต็นท์พักแรม **ซึ่งสอดคล้องกับที่ จิตศักดิ์ พุฒจร** (2550: **ออนไลน์**) **ได้เสนอว่าการจัดการการท่องเที่ยวที่ดีนั้น ควรแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสม** เป็นสัดส่วน ไม่ควรเปิดให้ท่องเที่ยวได้ทั้งหมด เพราะอาจเป็นการทำลายพื้นที่ธรรมชาติที่ควรจะสงวนให้ธรรมชาติได้ฟื้นตัวด้วย ดังนั้นควรวางแผนเรื่องการจัดแบ่งสรรพื้นที่ตั้งแต่ต้น ควร**คำนึงถึงความสามารถรองรับนักท่องเที่ยว** ทั้งด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการจัดการและบริการที่มีขีดจำกัด มิฉะนั้นจะส่งผลทำให้การท่องเที่ยวในพื้นที่เสื่อมโทรมและเสื่อมความนิยมลงอย่างรวดเร็ว ด้าน**คุณภาพการให้การบริการก็เป็นส่วนสำคัญ**ทั้งด้านข้อมูลข่าวสาร การเดินทาง ความเป็นอยู่ ที่พัก อาหารท้องถิ่น **การร่วมกันวางแผนรองรับการพัฒนา และ**

ป้องกันผลกระทบทั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรมที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต ซึ่งอาจจะพัฒนาไปสู่การเป็นแผนปฏิบัติการ แผนยุทธศาสตร์ หรือแม้แต่แผนแม่บทได้ในที่สุด และที่สำคัญต้องมีการ**เผยแพร่และหาโอกาสสร้างคนรุ่นใหม่ให้ได้มีโอกาสก้าวหน้าเข้ามาทำงาน**และ**ถ่ายทอดวิธีการแนวทางและภูมิปัญญา**ให้สืบต่อไปได้

รสิกา อังกูร. (2549: 81-82) ได้เสนอแนวทางในการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ว่า ควรปลูกฝังจิตสำนึกของทุกฝ่ายให้รู้จักคุณค่า และหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษได้สร้างมา มีการรวมกลุ่ม ชมรม เพื่อสานต่องานด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม และควรให้ความรู้แก่สมาชิกในกลุ่มตลอดจนชาวบ้านทั่วไปในชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น ประสานความร่วมมือทุกภาคส่วนในการรักษามรดกของท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป และช่วยประชาสัมพันธ์เผยแพร่มรดกเหล่านี้สู่สังคมภายนอกอย่างถูกต้อง จัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเพียงพอ เพื่อเป็นการสร้างและสานต่อกิจกรรมให้คงอยู่สืบไป สร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างจริงจังขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นแกนนำและสนับสนุนอย่างจริงจัง มีแผนระยะยาวในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม และควรมีการศึกษาผลได้ผลเสียให้ดีก่อนเสนอขายแก่นักท่องเที่ยว ควรแสวงหาผู้สืบทอดศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นเพื่อสานต่อกิจกรรมต่าง ๆ มิให้สูญหายไปตามกาลเวลา ขณะเดียวกันการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควรดำเนินไปตามธรรมชาติ ไม่ควรปรุงแต่งเพื่อเหตุผลอื่น

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวควรทำให้เป็นระบบโดยใช้หลักการร่วมมือกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมมือกันจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชน และมีการกำหนดกรอบการพัฒนาการท่องเที่ยว มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของทุกฝ่ายได้ชัดเจน ทั้งนี้แต่ละภาคส่วนต้องมีเป้าหมายเพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมเพื่อที่ชุมชนจะได้ตระหนักและให้ความสำคัญต่อการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

2.3 การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

ขั้นตอนการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว

การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นเครื่องมือในการสำรวจ ตรวจสอบแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่ง สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2542: 77-79) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวสรุปได้ดังนี้

1.การทำความเข้าใจทรัพยากร

1.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น ทรัพยากรหลักที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น การเข้าชมพิพิธภัณฑ์คติชนภาคใต้ที่สถาบันทักษิณคดีศึกษา โดยมีจุดชมวิวเป็นทรัพยากรสนับสนุน ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้น

1.2 ชนิดของทรัพยากร แบ่งได้เป็น ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น พืช สัตว์ ภูมิทัศน์ ภูมิอากาศ น้ำ ทรัพยากรวัฒนธรรม ได้แก่ ศาสนา มรดกวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ งานมหกรรม การแข่งขัน ธุรกิจ โชว์ต่าง ๆ ทรัพยากรกิจกรรม นันทนาการ สิ่งอำนวยความสะดวก และทรัพยากรบริการ ได้แก่ การขนส่ง ที่พัก การต้อนรับ อาหาร บริการ

2. การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 1 การเขียนรายงานทรัพยากรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวประกอบด้วยรายการทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่ มีสิ่งที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวไปชม สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการให้มีบริการ กิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวทำระหว่างที่พักบนพื้นที่ และที่พักแรมประเภทที่จัดให้นักท่องเที่ยว ประการที่สองรายการทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรที่โดดเด่นในแหล่งท่องเที่ยว มีทั่วไปในแหล่งท่องเที่ยวอื่นหรือไม่ และมีความสำคัญเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในปัจจุบันและในอนาคตหรือไม่ ประการที่สามรายการทรัพยากรวัฒนธรรม ได้แก่ สิ่งที่โดดเด่นบนพื้นที่ หรือเป็นสิ่งดึงดูดใจเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม มีน้ำหนักมากพอที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือน ประการที่สี่รายการทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ สิ่งที่ทำให้เหตุการณ์นั้นโดดเด่น สามารถดึงดูดผู้คนที่ไม่ใช่คนท้องถิ่นมาร่วมเหตุการณ์นั้นจะเสริมหรือเป็นคู่แข่งกับเหตุการณ์คล้าย ๆ กันในท้องถิ่นที่อื่นหรือไม่ ความถี่ของการเกิดขึ้นเป็นอย่างไร ประการสุดท้ายได้แก่ รายการทรัพยากรกิจกรรม เช่น ความโดดเด่นของกิจกรรม ความสามารถในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยว

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินทรัพยากร ได้แก่ การประเมินคุณภาพทรัพยากร คือ อะไรทำให้ทรัพยากรนี้ดีกว่าหรือแย่กว่าทรัพยากรอื่นในที่อื่น ๆ อะไรเป็นจุดอ่อน การดูแลรักษา ทรัพยากร คุณภาพของการบริการ การปรับปรุงทรัพยากร ข้อเสียของการพัฒนาในอนาคต ความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ สิ่งที่ทำให้ทรัพยากรมีความพิเศษโดดเด่นและมีความแตกต่างกับที่ อื่น ๆ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สะท้อนให้นึกถึงความภาคภูมิใจในสถานที่นั้น ๆ มีอำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยว กิจกรรมที่มีบทบาทในการดึงดูดนักท่องเที่ยว การวัดระดับการใช้และประเมินการใช้ ความสามารถที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวดึงดูดนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีการประเมินฐานข้อมูลของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งที่ทำให้ทรัพยากรนั้นเป็นคุณต่อแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ เหมาะสมและน่าพึงพอใจ สิ่งที่ควรปรับปรุงให้ทรัพยากรท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญยิ่งขึ้น และมีสิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาท่องเที่ยวในอนาคต

2.4 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติน้ำเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

จิตตรานุช รักสัจจา (2550. ออนไลน์) กล่าวว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นการดูแลรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยนำมาใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม ก่อให้เกิดประโยชน์กับบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมากที่สุด รวมทั้งรักษาหรือคงสภาพของทรัพยากรไว้ให้นานที่สุด โดยเสนอแนวทางไว้คือ 1) ป้องกันมิให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือความเสียหาย เช่น การกำหนดให้บริเวณที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ 2) การรักษาความสะอาด ควรมีเจ้าหน้าที่รักษาความสะอาด จัดสถานที่ทิ้งขยะให้เพียงพอ และขอความร่วมมือจากนักท่องเที่ยวให้ช่วยกันรักษาความสะอาด 3) ไม่เปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงทรัพยากรการท่องเที่ยว จนเสียความเป็นธรรมชาติ สิ่งก่อสร้างต่างๆ ควรมีแต่เฉพาะเท่าที่จำเป็น เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัสกับธรรมชาติที่เป็นจริง 4) การออกกฎหมายหรือกฎระเบียบ เพื่อคุ้มครองทรัพยากรการท่องเที่ยว รัฐบาลจะต้องออกเป็นกฎหมายหรือข้อบังคับ เช่น ห้ามล่าสัตว์ ห้ามทิ้งขยะ 5) ให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยว เช่น ทำคู่มือข้อพึงปฏิบัติแจกให้นักท่องเที่ยว มีป้ายประชาสัมพันธ์บอกไว้ 6) ออกกฎหมายคุ้มครอง เช่น ออกพระราชบัญญัติเกี่ยวกับโบราณสถาน โบราณวัตถุ โดยมีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน 7) มีหน่วยงานและเจ้าหน้าที่คอยดูแลรักษา เพื่อมิให้ถูกทำลายหรือลักลอบขุดหาสมบัติ 8) จัดให้มีงบประมาณ เพื่อใช้ในการดูแลรักษาบูรณะซ่อมแซม อาจได้มาจากรัฐบาล องค์การเอกชนหรือองค์กรระหว่างประเทศ 9) มีการศึกษาและสำรวจ เพื่อที่จะได้พบทรัพยากรการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 10) 11) ให้การศึกษาแก่ประชาชน โดยเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อปลูกฝังให้เกิดจิตสำนึกและเห็นคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยว

2.4.1 การอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetlands)

พื้นที่ชุ่มน้ำประกอบด้วยป่าชายเลน ป่าพรุ หนอง บึง สนุ่น ทุ่งนา ทะเลสาบ และแม่น้ำ ซึ่ง ศันสนีย์ ชูแวว (2548: ออนไลน์) อธิบายคำจำกัดความของพื้นที่ชุ่มน้ำตามอนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar convention) หรืออนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ ซึ่งเกิดจากตัวแทนของประเทศต่าง ๆ ได้จัดให้มีการประชุมเพื่อรับรองอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ โดยเฉพาะเป็นที่อยู่อาศัยของนกน้ำ ที่เมืองแรมซาร์ ประเทศอิหร่าน เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2514 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์และยับยั้งการสูญหายของพื้นที่ชุมน้ำโลก ซึ่งต้องการการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาดและยั่งยืนตามเงื่อนไขของอนุสัญญา โดยกำหนดให้วันที่ 2 กุมภาพันธ์ของทุกปี เป็นวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก (World wetland day) กล่าวว่า “พื้นที่ชุ่มน้ำ หมายถึง ที่ลุ่ม ที่ราบลุ่ม ที่ลุ่มชื้นแฉะ พรุ แหล่งน้ำ ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่มีน้ำขังหรือท่วมอยู่ถาวรและชั่วครั้งชั่วคราว ทั้งที่เป็นแหล่งน้ำนิ่งและน้ำไหล ทั้งที่เป็นน้ำจืด น้ำกร่อยและน้ำเค็ม รวมไปถึง ที่ชายฝั่งทะเลและที่ในทะเล ในบริเวณซึ่งเมื่อน้ำลดลงต่ำสุด มีความลึกของระดับน้ำ ไม่เกิน 6 เมตร และมีองค์ประกอบร่วมที่สำคัญ 3 ประการ ตามที่ มิทส์ชและกูสลิงค์ (Mitsch,

Gooselink, 2000: 25-26) อธิบายไว้ว่า 1) ต้องพบน้ำบริเวณพื้นผิวดินหรือโซนรากพืช 2) มีดินพื้นที่ชุ่มน้ำหรือดินอิ่มตัวด้วยน้ำซึ่งเป็นดินที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากดินบริเวณอื่น 3)มีพืชที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพดินอิ่มตัวด้วยน้ำ

2.4.2 คุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ

พื้นที่ชุ่มน้ำ เป็นระบบนิเวศที่มีบทบาทหน้าที่ ตลอดจนคุณค่าและความสำคัญต่อวิถีชีวิต ทั้งมนุษย์ พืช และสัตว์ ทั้งทางนิเวศวิทยา เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ ตามที่ ศันสนีย์ ชูแวว (2548: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงคุณประโยชน์ที่ได้รับจากพื้นที่ชุ่มน้ำ คือ 1) เป็นแหล่งน้ำ ทั้งน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม ที่คน พืช และสัตว์ เข้าไปใช้ประโยชน์ได้โดยตรงหรือนำมาใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอุปโภคบริโภค การเกษตร การเลี้ยงสัตว์ อุตสาหกรรม การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ นันทนาการ ฯลฯ นอกจากนี้ พื้นที่ชุ่มน้ำยังช่วยรักษาสมดุลของระดับน้ำใต้ดิน หากจัดการควบคุมอัตราการนำน้ำขึ้นมาใช้ให้เหมาะสมและดูแลรักษาคุณภาพน้ำให้ดี จะสามารถนำกลับขึ้นมาใช้ได้อย่างยั่งยืนและเป็นแหล่งน้ำใช้ของชุมชนที่อยู่โดยรอบได้ 2) เป็นแหล่งเก็บกักน้ำฝนและน้ำท่า ที่ไหลบ่าลงมาจากพื้นที่ตอนบนของลุ่มน้ำไม่ให้ไหลออกไปสู่ทะเลอย่างรวดเร็ว ช่วยลดและป้องกันปัญหาน้ำท่วม หากพื้นที่ชุ่มน้ำถูกถมหรือเปลี่ยนแปลงไปจะเกิดปัญหาน้ำท่วมขังบ่อยครั้งขึ้น 3) มีบทบาทช่วยป้องกันมิให้น้ำเค็มรุกเข้ามาในแผ่นดิน น้ำจืดที่ไหลมาตามทางน้ำต่างๆ จะไหลผ่านพื้นที่ชุ่มน้ำแล้วไหลลงสู่ชั้นน้ำใต้ดินในพื้นที่ชุ่มน้ำ 4) ช่วยป้องกันรักษาชายฝั่งทะเลและลดการพังทลายของชายคลองชายฝั่ง พืชพรรณในพื้นที่ชุ่มน้ำ พืชริมตลิ่ง ชายฝั่งคลองและชายฝั่งทะเล ที่โดดเด่นเห็นได้ชัดที่สุด คือ ป่าชายเลนจะช่วยยึดดิน ปะทะแรงลมพายุ กระแสน้ำ และคลื่น 5) ช่วยชะลอการไหลของน้ำ ดักจับตะกอนที่พัดพามาจากพื้นที่ตอนบน โดยพืชพรรณที่ขึ้นอยู่ในพื้นที่ชุ่มน้ำ เช่น อ้อ กก และหญ้า ช่วยชะลอความเร็วของน้ำ กักเก็บตะกอน จึงช่วยลดการตื้นเขินของอ่าวและรักษาคุณภาพของพื้นที่ชายฝั่งทะเลและน้ำในทะเล 6) ช่วยดักจับกักเก็บธาตุอาหาร ที่ถูกพัดพามากับน้ำและตะกอนไว้ นอกจากจะเกิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ยังช่วยให้คุณภาพน้ำดีขึ้น 7) ช่วยดักจับกักเก็บสารพิษหลายชนิด ที่ยึดเกาะอยู่กับอนุภาคของดิน ที่พัดพามากับน้ำและตะกอนไว้ ช่วยลดอันตราย ที่เกิดกับระบบนิเวศโดยรอบ 8) มีทรัพยากรธรรมชาติ ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้มากมายหลายชนิดและมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำ และเศรษฐกิจสังคมโดยส่วนรวมของชาติ เนื่องจากเป็นแหล่งทรัพยากรป่าไม้ ประมง พืชอาหารสัตว์ การเกษตร การคมนาคมในท้องถิ่น เป็นแหล่งรวมสายพันธุ์พืชและสัตว์ประจำถิ่น สิ่งมีชีวิตหลายชนิดต้องพึ่งพาอาศัยพื้นที่ชุ่มน้ำ เพื่อความสมบูรณ์ของวงจรชีวิต พืชและสัตว์ป่าหลายชนิดจะพบเห็นได้เฉพาะในพื้นที่ชุ่มน้ำเท่านั้น มีความสำคัญต่อนันทนาการและการท่องเที่ยว และเป็นแหล่งสำคัญสำหรับการศึกษาวิจัยทางธรรมชาติวิทยา

2.4.3 การเสื่อมสภาพและการสูญเสียพื้นที่ชุ่มน้ำ

จากข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับพื้นที่ชุ่มน้ำ ปรากฏว่าปัจจุบันกำลังประสบปัญหาการเสื่อมสภาพจนถึงขั้นเกิดการสูญเสียพื้นที่ชุ่มน้ำขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องตลอดจนชุมชนที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวพันกับพื้นที่ชุ่มน้ำนั้นๆ จะต้องหาทางป้องกันแก้ไขและช่วยกันอนุรักษ์ต่อไป การเสื่อมสภาพและการสูญเสียพื้นที่ชุ่มน้ำเกิดจากหลายสาเหตุ ตามที่สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (2542: 48-53) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. ปัญหาการเสื่อมสภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำ เช่น การขยายตัวของชุมชนท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ที่ดิน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การปล่อยมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ การขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์และการประชาสัมพันธ์ การพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นต้น

2. ปัญหาการสูญเสียพื้นที่ชุ่มน้ำ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงพื้นที่จากพื้นที่ชุ่มน้ำไปสู่ พื้นที่เพื่อทำการเพาะเลี้ยง นาเกลือ การขยายตัวของเมืองและอุตสาหกรรม การเกิดไฟป่า เป็นต้น

นอกจากนี้ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2548: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงสาเหตุของความเสื่อมโทรมและการสูญเสียพื้นที่ชุ่มน้ำ ว่ามาจากสาเหตุ 3 ประการคือ

1. จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้น อัตราการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ชุ่มน้ำจึงเพิ่มสูงขึ้น หรือมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ชุ่มน้ำไปเพื่อใช้ในกิจกรรมการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

2. การใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม เช่น การระบายน้ำออกจากพื้นที่เพื่อการเกษตรกรรม การชักน้ำเค็มเข้ามาในแผ่นดินเพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การขุดถมพื้นที่เพื่ออุตสาหกรรม การขยายเมือง การพัฒนาที่อยู่อาศัยและชุมชน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเส้นทางน้ำ ตลอดจนการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมิได้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดกับระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่สำคัญที่สุด คือมิได้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับวิถีชีวิตประจำวันของชุมชนในท้องถิ่นที่ต้องพึ่งพาอาศัยพื้นที่ชุ่มน้ำ

3. องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนทั่วไปทั้งในเมืองและชนบทยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเพียงพอ ในคุณลักษณะทางธรรมชาติของระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำและขาดความตระหนัก ถึงบทบาทหน้าที่คุณค่าและคุณประโยชน์ที่ครบถ้วนแท้จริงของพื้นที่ชุ่มน้ำ จึงเป็นผลให้ขาดความระมัดระวังและใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม ในการจัดการพื้นที่และในหลายกรณีกฎหมายข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ไม่มีประสิทธิผลในการบังคับใช้และไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน

ประเทศไทยมีพื้นที่ชุ่มน้ำใหญ่น้อยอยู่เป็นจำนวนมาก สังคมไทยไม่ว่าจะในชนบทหรือเมือง มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่พึ่งพาอาศัยและผูกพันกับพื้นที่ชุ่มน้ำมานานหลายชั่วคน ผลประโยชน์มากมายที่ได้รับจากพื้นที่ชุ่มน้ำแต่ละที่นั้นอาจแตกต่างกัน แต่สิ่งที่เหมือนกันส่วนใหญ่คือผลประโยชน์ที่ได้รับจากพื้นที่ชุ่มน้ำธรรมชาติ เป็นผลประโยชน์ที่ได้มามากมาย และที่สำคัญที่สุดเป็นผลประโยชน์ที่เกิดแก่ชุมชนและผู้คนเป็นจำนวนมาก แต่ในปัจจุบัน เป็นที่น่าวิตกอย่างยิ่งว่าพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยถูกทำลายไปแล้วเป็นจำนวนมาก ที่เหลือก็กำลังถูกทำลายมีสภาพเสื่อมโทรมหรือถูกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาและการวางแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ จึงจำเป็นต้องกระทำโดยด่วนเพื่อให้เกิดความเข้าใจในระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ และให้ได้มาซึ่งแนวทางตัวอย่างในการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่กำลังถูกคุกคามต่อไป

3 แนวคิดด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

3.1 ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2541: 42) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่า เป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการทรัพยากรทั้งมวล ในลักษณะที่สามารถตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียภาพ ในขณะเดียวกันก็สามารถรักษาความสมบูรณ์ทางวัฒนธรรมกระบวนการที่จำเป็นเชิงนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีววิทยาและระบบสนับสนุน

ดรรชณี เอมพันธุ์. (2546: 93) กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่สนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้สามารถรักษาความมั่นคงของระบบนิเวศ ตลอดจนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สาราณุกรมไทย. (2550: ออนไลน์) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือจะต้องดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยว ให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ในระยะเวลา ยาวนานจนถึงชั่วลูกชั่วหลาน มิใช่เพียงเพื่อคนรุ่นปัจจุบันเท่านั้น โดยลดการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง และลดปริมาณของเสียที่จะเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม มีการกระจายรายได้และผลประโยชน์ให้แก่คนในท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ เปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นได้เข้าร่วมในการจัดการ และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว มีการประชุมปรึกษาระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว และชุมชนในท้องถิ่น เพื่อการวางแผนงาน การจัดสรรงบประมาณ และการจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม การสร้างเครือข่ายเพื่อเผยแพร่แนวคิด การศึกษาวิจัย และความรู้เกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ออกไปในหมู่ประชาชน ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง

ดังนั้นผู้วิจัยขอสรุปความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable tourism) เป็นกระแสความคิดหลักของโลกในช่วง ๒ ทศวรรษที่ผ่านมา และได้รับความสนับสนุนจากคณะกรรมาธิการว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Commission on Sustainable Development) ขององค์การสหประชาชาติ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนคือ ต้องมีการวางแผนการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างพอดี เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ในระยะเวลายาวนาน และมีการกระจายผลประโยชน์ให้แก่คนส่วนใหญ่ รวมทั้งมีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.2 องค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้นจะเป็นผลดีต่อธุรกิจท่องเที่ยวในระยะยาวเนื่องจากมีการวางแผนใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมีคุณค่า ทำให้สามารถใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยวได้นานและเกิดผลเสียหายต่อทรัพยากรท่องเที่ยวน้อยที่สุด ผู้วิจัยขอเสนอองค์ประกอบของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนซึ่งประกอบด้วยหลัก 4 ประการ คือ

3.2.1. กิจการการท่องเที่ยวในขอบเขตความสามารถของธรรมชาติชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของชุมชนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว

3.2.2. การตระหนักในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน

3.2.3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการท่องเที่ยว ที่มีผลกระทบต่อนิเวศชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่มีต่อการท่องเที่ยว

3.2.4. การประสานความต้องการทางเศรษฐกิจ การคงอยู่ของสังคมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

3.3 หลักการของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันทั้งในระดับชุมชน ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ เทิดชาย ช่วยบำรุง (2550: 110) สรุปหลักการของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้คือ ต้องใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ลดการบริโภคและลดการสร้างของเสีย รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ บูรณาการการท่องเที่ยวเข้ากับการวางแผน สนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ปรึกษาภาคีและสาธารณะ พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ทำการตลาดอย่างมีความรับผิดชอบ และต้องมีการวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวและพัฒนาสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป โดยใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องเหมาะสม เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมและมีรายได้เข้าสู่ชุมชน แต่ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไว้ได้ มีการศึกษาและวางแผนเพื่อส่งเสริม

และสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างคุ้มค่าและยาวนานที่สุด อย่างไรก็ตาม จากแนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้น จะต้องนำมาผสมผสานจัดทำ ให้เกิดการวิเคราะห์เป็นรูปธรรม เพื่อสามารถนำสู่การปฏิบัติได้จริงโดยจำเป็นต้องผ่านกระบวนการวางแผน การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เพื่อให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้

3.4 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะดำเนินไปได้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและการประสานงาน จากองค์ประกอบของการท่องเที่ยวในทุกด้านและเป็นไปอย่างสอดคล้องกัน ไม่เพียงเฉพาะการผสมผสาน ความต้องการและการตอบสนองแก่นักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ต้องให้ความสำคัญต่อการดูแลรักษาความเป็นธรรมชาติและเอกลักษณ์ของทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นหลักควบคู่กันไป แต่ในปัจจุบันนี้ การพัฒนาไม่สามารถดำเนินไปตามแผนได้ ด้วยปัญหาและอุปสรรคดังที่ รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2549: ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ดังนี้

3.4.1 **การบริหารจัดการ** ในส่วนขององค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการอัน ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมป่าไม้ กรมการปกครอง กรมควบคุมมลพิษ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม รวมทั้งองค์กรชุมชนในท้องถิ่น หน่วยงานเหล่านี้เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน แต่ที่ผ่านมาการพัฒนามักเป็นการดำเนินการแบบ “ต่างคนต่างทำ” การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน นำไปซึ่งปัญหาการบริหารจัดการในท้องถิ่นนั้น ๆ

3.4.2 **แหล่งท่องเที่ยวกับกิจกรรม** ปัจจุบันการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวบางชนิดไม่คำนึงถึงความเหมาะสม หรือผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว มุ่งแต่ผลประโยชน์หรือด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จนทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งยังมิได้กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวกับขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Carrying capacity)

3.4.3 **การบริการ** เป็นองค์ประกอบสำคัญในการอำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ดูแล ให้นักท่องเที่ยวบรรลุวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น ที่พัก ร้านอาหาร การบริการนำเที่ยว เป็นต้น แต่ที่ผ่านมาการบริการดังกล่าวไม่ได้รับการบริหารจัดการที่ควร จึงกลายเป็นปัญหาการบริการที่ไม่มีมาตรฐาน

3.4.4 **สิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิทัศน์** เป็นสิ่งเสริมสร้างคุณค่าและสวยงามให้แก่แหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ แต่ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งกลับถูกทำลายโดยสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิทัศน์ดังกล่าว ด้วยเหตุของการขาดการบริหารจัดการจากผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่นั้น จึงกลายเป็นปัญหาการสร้างสิ่งแปลกปลอมหรือการทำลายทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในแหล่งนั้น

3.4.5 **นักท่องเที่ยว** ถือเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพราะนักท่องเที่ยวเป็นผู้ต้องการหรืออุปสงค์ (Demand) ของการท่องเที่ยว อีกทั้งนักท่องเที่ยว คือ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วย ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรม หรือวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว การขาดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์ทรัพยากร มีส่วนทำให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว

3.4.6 **ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว**มีบทบาทและความสัมพันธ์ต่อการท่องเที่ยวในหลายรูปแบบ เช่น ความเป็นเจ้าของ ผู้จำหน่ายสินค้า ผู้ให้บริการ รวมถึงองค์กรปกครองท้องถิ่น ด้วยความสำคัญดังกล่าวจึงถือเป็นอีกหนึ่งกลไกในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน แต่ด้วยความเป็นชุมชนนั้นก็ก่อให้เกิดปัญหาในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ ด้วยเหตุของการขาดความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการพัฒนา จึงทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนล่าช้า

3.5 แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

การพัฒนาเพื่อนำไปสู่การเติบโตการดำรงอยู่และการสืบทอดต่อไปจำเป็นต้องพัฒนาแบบครบวงจร ดำเนินการไปพร้อมกันในทุกองค์ประกอบในด้านต่าง ๆ ตามที่ รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2549: ออนไลน์) กล่าวไว้คือ

การบริหารจัดการต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ดำเนินไปด้วยกัน การกำหนดกิจกรรมให้เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว พอเพียงต่อขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว และก่อให้เกิดผลกระทบให้น้อยที่สุด **การส่งเสริม สนับสนุนการบริการและให้บริการที่มีคุณภาพ** โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า เป็นระบบ และยั่งยืน **การสร้างความสัมพันธ์ของชุมชนในการมีส่วนร่วม** และจิตสำนึกของการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ถ่องแท้ในคุณค่าของทรัพยากรกับกระบวนการการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยตระหนักถึงความพึงพอใจและความต้องการของชุมชนด้วย **การสร้างเสริมและเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ** จิตสำนึกของนักท่องเที่ยวและเจ้าของท้องถิ่นในความรัก หวงแหน และรับผิดชอบต่อทรัพยากรท่องเที่ยว รวมถึงการพึ่งพากันในความต้องการและตอบสนองอย่างรู้คุณค่าของการใช้ไปและการฟื้นฟู รักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวไว้ให้ยั่งยืนการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนนั้น ประชาชนในท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวจะต้องร่วมกันคิดร่วมทำกับพหุภาคี โดยคำนึงถึงเป้าหมายต่อการพัฒนา คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด เกิดประโยชน์สูงสุด ใช้ได้นานที่สุด มีปัญหาหรือผลกระทบน้อยที่สุด นั่นคือการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การเติบโตของการท่องเที่ยวไทยอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นผลมาจากความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว แต่ปัจจุบันทรัพยากรดังกล่าวเสื่อมโทรมลง เนื่องจากการใช้แต่

ประโยชน์ที่ขาดการวางแผนและขาดการบำรุงรักษา ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายต่อทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยให้เกิดความยั่งยืนที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันต่อไป

4. พื้นที่ศึกษาและแหล่งท่องเที่ยวของ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

จังหวัดพัทลุง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของภาคใต้ของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานครตามเส้นทางสายเอเซีย (ทางหลวงหมายเลข 41) เป็นระยะทางประมาณ 856 กิโลเมตร และตามเส้นทางรถไฟระยะทางประมาณ 846 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 2,140,296 ไร่ มีประชากรประมาณ 5 แสนคน แบ่งการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ กับ 1 กิ่งอำเภอ ประกอบไปด้วย อำเภอเมือง อำเภอศรีบรรพต อำเภอป่าพะยอม อำเภอควนขนุน อำเภอเขาชัยสน อำเภอบางแก้ว อำเภอกงหรา อำเภอตะโหมด อำเภอป่าบอน อำเภอปากพะยูน และ กิ่ง อ.ศรีนครินทร์
มีอาณาเขต ดังนี้ (สำนักงานจังหวัดพัทลุง. 2549: ออนไลน์)

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช และอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอควนเนียง อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลาและอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล

ทิศตะวันออก ติดต่อกับทะเลสาบสงขลา ซึ่งเป็นน่านน้ำติดต่อกับอำเภอระโนด อำเภอกระแสสินธุ์ อำเภอสทิงพระ และอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับเทือกเขาบรรทัด ซึ่งเป็นแนวติดต่อกับอำเภอห้วยยอด อำเภอเมือง อำเภอนาโยง อำเภอย่านตาขาว และอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

คำขวัญประจำจังหวัด

"เมืองหนังโนรา อู่นาข้าว พราวน้ำตก แหล่งนกน้ำ ทะเลสาบงาม เขาอกทะลุ น้ำพุร้อน"

ตราจังหวัด คือภูเขาอกทะลุ แถบสีเหลือง

ดอกไม้ประจังหวัด ดอกพะยอม ดอกไม้ประจำจังหวัดพัทลุง

ธงประจำจังหวัด พื้นธงสีม่วง มีตราจังหวัดคือภูเขาอกทะลุ แถบสีเหลือง

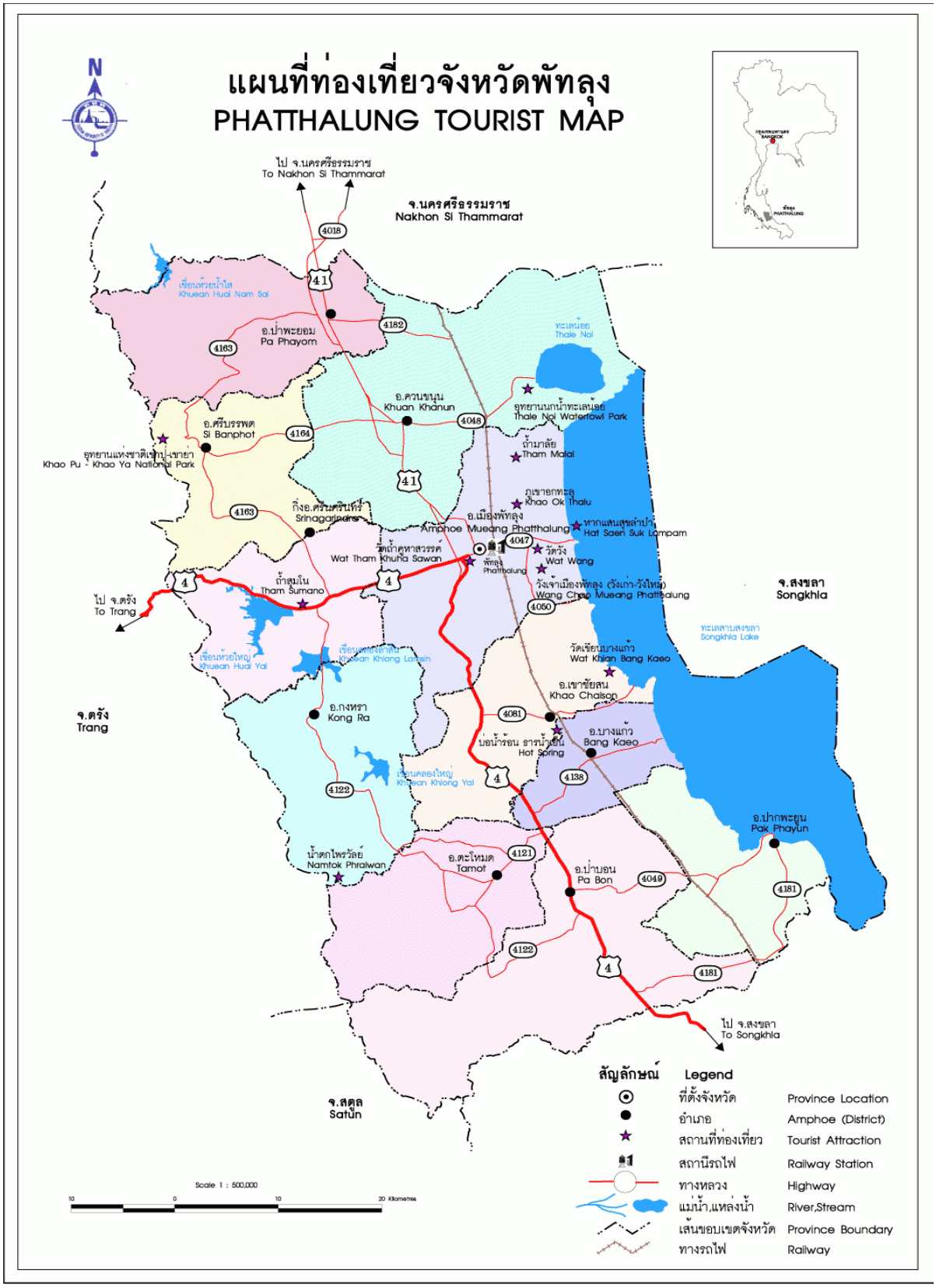

อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ภาพประกอบ 4 แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง

ที่มา: สำนักงานจังหวัดพัทลุง. (2549). *แผนที่จังหวัดพัทลุง พ.ศ. 2548-2551. 2549:* สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2549, จาก http://www.phattalung.co.th

อำเภอควนขนุน ตั้งอยู่ในจังหวัดพัทลุงทางภาคใต้ของประเทศไทย เดิมเรียกว่า " อำเภออุดร" จัดตั้งเมื่อปี พ.ศ.2439 หรือ ร.ศ. 115 มีพระพลสงคราม (โต ศิริธร) เป็นนายอำเภอคนแรก ต่อมาภายหลังเป็นพระยาศิริธรเทพสัมพันธ์ เจ้ากรมเสมียนตรา อำเภอตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 5 ตำบลควนขนุน และได้ย้ายที่ตั้งอีกจำนวน 4 ครั้ง ครั้งแรกเมื่อปี 2442 ย้ายที่ว่าการอำเภอไปตั้งที่บ้านมะกอกใต้ เรียกว่า "อำเภอมะกอกใต้" ครั้งที่ 2 เมื่อปี 2450 ย้ายไปที่บ้านทะเลน้อย เรียก "อำเภอทะเลน้อย" ครั้งที่ 3 ไม่ปรากฏปี พ.ศ. ย้ายไปที่บ้านพนางตุง เรียก "อำเภอพนางตุง" ครั้งสุดท้ายย้ายเมื่อปี 2466 ย้ายกลับมาตั้งที่เดิม คือที่บ้านควนขนุน เรียกว่า "อำเภอควนขนุน" มาจนถึงปัจจุบัน (ประวัติศาสตร์และโบราณคดีพัทลุง. 2528: 52-53)

เนื้อที่

599,764 ตร.กม.

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอป่าพยอม จังหวัดพัทลุง และอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับทะเลสาบสงขลา ซึ่งเป็นน่านน้ำติดต่อกับอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา และ อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอศรีบรรพต และกิ่ง อ.ศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง

สภาพภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นภูเขาสลับซับซ้อนตลอดแนวทิศตะวันตกที่ติดต่อกับเขตจังหวัดตรัง พื้นที่ค่อยลาดต่ำลงไปทางทิศตะวันออก มีควนและภูเขากระจายเป็นลูกโดด ๆ อยู่ทั่วไปเป็นระยะ เช่น ควนปริง ควนกฤษณา ควนพนางตุง เขาพนมวังก์ เขาอ้อ และเขาทอง เป็นต้น ทิศตะวันออกเป็นที่ลุ่ม มีพรุและทะเลสาบขนาดเล็ก คือ ทะเลน้อย อันเป็นเขตติดต่อกับอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา สภาพพื้นที่แบ่งได้เป็นสามส่วน คือ พื้นที่ด้านตะวันตก จากถนนสายเอเชียไปจรดเขตอำเภอศรีบรรพต และอำเภอป่าพะยอม เป็นที่ราบสูงเหมาะแก่การทำสวนผลไม้ สวนยางพารา บางแห่งเป็นที่ต่ำทำนาได้บ้าง ส่วนที่สองเป็นพื้นที่ตอนกลางระหว่างถนนสายเอเชียและทางรถไฟสายใต้ เป็นที่ราบต่ำเหมาะแก่การทำนา มีชุมชนหนาแน่น พื้นที่ส่วนที่สามเป็นพื้นที่ทางด้านตะวันออกของทางรถไฟสายใต้ เป็นที่ราบลุ่ม มีเนินเป็นแนวยาวจากเหนือมาใต้ เหมาะแก่การทำสวนยางพารา สวนผลไม้ ทางด้านทิศตะวันออกของแนวเนินไปจรดทะเลน้อยและทะเลสาบสงขลาเป็นพรุ มีพรรณไม้น้ำขึ้นหนาแน่น เหมาะแก่การปลูกกระจูดและทำประมง สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มน้ำ ทิศตะวันตกมีป่าไม้ ทิศตะวันออกประกอบไม้ชายเลน (สำนักงานจังหวัดพัทลุง. 2549: ออนไลน์)

สภาพภูมิอากาศ

อยู่ภายใต้อิทธิพลมรสุม อากาศอบอุ่นเย็นสบายตลอดปี

ข้อมูลการปกครอง

แบ่งการปกครองออกเป็นตำบล 12 แห่ง หมู่บ้าน 127 แห่ง เทศบาล 2 แห่ง และ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น 12 แห่ง

สภาพเศรษฐกิจ

อาชีพหลัก ได้แก่ ทำนา ทำสวนโดยเฉพาะสวนยางพารา อาชีพเสริม ได้แก่ เลี้ยงสัตว์ ประมง ค้าขาย หัตถกรรม และ อุตสาหกรรมขนาดเล็ก

ข้อมูลด้านการศึกษา

ประกอบไปด้วยมัธยม 6 แห่งคือ โรงเรียนควนขนุน โรงเรียนนาขยาดวิทยาคาร โรงเรียนปัญญาวุธพิทยาคม โรงเรียนอุดมวิทยายน โรงเรียนดอนศาลานำวิทยา โรงเรียนพนางตุง วิทยาลัยการอาชีพ 1 แห่ง คือ วิทยาลัยการอาชีพควนขนุน

ข้อมูลประชากร

จำนวนประชากรทั้งสิ้นรวม 82,431 คน

จำนวนประชากรชายรวม 39,930 คน

จำนวนประชากรหญิงรวม 42,501 คน

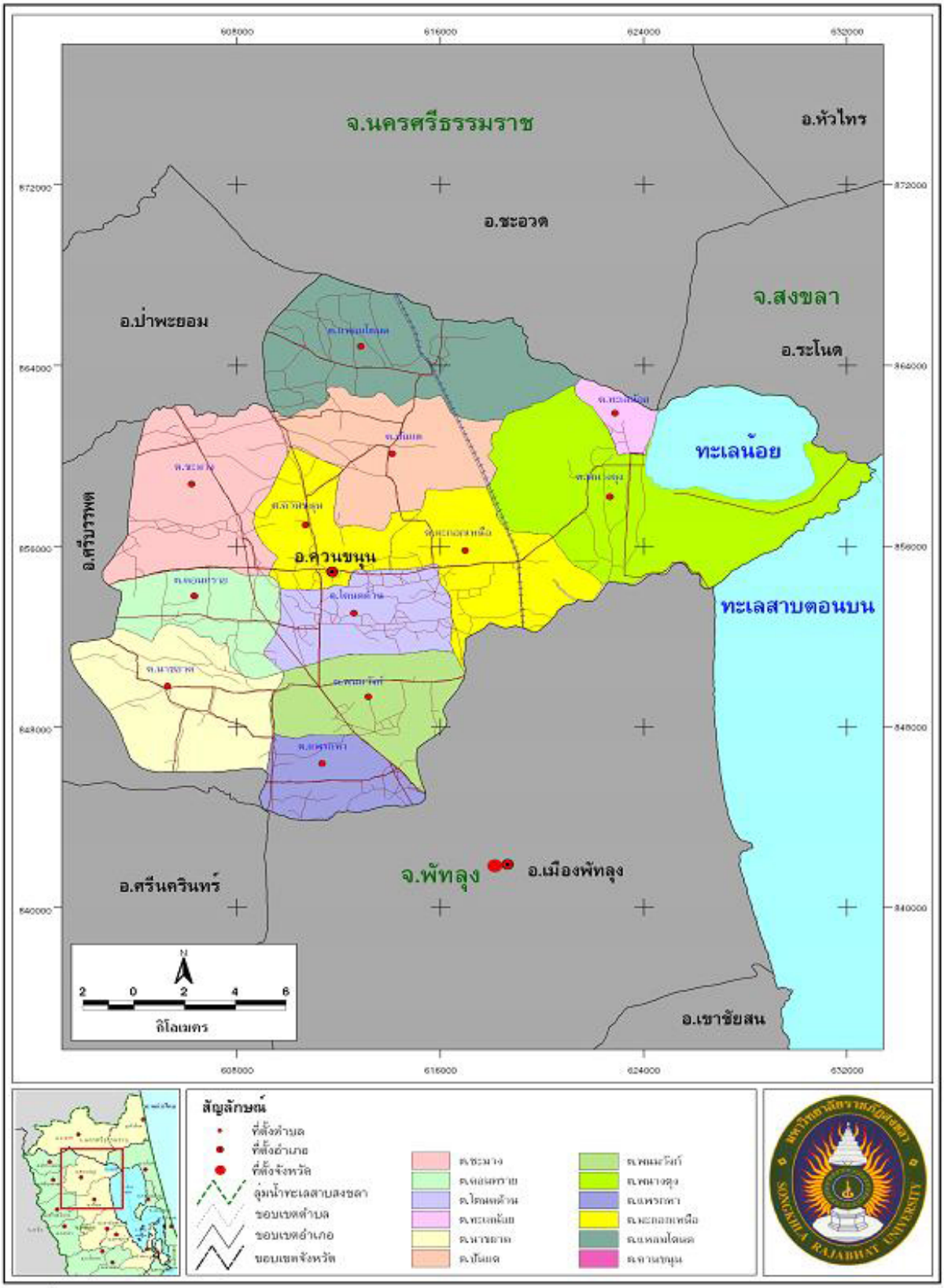

แผนที่ แสดงเขตการปกครองระดับตำบล ของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ภาพประกอบ 5 แผนที่อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ที่มา: สำนักงานจังหวัดพัทลุง. (2549). *แผนที่จังหวัดพัทลุง พ.ศ. 2548-2551. 2549:* สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2549, จาก http://www.phattalung.co.th

4.1 ทรัพยากรท่องเที่ยว อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

4.1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

1. อุทยานนกน้ำทะเลน้อย

ตั้งอยู่อำเภอควนขนุน เป็นอุทยานนกน้ำที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 4048 จากอำเภอเมืองพัทลุง-อำเภอควนขนุน ไปสุดที่ทะเลน้อย รวมระยะทางประมาณ 32 กิโลเมตร ทางราดยางตลอดทั้งสาย เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า มีพื้นที่ประมาณ 281,250 ไร่ โดยมีพื้นน้ำประมาณ 17,500 ไร่ อยู่บริเวณเหนือสุดของทะเลสาบสงขลา ทะเลน้อยเป็นทะเลสาบน้ำจืดที่มีนกอยู่มากมายกว่า 150 ชนิด จำนวนไม่ต่ำกว่า 100,000 ตัว นกที่มีมากได้แก่ นกอีโก้ง นกพริก นกเป็ดแดง นกเป็ดคับแค นกเป็ดผี นกกาบบัว นกอีล้ำ นกอีลุ้ม นกกะปูด นกนางนวล นกนางแอ่น นกยางเฟีย นกอัญชัญ นกกระสาแดง นกกระสานวล อีกา เหยี่ยวต่าง ๆ ฤดูกาลที่เหมาะที่สุดสำหรับการไปดูนกคือช่วงเดือนธันวาคมถึงเมษายน นอกจากนกน้ำต่าง ๆ แล้ว ในทะเลน้อยยังมีพันธุ์ไม้หลายชนิด เช่น ย่านลิเภา จูดหนู แขม กก สามเหลี่ยม กง ลาโพ จูด บัวหลวง บัวสายแดง จอกหูหนู ผักตบชวา และสาหร่ายต่าง ๆ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2549: ออนไลน์) และได้ประกาศเป็น พื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขี้เสียน ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จ.พัทลุง ลำดับที่ 1 ของประเทศไทยและลำดับที่ 948 ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่ประกอบด้วย ป่าพรุน้ำจืดที่มีน้ำท่วมขังเกือบตลอดปี และหนองน้ำ ระหว่างทะเลน้อยและทะเลหลวงมีแนวเนินทรายธรรมชาติกั้นอยู่ มีคลองเชื่อมต่อกับทะเลสาบสงขลา กว้างประมาณ 2 กิโลเมตร (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2548: ออนไลน์)

2. สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้จังหวัดพัทลุง

ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 4 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง มีพื้นที่ประมาณ 6,100 ไร่ มีลักษณะเป็นที่ราบน้ำท่วมถึงและมีน้ำขังบางตอน ซึ่งอาจจะมีน้ำท่วมถึง 1-2 เมตรในช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ของทุกปี ภายในสวนพฤกษศาสตร์จะมีสะพานให้เดินศึกษาพันธุ์ไม้ ซึ่งเป็นป่าโบราณ เช่น ป่าเสม็ด ป่าพรุ พันธุ์ไม้ในพื้นที่ เช่น หยีน้ำ กระทุ่ม คุระ ไทร อินทนิลน้ำ พันธุ์ไม้เถาล์ และอื่นๆ อีกมากมาย ภายในจะมีพิพิธภัณฑ์พรรณไม้ ห้องสมุดธรรมชาติ แปลงรวมพันธุ์พืชเพื่ออบรมให้ความรู้แก่ชาวบ้านและผู้ที่สนใจ มีวิทยากรเพื่ออบรมถ่ายทอดความรู้และการศึกษาพืชไม้น้ำ และยังมีเรือนพักรับรองไว้บริการนักท่องเที่ยวที่กลมกลืนกับธรรมชาติ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2548: ออนไลน์)

3. จุดชมภูมิทัศน์ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550

เดิมถนนสายนี้ชื่อ “ถนนสายบ้านไสกลิ้ง – บ้านหัวป่า ต่อมาเปลี่ยนเป็น “ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550” เพื่อให้เหมาะสมกับปีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สร้างเสร็จและเปิดใช้เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2550 เป็นถนนที่

สร้างตามแนวระหว่างทะเลน้อยกับทะเลหลวงของทะเลสาบสงขลา โดยเชื่อมระหว่างอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง กับอำเภอระโนดจังหวัดสงขลา ตลอดระยะทางกว่า 10 กิโลเมตร สามารถมองเห็นอุทยานนกน้ำทะเลน้อย ทะเลหลวง ทะเลตอนกลางในทะเลสาบสงขลา และยังสามารถเห็นพื้นที่ด้านล่างซึ่งมีทะเลบัว พืชไม้น้ำ นกชนิดต่างๆ และฝูงควายกว่า 1,500 ตัวที่ชาวบ้านปล่อยเลี้ยงแบบธรรมชาติ (สารานุกรมออนไลน์. 2551: ออนไลน์)

4. พอยนุ้ย พอยใหญ่

พอยนุ้ย - พอยใหญ่ ตั้งอยู่ที่ตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยมีอาณาบริเวณครอบคลุม 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ 5 , หมู่ 6 และ หมู่ 10 ของตำบลนาขยาด มีอาณาเขตรวมกันทั้งหมดประมาณ 90 ไร่ พอยหมายถึงแหล่งน้ำ เชื่อกันว่าแต่เดิมคือเส้นทางเดินเรือสำเภาค้าขายของคนจีน ปัจจุบัน พอยนุ้ย - พอยใหญ่ ได้ถูกแบ่งออกจากกันโดยถนนกั้นกลาง และปรับปรุงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของตำบลนาขยาด และนอกจากนี้ได้มีการปล่อยพันธุ์ปลาลงในพอยนุ้ย - พอยใหญ่แล้วไม่น้อยกว่า 500,000 ตัว ทางอำเภอควนขนุนได้รณรงณ์ให้ประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบช่วยกันรักษาความสะอาดเพื่อให้เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่ยังคงสมบูรณ์ ที่ประชาชนในละแวกหมู่บ้านใช้เพื่อการ อุปโภคบริโภค และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอีกแห่งหนึ่ง (สำนักงานจังหวัดพัทลุง. 2550: ออนไลน์)

4.1.2 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

1. วัดเขาอ้อ

วัดเขาอ้อตั้งอยู่ ม.3 ต.มะกอกเหนือ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง เวทย์ วรวิทย์ (2549: 3-4) กล่าวว่าวัดเขาอ้อหรือที่ชาวบ้านเรียกว่าสำนักเขาอ้อนั้นแต่เดิมเป็นที่บำเพ็ญพรตของพราหมณ์ และพราหมณ์ผู้ทรงวิทยาคุณได้บำเพ็ญตนตามตำราอถรรพเวท แล้วถ่ายทอดวิชานั้นต่อ ๆ กันมา พร้อมกันนั้นก็ได้จัดตั้งสำนักถ่ายทอดความรู้แก่ผู้ที่สนใจโดยเฉพาะเชื้อพระวงศ์และกษัตริย์เพื่อจะนำความรู้ไปปกครองต่อไป ซึ่งประกอบไปด้วย วิชาการปกครองตามตำราธรรมศาสตร์ พิธีกรรม ฤกษ์ยาม การจัดทัพตามตำราพิชัยสงคราม ตลอดจนถึงไสยเวท และการแพทย์ มีการสืบทอดต่อ ๆ กันมาจนกระทั่งถึงพราหมณ์รุ่นสุดท้ายเห็นว่าไม่มีผู้สืบทอดต่อแล้ว จึงตัดสินใจไปนิมนต์พระภิกษุรูปหนึ่งมาจากวัดน้ำเลี้ยวให้มาอยู่ที่ถ้ำเขาอ้อแล้วถ่ายทอดวิชาทางไสยเวท รวมทั้งวิชาทางแพทย์แผนโบราณ ด้วยเหตุผลดังกล่าว วัดเขาอ้อจึงมีชื่อเสียงในทางไสยเวทและการแพทย์แผนโบราณ โดยเฉพาะเกี่ยวกับว่าน และมีพิธีอีกอย่างหนึ่งที่ต้องใช้สถานที่ในวัดเขาอ้อเท่านั้นทำการบวงสรวงทำพิธีนั่นก็คือ “การอาบว่าน และแช่น้ำยา” เพื่อที่จะสร้างความขลังให้กับผู้ที่เข้าร่วมพิธี ซึ่งศาสตร์แห่งการอาบว่านแช่น้ำยานี้ถือได้ว่าเป็นพิธีกรรมที่ศักดิ์สิทธิ์และได้รับความนิยมที่สุดของวัดเขาอ้อ ซึ่งเชื่อว่าจะทำให้อยู่ยงคงกระพันชาตรี สำหรับพิธีกรรมต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะใช้สถานที่บนยอดเขาอ้อด้านหลังของวัดซึ่งติดอยู่ริมเชิงเขา ภายใน

ถ้ำมีพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัย จำนวน 11 องค์ ที่ประดิษฐานเรียงรายกันไปตามความยาวของผนังถ้ำ วัดเขาอ้อได้มีการสร้างฐานขยายออกไปโดยการสร้างวัดเพิ่มขึ้นมา แล้วส่งพระภิกษุภายในวัดออกไปทำหน้าที่เป็นเจ้าอาวาส เพื่อเผยแพร่วิชาตามสายต่างๆ ของวัด ซึ่งกลายเป็นศูนย์รวมจิตใจและที่พึ่งของชุมชนจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ วัดดอนศาลา และ วัดบ้านสวน โดยภายในวัดเขาอ้อจะพบพระพุทธรูปซึ่งสร้างมาตั้งแต่ก่อน พ.ศ. 2284 แต่ต่อมาเกิดปรักหักพัง จึงได้มีการบูรณะขึ้นมาใหม่ และทำให้ได้มีการสร้างพระพุทธรูปสาวกขึ้นมาใหม่อีก 1 องค์ ตามศรัทธาของคนสร้าง ต่อมาได้มีการสร้างรูปปั้นของท่านอาจารย์ทองเฒ่าอดีตเจ้าอาวาส รูปหนึ่งของวัดเขาอ้อไว้ตรงกลางขนาบข้างด้วยพระพุทธรูปไม้จำหลักปางมารวิชัย 2 องค์ ฝีมือช่างพื้นบ้านสมัยรัตนโกสินทร์ ความยิ่งใหญ่ของพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ของวัดเขาอ้อนั้นยังคงสืบทอดจนถึงปัจจุบันแม้จะไม่มีการประกอบพิธีที่ยิ่งใหญ่เช่นในอดีต แต่วัดเขาอ้อยังมีอยู่และมีผู้ที่มีจิตศรัทธาเดินทางไปนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่วัดแห่งนี้เป็นจำนวนมากและเพิ่มมากขึ้น

2. วัดดอนศาลา

ตั้งอยู่ ม.8 ต.มะกอกเหนือ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง วัดดอนศาลาสร้างขึ้นเป็นวัดนับตั้งแต่ พ.ศ. 2033 เดิมชื่อวัดท่ายูง เจ้าอาวาสท่านปัจจุบัน พระมหาอุทัย วิมโล จากคำบอกเล่ากล่าวกันว่าทางด้านตะวันออกของวัดเป็นทางเดินของช้างของเจ้าเมืองไทรบุรี ซึ่งเคยมีบุตรเจ้าเมืองไทรบุรีเดินทางนำดอกไม้เงินดอกไม้ทอง ไปถวายกษัตริย์ไทยเนื่องจากเป็นเมืองขึ้นของไทยได้เดินทางผ่านมาเกิดเจ็บป่วยและถึงแก่กรรม หลังจากจัดการเรื่องศพเสร็จแล้วจึงได้สร้างศาลาไว้เป็นที่ระลึกในวัดนี้ ชาวบ้านถือว่าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เมื่อคราวสร้างอุโบสถพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันได้เสด็จมาทรงยกช่อฟ้าเมื่อ พ.ศ.2515 และได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์สมทบสร้างอุโบสถด้วยและได้เสด็จทรงตัดลูกนิมิตรเมื่อ พ.ศ.2519 (ที่ระลึกพิธีเปิดและมอบอาคารหอสมุดวัดดอนศาลา. 2542: 1-2)

3. วัดบ้านสวน

ตั้งอยู่ ม.6 ต.มะกอกเหนือ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง เจ้าอาวาสท่านปัจจุบัน พระครูขันตยาภรณ์ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2070 ตรงกับสมัยพระรามาธิบดีที่ 2 แห่งกรุงศรีอยุธยา สันนิษฐานว่าพระปรมาจารย์ผู้เฒ่าวัดเขาอ้อ พร้อมด้วยพุทธบริษัทเป็นผู้สร้างขึ้น เชื่อว่าวัดบ้านสวนมีความสัมพันธ์กับวัดเขาอ้อซึ่งเจ้าอาวาสคงจะสืบเชื้อสายมาจากวัดเขาอ้อ โดยวัดเขาอ้อสร้างขึ้นก่อนในราว พ.ศ. 1482 ต่อมาในระยะหลังเจ้าอาวาสวัดเขาอ้อ เห็นว่าในละแวกใกล้ๆ มีชาวบ้านศรัทธาในพระพุทธศาสนา ตั้งบ้านเรือนทำมาหากินมากมายจึงตั้งวัดดอนศาลาขึ้นเป็นวัดที่ 2 และต่อมาได้สร้างวัดบ้านสวนขึ้นเป็นวัดที่ 3 ความโดดเด่นของวัดบ้านสวนคือ พระธาตุเจดีย์ซึ่งพระครูขัตยาภรณ์เจ้าอาวาสวัดบ้านสวนได้สนองเจตนาของพระครูพิพัฒน์สิริธร (หลวงพ่อคง) ที่ได้ปรารภไว้ก่อนมรณภาพ

และเพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถในวาระที่ทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา อุโบสถ เป็นอุโบสถ 2 ชั้น ชั้น ล่างมีตำรายาสมุนไพรนานาชนิด ซึ่งจะบันทึกไว้ที่เสาทุกต้นของอุโบสถ พิธีหุงข้าวเหนียวดำ ตามตำรับสำนักเขาอ้อ เป็นการหุงด้วยน้ำว่านนานาชนิด เป็นยาอายุวัฒนะสามารถขับสารพิษต่างๆ ไม้ฟืนที่ใช้หุงทุกท่อนจะลงอาคม และก้อนเส้าที่ใช้วางหม้อก็จะลงอักขระ (ที่ระลึกประชุมเพลิงศพ พระหนู ฐานธมโม. 2525: 9-12)

4. วัดสุนทราวาส

เป็นวัดเก่าแก่ของจังหวัดพัทลุงไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างเมื่อใด ทราบเพียงแต่ว่าเป็นวัดอันดับที่ 3 ของจังหวัดพัทลุง ตั้งอยู่ที่ ม.8 ต.ปันแต อ.ควนขนุน จ.พัทลุง เจ้าอาวาสมหาเชยศักดิ์ สุนทรธัมโม เดิมชื่อ วัดชายนา หรือปลายนา ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นวัดสุนทรา ตามหลักฐานทางคติชนวิทยาและคำบอกเล่า กล่าวว่าชื่อวัดสุนทราตามเรื่องนางสุนทราซึ่งนายเรืองเป็นผู้แต่งเมื่อ พ.ศ.2110 นางสุนทราเป็นยักษ์ตนหนึ่งซึ่งพระรถฆ่าตายแล้วชาวบ้านนำศพมาทิ้งไว้ที่สระน้ำแห่งหนึ่ง และต่อมาทางราชการได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น วัดสุนทราวาสจนถึงปัจจุบัน แต่ชาวบ้านยังคงนิยมเรียกชื่อ วัดสุนทรา ความโดดเด่นของวัด คือมีอนุสาวรีย์พระอุดมปิฎก ท่านเป็นชาวสุนทราโดยกำเนิด เมื่อท่านบรรพชาอุปสมบท ได้ไปศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยทั้งแผนกธรรมและบาลี ท่านสามารถสอบได้เปรียญธรรม 9 ประโยคในวันเดียวและคราวเดียวโดยวิธีสอบปากเปล่าต่อหน้าพระที่นั่ง และท่านเป็นต้นแบบแห่งการถวายอดิเรกแด่พระมหากษัตริย์มาจวบจนปัจจุบัน อุโบสถ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2385 มีลักษณะแบบเก๋งจีน หลังคาเหมือนโบสถ์วัดพิเรนทร์ประดับด้วยสิงโต จีนเคลือบเขียว พิพิธภัณฑ์ เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน และศึกษาอารยธรรมท้องถิ่นเป็นที่รวมวัตถุโบราณประเภทของใช้ หนังสือใบลาน (เอกสารแนะนำวัดสุนทราวาส. 2550: 1-3)

5. วัดป่าตอ

ตั้งอยู่ ม.8 ต.โตนดด้วน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง พระครูวิจิตรธรรมภาณเป็นเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน สร้างเมื่อประมาณ พ.ศ. 2410 โดยพระธุดงค์รูปหนึ่งนามว่า พระจางวาง เมื่อสร้างเสนาสนะพอที่จะใช้ประกอบกิจของสงฆ์ได้แล้วท่านก็เดินธุดงค์จากไป ชาวบ้านในสมัยนั้นเห็นว่าไม่มีพระชาวบ้านก็ขาดที่พึ่งทางใจ จึงนิมนต์พระด้วงและพระมืดมาจำวัดอยู่ที่วัดป่าตอ เมื่อพระมืดเป็นเจ้าอาวาสแห่งวัดนี้ก็ได้พัฒนาและสร้างเสนาสนะขึ้นหลายอย่าง จนเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของชาวบ้าน จึงพร้อมใจกันสร้างรูปเหมือนของท่านไว้นมัสการสืบต่อกันมา ความโดดเด่นของวัดนี้คือรูปเหมือนพ่อท่านมืด อดีตเจ้าอาวาส อุทยานการศึกษาซึ่งมีทั้งสวนสมุนไพร พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน มุมหนังสือพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน เป็นมุมที่แสดงให้เห็นถึงชีวิตประจำวันของชาวควนขนุนในอดีต รูปปั้น 12 นักษัตรย์ สามารถศึกษาเรื่องราวของสัตว์ประจำปีเกิดของท่านได้ ลานวัด ลานใจ ลานกีฬา เป็น

สถานที่พักผ่อนหย่อนใจให้เด็ก เยาวชน และประชาชนได้ศึกษาหาความรู้ และเล่นกีฬาไปด้วย (สำนักงานจังหวัดพัทลุง. 2549: ออนไลน์)

4.3 ทรัพยากรประเพณีและวิถีชีวิต

1. งานประเพณีแข่งโพนลากพระและการละเล่นซัดต้ม

นิยมทำกันทั่วไปในภาคใต้ ในช่วงเดือน 11 (แรม 1 ค่ำ เดือน 11) สำหรับจังหวัดพัทลุงเป็นการลากพระทางบก ซึ่งจะมีการตีโพน (กลอง) เพื่อควบคุมจังหวะในการลากพระ ขบวนพระลากของแต่ละวัดก็จะมีผู้ตีโพนอยู่บนขบวน และเมื่อผ่านวัดต่างๆ ก็จะมีการตีโพนท้าทายกัน ทำให้มีการแข่งขันตีโพนเกิดขึ้น และทางจังหวัดพัทลุงก็ได้จัดให้มีการแข่งขันตีโพนขึ้นเป็นประจำทุกปี ในเทศกาลลากพระเดือน 11 (สำนักงานจังหวัดพัทลุง. 2549: ออนไลน์)

ส่วนการละเล่นซัดต้ม มีที่มาอันเกี่ยวข้องกับประเพณีลากพระกล่าวคือ ในสมัยพุทธกาล เมื่อพระพุทธเจ้า เสด็จกลับจากจำพรรษา ณ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ลงมายังโลกมนุษย์ ซึ่งตรงกับวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ซึ่งจะมีบรรดาเหล่าพุทธศาสนิกชนที่เลื่อมใสศรัทธาพากันมารอเข้าเฝ้าเพื่อถวายภัตตาหารแด่พระพุทธองค์ แต่เนื่องจากพุทธศาสนิกชนมีเป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถถวายภัตตาหาร ได้อย่างใกล้ชิด จึงได้มีการนำใบไม้มาห่อหุ้มภัตตาหาร ซึ่งเรียกกันว่า "ข้าวต้ม" หรือ "ต้ม" และพยายามโยนต้มเหล่านั้นให้ลงบาตร แต่การโยนทำให้ต้มพลาดไปถูกเหล่าพุทธศาสนิกชนด้วยกันเอง ต่อมาจึงกลายเป็นการละเล่นซัดต้ม และพัฒนาเป็นการแข่งขันด้านไหวพริบ และความรวดเร็วว่องไวในการซัด และหลบหลีกต้มซึ่งจัดทำอย่างพิเศษ (ใช้ข้าวตากผสมกับทรายห่อด้วยใบตาลเป็นรูปตะกร้อสี่เหลี่ยม) การละเล่นซัดต้มต้องอาศัยความกล้าหาญเป็นอย่างมาก เพราะถ้าไม่สามารถหลบหลีกต้มของคู่ต่อสู้ อาจจะเป็นอันตรายได้ ปัจจุบันการซัดต้มหาดูได้ค่อนข้างยาก ทางจังหวัดพัทลุงจึงได้จัดให้มีการแข่งขันซัดต้มรวมอยู่ในงานประเพณีแข่งโพนลากพระใน เดือน 11 ด้วย

2. งานเทศกาลล่องเรือ-แลนกทะเลน้อย

เป็นงานประเพณีที่เริ่มขึ้นใหม่เมื่อปี 2541 เพื่อเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวพิเศษในปีท่องเที่ยวไทย และให้เหมาะสมกับพื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุดของพัทลุง มีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นระยะเวลา 1 เดือน (14 กุมภาพันธ์-15 มีนาคม) เป็นช่วงเวลาที่มีนกและธรรมชาติสวยงามที่สุด จัดบริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย แต่ละวันจะมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวนั่งเรือหางยาว เที่ยวชมนกและพรรณไม้น้ำ การแสดงพื้นบ้าน การจำหน่ายสินค้าเกษตร และวิถีชีวิตของชุมชน ตลอดจนเลือกซื้อผลิตภัณฑ์พื้นบ้านนานาชนิด (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2549: ออนไลน์)

3. ประเพณีชิงเปรต

เป็นงานประเพณีซึ่งจัดขึ้นในเทศกาลสารทไทย ปีหนึ่งจะมีการจัดงานชิงเปรตขึ้น 2 ครั้ง คือในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 10 และวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 อีกครั้งหนึ่ง ตามคติโบราณที่เชื่อกันมาว่าผู้ตายไปแล้วนั้นมีจำนวนไม่น้อยไป ตกนรกหมกไหม้ เพราะเมื่อครั้งมีชีวิตอยู่ได้ทำบาปไว้มาก ผู้ที่ตก

นรกนี้เรียกว่า "เปรต" ครั้นพอถึงวันแรม 1 ค่ำ เดือน 10 ยมบาลจะปล่อยตัวเปรตเหล่านี้ออกจากนรกมาบนโลกมนุษย์ เพื่อรับเซ่นสังเวยจากญาติพี่น้องของตนเอง และจะอยู่ได้จนถึงวันแรม 15 ค่ำเดือน 10 เท่านั้น จะต้องกลับลงนรกในวันนี้ ด้วยคตินี้เองญาติจะพากันไปทำ บุญอุทิศส่วนกุศลให้ โดยจัดสำรับเครื่องคาวหวานใส่สำรับไปถวายพระ พร้อมกับนำขนมและอาหารคาวหวานอีกส่วนหนึ่งตั้งไว้ตรงปากทางเข้าวัดเรียกว่า "ตั้งเปรต" พอทำบุญเสร็จก็มีการชิงเปรต คือมีการแย่งอาหารคาวหวาน และขนมที่ตั้งไว้ โดยถือว่าการแย่งหรือชิงเครื่องเซ่นสังเวยเปรตบรรพบุรุษนั้นกินแล้วจะโชคดี พิธีชิงเปรตนี้จึงทำกันครั้งแรก ในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 10 ถือเป็นวันต้อนรับเปรตที่ขึ้นมาจากนรก และทำอีกครั้งในวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 ถือเป็นการส่งเปรตกลับสู่นรก (สำนักงานจังหวัดพัทลุง. 2549: ออนไลน์)

4.4 ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

1. **ล่องเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย** ในบริเวณอุทยานนกน้ำทะเลน้อยจะมีบริการเรือนำเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจจะชมธรรมชาติ นกน้ำ และพันธุ์ไม้น้ำต่างๆ โดยเฉพาะบัวซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก โดยช่วงเวลาที่เหมาะสมในการล่องเรือคือ ตอนเช้า และตอนเย็น โดยจะใช้เวลาในการล่องเรือประมาณ 1 ชม. ต่อ 1 เที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยว 8 ท่าน ต่อ 1 ลำ ราคา 800 บาท (สำนักงานจังหวัดพัทลุง. 2550: ออนไลน์)

2. **เดินป่า ดูนก ศึกษาธรรมชาติระบบนิเวศ** แหล่งดูนก ในสวนพฤกษศาสตร์ และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จ.พัทลุง เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำและทะเลสาบน้ำจืดที่ใหญ่แห่งหนึ่งในภาคใต้ นกที่น่าสนใจ คือ นกกุลา นกกาบบัว และเป็นแหล่งที่นกกระสาแดงทำรังวางไข่ จุดดูนกเริ่มได้ตั้งแต่สะพานไม้ทางเดินสู่ที่ทำการฯ และบ้านพัก นกประจำถิ่นที่ต้องพบแน่นอน คือ นกอีโก้ง นกพริก นกอีล้ำ นกยางควาย และนกยางกรอกพันธุ์จีน ซึ่งทุกปีจะมีนก อพยพ (สำนักงานจังหวัดพัทลุง. 2549: ออนไลน์)

3. **ศึกษาเกี่ยวกับพิธีกรรมโบราณที่วัดเขาอ้อ** ศาสตร์ด้านพิธีกรรมของสำนักวัดเขาอ้อที่สำคัญและนิยมใช้ประกอบพิธีกรรมให้สานุศิษย์และประชาชนที่ศรัทธาโดยทั่วไปมี 4 พิธี คือ 1) พิธีเสกว่านให้กินคือการนำเอาว่านที่เชื่อว่ามีสรรพคุณทางด้านอยู่ยงคงกระพันชาตรีไปปลุกเสกด้วยอาคมเมื่อได้ฤกษ์แล้วพระอาจารย์จะนำสายสิญจน์ไปวนไว้รอบต้นว่าน แล้วตั้งหมากพลูบูชาเทพารักษ์ ปลุกเสกอาคมทางหลักไสยศาสตร์ เมื่อเสร็จพิธีแล้วนำมาแจกจ่ายกินกัน 2) พิธีหุงข้าวเหนียวดำนิยมทำพร้อมกับพิธีเสกน้ำมันงาดิบ แต่ละปีจะประกอบพิธี 2 ครั้ง คือ วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 และ วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 โดยการนำเครื่องยาสมุนไพร หรือว่านชนิดต่างๆ ไม่ต่ำกว่า 108 ชนิด มาผสมกันแล้วต้มเอาน้ำยามาใช้หุงข้าวเหนียวดำ พระอาจารย์ผู้ประกอบพิธีจะเริ่มปลุกเสก แล้วนำข้าวเหนียวที่สุกแล้วไปประกอบพิธีปลุกเสกอีกครั้งแล้วนำไปให้สานุศิษย์กิน เชื่อกันว่าใครกินได้ถึง 3 ครั้ง จะทำให้อยู่ยงคง

กระพัน และยังเป็นยาแก้โรคปวดหลังปวดเอวได้ 3) พิธีเสกน้ำมันงาดิบ เชื่อกันว่ามีคุณค่าทางด้านอยู่ยงคงกะพัน มีเมตตามหานิยม 4) พิธีแช่ว่านยา เป็นพิธีกรรมชั้นสูงทางไสยศาสตร์ของสำนักวัดเขาอ้อ การแช่ว่านยา หมายถึง การที่บุคคลลงไปนอนแช่ในน้ำว่านยาที่ได้ทำพิธีปลุกเสกตามหลักวิชาไสยศาสตร์ จากพระอาจารย์ เพื่อประสงค์ให้ตัวเองอยู่ยงคงกระพันชาตรี เนื่องจากพิธีกรรมแช่ว่านยาเป็นพิธีใหญ่มาก และเป็นพิธีชั้นสูงของสำนักวัดเขาอ้อและทำได้ นอกจากนี้ยังมีพิธีศักดิ์สิทธิ์อื่นๆ คือพิธีรับศิษย์ พิธีกรรมทำน้ำพระพุทธมนต์ พิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ คติความเชื่อและพิธีกรรมการสร้างพระเครื่องและเครื่องรางของขลัง (ชัยวุฒิ พิยะกุล. 2539: 132-143)

4. **ไหว้พระ 9 วัดเพื่อเป็นสิริมงคล** เนื่องจากอำเภอควนขนุนมีวัดศักดิ์สิทธิ์มากมายที่มีชื่อเสียงทางด้านเครื่องรางของขลัง แต่เมื่อศึกษาลงไปอีกก็จะพบว่าเป็นวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่หลายคนยังไม่ทราบซึ่งการมาไหว้พระ 9 วัดในอำเภอควนขนุนนั้นนอกจากจะเป็นสิริมงคลแก่ตนเองแล้วจะได้รับความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์อันยาวนานที่เกี่ยวเนื่องกับสำนักเขาอ้อและชุมชนโดยรอบ อำเภอควนขนุนและจังหวัดพัทลุงด้วย รวมถึงความศักดิ์สิทธิ์ทางด้านเครื่องรางของขลังซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการท่องเที่ยวก็ได้คัดเลือกวัดขึ้นมา 9 วัด เข้าร่วมโครงการนี้ ซึ่งประกอบไปด้วยวัดศักดิ์สิทธิ์ที่ตั้งอยู่ในอำเภอควนขนุนคือ วัดเขาอ้อ วัดดอนศาลา วัดบ้านสวน วัดสุนทราวาส วัดภูเขาทอง วัดควนปันตาราม วัดเขาป้าเจ้ วัดเขาโพรกเพลง และวัดป่าตอ (สำนักงานจังหวัดพัทลุง. 2549: ออนไลน์)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่ใช้พื้นที่ศึกษาในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง และสามารถนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ดังนี้

ชัยวุฒิ พิยะกูล (2539: 132-146) ได้ศึกษาเรื่อง คติความเชื่อและพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ของวัดเขาอ้อ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาพบว่า คติความเชื่อและพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ของวัดเขาอ้อ นั้นประกอบไปด้วย คติความเชื่อและพิธีรับศิษย์ คติความเชื่อและพิธีกรรมทำน้ำพระพุทธมนต์ คติความเชื่อและพิธีกรรมสะเดาะ คติความเชื่อและพิธีกรรมกินว่านยา คติความเชื่อและพิธีกรรมแช่ว่านยา คติความเชื่อและพิธีกรรมกินข้าวเหนียวดำ คติความเชื่อและพิธีกรรมกินน้ำมันงาดิบ คติความเชื่อและพิธีกรรมการสร้างพระเครื่องและเครื่องรางของขลัง และผลกระทบจากคติความเชื่อและพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ของวัดเขาอ้อมี 2 ด้านคือ ด้านดีนั้นทำให้เกิดการอนุรักษ์และส่งเสริมความเชื่อและพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ เกิดการส่งเสริมจริยธรรมการปฏิบัติตามความเชื่อและพิธีกรรมไสยศาสตร์ของสำนักเขาอ้อ เกิดการบำรุงพระพุทธศาสนา เช่น การสร้างพระเครื่องและเครื่องรางซึ่งทำให้วัดได้รับเงินทองมาพัฒนาศาสนสถานภายในวัด การส่งเสริมการศึกษาเนื่องจากนำเงินมาสนับสนุนการสร้างโรงเรียนและให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน การส่งเสริมบำรุงขวัญกำลังใจ เช่น ยามมีภัยสงคราม พระ

อาจารย์สายเขาอ้อได้ร่วมกันสร้างพระเครื่องแก่ทหารและตำรวจ และเป็นการส่งเสริมอาชีพ เนื่องจากศิษย์วัดเขาอ้อได้นำเอาความรู้ทั้งทางไสยศาสตร์และโดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรรักษาโรคไปประกอบเป็นอาชีพและกลายเป็นที่พึ่งของชุมชนมาช้านาน ส่วนผลกระทบด้านไม่ดีนั้น คือ ด้านโจรผู้ร้ายเนื่องจากศิษย์วัดเขาอ้อบางคนนำวิชาไสยศาสตร์ไปใช้ในทางที่ผิดกฎหมาย เช่น กรณีของ กลับทองดำ ที่ประพฤติตัวเป็นโจรที่จังหวัดตรัง และการเปิดให้เช่าบูชาพระเครื่อง ทำให้คนทั่วไปมองว่าเป็นธุรกิจการค้า

สมชาย เลี้ยงพรพรรณ (2541: 110-115) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาแหล่งทรัพยากรนันทนาการ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บริเวณทะเลน้อย ทะเลหลวง และทะเลสาบสงขลา ผลการศึกษาพบว่า มีแหล่งทรัพยากรนันทนาการ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางธรรมชาติ 18 แหล่ง และทางวัฒนธรรม 52 แหล่ง โดยกระจายอยู่ที่บริเวณทะเลน้อย จำนวน 3 แหล่งคือ ชุมชนทะเลน้อย วัดทะเลน้อย และเขตห้ามล่าพันธุ์สัตว์ป่าทะเลน้อย บริเวณทะเลหลวง จำนวน 26 แหล่ง คือ สวนพฤกษศาสตร์พัทลุง วัดป่าเลไลยก์ หาดแสนสุขลำป่า วัดวัง วัดวิหารเบิก วังเจ้าเมืองพัทลุง วัดยางงาม วัดป่าขอม วัดโพเด อ่าวสะทัง วัดสะทังน้อย วัดเขียนบางแก้ว อ่าวจงเก แหลมจองถนน ปากคลองปากพล หาดไข่เต่า เกาะสี่เกาะห้า เกาะหมาก เกาะบรรทม วัดบางเขียด เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ วัดท่าคุระ วัดสูงเกาะใหญ่ แหลมควายราบ และอ่าวทุ่งบัว

ธีรวุฒิ ชิยานนท์. (2547: 88-89) ได้ศึกษาเรื่อง การกำหนดพื้นที่ศักยภาพเพื่อการฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำ บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ผลการศึกษาพบว่า สภาพพื้นที่ชุ่มน้ำ บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ช่วง พ.ศ. 2533-2537 พบว่า 1) ที่ลุ่มชื้นแฉะมีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 1.96 ตารางกิโลเมตร 2) ที่ลุ่มน้ำขัง มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 6.93 ตารางกิโลเมตร 3) ป่าชายเลนมีเนื้อที่ลดลง 0.19 ตารางกิโลเมตร ส่วนการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชุ่มน้ำ ช่วง พ.ศ. 2537-2545 พบว่า 1) ที่ลุ่มชื้นแฉะมีเนื้อที่ลดลง 3.57 ตารางกิโลเมตร 2) ที่ลุ่มน้ำขัง มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 28.64 ตารางกิโลเมตร 3) ป่าชายเลนมีเนื้อที่ลดลง 2.24 ตารางกิโลเมตร สำหรับการกำหนดศักยภาพพื้นที่ชุ่มน้ำ บริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำ บริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา พบว่า พื้นที่ที่มีศักยภาพสูงมากมีเนื้อที่ 0.01 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ศักยภาพสูงมีเนื้อที่ 12.59 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ศักยภาพภาพค่อนข้างสูงมีเนื้อที่ 887.64 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ศักยภาพปานกลางมีเนื้อที่ 904.03 ตารางกิโลเมตร สำหรับพื้นที่ศักยภาพระดับสูงสุดไม่ปรากฏพบในพื้นที่ศึกษา

วรวัตย์ สุวรรณภักดี. (2547: 91-96) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุงส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 26-45 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป เดินทางไปท่องเที่ยวแบบเช้าไปเย็นกลับ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของบริเวณสถานที่ ด้านบริหารจัดการโดยทั่วไป ด้านบุคลากร ด้านทั่วไปของการท่องเที่ยว

เชิงนิเวศ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งโดยรวมและจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา และลักษณะการมาท่องเที่ยว มีความคิดเห็น เห็นด้วย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบริหารจัดการโดยทั่วไปมีความคิดเห็น เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง

ธนาภา ช่วยแก้ว. (2552) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง พบว่า กลุ่มผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมต้องการให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น แต่หน่วยงานภาครัฐต้องปรับปรุงและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ และมาตรการการโจรกรรมโบราณวัตถุ ทั้งนี้กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐเอง มีความเห็นว่านักท่องเที่ยวหลักของจังหวัดพัทลุงเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและเดินทางมาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากที่สุดและเดินทางมาแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมจำนวนน้อยที่สุด ด้านความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวนั้น พบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมากที่สุด คือ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย ด้านประเพณี เทศกาล มหกรรม การแสดงพื้นบ้าน และการละเล่นพื้นบ้าน มีชื่อเสียงมากที่สุดคือประเพณีทำบุญวันสารทเดือนสิบ (ชิงเปรต) ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมากที่สุด คือ วัดป่าลิไลยก์ นอกจากนี้ยังพบว่า นักท่องเที่ยวต้องการให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลให้ข้อมูลทุกแหล่งท่องเที่ยว มีเส้นทางศึกษาศิลปวัฒนธรรม มีป้ายให้ความรู้ และมีสิ่งพิมพ์เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ต้องการความปลอดภัยจากโจรผู้ร้ายและจากภัยธรรมชาติ ข้อจำกัดในการเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวไม่สะดวกใจที่จะต้องขออนุญาตเข้าเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทุกครั้ง

พิเศษ เสนาวงษ์; และคนอื่นๆ. (2549) ได้จัดทำศึกษาโครงการเพื่อจัดทำแผนแม่บทการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุงจาการศึกษาวิจัยพบว่า จังหวัดพัทลุงมีปัญหาด้านการจัดการท่องเที่ยว คือ 1) ปัญหาด้านที่พักแรม คือ สถานที่พักแรมที่มีอยู่ในจังหวัดพัทลุง มีจำนวนไม่มากนักและส่วนใหญ่ยังไม่ได้มาตรฐาน ทั้งความสะดวกสบายของห้องพัก สิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงบุคลากรที่ให้บริการ 2) ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ พบสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุงมีอยู่น้อย เมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นๆ 3) การบริการด้านการท่องเที่ยวมีน้อย ทั้งร้านอาหาร สถานที่ให้ความบันเทิงต่างๆ รวมไปถึงบริษัททัวร์ 4) กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่หลากหลาย ทำให้ไม่ดึงดูดนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยว 5) การเดินทางไม่สะดวก รถโดยสารให้บริการมีจำนวนน้อย ส่วนใหญ่เป็นรถจักรยานยนต์รับจ้างและมีจุดขึ้นลงที่ไม่สะดวก 6) ความไม่ปลอดภัยและความไม่เชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว คือ ชื่อเสียงของจังหวัดพัทลุงรวมถึงข่าวสารความรุนแรงใน 3 จังหวัดภาคใต้ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่มั่นใจในความปลอดภัย 7) ขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ ขาดนโยบายที่จะผลักดันด้านการท่องเที่ยว และขาดบุคลากรที่รับผิดชอบ คือ หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องยังคงได้รับงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการท่องเที่ยวยังมีน้อย ซึ่งจำเป็นต้องมีนโยบายผลักดันและสนับสนุน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาด้านการท่อเงที่ยวของจังหวัดให้มากขึ้น

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อเสนอแนวทางในการจัดการท่องเที่ยว การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว รวมถึงแนวทางในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเวศ ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำมาเป็นข้อมูลประกอบการวิจัยและเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป ดังนี้

สาทิศ สุขผ่องศรี (2543: 103-109) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ชุมชนคีรีวงเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม และอุทยานแห่งชาติเขาหลวงซึ่งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ โดยชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านคีรีวงเป็นผู้ปฏิบัติในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน ภายใต้การกำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลกำโลน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนในปัจจุบันมีรูปแบบ ได้แก่ ศึกษาวิถีชีวิตชุมชน ศึกษาธรรมชาติบนยอดเขาหลวง แนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอนาคตจะดีขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนคีรีวงกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมี 2 ลักษณะ ได้แก่ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับและผลกระทบที่เกิดขึ้น องค์ประกอบหรือปัจจัยในการจัดการเกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมี 2 ด้านได้แก่ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัญหาด้านต่าง ๆ ของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ปัญหาด้านกายภาพ เศรษฐกิจ ปัญหาและอุปสรรคอันเป็นข้อจำกัดขององค์การบริหารส่วนตำบลกำโลน ส่วนผลกระทบที่เกิดขึ้นในภาพรวมเป็นผลกระทบด้านกายภาพมากกว่าด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนคีรีวง สรุปได้ว่า รูปแบบควรดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลกำโลนร่วมกับพหุภาคีที่เกี่ยวข้องจึงจะเหมาะสม โดยจัดการ 4 ด้าน ตามหลักการพื้นฐานที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว การจัดการกิจกรรมและกระบวนการการจัดการ การมีส่วนร่วมของชุมชนและการจัดการที่ยั่งยืนในทุก ๆ ด้าน

ณชพงศ์ จันจุฬา. (2548-2549) ได้ศึกษาศักยภาพของชุมชนเกาะศรีบอยาในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำนานาชาติปากแม่น้ำกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่แสดงถึงศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนเกาะศรีบอยามี 7 ปัจจัย โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยคือ ปัจจัยด้านความสามารถของชุมชนในการจัดการด้วยตนเอง ปัจจัยด้านการให้บริการการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านความโดดเด่นของกิจกรรมการท่องเที่ยวในรอบปี ปัจจัยด้านพื้นที่ ปัจจัยด้านผู้นำ และปัจจัยด้านการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว จากการวิเคราะห์พบว่าโดยภาพรวมชุมชนเกาะศรีบอยามีศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลางโดยมีระดับศักยภาพสูงสุดในปัจจัยด้านความโดดเด่นของกิจกรรมการท่องเที่ยวในรอบปี และการจะใช้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีค่าของชุมชนนั้น ต้องเริ่มต้นที่ชุมชนก่อนแล้วจึงใช้ข้อได้เปรียบสร้างความ

มั่นใจให้กับหน่วยงานภายนอกเพื่อขอรับการสนับสนุนด้านต่างๆ เพื่อให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเป็นไปอย่างชาญฉลาดและยั่งยืน

ชาตรี แก้วมา. (2549) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดร้อยเอ็ดในภาพรวมทั้งหมดมี 6 แนวทางคือ 1) แนวทางในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ควรมีการจัดการป้องกัน ควบคุมและมีมาตรการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ 2) แนวทางการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในสถานศึกษาหรือการประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนรู้สึกรักและหวงแหนทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยให้ความสำคัญกับการสื่อความหมายตามธรรมชาติ 3) แนวทางการสร้างความร่วมมือของประชาชนท้องถิ่นซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยว ที่สามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนแก่ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ 4) แนวทางการส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยวซึ่งจะต้องให้เกิดความสมดุลระหว่างความสามารถในการรองรับของพื้นที่กับปริมาณนักท่องเที่ยว 5) แนวทางการจัดการโครงสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงสภาพขีดความสามารถในการรองรับของทรัพยากรการท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่และต้องไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม และ 6) แนวทางส่งเสริมการลงทุนในจังหวัด สนับสนุนให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่การกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

สิริพรรณ สุพรรณพงศ์. (2549) ได้ทำการศึกษาการวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านธรรมชาติที่โดดเด่นของจังหวัดภูเก็ตเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง คือ แหลมพรหมเทพ ชายหาดต่าง ๆ และจุดชมวิวเขารัง ด้านวัฒนธรรมที่โดดเด่น คือ วัดต่าง ๆ อนุสาวรีย์วีรสตรี และตึกเก่าชิโนโปรตุกีส ด้านเทศกาล งานประเพณีที่โดดเด่น คือ งานเทศกาลกินผัก งานท้าวเทพกษัตรี ท้าวศรีสุนทร และงานเปิดฤดูกาลท่องเที่ยวภูเก็ต ด้านกิจกรรมที่โดดเด่น คือ การชมพระอาทิตย์ตกที่แหลมพรหมเทพ กิจกรรมการดำน้ำดูปะการังตามเกาะต่าง ๆ และการชมการแสดงภูเก็ตแฟนตาซี ด้านการบริการที่โดดเด่น คือ ที่พักแรมที่มีความหลากหลาย การคมนาคมมีความสะดวกสบาย และมีการให้ข้อมูลช่วยเหลือนักท่องเที่ยว จุดแข็ง คือ มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่งดงาม โดดเด่น และมีชื่อเสียงระดับโลก มีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ และมีฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงและหลากหลาย จุดอ่อน คือ อัตราค่าครองชีพสูง ขาดจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม โอกาสของจังหวัด คือ มีชื่อเสียงระดับโลกด้านการท่องเที่ยว การเชื่อมโยงกับภูมิภาคและพัฒนาสู่นานาชาติ อุปสรรค คือ ความผันผวนทางเศรษฐกิจโลก การท่องเที่ยวแบบฤดูกาล และการก่อการร้ายสากล ความขัดแย้งระหว่างประเทศ โรคระบาด และภัยธรรมชาติ สำหรับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดภูเก็ตประกอบด้วย วิสัยทัศน์ คือ ศูนย์กลางการ

ท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลก สังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีเอกลักษณ์ วัฒนธรรมและมีการพัฒนาที่ยั่งยืน ควบคู่กับการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับภูมิภาค

นัยนา ทองศรีเกตุ (2549) ได้ทำโครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช: กรณีศึกษาเฉพาะการจัดการองค์กรชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านคีรีวง ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านการจัดการท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการแก้ไข แต่การพัฒนาศักยภาพของผู้นำสามารถกระทำได้ด้วยการจัดเวทีการประชุมที่สามารถดึงเอาจุดเด่นที่มีในตัวบุคคลออกมาใช้ประโยชน์ ทำให้มีข้อมูลในการจัดวางแผนการจัดทำระบบมาตรฐานการท่องเที่ยวที่เหมาะสมของชุมชนบ้านคีรีวง รูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ของชุมชน ชุมชนต้องการการประสานทรัพยากรและบุคลากร ทั้งภาครัฐ เอกชนและชุมชนเครือข่ายที่เข้ามาช่วยเหลือหรือประสานงานกับชุมชนเพื่อสนับสนุนให้การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

แอล (Elle. 2003). ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความมุ่งมั่นของเกาะ โซโลมอน (Solomon Islands) ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากการศึกษาวิจัยพบว่า เกาะโซโลมอน ตั้งอยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิกใต้ ซึ่งเกาะนี้เกิดจากการระเบิดของภูเขาไฟ ทำให้เกิดเป็นภูมิประเทศที่สวยงามเหมาะแก่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แนวคิดไปในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเกาะนั้น คือ การพัฒนาโดยการจำกัดสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมบนเกาะให้คงความเป็นธรรมชาติ แต่การพัฒนานั้นประสบปัญหาการเมืองภายใน นานาชาติมีความตั้งใจให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นสามารถพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศของเกาะโซโลมอน แต่จะต้องอนุรักษ์มรดก ทรัพยากรธรรมชาติ และเอกลักษณ์ประจำถิ่น อย่างไรก็ตามถ้าการเมืองมีความมั่นคง ลดความขัดแย้งของชนกลุ่มน้อย และหันมาเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน เกาะโซโลมอน ก็จะประสบความสำเร็จในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งนี้จะต้องมีการวางแผนด้านการตลาดทั้งเรื่องที่พักและการขยายพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เกาะโซโลมอนเปรียบเสมือนเพชรเม็ดงามของมหาสมุทรแปซิฟิกใต้ ซึ่งยังไม่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวมากนัก และภูมิประเทศมีจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศและกำลังจะถูกพัฒนาให้เป็นที่รู้จักในนามของ “เกาะโซโลมอน จุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในมหาสมุทรแปซิฟิกใต้”

โอดุนลามิ (Odunlami. 2003). ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติยานคาริ (Yankari National Park) ประเทศไนจีเรีย จากการศึกษาวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวในประเทศไนจีเรียนั้นมีความสำคัญมาก และอุทยานแห่งชาติยานคาริ ประกอบไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่นำมาใช้ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากมาย ประกอบไปด้วยสัตว์ป่าซึ่งมีสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมกว่า 50 สายพันธุ์ นกประจำถิ่นกว่า 350 ชนิด น้ำพุ และสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้น มีนักท่องเที่ยวมากกว่า 20,000 คน มาจาก 100 กว่าประเทศ ถ้าอุทยานมีการจัดการที่เหมาะสมก็จะกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวเหล่านี้ไว้และจะเป็น

ผลประโยชน์ต่อคนในชุมชนท้องถิ่นรอบๆ จากการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ทามปี. (Thampi. 2550). ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเคราลา (Kerala) บทเรียนจากโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่สงวนเสือเปริยา (Periya Tiger Reserve) ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า ความสำเร็จของโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่สงวนเสือเปริยา (Periya Tiger Reserve) ได้สะท้อนถึงความสำคัญในการตระหนักถึงความสมดุลระหว่างความศักดิ์สิทธิ์กับวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่นจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชนที่อาศัยอยู่รอบๆ และเพื่อเป็นการลดการทำลายป่าเพื่อการยังชีพ เป็นการอนุรักษ์ไปในตัว ผลจากศึกษาของโครงการนี้แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นชุมชนกับการอนุรักษ์เป็นสิ่งคู่กัน และการพัฒนานั้นจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐาน 4 ประการคือ 1) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ2) จะต้องเป็นการพัฒนาระบบนิเวศที่ยั่งยืน 3) จะต้องมีการให้ความรู้และความเข้าใจในหลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อผู้ที่เกี่ยวข้องรวมถึงกิจกรรมที่ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวและเกิดความซาบซึ้งในการร่วมกันอนุรักษ์ธรรมชาติ และ 4) ชุมชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่เขตสงวนจะต้องได้รับผลประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและบริการต่างๆ

พาลาเคอที (Palakurthi. 2005). ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อกิจกรรมและแหล่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นคือแผนยุทธศาสตร์ด้านการตลาด ซึ่งประกอบไปด้วย แหล่งท่องเที่ยว ประชาชน สถานที่ตั้ง ภาพลักษณ์ และการส่งเสริมที่เป็นลำดับขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวสนใจท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งกลยุทธ์ทางการตลาดต้องดำเนินการจะต้องมีความสัมพันธ์กัน ต้องเน้นไปที่นักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การจัดการรูปแบบทัวร์ และการต้อนรับนักท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น จังหวัดสงขลาสามารถส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเนื่องจากมีทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญคือ เกาะยอ ซึ่งมีวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิม

เบตรา (Batra. 2005). ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด จ.ประจวบคีรีขันธ์ จากการศึกษาวิจัยพบว่า อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอดนั้น มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็น ชายหาด ป่าไม้ ภูเขา ถ้ำ และน้ำตก การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้นจะต้องมีการวางแผนเพื่อไม่ให้ทำลายความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งที่ท้าทายในการพัฒนาคือ การขจัดความขัดแย้งต่อชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อุทยาน รูปแบบการใช้ประโยชน์จากที่ดิน และการป้องกันมลภาวะเพื่อจะรักษาสภาพแวดล้อมให้อุดมสมบูรณ์ ส่วนการจัดการพื้นที่ของอุทยานนั้นได้ แบ่งพื้นที่ออกเป็น 6 ส่วน เพื่อให้การใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวนั้นไม่ส่งผลเสียหายกับทรัพยากรธรรมชาติในอุทยาน

แห่งชาติ คือ 1) เขตพื้นที่ใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่ มีกิจกรรมต่างๆ สำหรับนักท่องเที่ยวและเป็นเขตที่ไม่มีผลเสียกระทบต่อธรรมชาติ 2) เขตพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาธรรมชาติเพื่อให้เกิดความซาบซึ้ง เช่น เส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ 3) เขตพื้นที่สำหรับการศึกษาวิจัยพันธุ์พืชและสัตว์ป่า 4) เขตพื้นที่อนุรักษ์พันธุ์พืชและสัตว์ป่า 5) เขตพื้นที่ที่โดนทำลายซึ่งทางอุทยานจะดูแลเพื่อให้ธรรมชาติกลับมาอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง และ 6) เขตพื้นที่พิเศษซึ่งเป็นเขตที่มีชุมชนตั้งอยู่และมีการใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาประมวลเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวความคิด ประกอบกับการวิจัยที่ทำในพื้นที่อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ได้มีผู้ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง แต่ยังไม่มีผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอควนขนุน จึงเป็นความสำคัญของงานวิจัยนี้ที่จะทำการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ ที่จะผลักดันให้มีการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง” ครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดแนวทางการวิจัยออกเป็นการทบทวนเอกสารรายงานวิจัยต่างๆ และทำการสำรวจข้อมูลพื้นที่ศึกษา โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การสำรวจทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว และตรงจสอบสิ่งอำนวยความสะดวก
2. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. การนำเสนอข้อมูล

การสำรวจทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวและตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวก

ในการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจพื้นที่อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพพื้นที่จากการสำรวจภาคสนาม โดยใช้เครื่องมือของสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้แก่ (1) แบบสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว (2) แบบตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวก

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วย 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ

กลุ่มที่ 2 ภาคเอกชน

กลุ่มที่ 3 ประชาชนในท้องถิ่น

กลุ่มที่ 4 นักท่องเที่ยวชาวไทย

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 4 กลุ่ม ได้แก่

1. **เจ้าหน้าที่ภาครัฐ** ผู้วิจัยทำการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) เฉพาะบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลได้อย่างครบถ้วนและเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในอำเภอควนขนุน คือ เจ้าหน้าที่ที่ทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาลภายในอำเภอควนขนุน

จังหวัดพัทลุง ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ที่ทำการอำเภอควนขนุน 20 คน องค์การบริหารส่วนตำบลกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน 15 เจ้าหน้าที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทะเลน้อย 5 เจ้าหน้าที่สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ จ.พัทลุง 5 คน ข้าราชการครูและตำรวจที่ตั้งอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว 15 คน รวมทั้งสิ้น 60 คน (จากการสำรวจหน่วยงานของผู้วิจัย)

2. **บุคลากรภาคเอกชน** คือผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ทำการสุ่มแบบเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling ได้แก่ ที่พัก โฮมเตย์ร้านอาหาร และร้านค้าขายของที่ระลึก รวมทั้งสิ้น 30 คน (จากการสำรวจของผู้วิจัย)

3. **ประชาชนท้องถิ่น** อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง มีทั้งสิ้น 82,431 คน จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 59 ตัวอย่าง และเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience sampling) (สำนักงานจังหวัดพัทลุง. 2549: ออนไลน์)

4. **นักท่องเที่ยว** ที่เข้ามาเที่ยวภายในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เนื่องจากไม่มีการจัดทำสถิตินักท่องเที่ยวไว้ ผู้วิจัยจึงขอใช้ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวจากอุทยานนกน้ำทะเลน้อยซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอควนขนุน ซึ่งมีนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางมาท่องเที่ยว ตลอดปี จำนวน 351,706 คน (สำนักงานจังหวัดพัทลุง. 2549: ออนไลน์) ซึ่งจากตารางตามสูตรของทาโร ยามาเน ค่าความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ ขนาดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ± 5% จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 251 คน และเจาะจงสถานที่ทำการวิจัยในกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยกำหนดขนาดตัวอย่างรวมทั้งสิ้นจำนวน 400 ตัวอย่าง จากการคำนวณตามสูตรของ ทาโร ยามาเน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์.2546: 114; อ้างอิงจาก Taro Yamane)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของกลุ่มประชากร

e = ความคลาดเคลื่อน ($\alpha = .05$)

แทนค่า

$$n = \frac{434,227}{1 + (434,227 \times 0.05^2)}$$

$$n = \frac{434,227}{1,085.5675}$$

$$n = 400$$

จากการคำนวณดังกล่าว ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 4 ประเภท เพื่อเป็นตัวแทนของประชากร โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน สรุปขนาดตัวอย่างได้ดังนี้

ตาราง 1 ขนาดตัวอย่างจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประเภทกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่างที่เก็บจริง
เจ้าหน้าที่ภาครัฐ	60	60
ผู้ประกอบการเอกชน	30	30
ประชาชนท้องถิ่น	82,431	59
นักท่องเที่ยว	351,706	251
รวม	434,227	400

เนื่องจากสัดส่วนประชากรของหน่วยงานภาครัฐ และผู้ประกอบการมีน้อยเกินไป เพื่อให้ได้ประชากรที่ครอบคลุมเป็นตัวแทนของทุกหน่วยงาน ผู้วิจัยจึงได้เลือกกลุ่มตัวอย่างของเจ้าหน้าที่ภาครัฐทั้งหมด 60 ตัวอย่าง และผู้ประกอบการทั้งหมด จำนวน 30 ตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวนั้นผู้วิจัยคิดจากสัดส่วนโดยเฉลี่ยจาก 310 ตัวอย่าง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องเครื่องมือในการวิจัยมี 3 ประเภท

1. **แบบสำรวจทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว** คือ เครื่องมือเพื่อตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง (Tourism resources audit) โดยใช้วิธีการแบบสังเกตการณ์ที่มีเค้าโครงกำหนดไว้ล่วงหน้า (Structure observation) ของสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ สำหรับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว นำมาเป็นเครื่องมือเพื่อตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวภายในอำเภอแบ่งออกเป็น 5 ประเภทดังนี้

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Nature) ได้แก่ ภูมิทัศน์และภูมิอากาศ พืช สัตว์ น้ำ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Culture) ได้แก่ มรดกวัฒนธรรม มรดกด้านศาสนา ศิลปะ/ชาติพันธ์

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางมหกรรมปรากฏการณ์สำคัญ (Event) ได้แก่ มหกรรม งานการแข่งขันกีฬา งานแสดงอื่น ๆ วันชาติ งานฉลอง ขบวนแห่ มหกรรม

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านกิจกรรม (Activity) ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมด้านบริการ

ทรัพยากรการบริการ การขนส่ง ที่พักแรม การต้อนรับ และบริการอื่นๆ

2. แบบตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวก

เพื่อสำรวจศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้แบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกของสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 20 ข้อ 1) ป้ายบอกทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 2) สิ่งบ่งชี้ว่าถึงจุดท่องเที่ยว 3) ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว 4) ห้องสุขา 5) ร้านอาหารและเครื่องดื่ม 6) ร้ายขายของที่ระลึก 7) โรงแรมและที่พัก 8) ป้ายสื่อความหมายในจุดแหล่งท่องเที่ยว 9) ป้ายชี้ทางในการเดินทางเข้าแหล่งท่องเที่ยว 10) มัคคุเทศก์ท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว 11) การแสดงผังภาพรวมของจุดท่องเที่ยว 12) ลานจอดรถ 13) สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ 14) แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์เป็นที่รู้จักกันดี 15) สิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว 16) การปรับปรุงบริการข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ 17) การดูแลความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว 18) นักท่องเที่ยวสามารถเดินดูสิ่งต่าง ๆ ได้มากเท่าที่ต้องการ 19) แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ที่เป็นที่รู้จักกันดี 20) ปริมาณนักท่องเที่ยว

3. แบบสอบถาม (Questionnaire) มีทั้งหมด 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนท้องถิ่น เกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีโดยแบ่งออกเป็น 6 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลที่เกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ และสถานภาพทางสังคม เลือกตอบ (Checking list) จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว ใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ซึ่งแบ่งออกเป็น ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ทรัพยากรท่องเที่ยวงานเทศกาลประเพณี ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรม และทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการการท่องเที่ยว ลักษณะเป็นคำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ และมีหัวข้อคำถามทั้งสิ้น 5 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก อ.ควนขนุน จ.พัทลุง (SWOT) ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ และมีหัวข้อคำถามทั้งสิ้น 4 ข้อ

ตอนที่ 4 ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และบทบาทของภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนท้องถิ่น ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

ชุดที่ 2. **แบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย เกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง** ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีโดยแบ่งออกเป็น 6 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลที่เกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Checking list) จำนวน 6 ข้อ และลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating scale) ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 2 วัตถุประสงค์การเดินทางและพฤติกรรมการท่องเที่ยว ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ลักษณะการเดินทาง ยานพาหนะในการเดินทาง วัตถุประสงค์ของการเดินทาง ระยะเวลาในการพักแรม ประเภทที่พักแรม ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ค่าใช้จ่าย และ ความพึงพอใจต่อทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านสินค้าและบริการ ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Checking list) จำนวน 10 ข้อ และลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Checking list) จำนวน 10 ข้อ และลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating scale) ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว ใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ซึ่งแบ่งออกเป็น ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ทรัพยากรท่องเที่ยวงานเทศกาลประเพณี ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรม และทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการการท่องเที่ยว ลักษณะเป็นคำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ และมีหัวข้อคำถามทั้งสิ้น 5 ข้อ

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก อ.ควนขนุน จ.พัทลุง (SWOT) ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ และมีหัวข้อคำถามทั้งสิ้น 4 ข้อ

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ลักษณะคำถามให้ตอบแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ และมีหัวข้อคำถามทั้งสิ้น 4 ข้อ

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

ในการประเมินผลแบบสอบถามแบบมาตรส่วน (Rating scale) จะใช้วิธีการแบ่งช่วงการประมวลผลตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class interval) โดยให้คะแนนเฉลี่ยในแต่ละระดับนั้นใช้สูตรการคำนวณช่วงชั้น

$$\text{ความกว้างของลำดับชั้น} = \frac{(\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5 - 1}{5}$$

$$= 0.8$$

ขั้นแรกกำหนดค่าน้ำหนักของคำตอบตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert)

การกำหนดค่าน้ำหนักของคำตอบ

ระดับความคิดเห็นด้วยน้อยที่สุด	1	คะแนน
ระดับความคิดเห็นด้วยน้อย	2	คะแนน
ระดับความคิดเห็นด้วยปานกลาง	3	คะแนน
ระดับความคิดเห็นด้วยมาก	4	คะแนน
ระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด	5	คะแนน

โดยใช้หลักเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับค่าเฉลี่ยออกเป็นช่วงนี้

ช่วงคะแนน (Means)	**ระดับความคิดเห็น**
1.00 – 1.80	มีความคิดเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด
1.81 – 2.60	มีความคิดเห็นด้วยในระดับน้อย
2.61 – 3.40	มีความคิดเห็นด้วยในระดับปานกลาง
3.41 – 4.20	มีความคิดเห็นด้วยในระดับมาก
4.21 – 5.00	มีความคิดเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

วิธีหาคุณภาพเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณแบบสอบถาม

1. ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน แล้วมาปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น (Try out) จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของ Cronbach (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528: 85-86)

$$\alpha = \frac{n}{n-1}\left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2}\right]$$

เมื่อ α = ค่าสัมประสิทธิความเชื่อมั่น

n = จำนวนของแบบสอบถาม

$\sum s_i^2$ = ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

s_t^2 = ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งชุด

ถ้าคำนวณได้ค่าความเชื่อมั่นต่ำกว่า 0.83 จะนำแบบสอบถามไปปรับปรุง จนกระทั่งได้ค่าความเชื่อมั่นที่สูงกว่าก็จะนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. วางแผนและศึกษาพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ติดต่อกับหน่วยงานราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3.ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามทุกฉบับว่าถูกต้องหรือไม่
4. นำแบบสอบถามไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างด้วยตัวเอง
5. ทำการตรวจสอบข้อมูลและจัดระบบข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือแต่ละชนิด ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม นำมาวิเคราะห์และประมวลผล ดังนี้

1.ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (Editing) โดยผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก

2. การลงรหัส (Coding) นำแบบสอบถามที่ถูกต้องมาลงรหัสตามที่ได้กำหนดรหัสไว้และนำแบบสอบถามที่ได้ลงรหัสแล้วมาวิเคราะห์ และประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1สถิติพื้นฐานได้แก่

3.1.1 การหา**ค่าร้อยละ** (Percentage) ใช้แปลความหมายของข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

สูตร $p = \frac{n}{N} \times 100$

เมื่อ p แทน ค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

3.1.2 การคำนวณหา**ค่าเฉลี่ย** (Mean) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลด้านต่างๆ

สูตร $\overline{X} = \frac{\sum x}{n}$

เมื่อ $\overline{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n แทน ขนาดของกลุ่มประชากร

3.1.3 การหา**ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน** (Standard deviation) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลด้านต่างๆ

$$SD = \sqrt{\frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n-1}}$$

เมื่อ SD แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนกลุ่มตัวอย่าง

x_i แทน คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

$n-1$ แทน จำนวนตัวแปรอิสระ

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง แนวทางการการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล แบ่งออกเป็น

ตอนที่ 1 ผลการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวและผลการตรวจสอบศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 4 การสรุปข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 5 แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ตอนที่ 1 ผลการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

ในการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน ผู้วิจัยได้ทำตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว โดยใช้แบบสังเกตการณ์ที่มีเค้าโครงกำหนดไว้ล่วงหน้า (Structure observation) ของสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นเครื่องมือ ได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1.1 **ทรัพยากรธรรมชาติ**

ภาพประกอบ 6 อุทยานนกน้ำทะเลน้อย

(ถ่ายเมื่อ 1 พฤษภาคม 2552)

1.1.1 **อุทยานนกน้ำทะเลน้อย** เป็นอุทยานนกน้ำที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ตั้งอยู่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่า มีพื้นที่ประมาณ 281,250 ไร่ โดยมีพื้นน้ำประมาณ 17,500 ไร่ อยู่บริเวณเหนือสุดของทะเลสาบสงขลา อุทยานนกน้ำทะเลน้อยเป็นทะเลสาบน้ำจืดที่มีนกอยู่มากมายกว่า 150 ชนิด จำนวนไม่ต่ำกว่า 100,000 ตัว เช่น นกอีโก้ง นกพริก นกเป็ดแดง นกเป็ดในทะเลน้อยยังมีพันธุ์ไม้หลายชนิด เช่น ย่านลิเภา จูดหนู แขม กก สามเหลี่ยม กง ลาโพ จูด บัวหลวง บัวสายแดง จอกหูหนู ผักตบชวา และสาหร่ายต่างๆ นักท่องเที่ยวใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 4048 จากอำเภอเมืองพัทลุง-อำเภอควนขนุน ไปสุดที่ทะเลน้อย รวมระยะทางประมาณ 32 กิโลเมตร อุทยานนกน้ำทะเลน้อยมีคุณค่าด้านสังคมและวัฒนธรรมเพราะชุมชนได้อาศัยใช้ประโยชน์ในการประมงและหาอาหาร และสร้างอาชีพด้านการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งที่มีความสำคัญทางการศึกษาวิจัยด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านที่เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพบริเวณโดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งได้มีบริการบ้านพักรองรับนักท่องเที่ยว และมีร้านอาหารและร้านขายของที่ระลึกต่างๆ เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของอำเภอ ทำให้มีเน้นเรื่องความสะอาด ซึ่งภาครัฐร่วมมือกับภาคเอกชนในการขุดลอกผักตบชวาซึ่งแพร่ขยายพันธุ์อย่างรวดเร็ว เกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย ในวันหยุดเทศกาลมักเกิดปัญหารถติดและที่จอดรถไม่เพียงพอ

ภาพประกอบ 7 ที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยวของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทะเลน้อย
(ถ่ายเมื่อ 1 พฤษภาคม 2552)

ผลการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า มีป้ายบอกทางตลอดเส้นทางจนถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งบ่งชี้จุดท่องเที่ยวนั้นนอกจากป้ายบอกทางแล้วจะมีรูปปั้นนกน้ำเป็นสัญลักษณ์ตลอดเส้นทางโดยจะหันหน้าไปทางอุทยานนกน้ำทะเลน้อย แหล่งท่องเที่ยวมีศูนย์บริการข้อมูลและห้องสุขาไว้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว บริเวณภายในและหน้าอุทยานนกน้ำมีร้านขายอาหารและร้านขายของที่ระลึก

เป็นจำนวนมากส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัสดุท้องถิ่น เช่น กะลามะพร้าวและกระจูด ภายในอุทยานจะจัดแสดงป้ายข้อมูลและปลาชนิดที่หายากและใกล้จะสูญพันธุ์ รวมถึงข้อมูลนกที่อาศัยอยู่ในทะเลน้อย บริเวณแหล่งท่องเที่ยวจะมีสะพานเป็นเส้นทางเดินชมธรรมชาติแต่จะไม่มีลูกศรบ่งชี้และไม่มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นแต่สามารถสอบถามข้อมูลต่างๆ จากเจ้าหน้าที่ หรืออ่านจากป้ายข้อมูลและแผ่นพับต่างๆ ที่มีแจก ทั้งนี้ยังไม่มีการทำแผนผังแสดงภาพรวมของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถจอดรถบริเวณหน้าที่ทำการรวมถึงจองรีสอร์ตที่พักได้หรือจะจองที่พักของเขตห้ามล่าพันธุ์สัตว์ป่าทะเลน้อยและสถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าทะเลน้อย ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้สามารถให้ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวได้ ถือว่าอุทยานนกน้ำทะเลน้อยมีภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของนักท่องเที่ยวที่นิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงมีปริมาณนักท่องเที่ยวมาเที่ยวบริเวณนี้จำนวนมาก ทางหน่วยงานต่าง ๆ จึงเน้นเรื่องการรักษาความสะอาดเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและกลับมาเที่ยวอีกครั้ง

1.1.2 **สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อำเภอควนขนุน** เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากอุทยานนกน้ำทะเลน้อย โดยตั้งอยู่ในหมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 4 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง มีพื้นที่ประมาณ 6,100 ไร่ มีลักษณะเป็นที่ราบน้ำท่วมถึงและมีน้ำขังบางตอน ซึ่งอาจจะมีน้ำท่วมถึง 1-2 เมตรในช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ของทุกปี ภายในสวนพฤกษศาสตร์จะมีสะพานให้เดินศึกษาพันธุ์ไม้ ซึ่งเป็นป่าโบราณ เช่น ป่าเสม็ด ป่าพรุ พันธุ์ไม้ในพื้นที่ เช่น หยีน้ำ กระทุ่ม คุระ ไทร อินทนิลน้ำ พันธ์ไม้เถาล์ และอื่นๆ อีกมากมาย ภายในจะมีพิพิธภัณฑ์พรรณไม้ ห้องสมุดธรรมชาติ แปลงรวมพันธุ์พืช นักท่องเที่ยวสามารถใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 4048 จากอำเภอเมืองพัทลุง-อำเภอควนขนุน ไปทางเดียวกับอุทยานนกน้ำทะเลน้อย โดยเลี้ยวขวาก่อนถึงทะเลน้อยซึ่งจะมีป้ายบอกทางเพื่อเลี้ยวขวาเข้าสู่เส้นทางของสวนพฤกษาศาสตร์ ภาคใต้ อำเภอควนขนุน

ภาพประกอบ 8 สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้
(ถ่ายเมื่อ 1 พฤษภาคม 2552)

ผลการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ป้ายบอกทางและสิ่งบ่งชี้จุดท่องเที่ยวมีน้อย ภายในแหล่งท่องเที่ยวมีศูนย์บริการข้อมูลและห้องสุขาไว้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว บริเวณภายในจะมีร้านขายของขนาดเล็กและห้องน้ำไว้บริการนักท่องเที่ยว แต่จะไม่มีร้านขายของที่ระลึก ภายในมีป้ายแสดงข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงข้อมูลของพันธุ์ไม้ ดิน น้ำ และสัตว์ป่าที่อาศัยอยู่บริเวณนี้ตลอดเส้นทางเดินชมและศึกษาธรรมชาติ ซึ่งเป็นสะพานปูนแต่มีการออกแบบที่กลมกลืนกับธรรมชาติ แต่จะไม่มีลูกศรบ่งชี้เพราะเป็นเส้นทางวงกลม ไม่มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นแต่มีวิทยากรซึ่งสามารถนำเที่ยวและบอกเล่าเรื่องราวรวมทั้งให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวได้ โดยนักท่องเที่ยวต้องติดต่อโดยตรงกับหน่วยงาน ทั้งนี้ยังไม่มีการทำแผนผังแสดงภาพรวมของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถจอดรถภายในสวนพฤกษศาสตร์รวมถึงจองที่พักได้กับทางเจ้าหน้าที่ ซึ่งภายในจะมีที่พักไว้บริการนักท่องเที่ยวในราคาประหยัด ถือว่าสวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อำเภอควนขนุน ยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากนัก จึงทำให้ปริมาณนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวบริเวณนี้มีน้อย อย่างไรก็ตามบริเวณแหล่งท่องเที่ยวมีการรักษาความสะอาดเป็นอย่างดี

ภาพประกอบ 9 ทางเดินศึกษาธรรมชาติในสวนพฤกษศาสตร์
(ถ่ายเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2552)

1.1.3 **จุดชมภูมิทัศน์ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 ปี ธันวาคม 2550** สร้างเสร็จและเปิดใช้เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2550 เป็นถนนที่สร้างตามแนวระหว่างทะเลน้อยกับทะเลหลวงของทะเลสาบสงขลา โดยเชื่อมระหว่างอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง กับอำเภอระโนดจังหวัดสงขลา ตลอดระยะทางกว่า 10 กิโลเมตร สามารถมองเห็นอุทยานนกน้ำทะเลน้อย ทะเลหลวง ทะเลตอนกลางในทะเลสาบ

สงขลา และยังสามารถเห็นพื้นที่ด้านล่างซึ่งมีทะเลบัว พืชไม้น้ำ นกชนิดต่างๆ และฝูงควายกว่า 1,500 ตัวที่ชาวบ้านปล่อยเลี้ยงแบบธรรมชาติ นักท่องเที่ยวสามารถมาปิกนิกโดยจอดรถซึ่งได้ออกแบบให้มีที่พักรถเป็นระยะๆ ตลอดเส้นทาง เนื่องจากนักท่องเที่ยวนิยมมาปิกนิกในช่วงวันหยุด ทำให้เกิดขยะล้นในบริเวณถังเก็บ ซึ่งทางหนาวยงานภาครัฐพยายามรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวช่วยกันรักษาความสะอาด

ภาพประกอบ 10 จุดชมภูมิทัศน์ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 ปี ธันวาคม 2550
(ถ่ายเมื่อ 30 เมษายน 2552)

ผลการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ป้ายบอกทางและสิ่งบ่งชี้จุดท่องเที่ยวมีน้อย แหล่งท่องเที่ยวไม่มีศูนย์บริการข้อมูลและห้องสุขาไว้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว แต่ตลอดเส้นทางจะมีร้านอาหารและร้านขายของฝากเป็นจำนวนมากส่วนใหญ่อาหารท้องถิ่นเช่น กะปิและปลาเค็ม บริเวณแหล่งท่องเที่ยวไม่มีป้ายข้อมูล ไม่มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นแต่สามารถสอบถามข้อมูลต่างๆ จากชาวบ้านที่ขายของบริเวณข้างทางได้ ไม่มีการทำแผนผังแสดงภาพรวมของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถจอดรถเพื่อชมทัศนียภาพและรับประทานอาหารได้ ซึ่งมีทางเบี่ยงสำหรับจอดพักรถสองข้างทางเป็นระยะ ๆ ตลอดเส้นทาง ใกล้แหล่งท่องเที่ยวจะมีรีสอร์ตบริการนักท่องเที่ยว จุดชมภูมิทัศน์ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 ปี ธันวาคม 2550 มีภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของนักท่องเที่ยวเพราะนอกจากจะได้ชมภาพความสวยงามในมุมกว้างของพื้นที่ชุ่มน้ำทะเลน้อย และวิถีชีวิตของชาวบ้านแล้วยังถือเป็นถนนตัดไปสู่อำเภอระโนด จังหวัดสงขลาที่สะดวกแก่นักเดินทาง จึงทำให้ปริมาณนักท่องเที่ยวมาเที่ยวบริเวณนี้กันมาก มีการเน้นเรื่องการรักษาความสะอาดเนื่องจากมีนักท่องเที่ยวนิยมนำอาหารมารับประทานอาจจะทำให้เกิดปัญหาขยะได้

1.1.4 **พอยนุ้ย พอยใหญ่** ตั้งอยู่ตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน ยังคงความเป็นธรรมชาติ ซึ่งมีลักษณะเงียบสงบ นักท่องเที่ยวสามารถมาพักผ่อนหย่อนใจหรือให้อาหารปลาได้ แต่เนื่องจากพอยนุ้ย พอยใหญ่กำลังอยู่ในช่วงพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำให้ยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องสุขา และโรงแรมที่พักไว้สำหรับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นชาวบ้านซึ่งอาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง หรือนักท่องเที่ยวที่ไปเช้าเย็นกลับ จากการรณรงค์เรื่องความสะอาดทำให้บริเวณแหล่งท่องเที่ยวไม่มีปัญหาเรื่องขยะ แต่โดยรวมถือว่ายังต้องพัฒนาและจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกที่ของอำเภอควนขนุนต่อไป

ภาพประกอบ 11 พอยนุ้ย พอยใหญ่
(ถ่ายเมื่อ 30 เมษายน 2552)

ผลการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ป้ายบอกทางและสิ่งบ่งชี้มีน้อยมาก แหล่งท่องเที่ยวไม่มีศูนย์บริการข้อมูลและห้องสุขาไว้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว บริเวณแหล่งท่องเที่ยวไม่มีร้านและร้านขายของที่ระลึก ไม่มีป้ายแสดงข้อมูล ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวจะมีสะพานสำหรับเดินชมธรรมชาติแต่จะไม่มีลูกศรบ่งชี้และไม่มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นแต่สามารถสอบถามข้อมูลต่างๆ จากประชาชนท้องถิ่นได้ ทั้งนี้ยังไม่มีการทำแผนผังแสดงภาพรวมของแหล่งท่องเที่ยว แต่มีที่จอดรถเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว ไม่มีรีสอร์ตที่พัก เนื่องจากกำลังอยู่ในขั้นตอนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประกอบกับระบบสิ่งอำนวยความสะดวกยังมีน้อย สพานเดินไปยังศลากลางน้ำรวมทั้งตัวศาลากลางน้ำมีสภาพเก่าและทรุดโทรม เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก นอกจากประชาชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงปริมาณนักท่องเที่ยวมาเที่ยวบริเวณนี้น้อย มีการเน้นเรื่องการรักษาความสะอาดโดยการราณรงค์ให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะลงถังเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามตลอดไป

ภาพประกอบ 12 ป้ายรณรงค์เพื่อรักษาความสะอาดบริเวณแหล่งท่องเที่ยว
(ถ่ายเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2552)

1.2 **ทรัพยากรวัฒนธรรม และสิ่งที่สร้างขึ้น**

ภาพประกอบ 13 วัดเขาอ้อ
(ถ่ายเมื่อ 5 พฤษภาคม 2552)

1.2.1 **วัดเขาอ้อ** ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ของ ต.มะกอกเหนือ เป็นวัดที่ประชาชนให้ความศรัทธาและนับถือเป็นอย่างมาก ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้วัดเขาอ้อมีความโดดเด่นคือ 1) ความสวยงามของสถานที่ตั้งซึ่งติดกับภูเขาและอีกด้านเป็นทุ่งนา มีบันไดไว้สำหรับนักท่องเที่ยวเดินขึ้นไปกราบสักการะพระพุทธรูป

ซึ่งอยู่ในถ้ำไปชมทิวทัศน์จากด้านบนได้ 2) วิชาเด่นของวัดคือ วิชาไสยเวทซึ่งสืบทอดมาจากพราหมณ์โบราณ 3) วัตถุมงคลของวัดเขาอ้อ 4) ตำรายาและว่านมงคลตำรับวัดเขาอ้อ สูตรยาจำนวนมากได้รับการนำไปใช้อย่างแพร่หลาย เป็นแหล่งเรียนรู้และยังเป็นที่พึ่งของชุมชนในอดีตจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าตัวสมุนไพรบางชนิดจะสูญหายไป สำหรับตำราว่านมงคล 108 ซึ่งถูกบรรจุอยู่ในสมุดข่อย นั้นต้นฉบับอยู่ที่วัดบ้านสวนซึ่งเป็นวัดสาขาหนึ่งของวัดเขาอ้อ บริเวณวัดจะมีการจัดพื้นที่สำหรับผู้ที่สนใจเครื่องรางของขลังไว้สำหรับนักท่องเที่ยวเช่าไปบูชา วัดมีความร่มรื่นและมีส่วนที่เป็นสวนสมุนไพรไว้เป็นแหล่งศึกษาตำรายาสมุนไพรพื้นบ้านสำหรับนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป

ภาพประกอบ 14 ห้องสุขาภายในวัดเขาอ้อ
(ถ่ายเมื่อ 5 พฤษภาคม 2552)

ผลการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า มีป้ายบอกทางมีตลอดเส้นทางจนถึงแหล่งท่องเที่ยว วัดเขาอ้อไม่มีศูนย์บริการข้อมูลแต่มีแผ่นพับและหนังสือเพื่อเป็นข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว มีห้องสุขาที่สะอาดและเพียงพอ มีลานจอดรถและมีร้านเช่าวัตถมงคล ถึงแม้จะไม่มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นแต่สามารถสอบถามข้อมูลต่างๆ จากเจ้าหน้าที่ของวัดได้ ยังไม่มีการทำแผนผังแสดงภาพรวมของแหล่งท่องเที่ยว วัดเขาอ้อตั้งอยู่ใกล้กับตลาดปากคลองนักท่องเที่ยวสามารถไปพักรีสอร์ตที่ใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยวซึ่งจะอยู่บริเวณอุทยานนกน้ำทะเลน้อยซึ่งอยู่ห่างออกไปประมาณ 10 กิโลเมตร ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของวัดเขาอ้ออยู่ในระดับดีมากเนื่องจากเป็นวัดที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงในด้านวัตถุมงคล จึงมีปริมาณนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ทางวัดจึงเน้นเรื่องการจัดการสถานที่เพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยวและพุทธศาสนิกชน รวมถึงการรักษาความสะอาดทั้งบริเวณวัดและห้องสุขาเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและกลับมาท่องเที่ยวอีก

ภาพประกอบ 15 วัดดอนศาลา
(ถ่ายเมื่อ 5 พฤษภาคม 2552)

1.2.2 **วัดดอนศาลา** ตั้งอยู่ ม. 8 ต.มะกอกเหนือ ภายในวัดเน้นความสะอาดและความเงียบสงบ เนื่องจากภายในวัดมีศูนย์ให้การศึกษาสำหรับประชาชนทั่วไปได้ศึกษาหาความรู้ทางด้านพระธรรมคำสอน ซึ่งภายในวัดจะจัดแบ่งเป็นระเบียบเพื่อความสะดวกสำหรับพุทธศาสนิกชน รวมทั้งนักท่องเที่ยวได้เข้ามาประกอบพุทธกิจต่างๆ ภายในวัด

ผลการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ป้ายบอกทางมีตลอดเส้นทางจนถึงแหล่งท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง แหล่งท่องเที่ยวไม่มีศูนย์บริการข้อมูลแต่มีแผ่นพับและหนังสือเพื่อเป็นข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว มีห้องสุขาที่สะอาดแต่ค่อนข้างน้อย มีลานจอดรถ ถึงแม้จะไม่มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นแต่สามารถสอบถามข้อมูลต่างๆ จากเจ้าหน้าที่ของวัดได้ ยังไม่มีการทำแผนผังแสดงภาพรวมของแหล่งท่องเที่ยว รีสอร์ตที่ใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยวจะอยู่บริเวณอุทยานนกน้ำทะเลน้อยซึ่งอยู่ห่างออกไปประมาณ 15 กิโลเมตร ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของวัดเขาดอนศาลาอยู่ในระดับดีมากเนื่องจากเป็นวัดที่เก่าแก่และยังเป็นศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ชุมชน จึงมีปริมาณนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ทางวัดจึงเน้นเรื่องการรักษาความสะอาดเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและกลับมาเที่ยวอีก

1.2.3 **วัดบ้านสวน** ตั้งอยู่ ม.6 ต.มะกอกเหนือ โดยตั้งอยู่ในเขตชุมชนที่มีประชาชนอาศัยอยู่หนาแน่นพอสมควรภายในวัดจึงมักจะมีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอยู่เสมอ ๆ จุดเด่นของวัดคือพระธาตุเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุซึ่งมีสถาปัตยกรรมที่สวยงามและยังได้บันทึกตำรายาสมุนไพรไว้ให้นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาหาความรู้และยังถือเป็นผู้ริเริ่มและเป็นผู้นำในการพัฒนาโรงเรียนประชาบาลในวัดเพื่อพัฒนาการศึกษาและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน บริเวณวัดจึงเน้นความร่มรื่นและความสะอาดของบริเวณวั

ภาพประกอบ 16 วัดบ้านสวน
(ถ่ายเมื่อ 5 พฤษภาคม 2552)

ผลการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ป้ายบอกทางมีตลอดเส้นทางจนถึงแหล่งท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง แหล่งท่องเที่ยวไม่มีศูนย์บริการข้อมูลแต่มีแผ่นพับและหนังสือเพื่อเป็นข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว มีห้องสุขาที่สะอาดและเพียงพอ มีลานจอดรถ ถึงแม้จะไม่มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นแต่สามารถสอบถามข้อมูลต่างๆ จากเจ้าหน้าที่ของวัดได้ ยังไม่มีการทำแผนผังแสดงภาพรวมของแหล่งท่องเที่ยว รีสอร์ตที่ใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยวจะอยู่บริเวณอุทยานนกน้ำทะเลน้อยซึ่งอยู่ห่างออกไปประมาณ10 กิโลเมตร ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของวัดเขาบ้านสวนอยู่ในระดับดีเนื่องจากเป็นวัดที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงในด้านวัตถุมงคล จึงมีปริมาณนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ทางวัดจึงเน้นเรื่องการรักษาความสะอาดเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและกลับมาเที่ยวอีก

1.2.4 **วัดสุนทราวาส** ตั้งอยู่ที่ ม.8 ต.ปันแต เป็นวัดที่มีความเก่าเป็นอันดับที่ 3 ของ จ.พัทลุง ด้านในมีอนุสาวรีย์พระอุดมปิฎก บุคคลที่มีความสำคัญของวัด และยังมีอุโบสถ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2385 โดยได้รับอิทธิพลศิลปจีน ซึ่งเป็นศิลปะพระราชนิยมในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มีลักษณะแบบเก๋งจีน หลังคาเหมือนโบสถ์วัดพิเรนทร์ประดับด้วยสิงโต จีนเคลือบเขียว ภายในพระอุโบสถมีภาพจิตรกรรมฝาผนังพุทธประวัติที่สวยงาม ทางวัดมีโครงการจะจัดสร้างพิพิธภัณฑ์และศึกษาอารยธรรมท้องถิ่นเป็นที่รวมวัตถุโบราณประเภทของใช้ หนังสือใบลานเพื่อรวบรวมวัตถุที่พบในท้องถิ่นแสดงไว้ให้นักท่องเที่ยวและพุทธศาสนิกชนได้ชม และเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน บริเวณวัดเน้นความสะอาดและความเงียบสงบ เพื่อให้เหมาะเป็นแหล่งศึกษาพระธรรมของทั้งนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป

ภาพประกอบ 17 วัดสุนทราวาส
(ถ่ายเมื่อ 2 พฤษภาคม 2552)

ผลการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ป้ายบอกทางมีน้อย แหล่งท่องเที่ยวไม่มีศูนย์บริการข้อมูลแต่มีแผ่นพับและหนังสือเพื่อเป็นข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว มีห้องสุขาที่สะอาดและเพียงพอ มีลานจอดรถ ถึงแม้จะไม่มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นแต่สามารถสอบถามข้อมูลต่างๆ จากเจ้าหน้าที่ของวัดได้ ยังไม่มีการทำแผนผังแสดงภาพรวมของแหล่งท่องเที่ยว รีสอร์ตที่ใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยวจะอยู่บริเวณอุทยานนกน้ำทะเลน้อยซึ่งอยู่ห่างออกไปประมาณ 17 กิโลเมตร ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของวัดเขาสุนทราวาสอยู่ในระดับดีเนื่องจากเป็นวัดที่เก่าแก่ของอำเภอควนขนุน และมีพระซึ่งมีชื่อ ปริมาณนักท่องเที่ยวมีจำนวนปานกลาง แต่บริเวณจึงเน้นเรื่องการรักษาความสะอาด

ภาพประกอบ 18 วัดป่าตอ
(ถ่ายเมื่อ 2 พฤษภาคม 2552)

1.2.5 **วัดป่าตอ** ตั้งอยู่ที่ ม.8 ต.ตะโนดด้วน ภายในวัดมีรูปเหมือนพ่อท่านมืด อดีตเจ้าอาวาส และมีการจัดอุทยานการศึกษาซึ่งมีทั้งสวนสมุนไพร มุมหนังสือ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านซึ่งแสดงให้

เห็นถึงชีวิตประจำวันและเครื่องมือประกอบอาชีพของชาวควนขนุนในอดีต มีรูปปั้น 12 นักษัตรย์ นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาเรื่องราวของสัตว์ประจำปีเกิดของตนเอง และทางวัดยังจัดลานวัด ลานใจ ลานกีฬา เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจให้เด็ก เยาวชน และประชาชนได้ศึกษาหาความรู้ และเล่นกีฬาไปด้วย ทั้งนี้การที่วัดป่าตอมีการจัดการที่ดีทำให้ในปี พ.ศ. 2551 ได้รับรางวัลเป็นวัดพัฒนาตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น

ภาพประกอบ 19 ห้องสุขาบริเวณวัดป่าตอ
(ถ่ายเมื่อ 2 พฤษภาคม 2552)

ผลการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ป้ายบอกทางมีน้อย แหล่งท่องเที่ยวไม่มีศูนย์บริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว แต่มีห้องสุขาที่สะอาดและมีลานจอดรถที่เพียงพอ ถึงแม้จะไม่มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นแต่สามารถสอบถามข้อมูลต่างๆ จากเจ้าหน้าที่ของวัดได้ ยังไม่มีการทำแผนผังแสดงภาพรวมของแหล่งท่องเที่ยว รีสอร์ตที่ใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยวจะอยู่บริเวณอุทยานนกน้ำทะเลน้อย ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของวัดป่าตออยู่ในระดับปานกลางในแง่ของการเป็นทรัพยากรท่องเที่ยว แต่ในแง่ของระบบการจัดการถือว่าดีมากเพราะมีทั้งสวนสมุนไพร มุมหนังสือ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านที่แสดงวิถีชีวิตในอดีตของคนอำเภอควนขนุน รวมถึงลานวัด ลานใจ ลานกีฬา จึงมีนักท่องเที่ยวรวมถึงประชาชนในพื้นที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้และศึกษาธรรมมะใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ทางวัดจึงเน้นเรื่องการรักษาความสะอาดและเน้นการปลูกต้นไม้เพื่อให้สมกับที่เป็นวัดในอุทยาน

1.3 **ทรัพยากรประเพณี วิถีชีวิต และเทศกาล**

1.3.1 **เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย** เป็นงานประเพณีที่เริ่มขึ้นใหม่เมื่อปี 2541 มีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นระยะเวลา 1 เดือน (14 กุมภาพันธ์-15 มีนาคม) เป็นช่วงเวลาที่มีนกและธรรมชาติสวยงามที่สุด จัดบริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย แต่ละวันจะมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวนั่งเรือหางยาว เที่ยวชมนก และพรรณไม้น้ำ การแสดงพื้นบ้าน การจำหน่ายสินค้าเกษตร และวิถีชีวิตของ

ชุมชน ตลอดจนเลือกซื้อผลิตภัณฑ์พื้นบ้านนานาชนิด ทุกๆ ปีนักท่องเที่ยวจะให้ความสนใจเป็นจำนวนมากทำให้ยอดการจองห้องพักเต็มตลอดช่วง

1.3.2 **แข่งโพนลากพระและการละเล่นซัดต้ม** เกิดขึ้นในช่วงเดือน 11 (แรม 1 ค่ำ เดือน 11) กิจกรรมที่ทำกันในวันนี้คือมีการลากพระทางบก ซึ่งจะมีการตีโพน (กลอง) เพื่อควบคุมจังหวะในการลากพระ ขบวนพระลากของแต่ละวัดก็จะมีผู้ตีโพนอยู่บนขบวน และเมื่อผ่านวัดต่างๆ ก็จะมีการตีโพนท้าทายกัน ทำให้มีการแข่งขันตีโพนเกิดขึ้น จึงได้จัดให้มีการแข่งขันตีโพนขึ้นเป็นประจำทุกปี ในเทศกาลลากพระเดือน 11 นอกจากนี้ประชาชนจะมีการไปทำบุญตักบาตรที่วัด และในช่วงเวลานี้ชาวบ้านนิยมทำขนมต้มเพื่อนำไปทำบุญที่วัดและเกิดประเพณีการซัดต้ม แต่ปัจจุบันหาดูได้ยากแล้ว

1.3.3 **พิธีชิงเปรต** จัดขึ้น 2 ครั้ง คือในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 10 และวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 อีกครั้งหนึ่ง กิจกรรมที่ทำในเทศกาลนี้คือ ญาติจะทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติพี่น้องที่เสียชีวิตไปแล้ว โดยจัดสำรับเครื่องคาวหวานใส่สำรับไปถวายพระ พร้อมกับนำขนมและอาหารคาวหวานอีกส่วนหนึ่งตั้งไว้ตรงปากทางเข้าวัดเรียกว่า "ตั้งเปรต" พอทำบุญเสร็จก็มีการชิงเปรต คือมีการแย่งอาหารคาวหวานและขนมที่ตั้งไว้ โดยถือว่าการแย่งหรือชิงเครื่องเซ่นสังเวยเปรตบรรพบุรุษนั้นกินแล้วจะโชคดี พิธีชิงเปรตนี้จึงทำกันครั้งแรก ในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 10 ถือเป็นวันต้อนรับเปรตที่ขึ้นมาจากนรก และทำอีกครั้งในวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 ถือเป็นการส่งเปรตกลับสู่นรก และในวันนี้ลูกหลานที่ไปทำงานต่างจังหวัดจะกลับมาเยี่ยมบ้านเพื่อร่วมทำบุญกับครอบครัว

1.4 **ทรัพยากรด้านกิจกรรม**

1.4.1 **ล่องเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย** บริเวณอุทยานนกน้ำทะเลน้อยจะมีเรือให้บริการนำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งให้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ต่อ 1 เที่ยว ซึ่งจะพาชมในบริเวณที่ทางเขตรักษาพันธ์สัตว์ป่าทะเลน้อยกำหนดไว้ ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวได้ชมธรรมชาติบริเวณนี้และนกน้ำต่างๆ รวมถึงพืชน้ำ ซึ่งนักท่องเที่ยวต้องเช็คช่วงเวลาที่เหมาะสมในการล่องเรือเพื่อให้สามารถเห็นความสวยงามที่แท้จริงของธรรมชาติรวมทั้งไม่รบกวนฤดูการวางไข่ของสัตว์น้ำ

1.4.2 **เดินป่า ดูนก ศึกษาธรรมชาติ และระบบนิเวศ** ในสวนพฤกษาศาสตร์ภาคใต้ภายในจะมีสะพาน ไว้สำหรับนักท่องเที่ยวได้เดินศึกษาธรรมชาติและระหว่างทางจะมีป้ายสื่อความหมายเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์พรรณไม้ห้องสมุดธรรมชาติ แปลงรวมพันธุ์พืชเพื่ออบรมให้ความรู้แก่ชาวบ้านและผู้ที่สนใจ

1.4.3 **ศึกษาศาสตร์ไสยเวทพราหมณ์และเข้าร่วมพิธีศักดิ์สิทธิ์วัดเขาอ้อ** จัดที่วัดเขาอ้อโดยประกอบพิธีกรรมให้สานุศิษย์และประชาชนที่ศรัทธาโดยทั่วไปมี 4 พิธี คือ 1) พิธีเสกว่านให้กิน 2) พิธีหุงข้าวเหนียวดำนิยมทำพร้อมกับพิธีเสกน้ำมันงาดิบ แต่ละปีจะประกอบพิธี 2 ครั้ง คือ วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 และ วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 3) พิธีเสกน้ำมันงาดิบ 4) พิธีแช่ว่านยา นอกจากนี้ยังมีพิธีศักดิ์สิทธิ์อื่นๆ คือพิธีรับศิษย์ พิธีกรรมทำน้ำพระพุทธมนต์ พิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ คติความเชื่อและพิธี

กรรมการสร้างพระเครื่องและเครื่องรางของขลัง ซึ่งพิธีกรรมต่างๆ นั้น จะทราบกันทั่วไปในหมู่สารานุศิษย์และประชาชนท้องถิ่นทั่วไปที่สนใจ แต่ยังไม่มีการประชาสัมพันธ์สำหรับสำหรับนักท่องเที่ยว

1.4.4 **ไหว้พระ 9 วัดศักดิ์สิทธ์** ของอำเภอควนขนุน เป็นวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ 9 วัดในอำเภอควนขนุนนั้นนอกจากจะเป็นสิริมงคลแก่ตนเองแล้วจะได้รับความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์อันยาวนานที่เกี่ยวเนื่องกับสำนักเขาอ้อและชุมชนโดยรอบ อำเภอควนขนุนและจังหวัดพัทลุงด้วย รวมถึงความศักดิ์สิทธิ์ทางด้านเครื่องรางของขลังซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการท่องเที่ยวก็ได้คัดเลือกวัดขึ้นมา 9 วัด เข้าร่วมโครงการนี้ ซึ่งประกอบไปด้วยวัดศักดิ์สิทธิ์ที่ตั้งอยู่ในอำเภอควนขนุนคือ วัดเขาอ้อ วัดดอนศาลา วัดบ้านสวน วัดสุนทราวาส วัดภูเขาทอง วัดควนปันตาราม วัดเขาป้าเจ้ วัดเขาโพรกเพลง และวัดป่าตอ

1.5 **ทรัพยากรด้านบริการ**

1.5.1 **โรงแรมที่พัก หรือรีสอร์ทที่ได้มาตรฐาน** สภาพแวดล้อม อำเภอควนขนุนที่พักส่วนใหญ่จะเป็นรีสอร์ตขนาดเล็ก หรือ เป็นรีสอร์ตที่เจ้าของสร้างขึ้นโดยต่อเติมจากส่วนของอาคารที่อยู่อาศัย แต่ไม่มีโรงแรมขนาดใหญ่เลยที่พักส่วนใหญ่จะตั้งอยู่บริเวณหน้าอุทยานนกน้ำทะเลน้อย นอกจากนี้ยังมีบ้านพักซึ่งเป็นส่วนรับผิดชอบของเขตห้ามล่าพันธ์สัตว์ป่า และองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลน้อยโดยราคาอยู่ที่ 100 บาท ต่อ 1 ท่านซึ่งที่พักได้สร้างแบบกลมกลืนกับธรรมชาติแวดล้อม และเงียบสงบ

ภาพประกอบ 20 ที่พักเอกชนสำหรับบริการนักท่องเที่ยว
(ถ่ายเมื่อ 2 พฤษภาคม 2552)

1.5.2 **บริการด้านคมนาคมขนส่งที่สะดวก** การเดินทางมายังอำเภอควนขนุน สามารถไปได้หลายวิธีได้แก่ รถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารแล้วรถไฟ โดยลงที่สถานีรถไฟบ้านปากคลอง ซึ่งบริเวณ

สถานีรถไฟ จะเป็นทางผ่านของรถโดนสารประจำทางเพื่อเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งมีรถจักรยานยนต์รับจ้างไว้บริการ

1.5.3 **ร้านค้าและร้านอาหาร** ร้านค้าและร้านอาหารโดยทั่วไปเป็นขนาดเล็ก โดยเจ้าของร้านค้าและร้านอาหารจะดัดแปลงบ้านที่อยู่อาศัยปรับปรุงต่อเติมเป็นร้านค้า หรือร้านขายอาหาร ร้านค้าจะเป็นลักษณะร้านขายของชำ ส่วนร้านอาหารเป็นอาหารพื้นเมือง หรืออาหารตามสั่งง่ายๆ

ภาพประกอบ 21 ร้านขายของที่ระลึกบริเวณอุทยานนกน้ำทะเลน้อย
(ถ่ายเมื่อ 2 พฤษภาคม 2552)

1.5.4 **การบริการข้อมูลและศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว** นักท่องเที่ยวสามารถขอข้อมูลท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทั้งนี้จะไม่มีศูนย์ข้อมูลที่เป็นของเอกชนไว้สำหรับบริการนักท่องเที่ยวเลย ซึ่งในส่วนนี้ถือว่ายังไม่มีความสะดวกเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว

1.5.5 **มีโรงพยาบาลและศูนย์บริการด้านสุขภาพ** สำนักงานสาธารณะสุขอำเภอควนขนุน โรงพยาบาลอำเภอควนขนุน สถานีอนามัย 13 แห่งตั้งกระจายอย่างครอบคลุมตามอำเภอต่างๆ และมีร้านขายยาขนาดเล็ก

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ โดยมีรายละเอียด

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจากหน่วยงานภาครัฐ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาครัฐ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จำนวน 60 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 15.00 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังรายละเอียดดังนี้ คือ

ตาราง 2 รายละเอียดข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ			
ชาย		32	53.33
หญิง		28	46.67
	รวม	60	100.00
อายุ			
15-24 ปี		7	11.67
25-34 ปี		6	10.00
35-44 ปี		21	35.00
45-54 ปี		19	31.67
55-64 ปี		6	10.00
65 ปีขึ้นไป		1	1.67
	รวม	60	100.00
สถานภาพ			
โสด		15	25.00
สมรส		39	65.00
หม้าย		4	6.67
หย่าร้าง		2	3.33
	รวม	60.00	100
ระดับการศึกษาสูงสุด			
ประถมศึกษา		3	5.00
มัธยมศึกษาตอนต้น		4	6.67
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.		11	18.33
อนุปริญญา / ปวส.		7	11.67
ปริญญาตรี		32	53.33
สูงกว่าปริญญาตรี		3	5.00
	รวม	60	100

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป		จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ			
รับราชการ		44	73.33
รับจ้าง		2	3.33
ธุรกิจส่วนตัว		1	1.67
พนักงานรัฐวิสาหกิจ		7	11.67
อื่นๆ		6	10.00
	รวม	60	100.00
รายได้ต่อเดือน			
ต่ำกว่า 5,000 บาท		5	8.33
5,001 – 10,000 บาท		20	33.33
10,001 – 15,000 บาท		6	10.00
15,001 – 20,000 บาท		15	25.00
20,001 บาทขึ้นไป		14	23.33
	รวม	60	100.00

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐ ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 53.33 โดยมีช่วงอายุระหว่าง 35-44 ปี มากที่สุด ร้อยละ 35 เห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สมรสแล้วร้อยละ 65 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 53.33 โดยประกอบอาชีพรับราชการมากที่สุดร้อยละ 73.33 และสุดท้ายมีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท ต่อเดือนร้อยละ 33.33

2. การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ของภาครัฐ

ตาราง 3 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาครัฐเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. อุทยานนกน้ำทะเลน้อย	4.83	0.38	มากที่สุด
2. สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	4.24	0.77	มากที่สุด

ตาราง 3 (ต่อ)

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
3. จุดชมภูมิทัศน์ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 ปี 5 ธันวาคม 2550	4.27	0.76	มากที่สุด
4. พอยนุ้ย พอยใหญ่	3.47	0.83	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.17**	**0.58**	**มาก**

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.83 รองลงมา คือ จุดชมภูมิทัศน์ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 ปี 5 ธันวาคม 2550 ค่าเฉลี่ย 4.27 สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ค่าเฉลี่ย 4.24 และทรัพยากรการท่องเที่ยวพอยนุ้ย พอยใหญ่ อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.47 ตามลำดับ

ตาราง 4 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาครัฐเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1.วัดเขาอ้อ	4.81	0.43	มากที่สุด
2. วัดดอนศาลา	4.41	0.67	มากที่สุด
3. วัดบ้านสวน	4.12	0.70	มาก
4. วัดสุนทราวาส	4.07	0.93	มาก
5. วัดป่าตอ	3.47	0.86	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.18**	**0.56**	**มาก**

จากตาราง 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

4.18 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ วัดเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 4.81 รองลงมา คือ วัดดอนศาลา ค่าเฉลี่ย 4.41 ส่วนทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ วัดบ้านสวนมี ค่าเฉลี่ย 4.12 วัดสุนทราวาส มีค่าเฉลี่ย 4.07 และสุดท้ายวัดป่าตอ มีค่าเฉลี่ย 3.47 ตามลำดับ

ตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาครัฐเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประเพณีวิถีชีวิต และงานเทศกาลในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรกาท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1 เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย	4.75	0.58	มากที่สุด
2. แข่งโพนลากพระและการละเล่นซัดต้ม	4.08	0.53	มาก
3. พิธีชิงเปรต	3.75	0.76	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.19**	**0.41**	**มาก**

จากตาราง 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.75 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ เทศกาลแข่งโพนลากพระและการละเล่นซัดต้ม มีค่าเฉลี่ย 4.08 และเทศกาลพิธีชิงเปรต มีค่าเฉลี่ย 3.75 ตามลำดับ

ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาครัฐเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. ล่องเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย	4.76	0.50	มากที่สุด
2. เดินป่า ดูนก ศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศในเสวนพฤกษาศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	4.19	0.66	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
3. ศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์ไสยเวทพราหมณ์และเข้าร่วมพิธีศักดิ์สิทธ์วัดเขาอ้อ เช่น พิธีแช่ว่านศักดิ์สิทธิ์	3.59	0.72	มาก
4. ไหว้พระ 9 วัด ศักดิ์สิทธิ์ ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	3.95	0.79	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.09**	**0.48**	**มาก**

จากตาราง 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ กิจกรรมล่องเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.76 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ กิจกรรมเดินป่า ดูนก ศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศในเสวนพฤกษาศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีค่าเฉลี่ย 4.19 รองลงมากิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ศักดิ์สิทธิ์ ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีค่าเฉลี่ย 3.95และสุดท้ายการศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์ไสยเวทพราหมณ์และเข้าร่วมพิธีศักดิ์สิทธ์วัดเขาอ้อ เช่น พิธีแช่ว่านศักดิ์สิทธิ์ ค่าเฉลี่ย 3.59 ตามลำดับ

ตาราง 7 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาครัฐเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านขนส่งสินค้าและนักท่องเที่ยว	4.42	0.72	มากที่สุด
2. มีจุดบริการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	4.36	0.74	มากที่สุด
3. มีสินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชนต่าง ๆ จำหน่าย	4.27	0.61	มากที่สุด
4. มีรีสอร์ทและที่พักที่มีคุณภาพมาตรฐาน	4.22	0.59	มากที่สุด
5. ระบบสาธารณูปโภค การคมนาคม ป้ายบอกทิศทาง ระบบสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน	4.37	0.67	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
6. มีบริการด้านสุขภาพรักษาโรค ด้วยสมุนไพร	3.97	0.69	มาก
7. มีร้านอาหาร บริการอาหารพื้นเมืองและเครื่องดื่ม ห้องสุขา ATM ปั๊มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ และตลาด	4.14	0.71	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.24**	**0.54**	**มากที่สุด**

จากตาราง 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านขนส่งสินค้าและนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.76 รองลงมาระบบสาธารณูปโภค การคมนาคม ป้ายบอกทิศทาง ระบบสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน มีค่าเฉลี่ย 4.37 มีจุดบริการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.36 มีสินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชนต่าง ๆ จำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 4.27 และมีรีสอร์ทและที่พักที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีค่าเฉลี่ย 4.22 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีร้านอาหาร บริการอาหารพื้นเมืองและเครื่องดื่ม ห้องสุขา ATM ปั๊มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ และตลาด มีค่าเฉลี่ย 4.14 รองลงมา คือ มีบริการด้านสุขภาพรักษาโรค ด้วยสมุนไพร มีค่าเฉลี่ย 3.97 ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาครัฐ ของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ตาราง 8 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาครัฐ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

จุดแข็ง	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และโดดเด่น ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย	4.81	0.43	มากที่สุด
2. มีแหล่งประวัติศาสตร์เก่าแก่ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ที่วัดเขาอ้อ	4.08	0.53	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

จุดแข็ง	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
3. เป็นศูนย์ศึกษาและเรียนรู้ด้านศาสตร์เกี่ยวกับอภิญญาและความเชื่อด้านการอยู่ยงคงกระพันและสมุนไพรของศาสนาพราหมณ์เพียงแห่งเดียวที่เหลืออยู่	3.53	0.70	มาก
4. มีเส้นทางคมนาคมระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในอำเภอและไปยังอำเภอและจังหวัดข้างเคียงได้	4.24	0.88	มากที่สุด
5. มีหัตกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ผ้าทอบ้านแพรกหา และผลิตภัณฑ์จากกระจูด	4.12	0.62	มาก
6. มีชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการจัดการการท่องเที่ยว	4.09	1.06	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.13**	**0.45**	**มาก**

จากตาราง 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีระดับความคิดเห็นต่อจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และโดดเด่น ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.81 รองลงมา คือ การมีเส้นทางคมนาคมระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในอำเภอและไปยังอำเภอและจังหวัดข้างเคียงได้ มีค่าเฉลี่ย 4.24 ส่วนระดับความคิดเห็นของจุดแข็งที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีหัตกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ผ้าทอบ้านแพรกหา และผลิตภัณฑ์จากกระจูด ค่าเฉลี่ย 4.12 รองลงมา คือ การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการจัดการการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.09 การมีแหล่งประวัติศาสตร์เก่าแก่ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่วัดเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 4.08 และสุดท้ายการเป็นศูนย์ศึกษาและเรียนรู้ด้านศาสตร์เกี่ยวกับอภิญญาและความเชื่อด้านการอยู่ยงคงกระพันและสมุนไพรของศาสนาพราหมณ์เพียงแห่งเดียวที่เหลืออยู่ มีค่าเฉลี่ย 3.53 ตามลำดับ

ตาราง 9 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาครัฐ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

จุดอ่อน	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว	4.25	0.84	มากที่สุด
2. ขาดแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.25	0.90	มากที่สุด
3. ขาดที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว	3.90	0.78	มาก
4. อำเภอขาดการสนับสนุนในการพัฒนาการท่องเที่ยว สำนักเขาอ้อ	3.68	0.65	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.02**	**0.67**	**มาก**

จากตาราง 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีระดับความคิดเห็นต่อจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว และขาดแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.25 ส่วนจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ย 3.90 และสุดท้ายอำเภอขาดการสนับสนุนในการพัฒนาการท่องเที่ยว สำนักเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 3.68 ตามลำดับ

ตาราง 10 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวภาครัฐ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

โอกาส	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. มีโอกาสพัฒนาเป็นแม่แบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland Tourism)	4.58	0.70	มากที่สุด
2. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ชุ่มน้ำ	4.10	0.94	มาก
3. มีโอกาสเป็นประตูเพื่อไปท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง	4.19	0.74	มาก
4. มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยผลิภัณฑ์ OTOP ได้แก่ ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว ผ้าทอบ้านแพรกหา และเสื่อกระจูด ให้มีคุณภาพความโดดเด่นและมาตรฐานเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ	4.29	0.64	มากที่สุด

ตาราง 10 (ต่อ)

โอกาส	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
5. มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น	3.49	0.75	มาก
6. มีโอกาสเป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไสยเวทของศาสนาพราหมณ์	3.34	0.82	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	**3.99**	**0.53**	**มาก**

จากตาราง 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีระดับความคิดเห็นต่อโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีโอกาสพัฒนาเป็นแม่แบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland Tourism) มีค่าเฉลี่ย 4.58 รองลงมา คือ มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยผลิภัณฑ์ OTOP ได้แก่ ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว ผ้าทอบ้านแพรกหา และเสื่อกระจูด ให้มีคุณภาพ ความโดดเด่นและมาตรฐานเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.29 ส่วนระดับความคิดเห็นของโอกาสในการพัฒนาที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีโอกาสเป็นประตูเพื่อไปท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง ค่าเฉลี่ย 4.19 รองลงมา คือ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ชุ่มน้ำ มีค่าเฉลี่ย 4.10 มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.49 ส่วนโอกาสในการเป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไสยเวทของศาสนาพราหมณ์ อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.34 ตามลำดับ

ตาราง 11 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวภาครัฐ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จากภาครัฐ

อุปสรรค	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. มีคู่แข่งแหล่งท่องเที่ยวอำเภอใกล้เคียง	3.83	1.22	มาก
2. ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	4.19	0.92	มาก

ตาราง 11 (ต่อ)

อุปสรรค	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. มีคู่แข่งแหล่งท่องเที่ยวอำเภอใกล้เคียง	3.83	1.22	มาก
2. ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	4.19	0.92	มาก
3. ขาดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ	4.08	0.79	มาก
4. ขาดการสนับสนุนจากอำเภอด้านการค้นคว้าศาสตร์ด้านไสยเวทของสำนักเขาอ้อ	3.83	0.84	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**3.97**	**0.78**	**มาก**

จากตาราง 11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีระดับความคิดเห็นต่ออุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงมีอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มาก” ทุกข้อ โดยอำเภอขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.19 รองลงมา คือ การขาดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ค่าเฉลี่ย 4.08 ส่วนการมีคู่แข่งแหล่งท่องเที่ยวอำเภอใกล้เคียง และขาดการสนับสนุนจากอำเภอด้านการค้นคว้าศาสตร์ด้านไสยเวทของสำนักเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย เท่ากัน คือ 3.83

4. การวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของภาครัฐ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ตาราง 12 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จากภาครัฐ

การมีส่วนร่วม	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
การจัดการด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค			
1.1 ควรปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ให้เชื่อมโยงถึงกัน	4.59	0.67	มากที่สุด
1.2 ควรพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว	4.54	0.60	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.57**	**0.56**	**มากที่สุด**

ตาราง 12 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
การจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร			
2.1 มีที่พักแรมเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	4.34	0.82	มากที่สุด
2.2 มีร้านอาหาร ที่มีความสะอาดและความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น	4.31	0.75	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.32**	**0.76**	**มากที่สุด**
การจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
3.1 ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.68	0.60	มากที่สุด
3.2 ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมาย แก่นักท่องเที่ยว เพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.61	0.72	มากที่สุด
3.3 ควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน	4.54	0.68	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.61**	**0.60**	**มากที่สุด**
การจัดการด้านกิจกรรม			
4.1 ควรส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ดูนก	4.63	0.61	มากที่สุด
4.2 ควรส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น นำชมแหล่งประวัติศาสตร์ภายใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	4.44	0.65	มากที่สุด
4.3 ควรส่งเสริมการจัดการการเข้าชมผลิตภัณฑ์และของที่ระลึกพื้นบ้าน เช่น ผลิตภัณฑ์จากกระจูด	4.51	0.63	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.53**	**0.55**	**มากที่สุด**
การจัดการด้านการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก			
5.1 การผลิตสินค้า และของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	4.66	0.60	มากที่สุด

ตาราง 12 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
5.2 การจัดการสถานพยาบาล โรงพยาบาล อนามัยหรือ อาสาสมัครด้านสาธารณบรรเทาภัย	4.24	0.86	มากที่สุด
5.3 การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ	4.34	0.76	มากที่สุด
5.4 การให้บริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	4.43	0.75	มากที่สุด
รวม	4.40	0.66	**มากที่สุด**
ค่าเฉลี่ยรวม 5 ด้าน	4.48	0.51	**มากที่สุด**

จากตาราง 12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ “มากที่สุด” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกด้าน โดยการมีส่วนร่วมด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.61 รองลงมา คือ ด้านการจัดการคมนาคมและสาธารณูปโภค ค่าเฉลี่ย 4.57 ด้านการจัดการด้านกิจกรรม ค่าเฉลี่ย 4.53 ด้านการจัดการการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ย 4.40 และสุดท้ายการจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.32 ตามลำดับ

ทัศนคติการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐเห็นว่า ควรปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ให้เชื่อมโยงถึงกันมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.59 ควรพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.54 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ ตามลำดับ

ทัศนคติการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐเห็นว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงมีที่พักแรมเพียงพอต่อนักท่องเที่ยวมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.34 มีร้านอาหาร ที่มีความสะอาดและความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น ค่าเฉลี่ย 4.31 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ ตามลำดับ

ทัศนคติการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐเห็นว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.68 รองลงมา ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมาย แก่นักท่องเที่ยว เพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและ ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

ค่าเฉลี่ย 4.67 และสุดท้ายควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน ค่าเฉลี่ย 4.54 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ ตามลำดับ

ทัศนคติการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านกิจกรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐเห็นว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงควรส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ดูนก มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.63 รองลงมา ควรส่งเสริมการจัดการการเข้าชมผลิตภัณฑ์และของที่ระลึกพื้นบ้าน เช่น ผลิตภัณฑ์จากกระจูด ค่าเฉลี่ย 4.51 และสุดท้ายควรส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น นำชมแหล่งประวัติศาสตร์ภายใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ค่าเฉลี่ย 4.44 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ ตามลำดับ

ทัศนคติการมีส่วนร่วมในการจัดการการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐเห็นว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงควรผลิตสินค้า และของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.66 รองลงมา การให้บริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ค่าเฉลี่ย 4.43 การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ค่าเฉลี่ย 4.34 และสุดท้ายการจัดการสถานพยาบาล โรงพยาบาล อนามัยหรืออาสาสมัครด้านสาธารณบรรเทาภัย ค่าเฉลี่ย 4.24 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ ตามลำดับ

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลภาคเอกชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาครัฐ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จำนวน 30 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 7.50 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังรายละเอียดในตาราง 13

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจากหน่วยงานภาคเอกชน

ตาราง 13 รายละเอียดข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จำแนกตามเพศ

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	13	43.33
หญิง	17	56.67
รวม	**30**	**100.00**

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป		จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ			
ต่ำกว่า 15 ปี		7	23.33
15-24 ปี		9	30.00
25-34 ปี		6	20.00
35-44 ปี		6	20.00
45-54 ปี		2	6.67
	รวม	30	100.00
สถานภาพ			
โสด		11	36.67
สมรส		18	60.00
หม้าย		1	3.33
	รวม	**30**	**100.00**
ระดับการศึกษาสูงสุด			
ประถมศึกษา		7	23.33
มัธยมศึกษาตอนต้น		4	13.33
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.		11	36.67
อนุปริญญา / ปวส.		3	10.00
ปริญญาตรี		5	16.67
	รวม	30	100.00
อาชีพ			
พนักงานบริษัท		1	3.33
รับจ้าง		9	30.00
ธุรกิจส่วนตัว		14	46.67
พนักงานรัฐวิสาหกิจ		1	3.33
พ่อค้า/นักธุรกิจ		5	16.67

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	2	6.67
5,001 – 10,000 บาท	10	33.33
10,001 – 15,000 บาท	9	30.00
15,001 – 20,000 บาท	7	23.33
20,001 บาทขึ้นไป	2	6.67
รวม	**30**	**100.00**

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.67 โดยมีช่วงอายุระหว่าง 15-24 ปี มากที่สุด ร้อยละ 30 เห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สมรสแล้ว ร้อยละ 60 และสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. ร้อยละ 36.67 โดยดำเนินธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด ร้อยละ 46.67 และสุดท้ายมีรายได้ระหว่าง 5,001–10,000 บาท ต่อเดือน ร้อยละ 33.37

2. การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ของภาคเอกชน

ตาราง 14 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาคเอกชนเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. อุทยานนกน้ำทะเลน้อย	4.90	0.31	มากที่สุด
2. สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	4.37	0.67	มากที่สุด
3. จุดชมภูมิทัศน์ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 ปี 5 ธันวาคม 2550	4.30	0.75	มากที่สุด
4. พอยนุ้ย พอยใหญ่	3.73	0.87	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.33**	**0.55**	**มากที่สุด**

จากตาราง 14 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.90 รองลงมา คือ สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ค่าเฉลี่ย 4.37 จุดชมภูมิทัศน์ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 ปี 5 ธันวาคม 2550 ค่าเฉลี่ย 4.30 และทรัพยากรการท่องเที่ยวพอยนุ้ย พอยใหญ่ อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.73 ตามลำดับ

ตาราง 15 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาคเอกชนเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ในอำเภอควนขนุน จังหวัด

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์	$\overline{X}$	SD	**การแปลความหมาย**
1.วัดเขาอ้อ	4.90	0.31	มากที่สุด
2. วัดดอนศาลา	4.50	0.57	มากที่สุด
3. วัดบ้านสวน	4.40	0.56	มากที่สุด
4. วัดสุนทราวาส	4.33	0.76	มากที่สุด
5. วัดป่าตอ	4.00	0.69	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.43**	**0.47**	มากที่สุด

จากตาราง 15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ วัดเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 4.90 รองลงมา คือ วัดดอนศาลา ค่าเฉลี่ย 4.50 วัดบ้านสวนมี ค่าเฉลี่ย 4.40 วัดสุนทราวาส มีค่าเฉลี่ย 4.33 ส่วนทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับ “มาก” คือ และสุดท้ายวัดป่าตอ มีค่าเฉลี่ย 4.00 ตามลำดับ

ตาราง 16 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาคเอกชนเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาลในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1 เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย	4.90	0.31	มากที่สุด
2. แข่งโพนลากพระและการละเล่นชัดต้ม	4.17	0.38	มาก
3. พิธีชิงเปรต	3.83	0.65	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.30**	**0.32**	**มากที่สุด**

จากตาราง 16 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.90 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ เทศกาลแข่งโพนลากพระและการละเล่นชัดต้ม มีค่าเฉลี่ย 4.17 และเทศกาลพิธีชิงเปรต มีค่าเฉลี่ย 3.83 ตามลำดับ

ตาราง 17 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาคเอกชนเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. ล่องเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย	4.83	0.46	มากที่สุด
2. เดินป่า ดูนก ศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศในเสวนพฤกษาศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	4.27	0.64	มากที่สุด
3. ศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์ไสยเวทพราหมณ์และเข้าร่วมพิธีศักดิ์สิทธ์วัดเขาอ้อ เช่น พิธีแช่ว่านศักดิ์สิทธิ์	3.90	0.76	มาก
4. ไหว้พระ 9 วัด ศักดิ์สิทธิ์ ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	3.80	0.76	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.20**	**0.46**	**มาก**

จากตาราง 17 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ กิจกรรมล่องเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.83 กิจกรรมเดินป่า ดูนก ศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศในสวนพฤกษาศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีค่าเฉลี่ย 4.27 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ การศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์ไสยเวทพราหมณ์และเข้าร่วมพิธีศักดิ์สิทธ์วัดเขาอ้อ เช่น พิธีแช่ว่านศักดิ์สิทธิ์ ค่าเฉลี่ย 3.90 และสุดท้ายกิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ศักดิ์สิทธิ์ ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีค่าเฉลี่ย 3.80 ตามลำดับ

ตาราง 18 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาคเอกชนเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ	$\overline{X}$	SD	**การแปลความหมาย**
1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านขนส่งสินค้าและนักท่องเที่ยว	4.60	0.56	มากที่สุด
2. มีจุดบริการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	4.41	0.50	มากที่สุด
3. มีสินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชนต่าง ๆ จำหน่าย	4.23	0.57	มากที่สุด
4. มีรีสอร์ทและที่พักที่มีคุณภาพมาตรฐาน	4.20	0.61	มาก
5. ระบบสาธารณูปโภค การคมนาคม ป้ายบอกทิศทาง ระบบสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน	4.50	0.57	มากที่สุด
6. มีบริการด้านสุขภาพรักษาโรค ด้วยสมุนไพร	4.07	0.74	มาก
7. มีร้านอาหาร บริการอาหารพื้นเมืองและเครื่องดื่ม ห้องสุขา ATM ปั๊มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ และตลาด	4.53	0.63	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.34**	**0.44**	มากที่สุด

จากตาราง 18 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ การเข้าถึง

แหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านขนส่งสินค้าและนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.60 รองลงมามีร้านอาหาร บริการอาหารพื้นเมืองและเครื่องดื่ม ห้องสุขา ATM ปั๊มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ และตลาด มีค่าเฉลี่ย 4.53 ระบบสาธารณูปโภคการคมนาคม ป้ายบอกทิศทาง ระบบสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน มีค่าเฉลี่ย 4.50 มีจุดบริการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.41 และมีสินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชนต่าง ๆ จำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 4.23 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีรีสอร์ทและที่พักที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีค่าเฉลี่ย 4.20 รองลงมา คือ มีบริการด้านสุขภาพรักษาโรค ด้วยสมุนไพร มีค่าเฉลี่ย 4.07 ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคเอกชน ของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ตาราง 19 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคเอกชน ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

จุดแข็ง	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และโดดเด่น ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย	4.83	0.38	มากที่สุด
2. มีแหล่งประวัติศาสตร์เก่าแก่ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่วัดเขาอ้อ	4.07	0.52	มาก
3. เป็นศูนย์ศึกษาและเรียนรู้ด้านศาสตร์เกี่ยวกับอภิญญาและความเชื่อด้านการอยู่ยงคงกระพันและสมุนไพรของศาสนาพราหมณ์เพียงแห่งเดียวที่เหลืออยู่	3.93	0.74	มาก
4. มีเส้นทางคมนาคมระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในอำเภอและไปยังอำเภอและจังหวัดข้างเคียงได้	4.53	0.57	มากที่สุด
5. มีหัตกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ผ้าทอบ้านแพรกหา และผลิตภัณฑ์จากกระจูด	4.13	0.51	มาก
6. มีชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการจัดการการท่องเที่ยว	4.00	0.64	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.25**	**0.31**	**มากที่สุด**

จากตาราง 19 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีระดับความคิดเห็นต่อจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 หากพิจารณา

เป็นรายข้อ พบว่า จุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และโดดเด่น ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.83 คือ การมีเส้นทางคมนาคมระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในอำเภอและไปยังอำเภอและจังหวัดข้างเคียงได้ มีค่าเฉลี่ย 4.53 ส่วนระดับความคิดเห็นของจุดแข็งที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีหัตกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ผ้าทอบ้านแพรกหา และผลิตภัณฑ์จากกระจูด ค่าเฉลี่ย 4.13 รองลงมา คือ การมีแหล่งประวัติศาสตร์เก่าแก่ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่วัดเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 4.07 การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการจัดการการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.00 และสุดท้ายการเป็นศูนย์ศึกษาและเรียนรู้ด้านศาสตร์เกี่ยวกับอภิญญาและความเชื่อด้านการอยู่ยงคงกระพันและสมุนไพรของศาสนาพราหมณ์เพียงแห่งเดียวที่เหลืออยู่ มีค่าเฉลี่ย 3.93 ตามลำดับ

ตาราง 20 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคเอกชน ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

จุดอ่อน	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว	4.30	0.65	มากที่สุด
2. ขาดแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.20	0.61	มาก
3. ขาดที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว	4.03	0.61	มาก
4. อำเภอขาดการสนับสนุนในการพัฒนาการท่องเที่ยวสำนักเขาอ้อ	4.10	0.67	มาก
รวม	**4.13**	**0.56**	**มาก**

จากตาราง 20 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีระดับความคิดเห็นต่อจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.30 ส่วนจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ การขาดแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย 4.20 อำเภอขาดการสนับสนุนในการพัฒนาการท่องเที่ยว สำนักเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 4.10 และสุดท้ายที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ย 4.03 ตามลำดับ

ตาราง 21 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเอกชน ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

โอกาส	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. มีโอกาสพัฒนาเป็นแม่แบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland Tourism)	4.70	0.53	มากที่สุด
2. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ชุ่มน้ำ	4.30	0.70	มากที่สุด
3. มีโอกาสเป็นประตูเพื่อไปท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง	4.31	0.66	มากที่สุด
4. มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยผลิภัณฑ์ OTOP ได้แก่ ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว ผ้าทอบ้านแพรกหา และเสื่อกระจูด ให้มีคุณภาพความโดดเด่นและมาตรฐานเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ	4.13	0.68	มาก
5. มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น	3.80	0.55	มาก
6. มีโอกาสเป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไสยเวทของศาสนาพราหมณ์	3.77	0.63	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.14**	**0.46**	**มาก**

จากตาราง 21 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีระดับความคิดเห็นต่อโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีโอกาสพัฒนาเป็นแม่แบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland Tourism) มีค่าเฉลี่ย 4.70 รองลงมา คือ มีโอกาสเป็นประตูเพื่อไปท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง ค่าเฉลี่ย 4.31 และรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ชุ่มน้ำ มีค่าเฉลี่ย 4.30 ส่วนระดับความคิดเห็นของโอกาสในการพัฒนาที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยผลิภัณฑ์ OTOP ได้แก่ ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว ผ้าทอบ้านแพรกหา และเสื่อกระจูด ให้มีคุณภาพ ความโดดเด่นและมาตรฐานเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.13 รองลงมา คือ มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.80 ส่วนโอกาสในการเป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไสยเวทของศาสนาพราหมณ์ มีค่าเฉลี่ย 3.77 ตามลำดับ

ตาราง 22 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเอกชน ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

อุปสรรค	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. มีคู่แข่งแหล่งท่องเที่ยวอำเภอใกล้เคียง	4.37	0.72	มากที่สุด
2. ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	4.27	0.52	มากที่สุด
3. ขาดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ	4.13	0.51	มาก
4. ขาดการสนับสนุนจากอำเภอด้านการค้นคว้าศาสตร์ด้านไสยเวทของสำนักเขาอ้อ	4.00	0.45	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.19**	**0.39**	**มาก**

จากตาราง 22 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีระดับความคิดเห็นต่ออุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงมีอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ด้านคู่แข่งแหล่งท่องเที่ยวอำเภอใกล้เคียง ค่าเฉลี่ย 4.37 และอำเภอขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.27 รองลงมา คือ การขาดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ค่าเฉลี่ย 4.13 และขาดการสนับสนุนจากอำเภอด้านการค้นคว้าศาสตร์ด้านไสยเวทของสำนักเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย เท่ากัน คือ 4.00 ตามลำดับ

4. การวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของภาคเอกชน ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ตาราง 23 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จากภาคเอกชน

การมีส่วนร่วม	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
การจัดการด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค			
1.1 ควรปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ให้เชื่อมโยงถึงกัน	4.53	0.63	มากที่สุด

ตาราง 23 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1.2 ควรพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว	4.47	0.63	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.50**	**0.56**	**มากที่สุด**
การจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร			
2.1 มีที่พักแรมเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	4.37	0.61	มากที่สุด
2.2 มีร้านอาหาร ที่ความสะอาดและความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น	4.60	0.50	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.48**	**0.50**	**มากที่สุด**
การจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
3.1 ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.70	0.47	มากที่สุด
3.2 ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมาย แก่นักท่องเที่ยว เพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.70	0.47	มากที่สุด
3.3 ควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน	4.62	0.49	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.62**	**0.54**	**มากที่สุด**
การจัดการด้านกิจกรรม	4.60	0.50	มากที่สุด
4.1 ควรส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ดูนก			
4.2 ควรส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น นำชมแหล่งประวัติศาสตร์ภายใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	4.43	0.50	มากที่สุด
4.3 ควรส่งเสริมการจัดการการเข้าชมผลิตภัณฑ์และของที่ระลึกพื้นบ้าน เช่น ผลิตภัณฑ์จากกระจูด	4.50	0.51	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.51**	**0.44**	**มากที่สุด**

ตาราง 23 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
การจัดการด้านการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก			
5.1 การผลิตสินค้า และของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	4.53	0.57	มากที่สุด
5.2 การจัดการสถานพยาบาล โรงพยาบาล อนามัยหรืออาสาสมัครด้านสาธารณบรรเทาภัย	4.20	0.61	มาก
5.3 การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ	4.24	0.51	มากที่สุด
5.4 การให้บริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	4.23	0.68	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.27	0.57	**มากที่สุด**
ค่าเฉลี่ยรวม 5 ด้าน	4.48	0.39	**มากที่สุด**

จากตาราง 23 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ “มากที่สุด” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกด้าน โดยการมีส่วนร่วมด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.62 รองลงมา คือ ด้านการจัดการด้านกิจกรรม ค่าเฉลี่ย 4.51 ด้านการจัดการคมนาคมและสาธารณูปโภค ค่าเฉลี่ย 4.50 ด้านการจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.48 และสุดท้ายการจัดการการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ย 4.27 ตามลำดับ

ทัศนคติการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนเห็นว่า ควรปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ให้เชื่อมโยงถึงกันมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.53 ควรพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.47 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ ตามลำดับ

ทัศนคติการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐเห็นว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงมีร้านอาหาร ที่มีความสะอาดและความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้นมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.60 มีที่พักแรมเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.37 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ ตามลำดับ

ทัศนคติการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนเห็นว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนและ

ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมาย แก่นักท่องเที่ยว เพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและ ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.70 และสุดท้ายควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน ค่าเฉลี่ย 4.62 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ ตามลำดับ

ทัศนคติการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านกิจกรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนเห็นว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงควรส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ดูนกมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.60 รองลงมา ควรส่งเสริมการจัดการการเข้าชมผลิตภัณฑ์และของที่ระลึกพื้นบ้าน เช่น ผลิตภัณฑ์จากกระจูด ค่าเฉลี่ย 4.50 และสุดท้ายควรส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น นำชมแหล่งประวัติศาสตร์ภายใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ค่าเฉลี่ย 4.43 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ ตามลำดับ

ทัศนคติการมีส่วนร่วมในการจัดการการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนเห็นว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงควรผลิตสินค้า และของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.53 รองลงมา การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ค่าเฉลี่ย 4.24 และการให้บริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ค่าเฉลี่ย 4.23 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด” และสุดท้ายการจัดการสถานพยาบาล โรงพยาบาล อนามัยหรืออาสาสมัครด้านสาธารณบรรเทาภัย ค่าเฉลี่ย 4.20 อยู่ในระดับ”มาก” ตามลำดับ

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลภาคประชาชนท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคประชาชนท้องถิ่น ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จำนวน 59 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 14.75 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดดังรายละเอียด ในตาราง 24

1. **ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจากหน่วยงานภาคประชาชนท้องถิ่น**

ตาราง 24 รายละเอียดข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนท้องถิ่น อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จำแนกตามเพศ

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ			
ชาย		31	52.54
หญิง		28	47.46
	รวม	59	100.00
อายุ		6	10.17
ต่ำกว่า 15 ปี		11	18.64
15-24 ปี		11	18.64
25-34 ปี		15	25.42
35-44 ปี		11	18.64
45-54 ปี		2	3.39
55-64 ปี		3	5.08
	รวม	59	0.00
สถานภาพ			
โสด		22	37.29
สมรส		33	55.93
หม้าย		4	6.78
	รวม	59	100.00
ระดับการศึกษาสูงสุด			
ประถมศึกษา		11	18.64
มัธยมศึกษาตอนต้น		15	25.42
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.		6	10.17
อนุปริญญา / ปวส.		9	15.25
ปริญญาตรี		18	30.51
	รวม	59	100.00

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป		จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ			
นักเรียน/นักศึกษา		17	28.81
พนักงานบริษัท		4	6.78
รับราชการ		1	1.69
รับจ้าง		7	11.86
เกษตรกร		10	16.95
ธุรกิจส่วนตัว		7	11.86
พนักงานรัฐวิสาหกิจ		4	6.78
พ่อค้า/นักธุรกิจ		9	15.25
	รวม	59	100.00
รายได้ต่อเดือน			
ไม่มีรายได้		16	27.12
ต่ำกว่า 5,000 บาท		2	3.39
5,001 – 10,000 บาท		19	32.20
10,001 – 15,000 บาท		10	16.95
15,001 – 20,000 บาท		10	16.95
20,001 บาทขึ้นไป		2	3.39
	รวม	59	100.00

จากตาราง 24 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 52.54 โดยมีช่วงอายุระหว่าง 25-34 ปี มากที่สุดร้อยละ 25.42 เห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สมรสแล้วร้อยละ 55.93 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 30.51 โดยรวมเป็นนักเรียน /นักศึกษาร้อยละ 28.81 และสุดท้ายเป็นผู้มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท ต่อเดือนร้อยละ 32.30

2. การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ของภาคประชาชนท้องถิ่น

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวทรัพยากรท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ของภาคประชาชน รายละเอียดดังตาราง แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเทียบเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

ตาราง 25 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาคประชาชนท้องถิ่นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. อุทยานนกน้ำทะเลน้อย	4.62	0.61	มากที่สุด
2. สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	4.13	0.65	มาก
3. จุดชมภูมิทัศน์ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 ปี 5 ธันวาคม 2550	4.27	0.63	มากที่สุด
4. พอยนุ้ย พอยใหญ่	3.56	0.84	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.13**	**0.59**	**มาก**

จากตาราง 25 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนท้องถิ่นมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.62 รองลงมา คือ จุดชมภูมิทัศน์ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 ปี 5 ธันวาคม 2550 ค่าเฉลี่ย 4.27ส่วนความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ค่าเฉลี่ย 4.13 และทรัพยากรการท่องเที่ยวพอยนุ้ย พอยใหญ่ มีค่าเฉลี่ย 3.56 ตามลำดับ

ตาราง 26 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาคประชาชนท้องถิ่นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1.วัดเขาอ้อ	4.65	0.61	มากที่สุด

ตาราง 26 (ต่อ)

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
2. วัดดอนศาลา	4.25	0.65	มากที่สุด
3. วัดบ้านสวน	4.02	0.68	มาก
4. วัดสุนทราวาส	3.95	0.85	มาก
5. วัดป่าตอ	3.70	0.87	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.11**	**0.59**	**มาก**

จากตาราง 26 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนท้องถิ่นมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ วัดเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 4.65 รองลงมา คือ วัดดอนศาลา ค่าเฉลี่ย 4.25 ส่วนทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ วัดบ้านสวน มีค่าเฉลี่ย 4.02 วัดสุนทราวาส มีค่าเฉลี่ย 3.95 และสุดท้ายวัดป่าตอ มีค่าเฉลี่ย 3.70 ตามลำดับ

ตาราง 27 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาคประชาชนเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาลในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1 เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย	4.71	0.53	มากที่สุด
2. แข่งโพนลากพระและการละเล่นซัดต้ม	4.20	0.58	มาก
3. พิธีชิงเปรต	3.87	0.77	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.23**	**0.49**	**มากที่สุด**

จากตาราง 27 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนท้องถิ่นมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนมี

ความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.71 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ เทศกาลแข่งโพนลากพระและการละเล่นซัดต้ม มีค่าเฉลี่ย 4.20 และเทศกาลพิธีชิงเปรต มีค่าเฉลี่ย 3.87 ตามลำดับ

ตาราง 28 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาคประชาชนท้องถิ่นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. ล่องเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย	4.72	0.52	มากที่สุด
2. เดินป่า ดูนก ศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศในเสวนพฤกษาศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	4.25	0.65	มากที่สุด
3. ศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์ไสยเวทพราหมณ์และเข้าร่วมพิธีศักดิ์สิทธ์วัดเขาอ้อ เช่น พิธีแช่ว่านศักดิ์สิทธิ์	3.75	0.77	มาก
4. ไหว้พระ 9 วัด ศักดิ์สิทธิ์ ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	3.97	0.78	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.17**	**0.50**	**มาก**

จากตาราง 28 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนท้องถิ่นมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ กิจกรรมล่องเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.72 รองลงมาเป็นกิจกรรมเดินป่า ดูนก ศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศในสวนพฤกษาศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ค่าเฉลี่ย 4.25 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ กิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ศักดิ์สิทธิ์ ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีค่าเฉลี่ย 3.97 และสุดท้ายการศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์ไสยเวทพราหมณ์และเข้าร่วมพิธีศักดิ์สิทธ์วัดเขาอ้อ เช่น พิธีแช่ว่านศักดิ์สิทธิ์ ค่าเฉลี่ย 3.75 ตามลำดับ

ตาราง 29 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของภาคประชาชนท้องถิ่นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านขนส่งสินค้าและนักท่องเที่ยว	4.35	0.73	มากที่สุด
2. มีจุดบริการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	4.35	0.68	มากที่สุด
3. มีสินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชนต่าง ๆ จำหน่าย	4.41	0.62	มากที่สุด
4. มีรีสอร์ทและที่พักที่มีคุณภาพมาตรฐาน	4.36	0.61	มากที่สุด
5. ระบบสาธารณูปโภค การคมนาคม ป้ายบอกทิศทาง ระบบสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน	4.23	0.74	มากที่สุด
6. มีบริการด้านสุขภาพรักษาโรค ด้วยสมุนไพร	4.10	0.75	มาก
7. มีร้านอาหาร บริการอาหารพื้นเมืองและเครื่องดื่ม ห้องสุขา ATM ปั๊มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ และตลาด	4.20	0.73	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.26**	**0.57**	**มากที่สุด**

จากตาราง 29 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนท้องถิ่นมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีสินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชนต่าง ๆ จำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 4.41 รองลงมา คือ มีรีสอร์ทและที่พักที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีค่าเฉลี่ย 4.36 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านขนส่งสินค้า/นักท่องเที่ยว และมีจุดบริการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.35 และสุดท้ายมีระบบสาธารณูปโภค การคมนาคม ป้ายบอกทิศทาง ระบบสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน มีค่าเฉลี่ย 4.23 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีร้านอาหาร บริการอาหารพื้นเมืองและเครื่องดื่ม ห้องสุขา ATM ปั๊มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อและตลาด มีค่าเฉลี่ย 4.20 รองลงมา คือ มีบริการด้านสุขภาพรักษาโรค ด้วยสมุนไพร มีค่าเฉลี่ย 4.10 ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคประชาชน ของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ตาราง 30 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคประชาชนท้องถิ่นในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

จุดแข็ง	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และโดดเด่น ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย	4.55	0.59	มากที่สุด
2. มีแหล่งประวัติศาสตร์เก่าแก่ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่วัดเขาอ้อ	3.92	0.67	มาก
3. เป็นศูนย์ศึกษาและเรียนรู้ด้านศาสตร์เกี่ยวกับอภิญญาและความเชื่อด้านการอยู่ยงคงกระพันและสมุนไพรของศาสนาพราหมณ์เพียงแห่งเดียวที่เหลืออยู่	3.77	0.72	มาก
4. มีเส้นทางคมนาคมระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในอำเภอและไปยังอำเภอและจังหวัดข้างเคียงได้	4.22	0.72	มากที่สุด
5. มีหัตกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ผ้าทอบ้านแพรกหา และผลิตภัณฑ์จากกระจูด	4.17	0.72	มาก
6. มีชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการจัดการการท่องเที่ยว	4.08	0.91	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.12**	**0.53**	**มาก**

จากตาราง 30 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนท้องถิ่นมีระดับความคิดเห็นต่อจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และโดดเด่น ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.55 รองลงมา คือ การมีเส้นทางคมนาคมระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในอำเภอและไปยังอำเภอและจังหวัดข้างเคียงได้ มีค่าเฉลี่ย 4.22 ส่วนระดับความคิดเห็นของจุดแข็งที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีหัตกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ผ้าทอบ้านแพรกหา และผลิตภัณฑ์จากกระจูด ค่าเฉลี่ย 4.17 รองลงมา คือ การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการจัดการการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.08 การมีแหล่งประวัติศาสตร์เก่าแก่ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่วัดเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 3.92 และสุดท้ายการเป็นศูนย์ศึกษาและเรียนรู้

ด้านศาสตร์เกี่ยวกับอภิญญาและความเชื่อด้านการอยู่ยงคงกระพันและสมุนไพรของศาสนาพราหมณ์เพียงแห่งเดียวที่เหลืออยู่ มีค่าเฉลี่ย 3.77 ตามลำดับ

ตาราง 31 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคประชาชนท้องถิ่นในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

จุดอ่อน	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว	4.15	0.68	มาก
2. ขาดแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	3.98	0.75	มาก
3. ขาดที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว	3.85	0.61	มาก
4. อำเภอขาดการสนับสนุนในการพัฒนาการท่องเที่ยวสำนักเขาอ้อ	3.82	0.72	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**3.95**	**0.59**	**มาก**

จากตาราง 31 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนท้องถิ่นมีระดับความคิดเห็นต่อจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนเห็นจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มาก” ทุกข้อ ได้แก่ ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.15 รองลงมาเป็นการขาดแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย 3.98 การขาดที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ย 3.85 และสุดท้ายอำเภอขาดการสนับสนุนในการพัฒนาการท่องเที่ยวสำนักเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 3.82 ตามลำดับ

ตาราง 32 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคประชาชนท้องถิ่น ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

โอกาส	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. มีโอกาสพัฒนาเป็นแม่แบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland Tourism)	4.32	0.79	มากที่สุด
2. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ชุ่มน้ำ	4.08	0.77	มาก
3. มีโอกาสเป็นประตูเพื่อไปท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง	4.07	0.78	มาก

ตาราง 32 (ต่อ)

โอกาส	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
4. มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยผลิภัณฑ์ OTOP ได้แก่ ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว ผ้าทอบ้านแพรกหา และเสื่อกระจูด ให้มีคุณภาพความโดดเด่นและมาตรฐานเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ	4.03	0.78	มาก
5. มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น	3.60	0.74	มาก
6. มีโอกาสเป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไสยเวทของศาสนาพราหมณ์	3.48	0.77	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**3.92**	**0.57**	**มาก**

จากตาราง 32 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนท้องถิ่นมีระดับความคิดเห็นต่อโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีโอกาสพัฒนาเป็นแม่แบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland Tourism) มีค่าเฉลี่ย 4.32 ส่วนระดับความคิดเห็นของโอกาสในการพัฒนาที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ชุ่มน้ำ มีค่าเฉลี่ย 4.08 รองลงมา คือ มีโอกาสเป็นประตู เพื่อไปท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง ค่าเฉลี่ย 4.07 มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยผลิภัณฑ์ OTOP ได้แก่ ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว ผ้าทอบ้านแพรกหา และเสื่อกระจูด ให้มีคุณภาพความโดดเด่นและมาตรฐานเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.03 มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.60 และสุดท้ายมีโอกาสในการเป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไสยเวทของศาสนาพราหมณ์ มีค่าเฉลี่ย 3.48 ตามลำดับ

ตาราง 33 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคประชาชนท้องถิ่น ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

อุปสรรค	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. มีคู่แข่งแหล่งท่องเที่ยวอำเภอใกล้เคียง	4.07	0.93	มาก

ตาราง 33 (ต่อ)

อุปสรรค	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
2. ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	4.08	0.60	มาก
3. ขาดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ	3.88	0.72	มาก
4. ขาดการสนับสนุนจากอำเภอด้านการค้นคว้าศาสตร์ด้านไสยเวทของสำนักเขาอ้อ	3.86	0.75	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**3.96**	**0.65**	**มาก**

จากตาราง 33 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนท้องถิ่นมีระดับความคิดเห็นต่ออุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงมีอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มาก” ทุกข้อ โดยอำเภอขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.08 รองลงมา คือ มีคู่แข่งแหล่งท่องเที่ยวอำเภอใกล้เคียง ค่าเฉลี่ย 4.07 ส่วนเรื่องการขาดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ค่าเฉลี่ย 3.88 และสุดท้ายขาดการสนับสนุนจากอำเภอด้านการค้นคว้าศาสตร์ด้านไสยเวทของสำนักเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 3.86 ตามลำดับ

4. การวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของภาคประชาชนท้องถิ่น ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ตาราง 34 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จากภาคประชาชนท้องถิ่น

การมีส่วนร่วม	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
การจัดการด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค			
1.1 ควรปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ให้เชื่อมโยงถึงกัน	4.49	0.63	มากที่สุด
1.2 ควรพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว	4.57	0.60	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.49**	**0.65**	มากที่สุด

ตาราง 34 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
การจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร			มากที่สุด
2.1 มีที่พักแรมเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	4.29	0.72	
2.2 มีร้านอาหาร ที่มีความสะอาดและความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น	4.37	0.64	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.33**	**0.65**	**มากที่สุด**
การจัดการแหล่งท่องเที่ยว			มากที่สุด
3.1 ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.64	0.64	
3.2 ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมาย แก่นักท่องเที่ยว เพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.58	0.59	มากที่สุด
3.3 ควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน	4.36	0.64	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.53**	**0.54**	**มากที่สุด**
การจัดการด้านกิจกรรม			
4.1 ควรส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ดูนก	4.49	0.60	มากที่สุด
4.2 ควรส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น นำชมแหล่งประวัติศาสตร์ภายใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	4.36	0.61	มากที่สุด
4.3 ควรส่งเสริมการจัดการการเข้าชมผลิตภัณฑ์และของที่ระลึกพื้นบ้าน เช่น ผลิตภัณฑ์จากกระจูด	4.34	0.60	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.40**	**0.54**	**มากที่สุด**
การจัดการด้านการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก			มากที่สุด
5.1 การผลิตสินค้า และของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	4.49	0.65	
5.2 การจัดการสถานพยาบาล โรงพยาบาล อนามัยหรืออาสาสมัครด้านสาธารณบรรเทาภัย	4.25	0.60	มากที่สุด

ตาราง 34 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
5.2 การจัดการสถานพยาบาล โรงพยาบาล อนามัยหรือ อาสาสมัครด้านสาธารณบรรเทาภัย	4.25	0.60	มากที่สุด
5.3 การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ	4.26	0.66	มากที่สุด
5.4 การให้บริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	4.31	0.62	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.31**	**0.53**	**มากที่สุด**
ค่าเฉลี่ยรวม 5 ด้าน	**4.34**	**0.67**	**มากที่สุด**

จากตาราง 34 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนท้องถิ่นมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ “มากที่สุด” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกด้าน โดยการมีส่วนร่วมด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.53 รองลงมา คือ ด้านการจัดการคมนาคมและสาธารณูปโภค ค่าเฉลี่ย 4.49 ด้านการจัดการด้านกิจกรรม ค่าเฉลี่ย 4.40 ด้านการจัดการการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ย 4.33 และสุดท้ายการจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.31 ตามลำดับ

ทัศนคติการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนท้องถิ่นเห็นว่า ควรพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.57 และควรปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ให้เชื่อมโยงถึงกัน ค่าเฉลี่ย 4.49 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ ตามลำดับ

ทัศนคติการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนท้องถิ่นเห็นว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงมีร้านอาหาร ที่มีความสะอาดและความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้นมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.37 มีที่พักแรมเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.29 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ ตามลำดับ

ทัศนคติการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนท้องถิ่นเห็นว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.64 รองลงมา ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและ ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิง

นิเวศอย่างยั่งยืน ค่าเฉลี่ย 4.58 และสุดท้ายควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน ค่าเฉลี่ย 4.36 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ ตามลำดับ

ทัศนคติการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านกิจกรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนท้องถิ่นเห็นว่าอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงควรส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ดูนก มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.49 รองลงมา ควรส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น นำชมแหล่งประวัติศาสตร์ภายใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ค่าเฉลี่ย 4.36 และสุดท้ายควรส่งเสริมการจัดการการเข้าชมผลิตภัณฑ์และของที่ระลึกพื้นบ้าน เช่น ผลิตภัณฑ์จากกระจูด ค่าเฉลี่ย 4.34 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ ตามลำดับ

ทัศนคติการมีส่วนร่วมในการจัดการการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนท้องถิ่นเห็นว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงควรผลิตสินค้า และของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.49 รองลงมา การให้บริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ค่าเฉลี่ย 4.31 การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ค่าเฉลี่ย 4.26 และสุดท้ายการจัดการสถานพยาบาล โรงพยาบาล อนามัย หรืออาสาสมัครด้านสาธารณบรรเทาภัย ค่าเฉลี่ย 4.25 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ ตามลำดับ

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากนักท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ตาราง 35 รายละเอียดข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	106	42.23
หญิง	145	57.77
รวม	**251**	**100.00**

ตาราง 35 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป		จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ			
ต่ำกว่า 15 ปี		44	17.53
15-24 ปี		92	36.65
25-34 ปี		30	11.95
35-44 ปี		13	5.18
45-54 ปี		46	18.33
55-64 ปี		24	9.56
65 ปีขึ้นไป		2	0.80
	รวม	**251**	**100.00**
สถานภาพ			
โสด		147	58.57
สมรส		90	35.86
หม้าย		5	1.99
หย่าร้าง		9	3.59
	รวม	**251**	**100.00**
ระดับการศึกษาสูงสุด			
ประถมศึกษา		53	21.12
มัธยมศึกษาตอนต้น		44	17.53
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.		11	4.38
อนุปริญญา / ปวส.		17	6.77
ปริญญาตรี		122	48.61
สูงกว่าปริญญาตรี		2	0.80
	รวม	**2**	**0.80**

ตาราง 35 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป		จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ			
นักเรียน/นักศึกษา		101	40.24
พนักงานบริษัท		21	8.37
รับราชการ		56	22.31
รับจ้าง		16	6.37
เกษตรกร		9	3.59
ธุรกิจส่วนตัว		9	3.59
พนักงานรัฐวิสาหกิจ		21	8.37
พ่อค้า/นักธุรกิจ		14	5.58
อื่นๆ		4	1.59
	รวม	**251**	**100.00**
รายได้ต่อเดือน			
ไม่มีรายได้		104	41.43
ต่ำกว่า 5,000 บาท		2	0.80
5,001 – 10,000 บาท		39	15.54
10,001 – 15,000 บาท		28	11.16
15,001 – 20,000 บาท		44	17.53
20,001 บาทขึ้นไป		34	13.55
	รวม	251	100.00

จากตาราง 35 แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 57.77 โดยมีช่วงอายุระหว่าง 15 - 24 ปี มากที่สุดร้อยละ 36.65 เห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบส่วนใหญ่มีสถานะโสดร้อยละ 58.57 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 48.61 โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักเรียน / นักศึกษา (101) ซึ่งยังเป็นผู้ไม่มีรายได้ 41.43

2. การวิเคราะห์วัตถุประสงค์การเดินทางและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ตาราง 36 แสดงวัตถุประสงค์การเดินทางและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จำแนกตามลักษณะการเดินทาง

วัตถุประสงค์และพฤติกรรมการท่องเที่ยว		จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลักษณะการท่องเที่ยว			
เที่ยวกับกลุ่มเพื่อน		157	62.55
เที่ยวกับครอบครัว		94	37.45
	รวม	251	100.00
ประเภทพาหนะ			
รถไฟ		11	4.38
รถยนต์ส่วนตัว		111	44.22
รถโดยสารประจำทาง		35	13.94
รถบริษัทนำเที่ยว		25	9.96
รถจักรยานยนต์		69	27.49
	รวม	251	100.00
วัตถุประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยว			
ท่องเที่ยว / พักผ่อน		124	49.40
ศึกษาธรรมชาติอย่างใกล้ชิด		11	4.38
ฟื้นฟูสุขภาพร่างกาย		2	0.80
ปฏิบัติราชการ		34	13.55
เยี่ยมญาติ / เพื่อน		17	6.77
เดินทางผจญภัย		2	0.80
ไหว้พระปฏิบัติธรรม		28	11.16
ทัศนศึกษา		22	8.76
ร่วมงานเทศกาล / ประเพณีต่างๆ		11	4.38
	รวม	251	100.00

ตาราง 36 (ต่อ)

วัตถุประสงค์และพฤติกรรมการท่องเที่ยว		จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระยะเวลาในการพักแรม			
ไม่พักค้างแรม		115	45.82
1 คืน		120	47.81
มากกว่า 1 คืน		16	6.37
	รวม	251	100.00
ประเภทที่พัก			
รีสอร์ท		93	37.05
บังกะโล		31	12.35
บ้านเพื่อน/บ้านญาติ		66	26.29
บ้านพักรับรอง		58	23.11
วัด / โรงเรียน		3	1.20
	รวม	**251**	**100.00**
สื่อ			
โทรทัศน์		2	0.80
งานแสดงสินค้าท่องเที่ยว		2	0.80
นิตยสารท่องเที่ยว		9	3.59
อินเตอร์เน็ต		19	7.57
เพื่อน, ญาติ, ครอบครัว		213	84.86
หนังสือพิมพ์		6	2.39
	รวม	**251**	**100.00**
ความต้องการกลับมาเที่ยว			
ต้องการ		249	99.20
ไม่ต้องการ		1	0.40
ไม่แน่ใจ		1	0.40
	รวม	**251**	**100.00**

ตาราง 36 (ต่อ)

วัตถุประสงค์และพฤติกรรมการท่องเที่ยว		จำนวน (คน)	ร้อยละ
	รวม	**251**	**100.00**
ต่ำกว่า 1,000 บาท		169	67.33
1,001 – 2,000 บาท		48	19.12
2,001 – 3,000 บาท		31	12.35
มากกว่า 3,001 บาท		3	1.20
	รวม	**251**	**100.00**

จากตาราง 36 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่นิยมเดินทางท่องเที่ยวกับกลุ่มเพื่อน 62.55 โดยใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะในการท่องเที่ยวร้อยละ 44.22 เห็นได้ว่านักท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวและพักผ่อนร้อยละ 49.40 โดยใช้เวลาในการท่องเที่ยวและพักแรมประมาณ 1 คืนร้อยละ 47.81 และใช้รีสอร์ทร้อยละ 37.05 เป็นที่พัก ซึ่งแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวได้มาจากเพื่อน ญาติ และครอบครัวร้อยละ 84.86 จากการวิเคราะห์เห็นว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการกลับมาท่องเที่ยวอีก ร้อยละ 99.20 โดยการท่องเที่ยวที่อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงมีค่าใช้จ่าย ต่ำกว่า 1,000 บาท โดยประมาณร้อยละ 67.33

3. การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ตาราง 37 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จากภาครัฐ

ความพึงพอใจ	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น อุทยานนกน้ำทะเลน้อย	4.78	0.46	มากที่สุด
2. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เช่น วัดเขาอ้อ	4.58	0.62	มากที่สุด
3. เทศกาลและงานประเพณี เช่น เทศกาลล่องเรือชมนกที่อุทยานนกน้ำทะเลน้อย	4.42	0.68	มากที่สุด
4. กิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย	3.77	0.67	มาก
5. ร้านอาหาร และอาหารท้องถิ่น	3.55	0.62	มาก

ตาราง 37 (ต่อ)

ความพึงพอใจ	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
6. รีสอร์ท โฮมสเตย์ ที่สะอาดและสวยงาม	3.46	0.60	มาก
7. การคมนาคมขนส่ง ป้ายบอกทางที่ชัดเจน มีการบริการรถเช่า ปั๊มน้ำมันและห้องสุขา ธนาคารและตู้ ATM ที่สะดวก	3.44	0.63	มาก
8. บริการด้านการแพทย์ในโรงพยาบาล และสถานีอนามัยที่เพียงพอ	3.53	0.62	มาก
9. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และความปลอดภัยจากภัยพิบัติ	4.11	0.61	มาก
10. ความช่วยเหลือ ความมีน้ำใจของคนท้องถิ่นต่อนักท่องเที่ยว	4.35	0.65	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.00**	**0.40**	**มาก**

จากตาราง 37 พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวพอใจในการเที่ยวที่อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง พึงพอใจ “มากที่สุด” คือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น อุทยานนกน้ำทะเลน้อยมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.78 รองลงมา คือ พอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เช่น วัดเขาอ้อ ค่าเฉลี่ย 4.58 อำเภอควนขนุนมีงานเทศกาลและงานประเพณี เช่น เทศกาลล่องเรือชมนกที่อุทยานนกน้ำทะเลน้อย ค่าเฉลี่ย 4.42 และการที่คนในท้องถิ่นมีน้ำใจ และดูแลช่วยเหลือนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.35 ตามลำดับ ส่วนสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวพอใจในการเที่ยวที่อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง พึงพอใจ “มาก” ได้แก่ นักท่องเที่ยวเห็นว่าการท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุนมีความปลอดภัยในชีวิทรัพย์สิน และจากภัยพิบัติ มีค่าเฉลี่ย 4.11 รองลงมา คือ การมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ค่าเฉลี่ย 3.77 อำเภอควนขนุนมีร้านอาหาร และอาหารท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 3.55 การบริการด้านการแพทย์ในโรงพยาบาล และสถานีอนามัยที่เพียงพอ มีค่าเฉลี่ย 3.53 นักท่องเที่ยวพอใจรีสอร์ท โฮมสเตย์ ที่สะอาดและสวยงาม ค่าเฉลี่ย 3.46 และสุดท้ายนักท่องเที่ยวพอใจในการคมนาคมขนส่ง ป้ายบอกทางที่ชัดเจน มีการบริการรถเช่า ปั๊มน้ำมันและห้องสุขา ธนาคารและตู้ ATM ที่สะดวก มีค่าเฉลี่ย 3.44 ตามลำดับ

4. การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ของนักท่องเที่ยว

ตาราง 38 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. อุทยานนกน้ำทะเลน้อย	4.85	0.41	มากที่สุด
2. สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	4.35	0.64	มากที่สุด
3. จุดชมภูมิทัศน์ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 ปี 5 ธันวาคม 2550	4.65	0.60	มากที่สุด
4. พอยนุ้ย พอยใหญ่	3.83	0.59	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.42**	**0.40**	**มากที่สุด**

จากตาราง 38 พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.85 รองลงมา คือ จุดชมภูมิทัศน์ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 ปี 5 ธันวาคม 2550 ค่าเฉลี่ย 4.65 สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ค่าเฉลี่ย 4.35 และทรัพยากรการท่องเที่ยวพอยนุ้ย พอยใหญ่ อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.83 ตามลำดับ

ตาราง 39 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1.วัดเขาอ้อ	4.76	0.53	มากที่สุด
2. วัดดอนศาลา	4.61	0.53	มากที่สุด
3. วัดบ้านสวน	4.47	0.61	มากที่สุด
4. วัดสุนทราวาส	4.24	0.64	มากที่สุด
5. วัดป่าตอ	4.07	0.68	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.52**	**0.47**	**มากที่สุด**

จากตาราง 39 พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ วัดเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 4.76 รองลงมา คือ วัดดอนศาลา ค่าเฉลี่ย 4.6 วัดบ้านสวน มีค่าเฉลี่ย 4.47 และวัดสุนทราวาส มีค่าเฉลี่ย 4.24 ส่วนทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่อยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ วัดป่าตอ มีค่าเฉลี่ย 4.07 ตามลำดับ

ตาราง 40 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาลในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล	$\overline{X}$	SD	**การแปลความหมาย**
1 เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย	4.65	0.55	มากที่สุด
2. แข่งโพนลากพระและการละเล่นชัดต้ม	4.17	0.52	มาก
3. พิธีชิงเปรต	3.94	0.70	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.26**	**0.48**	**มากที่สุด**

จากตาราง 40 พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.65 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ เทศกาลแข่งโพนลากพระและการละเล่นชัดต้ม มีค่าเฉลี่ย 4.17 และเทศกาลพิธีชิงเปรต มีค่าเฉลี่ย 3.94 ตามลำดับ

ตาราง 41 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม	$\overline{X}$	SD	**การแปลความหมาย**
1. ล่องเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย	4.82	0.45	มากที่สุด
2. เดินป่า ดูนก ศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศในเสวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	4.77	0.51	มากที่สุด

ตาราง 41 (ต่อ)

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
3. ศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์ไสยเวทพราหมณ์และเข้าร่วมพิธีศักดิ์สิทธ์วัดเขาอ้อ เช่น พิธีแช่ว่านศักดิ์สิทธิ์	3.95	0.63	มาก
4. ไหว้พระ 9 วัด ศักดิ์สิทธิ์ ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	3.90	0.64	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.36**	**0.43**	**มากที่สุด**

จากตาราง 41 พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ กิจกรรมล่องเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.82 กิจกรรมเดินป่า ดูนก ศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศในเสวนพฤกษาศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีค่าเฉลี่ย 4.77 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ การศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์ไสยเวทพราหมณ์และเข้าร่วมพิธีศักดิ์สิทธ์วัดเขาอ้อ เช่น พิธีแช่ว่านศักดิ์สิทธิ์ ค่าเฉลี่ย 3.95 รองลงมาเป็นกิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ศักดิ์สิทธิ์ ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีค่าเฉลี่ย 3.90 ตามลำดับ

ตาราง 42 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านขนส่งสินค้าและนักท่องเที่ยว	4.81	0.43	มากที่สุด
2. มีจุดบริการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	4.73	0.50	มากที่สุด
3. มีสินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชนต่าง ๆ จำหน่าย	4.65	0.54	มากที่สุด
4. มีรีสอร์ทและที่พักที่มีคุณภาพมาตรฐาน	4.58	0.58	มากที่สุด
5. ระบบสาธารณูปโภค การคมนาคม ป้ายบอกทิศทาง ระบบสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน	4.66	0.57	มากที่สุด

ตาราง 42 (ต่อ)

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
6. มีบริการด้านสุขภาพรักษาโรค ด้วยสมุนไพร	4.48	0.67	มากที่สุด
7. มีร้านอาหาร บริการอาหารพื้นเมืองและเครื่องดื่ม ห้องสุขา ATM ปั๊มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ และตลาด	4.53	0.62	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.63**	**0.49**	**มากที่สุด**

จากตาราง 42 พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ มากที่สุดคือการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านขนส่งสินค้าและนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.81 ส่วนจุดบริการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.73 ระบบสาธารณูปโภค การคมนาคม ป้ายบอกทิศทาง ระบบสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน มีค่าเฉลี่ย 4.66 มีสินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชนต่าง ๆ จำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 4.65 และมีรีสอร์ทและที่พักที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีค่าเฉลี่ย 4.58 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีร้านอาหาร บริการอาหารพื้นเมืองและเครื่องดื่ม ห้องสุขา ATM ปั๊มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ และตลาด มีค่าเฉลี่ย 4.53 รองลงมา คือ มีบริการด้านสุขภาพรักษาโรค ด้วยสมุนไพร มีค่าเฉลี่ย 4.48 ตามลำดับ

5. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ตาราง 43 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

จุดแข็ง	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และโดดเด่น ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย	4.63	0.53	มากที่สุด
2. มีแหล่งประวัติศาสตร์เก่าแก่ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่วัดเขาอ้อ	3.89	0.59	มาก

ตาราง 43 (ต่อ)

จุดแข็ง	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
3. เป็นศูนย์ศึกษาและเรียนรู้ด้านศาสตร์เกี่ยวกับอภิญญาและความเชื่อด้านการอยู่ยงคงกระพันและสมุนไพรของศาสนาพราหมณ์เพียงแห่งเดียวที่เหลืออยู่	3.67	0.67	มาก
4. มีเส้นทางคมนาคมระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในอำเภอและไปยังอำเภอและจังหวัดข้างเคียงได้	4.36	0.57	มากที่สุด
5. มีหัตกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ผ้าทอบ้านแพรกหา และผลิตภัณฑ์จากกระจูด	4.39	0.66	มากที่สุด
6. มีชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการจัดการการท่องเที่ยว	4.52	0.61	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.20**	**0.50**	**มาก**

จากตาราง 43 พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และโดดเด่น ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.63 รองลงมา คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการจัดการการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.52 หัตกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ผ้าทอบ้านแพรกหา และผลิตภัณฑ์จากกระจูด ค่าเฉลี่ย 4.39 และการมีเส้นทางคมนาคมระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในอำเภอและไปยังอำเภอและจังหวัดข้างเคียงได้ มีค่าเฉลี่ย 4.36 ส่วนระดับความคิดเห็นของจุดแข็งที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ การมีแหล่งประวัติศาสตร์เก่าแก่ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่วัดเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 3.89 และสุดท้ายการเป็นศูนย์ศึกษาและเรียนรู้ด้านศาสตร์เกี่ยวกับอภิญญาและความเชื่อด้านการอยู่ยงคงกระพันและสมุนไพรของศาสนาพราหมณ์เพียงแห่งเดียวที่เหลืออยู่ มีค่าเฉลี่ย 3.67 ตามลำดับ

ตาราง 44 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

จุดอ่อน	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว	4.67	0.52	มากที่สุด
2. ขาดแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.53	0.58	มากที่สุด
3. ขาดที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว	4.45	0.65	มากที่สุด

ตาราง 44 (ต่อ)

จุดอ่อน	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
4. อำเภอขาดการสนับสนุนในการพัฒนาการท่องเที่ยวสำนักเขาอ้อ	4.18	0.68	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.46**	**0.52**	**มากที่สุด**

จากจากตาราง 44 พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.67 รองลงมาคือ การขาดแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย 4.53 ส่วนจุดอ่อนด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ย 3.45 และจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ อำเภอขาดการสนับสนุนในการพัฒนาการท่องเที่ยวสำนักเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 4.18 ตามลำดับ

ตาราง 45 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

โอกาส	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. มีโอกาสพัฒนาเป็นแม่แบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland Tourism)	4.67	0.53	มากที่สุด
2. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ชุ่มน้ำ	4.55	0.56	มากที่สุด
3. มีโอกาสเป็นประตูเพื่อไปท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง	4.54	0.58	มากที่สุด
4. มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยผลิภัณฑ์ OTOP ได้แก่ ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว ผ้าทอบ้านแพรกหา และเสื่อกระจูด ให้มีคุณภาพความโดดเด่นและมาตรฐานเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ	4.25	0.71	มากที่สุด
5. มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น	3.52	0.66	มาก
6. มีโอกาสเป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไสยเวทของศาสนาพราหมณ์	3.52	0.68	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.16**	**0.45**	**มาก**

จากตาราง 45 พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีโอกาสพัฒนาเป็นแม่แบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland Tourism) มีค่าเฉลี่ย 4.67 รองลงมา คือ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ชุ่มน้ำ มีค่าเฉลี่ย 4.55 มีโอกาสเป็นประตูเพื่อไปท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง ค่าเฉลี่ย 4.54 และมีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยผลิตภัณฑ์ OTOP ได้แก่ ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว ผ้าทอบ้านแพรกหา และเสื่อกระจูด ให้มีคุณภาพ ความโดดเด่นและมาตรฐานเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.25 ส่วนระดับความคิดเห็นของโอกาสในการพัฒนาที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น และการเป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไสยเวทของศาสนาพราหมณ์อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.52 ตามลำดับ

ตาราง 46 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

อุปสรรค	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. มีคู่แข่งแหล่งท่องเที่ยวอำเภอใกล้เคียง	4.79	0.45	มากที่สุด
2. ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	4.63	0.51	มากที่สุด
3. ขาดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ	4.16	0.61	มาก
4. ขาดการสนับสนุนจากอำเภอด้านการค้นคว้าศาสตร์ด้านไสยเวทของสำนักเขาอ้อ	3.98	0.61	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.39**	**0.41**	**มากที่สุด**

จากตาราง 46 พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่ออุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงมีอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ การมีคู่แข่งแหล่งท่องเที่ยวอำเภอใกล้เคียงมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.79 และการที่อำเภอขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.63 ส่วนอุปสรรคในการพัฒนาระดับ “มาก” คือ การขาดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ค่าเฉลี่ย 4.16

ส่วนการสนับสนุนจากอำเภอด้านการค้นคว้าศาสตร์ด้านไสยเวทของสำนักเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 3.98 ตามลำดับ

6. การวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ตาราง 47 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จากนักท่องเที่ยว

การจัดการท่องเที่ยว	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
การจัดการด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค			
1.1 ควรปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ให้เชื่อมโยงถึงกัน	4.59	0.54	มากที่สุด
1.2 ควรพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว	4.61	0.51	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.60**	**0.51**	มากที่สุด
การจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร			มากที่สุด
2.1 มีที่พักแรมเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	4.69	0.51	
2.2 มีร้านอาหาร ที่มีความสะอาดและความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น	4.73	0.49	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.70**	**0.50**	มากที่สุด
การจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
3.1 ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.84	0.39	มากที่สุด
3.2 ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมาย แก่นักท่องเที่ยว เพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.73	0.47	มากที่สุด
3.3 ควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน	4.62	0.52	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.72**	**0.42**	**มากที่สุด**

ตาราง 47 (ต่อ)

การจัดการท่องเที่ยว	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
การจัดการด้านกิจกรรม			
4.1 ควรส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ดูนก	4.64	0.52	มากที่สุด
4.2 ควรส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น นำชมแหล่งประวัติศาสตร์ภายใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	4.52	0.56	มากที่สุด
4.3 ควรส่งเสริมการจัดการการเข้าชมผลิตภัณฑ์และของที่ระลึกพื้นบ้าน เช่น ผลิตภัณฑ์จากกระจูด	4.49	0.57	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.55**	**0.52**	**มากที่สุด**
การจัดการด้านการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก			
5.1 การผลิตสินค้า และของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	4.56	0.63	มากที่สุด
5.2 การจัดการสถานพยาบาล โรงพยาบาล อนามัยหรืออาสาสมัครด้านสาธารณบรรเทาภัย	4.23	0.59	มากที่สุด
5.3 การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ	4.28	0.82	มากที่สุด
5.4 การให้บริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	4.32	0.68	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.32**	**0.58**	**มากที่สุด**
ค่าเฉลี่ยรวม 5 ด้าน	**4.43**	**0.55**	**มากที่สุด**

จากตาราง 47 พบว่า นักท่องเที่ยวมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับ “มากที่สุด” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกด้าน โดยการมีส่วนร่วมด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.72 รองลงมา คือ การจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.70 ด้านการจัดการคมนาคมและสาธารณูปโภค ค่าเฉลี่ย 4.60 และสุดท้ายด้านการจัดการด้านกิจกรรม ค่าเฉลี่ย 4.55 ตามลำดับ

ทัศนคติการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นว่า ควรพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.61

ควรปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ให้เชื่อมโยงถึงกัน ค่าเฉลี่ย 4.59 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ ตามลำดับ

ทัศนคติการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงมีมีร้านอาหาร ที่มีความสะอาดและความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น ค่าเฉลี่ย 4.73 ส่วนการมีที่พักแรมเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.69 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ ตามลำดับ

ทัศนคติการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นว่าอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.84 รองลงมา ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมาย แก่นักท่องเที่ยว เพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและ ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ค่าเฉลี่ย 4.73 และสุดท้ายควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน ค่าเฉลี่ย 4.62 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ ตามลำดับ

ทัศนคติการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านกิจกรรม พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นว่าอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงควรส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ดูนก มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.64 รองลงมา และสุดท้ายควรส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น นำชมแหล่งประวัติศาสตร์ภายใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ค่าเฉลี่ย 4.52 ส่งเสริมการจัดการการเข้าชมผลิตภัณฑ์และของที่ระลึกพื้นบ้าน เช่น ผลิตภัณฑ์จากกระจูด ค่าเฉลี่ย 4.49 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ ตามลำดับ

ทัศนคติการมีส่วนร่วมในการจัดการการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงควรผลิตสินค้า และของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.56 รองลงมา การให้บริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ค่าเฉลี่ย 4.32 การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ค่าเฉลี่ย 4.28 และสุดท้ายการจัดการสถานพยาบาล โรงพยาบาล อนามัยหรืออาสาสมัครด้านสาธารณบรรเทาภัย ค่าเฉลี่ย 4.23 ซึ่งอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวทรัพยากรท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว รายละเอียดดังตาราง แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเทียบเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

ตาราง 48 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			ภาพรวม		
	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ
1. อุทยานนกน้ำทะเลน้อย	4.83	0.38	มากที่สุด	4.90	0.31	มากที่สุด	4.62	0.61	มากที่สุด	4.85	0.41	มากที่สุด	4.82	0.44	มากที่สุด
2. สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	4.24	0.77	มากที่สุด	4.37	0.67	มากที่สุด	4.13	0.65	มาก	4.35	0.64	มากที่สุด	4.30	0.66	มากที่สุด
3. จุดชมภูมิทัศน์ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 ปี 5 ธันวาคม 2550	4.27	0.76	มากที่สุด	4.30	0.75	มากที่สุด	4.27	0.63	มากที่สุด	4.65	0.60	มากที่สุด	4.51	0.67	มากที่สุด
4. พอยนุ้ย พอยใหญ่	3.47	0.83	มาก	3.73	0.87	มาก	3.56	0.84	มาก	3.83	0.59	มาก	3.73	0.70	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.17**	**0.58**	**มาก**	**4.33**	**0.55**	**มากที่สุด**	**4.13**	**0.59**	**มาก**	**4.42**	**0.40**	มากที่สุด	**4.33**	**0.49**	**มากที่สุด**

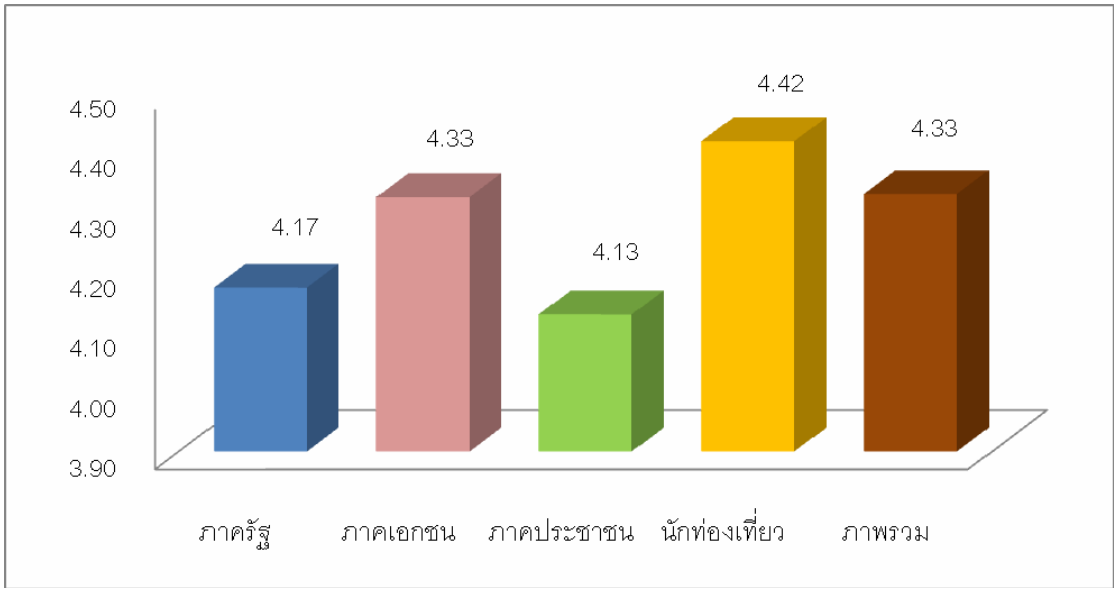

ภาพประกอบ 22 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (ภาพรวม)

จากตาราง 48 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.83 รองลงมา คือ จุดชมภูมิทัศน์ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 ปี 5 ธันวาคม 2550 ค่าเฉลี่ย 4.27 สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ค่าเฉลี่ย 4.24 และทรัพยากรการท่องเที่ยวพอยน้อย พอยใหญ่ อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.47 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.90 รองลงมา คือ สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ค่าเฉลี่ย 4.37จุดชมภูมิทัศน์ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 ปี 5 ธันวาคม 2550 ค่าเฉลี่ย 4.30 และทรัพยากรการท่องเที่ยวพอยน้อย พอยใหญ่ อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.73 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.62 รองลงมา คือ จุดชมภูมิทัศน์ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 ปี 5 ธันวาคม 2550 ค่าเฉลี่ย 4.27 ส่วนความ

คิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ค่าเฉลี่ย 4.13 และทรัพยากรการท่องเที่ยวพอยนุ้ย พอยใหญ่ มีค่าเฉลี่ย 3.56 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.85 รองลงมา คือ จุดชมพูมิทัศน์ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 ปี 5 ธันวาคม 2550 ค่าเฉลี่ย 4.65 สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ค่าเฉลี่ย 4.35 และทรัพยากรการท่องเที่ยวพอยนุ้ย พอยใหญ่ อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.83 ตามลำดับ

ผู้ตอบสอบถามทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.82 รองลงมา คือ จุดชมภูมิทัศน์ถนนเฉลิม พระเกียรติ 80 ปี 5 ธันวาคม 2550 ค่าเฉลี่ย 4.51 สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ค่าเฉลี่ย 4.30 และทรัพยากรการท่องเที่ยวพอยนุ้ย พอยใหญ่ อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.73 ตามลำดับ

ตาราง 49 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			ภาพรวม		
	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ
1.วัดเขาอ้อ	4.81	0.43	มากที่สุด	4.90	0.31	มากที่สุด	4.65	0.61	มากที่สุด	4.76	0.53	มากที่สุด	4.77	0.52	มากที่สุด
2. วัดดอนศาลา	4.41	0.67	มากที่สุด	4.50	0.57	มากที่สุด	4.25	0.65	มากที่สุด	4.61	0.53	มากที่สุด	4.52	0.59	มากที่สุด
3. วัดบ้านสวน	4.12	0.70	มาก	4.40	0.56	มากที่สุด	4.02	0.68	มาก	4.47	0.61	มากที่สุด	4.35	0.65	มากที่สุด
4. วัดสุนทราวาส	4.07	0.93	มาก	4.33	0.76	มากที่สุด	3.95	0.85	มาก	4.24	0.64	มากที่สุด	4.18	0.74	มาก
5. วัดป่าตอ	3.47	0.86	มาก	4.00	0.69	มาก	3.70	0.87	มาก	4.07	0.68	มาก	3.92	0.77	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.18**	**0.56**	**มาก**	**4.43**	**0.47**	**มากที่สุด**	**4.11**	**0.59**	**มาก**	**4.52**	**0.47**	**มากที่สุด**	**4.40**	**0.53**	**มากที่สุด**

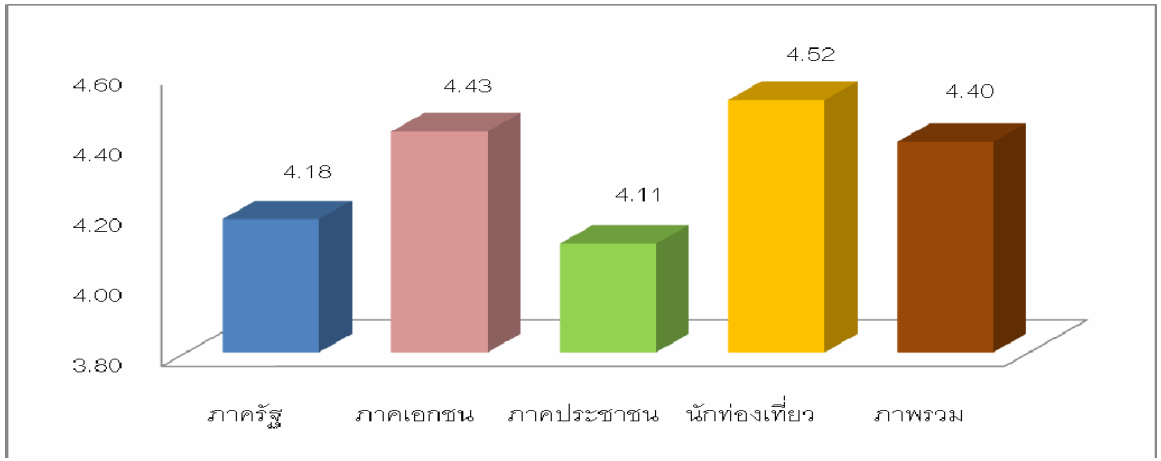

ภาพประกอบ 23 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ (ภาพรวม)

จากตาราง 49 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ วัดเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 4.81 รองลงมา คือ วัดดอนศาลา ค่าเฉลี่ย 4.41 ส่วนทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ วัดบ้านสวนมี ค่าเฉลี่ย 4.12 วัดสุนทราวาส มีค่าเฉลี่ย 4.07 และสุดท้ายวัดป่าตอ มีค่าเฉลี่ย 3.47 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ วัดเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 4.90 รองลงมา คือ วัดดอนศาลา ค่าเฉลี่ย 4.50
วัดบ้านสวนมี ค่าเฉลี่ย 4.40 วัดสุนทราวาส มีค่าเฉลี่ย 4.33 ส่วนทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับ “มาก” คือ วัดป่าตอ มีค่าเฉลี่ย 4.00 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ วัดเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 4.65 รองลงมา คือ วัดดอนศาลา ค่าเฉลี่ย 4.25 ส่วนทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ วัดบ้านสวนมี ค่าเฉลี่ย 4.02 วัดสุนทราวาส มีค่าเฉลี่ย 3.95 และสุดท้ายวัดป่าตอ มีค่าเฉลี่ย 3.07 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ วัดเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 4.76 รองลงมา คือ วัดดอนศาลา ค่าเฉลี่ย 4.6 วัดบ้านสวน มีค่าเฉลี่ย 4.47 และวัดสุนทราวาส มีค่าเฉลี่ย 4.24 ส่วนทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่อยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ วัดป่าตอ มีค่าเฉลี่ย 4.07 ตามลำดับ

ผู้ตอบสอบถามทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ

มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ วัดเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 4.77 รองลงมา คือ วัดดอนศาลา ค่าเฉลี่ย 4.52 และวัดบ้านสวน มีค่าเฉลี่ย 4.35 ส่วนทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่อยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ วัดสุนทราวาส มีค่าเฉลี่ย 4.18 และวัดป่าตอ มีค่าเฉลี่ย 3.92 ตามลำดับ

ตาราง 50 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว ด้านทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิตและงานเทศกาล	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			ภาพรวม		
	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ
1 เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย	4.75	0.58	มากที่สุด	4.90	0.31	มากที่สุด	4.71	0.53	มากที่สุด	4.65	0.55	มากที่สุด	4.69	0.54	**มากที่สุด**
2. แข่งโพนลากพระและการละเล่นชัดต้ม	4.08	0.53	มาก	4.17	0.38	มาก	4.20	0.58	มาก	4.17	0.52	มาก	4.16	0.52	มาก
3. พิธีชิงเปรต	3.75	0.76	มาก	3.83	0.65	มาก	3.87	0.77	มาก	3.94	0.70	มาก	3.90	0.72	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.19**	**0.41**	**มาก**	**4.30**	**0.32**	มากที่สุด	**4.23**	**0.49**	มากที่สุด	**4.26**	**0.48**	มากที่สุด	**4.25**	**0.46**	**มากที่สุด**

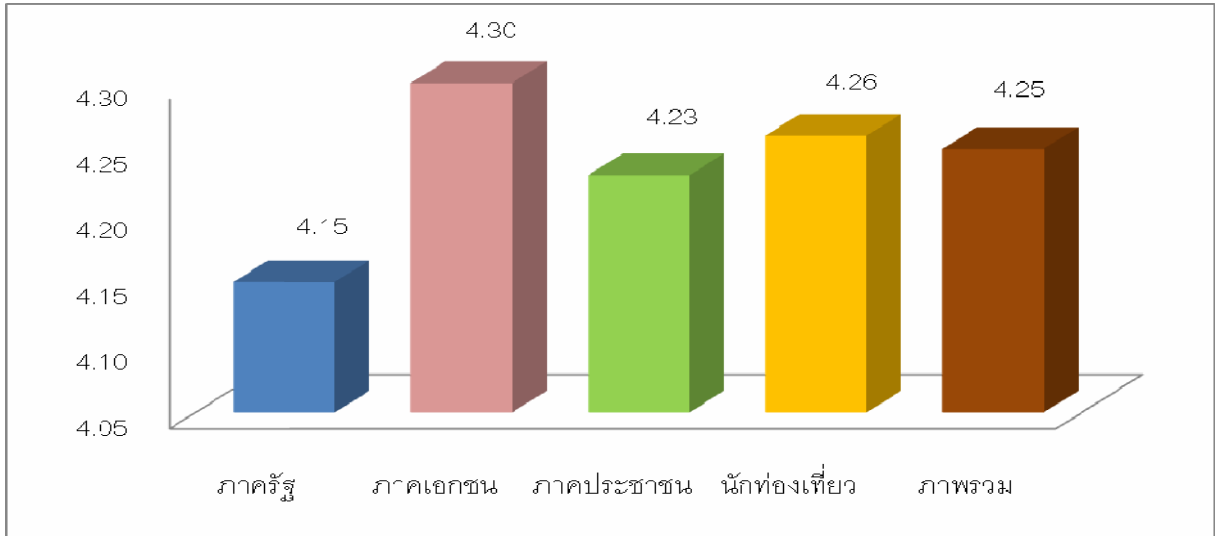

ภาพประกอบ 24 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล (รวม)

จากตาราง 50 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.75 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ เทศกาลแข่งโพนลากพระและการละเล่นซัดต้ม มีค่าเฉลี่ย 4.08 และเทศกาลพิธีชิงเปรต มีค่าเฉลี่ย 3.75 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.90 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ เทศกาลแข่งโพนลากพระและการละเล่นซัดต้ม มีค่าเฉลี่ย 4.17 และเทศกาลพิธีชิงเปรต มีค่าเฉลี่ย 3.83 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.71 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ เทศกาลแข่งโพนลากพระและการละเล่นซัดต้ม มีค่าเฉลี่ย 4.20 และเทศกาลพิธีชิงเปรต มีค่าเฉลี่ย 3.87 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.65 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ เทศกาลแข่งโพนลากพระและการละเล่นซัดต้ม มีค่าเฉลี่ย 4.17 และเทศกาลพิธีชิงเปรต มีค่าเฉลี่ย 3.94 ตามลำดับ

ผู้ตอบสอบถามทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ใน

ระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.69 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ เทศกาลแข่งโพนลากพระและการละเล่นชัดต้ม มีค่าเฉลี่ย 4.16 และเทศกาลพิธีชิงเปรต มีค่าเฉลี่ย 3.90 ตามลำดับ

ตาราง 51 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมใน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			ภาพรวม		
	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ
1. ล่องเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย	4.76	0.50	มากที่สุด	4.83	0.46	มากที่สุด	4.72	0.52	มากที่สุด	4.82	0.45	มากที่สุด	4.80	0.47	มากที่สุด
2. เดินป่า ดูนก ศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศในเสวนพฤกษาศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	4.19	0.66	มาก	4.27	0.64	มากที่สุด	4.25	0.65	มากที่สุด	4.77	0.51	มากที่สุด	4.57	0.62	มากที่สุด
3. ศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์ไสยเวทพราหมณ์และเข้าร่วมพิธีศักดิ์สิทธ์วัดเขาอ้อ เช่น พิธีแช่ว่านศักดิ์สิทธิ์	3.59	0.72	มาก	3.90	0.76	มาก	3.75	0.77	มาก	3.95	0.63	มาก	3.86	0.69	มาก
4. ไหว้พระ 9 วัด ศักดิ์สิทธิ์ ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	3.95	0.79	มาก	3.80	0.76	มาก	3.97	0.78	มาก	3.90	0.64	มาก	3.91	0.69	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.09**	**0.48**	**มาก**	**4.20**	**0.46**	**มาก**	**4.17**	**0.50**	**มาก**	4.36	0.43	มากที่สุด	4.28	0.46	**มากที่สุด**

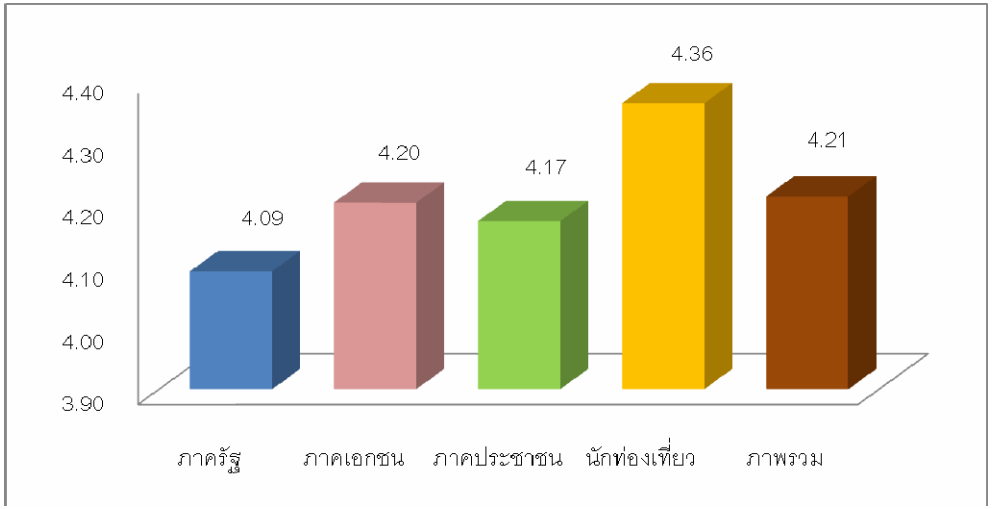

ภาพประกอบ 25 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรม (รวม)

จากตาราง 51 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ กิจกรรมล่องเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.76 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ กิจกรรมเดินป่า ดูนก ศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศในเสวนพฤกษาศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีค่าเฉลี่ย 4.19 รองลงมากิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ศักดิ์สิทธิ์ ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีค่าเฉลี่ย 3.95และสุดท้ายการศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์ไสยเวทพราหมณ์และเข้าร่วมพิธีศักดิ์สิทธ์วัดเขาอ้อ เช่น พิธีแช่ว่านศักดิ์สิทธิ์ ค่าเฉลี่ย 3.59 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ กิจกรรมล่องเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.83 กิจกรรมเดินป่า ดูนก ศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศใน สวนพฤกษาศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีค่าเฉลี่ย 4.27 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ การศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์ไสยเวทพราหมณ์และเข้าร่วมพิธีศักดิ์สิทธ์วัดเขาอ้อ เช่น พิธีแช่ว่านศักดิ์สิทธิ์ ค่าเฉลี่ย 3.90 และสุดท้ายกิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ศักดิ์สิทธิ์ ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีค่าเฉลี่ย 3.80 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ กิจกรรมล่องเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.72 รองลงมาเป็นกิจกรรมเดินป่า ดูนก ศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศในเสวนพฤกษาศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ค่าเฉลี่ย 4.25 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ กิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ศักดิ์สิทธิ์ ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีค่าเฉลี่ย 3.97 และสุดท้ายการศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์ไสยเวทพราหมณ์และเข้าร่วมพิธีศักดิ์สิทธ์ วัดเขาอ้อ เช่น พิธีแช่ว่านศักดิ์สิทธิ์ ค่าเฉลี่ย 3.75 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มาก

ที่สุด” ได้แก่ กิจกรรมล่องเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.82 กิจกรรมเดินป่าดูนก ศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศในเสวนพฤกษาศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีค่าเฉลี่ย 4.77 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ การศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์ไสยเวทพราหมณ์และเข้าร่วมพิธีศักดิ์สิทธ์วัดเขาอ้อ เช่น พิธีแช่ว่านศักดิ์สิทธิ์ ค่าเฉลี่ย 3.95 รองลงมาเป็นกิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ศักดิ์สิทธิ์ ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีค่าเฉลี่ย 3.90 ตามลำดับ

ผู้ตอบสอบถามทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ กิจกรรมล่องเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.80 รองลงมาเป็นกิจกรรมเดินป่า ดูนก ศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศในเสวนพฤกษาศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ค่าเฉลี่ย 4.57 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ กิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ศักดิ์สิทธิ์ ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีค่าเฉลี่ย 3.91 และสุดท้ายการศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์ไสยเวทพราหมณ์และเข้าร่วมพิธีศักดิ์สิทธ์ วัดเขาอ้อ เช่น พิธีแช่ว่านศักดิ์สิทธิ์ ค่าเฉลี่ย 3.86 ตามลำดับ

ตาราง 52 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			ภาพรวม		
	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ
1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านขนส่งสินค้าและนักท่องเที่ยว	4.42	0.72	มากที่สุด	4.60	0.56	มากที่สุด	4.35	0.73	มากที่สุด	4.81	0.43	มากที่สุด	4.67	0.58	มากที่สุด
2. มีจุดบริการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	4.36	0.74	มากที่สุด	4.41	0.50	มากที่สุด	4.35	0.68	มากที่สุด	4.73	0.50	มากที่สุด	4.59	0.60	มากที่สุด
3. มีสินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชนต่าง ๆ จำหน่าย	4.27	0.61	มากที่สุด	4.23	0.57	มากที่สุด	4.41	0.62	มากที่สุด	4.65	0.54	มากที่สุด	4.52	0.59	มากที่สุด
4. มีรีสอร์ทและที่พักที่มีคุณภาพมาตรฐาน	4.22	0.59	มากที่สุด	4.20	0.61		4.36	0.61	มากที่สุด	4.58	0.58	มากที่สุด	4.46	0.61	มากที่สุด
5. ระบบสาธารณูปโภค การคมนาคม ป้ายบอกทิศทาง ระบบสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน	4.37	0.67	มากที่สุด	4.50	0.57	มากที่สุด	4.23	0.74	มากที่สุด	4.66	0.57	มากที่สุด	4.54	0.64	มากที่สุด
6. มีบริการด้านสุขภาพรักษาโรค ด้วยสมุนไพร	3.97	0.69	มาก	4.07	0.74	มาก	4.10	0.75	มาก	4.48	0.67	มากที่สุด	4.31	0.72	มากที่สุด
7. มีร้านอาหาร บริการอาหารพื้นเมืองและเครื่องดื่ม ห้องสุขา ATM ปั๊มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ และตลาด	4.14	0.71	มาก	4.53	0.63	มากที่สุด	4.20	0.73		4.53	0.62	มากที่สุด	4.42	0.67	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.24**	**0.54**	**มากที่สุด**	**4.34**	**0.44**	**มากที่สุด**	**4.26**	**0.57**	**มากที่สุด**	**4.63**	**0.49**	**มากที่สุด**	**4.50**	**0.53**	**มากที่สุด**

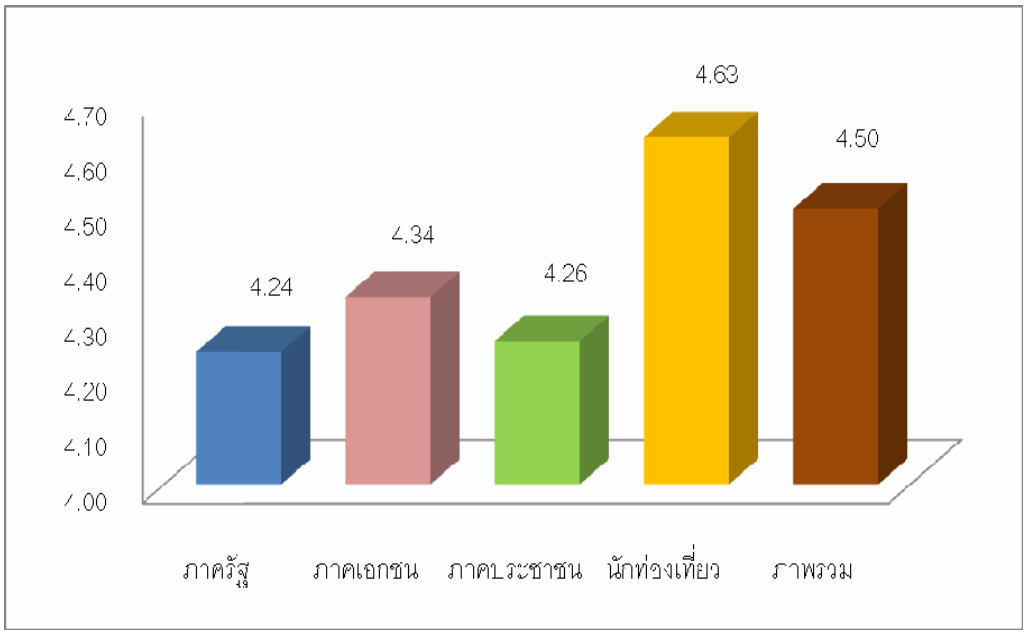

ภาพประกอบ 26 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการ (รวม)

จากตาราง 52 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านขนส่งสินค้าและนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.76 รองลงมาระบบสาธารณูปโภคการคมนาคม ป้ายบอกทิศทาง ระบบสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน มีค่าเฉลี่ย 4.37 มีจุดบริการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.36 มีสินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชนต่าง ๆ จำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 4.27 และมีรีสอร์ทและที่พักที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีค่าเฉลี่ย 4.22 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีร้านอาหาร บริการอาหารพื้นเมืองและเครื่องดื่ม ห้องสุขา ATM ปั๊มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ และตลาด มีค่าเฉลี่ย 4.14 รองลงมา คือ มีบริการด้านสุขภาพรักษาโรค ด้วยสมุนไพร มีค่าเฉลี่ย 3.97 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านขนส่งสินค้าและนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.60 รองลงมามีร้านอาหาร บริการอาหารพื้นเมืองและเครื่องดื่ม ห้องสุขา ATM ปั๊มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ และตลาด มีค่าเฉลี่ย 4.53 ระบบสาธารณูปโภคการคมนาคม

ป้ายบอกทิศทาง ระบบสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน มีค่าเฉลี่ย 4.50 มีจุดบริการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.41 และมีสินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชนต่าง ๆ จำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 4.23 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีรีสอร์ทและที่พักที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีค่าเฉลี่ย 4.20 รองลงมา คือ มีบริการด้านสุขภาพรักษาโรค ด้วยสมุนไพร มีค่าเฉลี่ย 4.07 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีสินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชนต่าง ๆ จำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 4.41 รองลงมา คือ มีรีสอร์ทและที่พักที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีค่าเฉลี่ย 4.36 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านขนส่งสินค้า/นักท่องเที่ยว และมีจุดบริการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.35 และสุดท้ายมีระบบสาธารณูปโภค การคมนาคม ป้ายบอกทิศทาง ระบบสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน มีค่าเฉลี่ย 4.23 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีร้านอาหาร บริการอาหารพื้นเมืองและเครื่องดื่ม ห้องสุขา ATM ปั๊มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อและตลาด มีค่าเฉลี่ย 4.20 รองลงมา คือ มีบริการด้านสุขภาพรักษาโรค ด้วยสมุนไพร มีค่าเฉลี่ย 4.10 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ มากที่สุดคือการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านขนส่งสินค้าและนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.81 ส่วนจุดบริการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.73 ระบบสาธารณูปโภค การคมนาคม ป้ายบอกทิศทาง ระบบสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน มีค่าเฉลี่ย 4.66 มีสินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชนต่าง ๆ จำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 4.65 และมีรีสอร์ทและที่พักที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีค่าเฉลี่ย 4.58 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีร้านอาหาร บริการอาหารพื้นเมืองและเครื่องดื่ม ห้องสุขา ATM ปั๊มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ และตลาด มีค่าเฉลี่ย 4.53 รองลงมา คือ มีบริการด้านสุขภาพรักษาโรค ด้วยสมุนไพร มีค่าเฉลี่ย 4.48 ตามลำดับ

ผู้ตอบสอบถามทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ มากที่สุดคือการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านขนส่งสินค้าและนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.67 ส่วนจุดบริการให้ความ

ช่วยเหลือนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.59 ระบบสาธารณูปโภค การคมนาคม ป้ายบอกทิศทาง ระบบสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน มีค่าเฉลี่ย 4.54 มีสินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชนต่าง ๆ จำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 4.52 และมีรีสอร์ทและที่พักที่มีคุณภาพมาตรฐาน มีค่าเฉลี่ย 4.46 ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีร้านอาหาร บริการอาหารพื้นเมืองและเครื่องดื่ม ห้องสุขา ATM ปั๊มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ และตลาด มีค่าเฉลี่ย 4.42 รองลงมา คือ มีบริการด้านสุขภาพรักษาโรค ด้วยสมุนไพร มีค่าเฉลี่ย 4.31 ตามลำดับ

ตาราง 53 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวของของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

จุดแข็ง	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			ภาพรวม		
	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ
1. มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และโดดเด่น ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย	4.81	0.43	มากที่สุด	4.83	0.38	มากที่สุด	4.55	0.59	มากที่สุด	4.63	0.53	มากที่สุด	4.66	0.52	มากที่สุด
2. มีแหล่งประวัติศาสตร์เก่าแก่ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่วัดเขาอ้อ	4.08	0.53	มาก	4.07	0.52	มาก	3.92	0.67	มาก	3.89	0.59	มาก	3.93	0.60	มาก
3. เป็นศูนย์ศึกษาและเรียนรู้ด้านศาสตร์เกี่ยวกับอภิญญาและความเชื่อด้านการอยู่ยงคงกระพันและสมุนไพรของศาสนาพราหมณ์เพียงแห่งเดียวที่เหลืออยู่	3.53	0.70	มาก	3.93	0.74	มาก	3.77	0.72	มาก	3.67	0.67	มาก	3.68	0.69	มาก
4. มีเส้นทางคมนาคมระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในอำเภอและไปยังอำเภอและจังหวัดข้างเคียงได้	4.24	0.88	มากที่สุด	4.53	0.57	มากที่สุด	4.22	0.72	มากที่สุด	4.36	0.57	มากที่สุด	4.33	0.65	มากที่สุด
5. มีหัตกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ผ้าทอบ้านแพรกหา และผลิตภัณฑ์จากกระจูด	4.12	0.62	มาก	4.13	0.51	มาก	4.17	0.72	มาก	4.39	0.66	มากที่สุด	4.29	0.66	มากที่สุด
6. มีชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการจัดการการท่องเที่ยว	4.09	1.06	มาก	4.00	0.64	มาก	4.08	0.91	มาก	4.52	0.61	มากที่สุด	4.35	0.77	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.13**	**0.45**	**มาก**	**4.25**	**0.31**	**มากที่สุด**	**4.12**	**0.53**	**มาก**	**4.20**	**0.50**	**มาก**	**4.18**	**0.49**	**มาก**

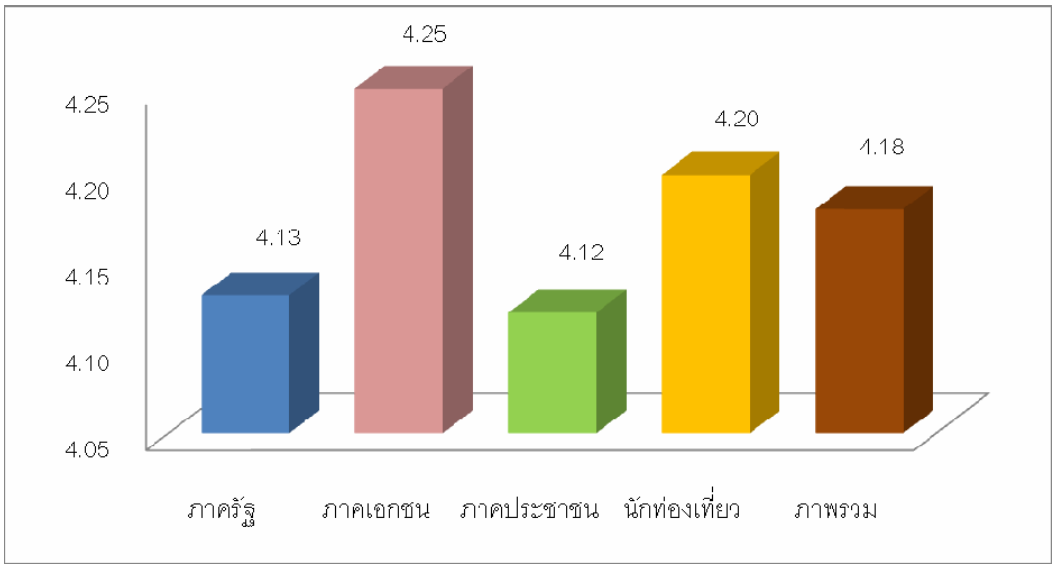

ภาพประกอบ 27 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยว (รวม)

จากตาราง 53 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีระดับความคิดเห็นต่อจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และโดดเด่น ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.81 รองลงมา คือ การมีเส้นทางคมนาคมระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในอำเภอและไปยังอำเภอและจังหวัดข้างเคียงได้ มีค่าเฉลี่ย 4.24 ส่วนระดับความคิดเห็นของจุดแข็งที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีหัตกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ผ้าทอบ้านแพรกหา และผลิตภัณฑ์จากกระจูด ค่าเฉลี่ย 4.12 รองลงมา คือ การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการจัดการการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.09 การมีแหล่งประวัติศาสตร์เก่าแก่ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่วัดเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 4.08 และสุดท้ายการเป็นศูนย์ศึกษาและเรียนรู้ด้านศาสตร์เกี่ยวกับอภิญญาและความเชื่อด้านการอยู่ยงคงกระพันและสมุนไพรของศาสนาพราหมณ์เพียงแห่งเดียวที่เหลืออยู่ มีค่าเฉลี่ย 3.53 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีระดับความคิดเห็นต่อจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และโดดเด่น ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.83 รองลงมา คือ การมีเส้นทางคมนาคมระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในอำเภอและไปยังอำเภอและจังหวัดข้างเคียงได้ มีค่าเฉลี่ย 4.53 ส่วนระดับความคิดเห็นของจุดแข็งที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีหัตกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ผ้าทอบ้านแพรกหา และผลิตภัณฑ์จากกระจูด ค่าเฉลี่ย 4.13 รองลงมา คือ การมีแหล่งประวัติศาสตร์เก่าแก่ ตั้งแต่สมัยก่อน

ประวัติศาสตร์ที่วัดเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 4.07 การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการจัดการการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.00 และสุดท้ายการเป็นศูนย์ศึกษาและเรียนรู้ด้านศาสตร์เกี่ยวกับอภิญญาและความเชื่อด้านการอยู่ยงคงกระพันและสมุนไพรของศาสนาพราหมณ์เพียงแห่งเดียวที่เหลืออยู่ มีค่าเฉลี่ย 3.93 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และโดดเด่น ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.55 รองลงมา คือ การมีเส้นทางคมนาคมระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในอำเภอและไปยังอำเภอและจังหวัดข้างเคียงได้ มีค่าเฉลี่ย 4.22 ส่วนระดับความคิดเห็นของจุดแข็งที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีหัตกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ผ้าทอบ้านแพรกหา และผลิตภัณฑ์จากกระจูด ค่าเฉลี่ย 4.17 รองลงมา คือ การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการจัดการการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.08 การมีแหล่งประวัติศาสตร์เก่าแก่ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่วัดเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 3.92 และสุดท้ายการเป็นศูนย์ศึกษาและเรียนรู้ด้านศาสตร์เกี่ยวกับอภิญญาและความเชื่อด้านการอยู่ยงคงกระพันและสมุนไพรของศาสนาพราหมณ์เพียงแห่งเดียวที่เหลืออยู่ มีค่าเฉลี่ย 3.77 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และโดดเด่น ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.63 รองลงมา คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการจัดการการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.52 หัตกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ผ้าทอบ้านแพรกหา และผลิตภัณฑ์จากกระจูด ค่าเฉลี่ย 4.39 และการมีเส้นทางคมนาคมระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในอำเภอและไปยังอำเภอและจังหวัดข้างเคียงได้ มีค่าเฉลี่ย 4.36 ส่วนระดับความคิดเห็นของจุดแข็งที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ การมีแหล่งประวัติศาสตร์เก่าแก่ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่วัดเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 3.89 และสุดท้ายการเป็นศูนย์ศึกษาและเรียนรู้ด้านศาสตร์เกี่ยวกับอภิญญาและความเชื่อด้านการอยู่ยงคงกระพัน และสมุนไพรของศาสนาพราหมณ์เพียงแห่งเดียวที่เหลืออยู่ มีค่าเฉลี่ย 3.67 ตามลำดับ

ผู้ตอบสอบถามทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และโดดเด่น ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย มีค่าเฉลี่ย 4.66 รองลงมา คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการจัดการการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.35 การมีเส้นทางคมนาคมระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในอำเภอและไปยังอำเภอและจังหวัดข้างเคียงได้ มีค่าเฉลี่ย 4.33 และหัตกรรม

พื้นบ้านที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ผ้าทอบ้านแพรกหา และผลิตภัณฑ์จากกระจูด ค่าเฉลี่ย 4.29 ส่วนระดับความคิดเห็นของจุดแข็งที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ การมีแหล่งประวัติศาสตร์เก่าแก่ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่วัดเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 3.93 และสุดท้ายการเป็นศูนย์ศึกษาและเรียนรู้ด้านศาสตร์เกี่ยวกับอภิญญาและความเชื่อด้านการอยู่ยงคงกระพัน และสมุนไพรของศาสนาพราหมณ์เพียงแห่งเดียวที่เหลืออยู่ มีค่าเฉลี่ย 3.68 ตามลำดับ

ตาราง 54 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

จุดอ่อน	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			ภาพรวม		
	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ
1. ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว	4.25	0.84	มากที่สุด	4.30	0.65	มากที่สุด	4.15	0.68	มาก	4.67	0.52	มากที่สุด	4.50	0.65	มากที่สุด
2. ขาดแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	4.25	0.90	มากที่สุด	4.20	0.61	มาก	3.98	0.75	มาก	4.53	0.58	มากที่สุด	4.38	0.70	มากที่สุด
3. ขาดที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว	3.90	0.78	มาก	4.03	0.61	มาก	3.85	0.61	มาก	4.45	0.65	มากที่สุด	4.24	0.71	มากที่สุด
4. อำเภอขาดการสนับสนุนในการพัฒนาการท่องเที่ยวสำนักเขาอ้อ	3.68	0.65	มาก	4.10	0.67	มาก	3.82	0.72	มาก	4.18	0.68	มาก	4.05	0.71	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.02**	**0.67**	**มาก**	**4.13**	**0.56**	**มาก**	**3.95**	**0.59**	**มาก**	**4.46**	**0.52**	**มากที่สุด**	**4.29**	**0.60**	**มากที่สุด**

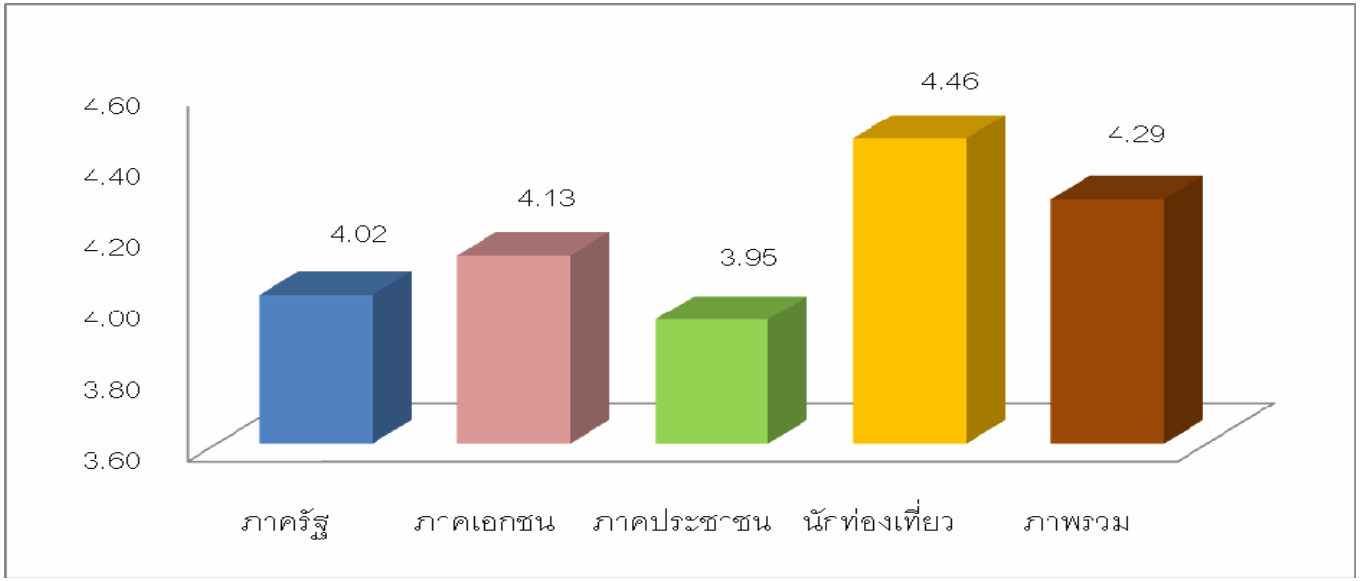

ภาพประกอบ 28 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยว (รวม)

จากตาราง 54 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีระดับความคิดเห็นต่อจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการ ด้านการท่องเที่ยว และขาดแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.25 ส่วนจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ย 3.90 และสุดท้ายอำเภอขาดการสนับสนุนในการพัฒนาการท่องเที่ยวสำนักเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 3.68 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีระดับความคิดเห็นต่อจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.30 ส่วนจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ การขาดแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย 4.20 อำเภอขาดการสนับสนุนในการพัฒนาการท่องเที่ยว สำนักเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 4.10 และสุดท้ายที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ย 4.03 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนเห็นจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มาก” ทุกข้อ ได้แก่ ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.15 รองลงมา เป็นการขาดแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย 3.98 การขาดที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ย 3.85 และสุดท้ายอำเภอขาดการสนับสนุนในการพัฒนาการท่องเที่ยว สำนักเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 3.82 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.67 รองลงมาคือ การขาดแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย 4.53 ส่วนจุดอ่อนด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ย 3.45 และจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ อำเภอขาดการสนับสนุน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวสำนักเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 4.181 ตามลำดับ

ผู้ตอบสอบถามทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.50 รองลงมาคือ การขาด

แผนการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย 4.38 ส่วนจุดอ่อนด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ย 3.24 และจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ อำเภอขาดการสนับสนุน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวสำนักเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 4.05 ตามลำดับ

ตาราง 55 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว ใน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

โอกาส	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			ภาพรวม		
	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ
1. มีโอกาสพัฒนาเป็นแม่แบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland Tourism)	4.58	0.70	มากที่สุด	4.70	0.53	มากที่สุด	4.32	0.79	มากที่สุด	4.67	0.53	มากที่สุด	4.61	0.61	มากที่สุด
2. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ชุ่มน้ำ	4.10	0.94	มาก	4.30	0.70	มากที่สุด	4.08	0.77	มาก	4.55	0.56	มากที่สุด	4.39	0.70	มากที่สุด
3. มีโอกาสเป็นประตูเพื่อไปท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง	4.19	0.74	มาก	4.31	0.66	มากที่สุด	4.07	0.78	มาก	4.54	0.58	มากที่สุด	4.40	0.67	มากที่สุด
4. มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยผลิภัณฑ์ OTOP ได้แก่ ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว ผ้าทอบ้านแพรกหา และเสื่อกระจูด ให้มีคุณภาพ ความโดดเด่นและมาตรฐานเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ	4.29	0.64	มากที่สุด	4.13	0.68	มาก	4.03	0.78	มาก	4.25	0.71	มากที่สุด	4.21	0.71	มากที่สุด
5. มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น	3.49	0.75	มาก	3.80	0.55	มาก	3.60	0.74	มาก	3.52	0.66	มาก	3.55	0.68	มาก
6. มีโอกาสเป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไสยเวทของศาสนาพราหมณ์	3.41	0.82	มาก	3.77	0.63	มาก	3.48	0.77	มาก	3.52	0.68	มาก	3.51	0.72	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**3.99**	**0.53**	**มาก**	**4.14**	**0.46**	**มาก**	**3.92**	**0.57**	**มาก**	**4.16**	**0.45**	**มาก**	**4.10**	**0.49**	**มาก**

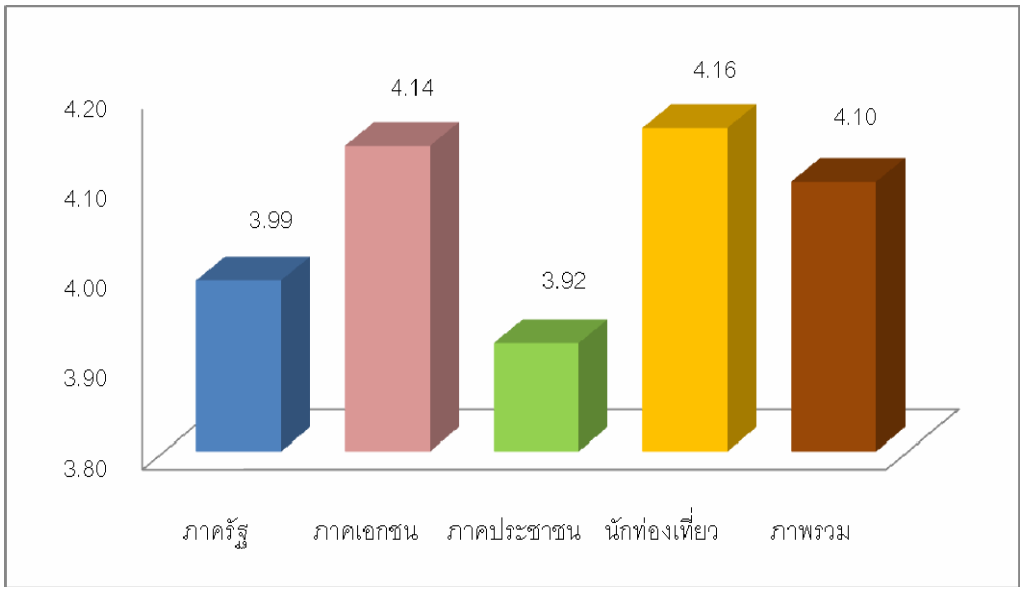

ภาพประกอบ 29 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว (ภาพรวม)

จากตาราง 55 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีระดับความคิดเห็นต่อโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีโอกาสพัฒนาเป็นแม่แบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland Tourism) มีค่าเฉลี่ย 4.58 รองลงมา คือ มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยผลิภัณฑ์ OTOP ได้แก่ ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว ผ้าทอบ้านแพรกหา และเสื่อกระจูด ให้มีคุณภาพ ความโดดเด่นและมาตรฐานเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.29 ส่วนระดับความคิดเห็นของโอกาสในการพัฒนาที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีโอกาสเป็นประตูเพื่อไปท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง ค่าเฉลี่ย 4.19 รองลงมา คือ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ชุ่มน้ำ มีค่าเฉลี่ย 4.10 มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.49 ส่วนโอกาสในการเป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไสยเวทของศาสนาพราหมณ์ อยู่ในระดับ “ปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย 3.34 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีระดับความคิดเห็นต่อโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีโอกาสพัฒนาเป็นแม่แบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland Tourism) มีค่าเฉลี่ย 4.70 รองลงมา คือ มีโอกาสเป็นประตูเพื่อไป

ท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง ค่าเฉลี่ย 4.31 และรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ชุ่มน้ำ มีค่าเฉลี่ย 4.30 ส่วนระดับความคิดเห็นของโอกาสในการพัฒนาที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยผลิภัณฑ์ OTOP ได้แก่ ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว ผ้าทอบ้านแพรกหา และเสื่อกระจูด ให้มีคุณภาพ ความโดดเด่นและมาตรฐานเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.13 รองลงมา คือ มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.80 ส่วนโอกาสในการเป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไสยเวทของศาสนาพราหมณ์ มีค่าเฉลี่ย 3.77 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีโอกาสพัฒนาเป็นแม่แบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland Tourism) มีค่าเฉลี่ย 4.32 ส่วนระดับความคิดเห็นของโอกาสในการพัฒนาที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ชุ่มน้ำ มีค่าเฉลี่ย 4.08 รองลงมา คือ มีโอกาสเป็นประตู เพื่อไปท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง ค่าเฉลี่ย 4.07 มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยผลิภัณฑ์ OTOP ได้แก่ ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว ผ้าทอบ้านแพรกหา และเสื่อกระจูด ให้มีคุณภาพความโดดเด่นและมาตรฐานเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.03 มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.60 และสุดท้ายมีโอกาสในการเป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไสยเวทของศาสนาพราหมณ์ มีค่าเฉลี่ย 3.48 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีโอกาสพัฒนาเป็นแม่แบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland Tourism) มีค่าเฉลี่ย 4.67 รองลงมา คือ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริม การพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ชุ่มน้ำ มีค่าเฉลี่ย 4.55 มีโอกาสเป็นประตูเพื่อไปท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง ค่าเฉลี่ย 4.54 และภมีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยผลิตภัณฑ์ OTOP ได้แก่ ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว ผ้าทอบ้านแพรกหา และเสื่อกระจูด ให้มีคุณภาพ ความโดดเด่นและมาตรฐานเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.25 ส่วนระดับความคิดเห็นของโอกาสในการพัฒนาที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ รองลงมา คือ มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น และการเป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไสยเวทของศาสนาพราหมณ์อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.34 ตามลำดับ

ผู้ตอบสอบถามทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10

หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีโอกาสพัฒนาเป็นแม่แบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland Tourism) มีค่าเฉลี่ย 4.61 รองลงมา คือ การมีโอกาสเป็นประตูเพื่อไปท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง ค่าเฉลี่ย 4.40 รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริม การพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ชุ่มน้ำ มีค่าเฉลี่ย 4.39 และมีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยผลิตภัณฑ์ OTOP ได้แก่ ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว ผ้าทอบ้านแพรกหา และเสื่อกระจูด ให้มีคุณภาพความโดดเด่นและมาตรฐานเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.21 ส่วนระดับความคิดเห็นของโอกาสในการพัฒนาที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.55 รองลงมา คือ การเป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไสยเวทของศาสนาพราหมณ์อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.51 ตามลำดับ

ตาราง 56 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง (รวม)

อุปสรรค	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			ภาพรวม		
	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ
1. มีคู่แข่งแหล่งท่องเที่ยวอำเภอใกล้เคียง	3.83	1.22	มาก	4.37	0.72	มากที่สุด	4.07	0.93	มาก	4.79	0.45	มากที่สุด	4.51	0.81	มากที่สุด
2. ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว	4.19	0.92	มาก	4.27	0.52	มากที่สุด	4.08	0.60	มาก	4.63	0.51	มากที่สุด	4.46	0.64	มากที่สุด
3. ขาดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ	4.08	0.79	มาก	4.13	0.51	มาก	3.88	0.72	มาก	4.16	0.61	มาก	4.10	0.65	มาก
4. ขาดการสนับสนุนจากอำเภอด้านการค้นคว้าศาสตร์ด้านไสยเวทของสำนักเขาอ้อ	3.83	0.84	มาก	4.00	0.45	มาก	3.86	0.75	มาก	3.98	0.61	มาก	3.94	0.66	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**3.97**	**0.78**	**มาก**	**4.19**	**0.39**	**มาก**	**3.96**	**0.65**	**มาก**	4.39	0.41	มากที่สุด	4.25	0.55	มากที่สุด

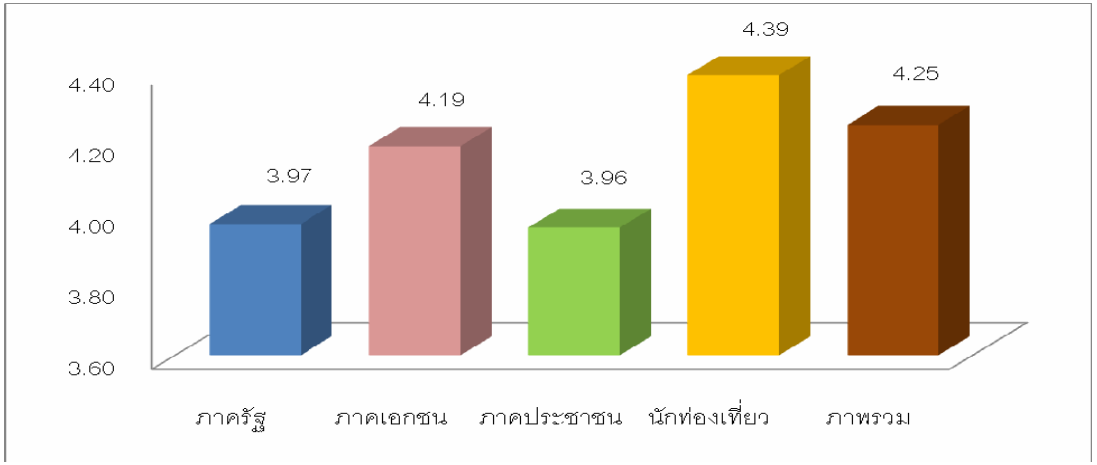

ภาพประกอบ 30 แผนภูมิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว (ภาพรวม)

จากตาราง 56 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีระดับความคิดเห็นต่ออุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงมีอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มาก” ทุกข้อ โดยอำเภอขาด การสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.19 รองลงมา คือ การขาดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ค่าเฉลี่ย 4.08 ส่วนการมีคู่แข่งแหล่งท่องเที่ยวอำเภอใกล้เคียง และขาดการสนับสนุนจากอำเภอด้านการค้นคว้าศาสตร์ด้านไสยเวทของสำนักเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย เท่ากัน คือ 3.83 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีระดับความคิดเห็นต่ออุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อ.ควนขนุน จังหวัดพัทลุงมีอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ด้านคู่แข่งแหล่งท่องเที่ยวอำเภอกล้เคียง ค่าเฉลี่ย 4.37 และอำเภอขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.27 รองลงมา คือ การขาดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ค่าเฉลี่ย 4.13 และขาดการสนับสนุนจากอำเภอด้านการค้นคว้าศาสตร์ด้านไสยเวทของสำนักเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย เท่ากัน คือ 4.00 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่ออุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงมีอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มาก” ทุกข้อ โดยอำเภอขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.08 รองลงมา คือ มีคู่แข่งแหล่งท่องเที่ยวอำเภอใกล้เคียง ค่าเฉลี่ย 4.07 ส่วนเรื่องการขาดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ค่าเฉลี่ย 3.88 และสุดท้ายขาดการสนับสนุนจากอำเภอด้านการค้นคว้าศาสตร์ด้านไสยเวทของสำนักเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 3.86 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่ออุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงมีอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ การมีคู่แข่งแหล่งท่องเที่ยวอำเภอใกล้เคียงมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.79 และการที่อำเภอขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.63 ส่วนอุปสรรคในการพัฒนาระดับ “มาก” คือ การขาดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ค่าเฉลี่ย 4.16 ส่วนการสนับสนุนจากอำเภอด้านการค้นคว้าศาสตร์ด้านไสยเวทของสำนักเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 3.98 ตามลำดับ

ผู้ตอบสอบถามทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่ออุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงมีอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่

อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ การมีคู่แข่งแหล่งท่องเที่ยวอำเภอใกล้เคียงมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.51 และการที่อำเภอขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.46 ส่วนอุปสรรคในการพัฒนาระดับ “มาก” คือ การขาดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ค่าเฉลี่ย 4.10 ส่วนการสนับสนุนจากอำเภอด้านการค้นคว้าศาสตร์ด้านไสยเวทของสำนักเขาอ้อ มีค่าเฉลี่ย 3.94 ตามลำดับ

ตาราง 57 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง (รวม)

การจัดการท่องเที่ยว	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			ภาพรวม		
	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ
การจัดการด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค															
1.1 ควรปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ให้เชื่อมโยงถึงกัน	4.59	0.67	มากที่สุด	4.53	0.63	มากที่สุด	4.49	0.63	มากที่สุด	4.59	0.54	มากที่สุด	4.57	0.58	มากที่สุด
1.2 ควรพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว	4.54	0.60	มากที่สุด	4.47	0.63	มากที่สุด	4.57	0.60	มากที่สุด	4.61	0.51	มากที่สุด	4.58	0.55	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.57**	**0.56**	**มากที่สุด**	**4.50**	**0.56**	**มากที่สุด**	**4.49**	**0.65**	**มากที่สุด**	**4.60**	**0.51**	**มากที่สุด**	**4.57**	**0.55**	**มากที่สุด**
การจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร															
2.1 มีที่พักแรมเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	4.34	0.82	มากที่สุด	4.37	0.61	มากที่สุด	4.29	0.72	มากที่สุด	4.69	0.51	มากที่สุด	4.55	0.63	มากที่สุด
2.2 มีร้านอาหาร ที่มีความสะอาดและความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น	4.31	0.75	มากที่สุด	4.60	0.50	มากที่สุด	4.37	0.64	มากที่สุด	4.73	0.49	มากที่สุด	4.61	0.58	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.32**	**0.76**	**มากที่สุด**	**4.48**	**0.50**	**มากที่สุด**	**4.33**	**0.65**	**มากที่สุด**	**4.70**	**0.50**	**มากที่สุด**	**4.57**	**0.59**	**มากที่สุด**

ตาราง 57 (ต่อ)

การจัดการท่องเที่ยว	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			ภาพรวม		
	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ
การจัดการแหล่งท่องเที่ยว															
3.1 ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.68	0.60	มากที่สุด	4.70	0.47	มากที่สุด	4.64	0.64	มากที่สุด	4.84	0.39	มากที่สุด	4.78	0.48	มากที่สุด
3.2 ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.61	0.72	มากที่สุด	4.70	0.47	มากที่สุด	4.58	0.59	มากที่สุด	4.73	0.47	มากที่สุด	4.69	0.53	มากที่สุด
3.3 ควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน	4.54	0.68	มากที่สุด	4.62	0.49	มากที่สุด	4.36	0.64	มากที่สุด	4.62	0.52	มากที่สุด	4.57	0.57	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.61**	**0.60**	**มากที่สุด**	**4.62**	**0.54**	**มากที่สุด**	**4.53**	**0.54**	**มากที่สุด**	**4.72**	**0.42**	**มากที่สุด**	**4.67**	**0.48**	**มากที่สุด**
การจัดการด้านกิจกรรม															
4.1 ควรส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.63	0.61	มากที่สุด	4.60	0.50	มากที่สุด	4.49	0.60	มากที่สุด	4.64	0.52	มากที่สุด	4.61	0.55	มากที่สุด
4.2 ควรส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น นำชมแหล่งประวัติศาสตร์ภายใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	4.44	0.65	มากที่สุด	4.43	0.50	มากที่สุด	4.36	0.61	มากที่สุด	4.52	0.56	มากที่สุด	4.48	0.58	มากที่สุด
4.3 ควรส่งเสริมการจัดการการเข้าชมผลิตภัณฑ์และของที่ระลึกพื้นบ้าน เช่น ผลิตภัณฑ์จากกระจูด	4.51	0.63	มากที่สุด	4.50	0.51	มากที่สุด	4.34	0.60	มากที่สุด	4.49	0.57	มากที่สุด	4.47	0.58	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.53**	**0.55**	**มากที่สุด**	**4.51**	**0.44**	**มากที่สุด**	**4.40**	**0.54**	**มากที่สุด**	**4.55**	**0.52**	**มากที่สุด**	**4.52**	**0.52**	**มากที่สุด**

ตาราง 57 (ต่อ)

การจัดการท่องเที่ยว	ภาครัฐ			ภาคเอกชน			ภาคประชาชน			นักท่องเที่ยว			ภาพรวม		
	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ	$\overline{X}$	SD	ระดับ
การจัดการด้านการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก															
5.1 การผลิตสินค้า และของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	4.66	0.60	มากที่สุด	4.53	0.57	มากที่สุด	4.49	0.65	มากที่สุด	4.56	0.63	มากที่สุด	4.57	0.62	มากที่สุด
5.2 การจัดการสถานพยาบาล โรงพยาบาล อนามัยหรืออาสาสมัครด้านสาธารณบรรเทาภัย	4.24	0.86	มากที่สุด	4.20	0.61	มาก	4.25	0.60	มากที่สุด	4.23	0.59	มากที่สุด	4.24	0.71	มากที่สุด
5.3 การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ	4.34	0.76	มากที่สุด	4.24	0.51	มากที่สุด	4.26	0.66	มากที่สุด	4.28	0.82	มากที่สุด	4.29	0.67	มากที่สุด
5.4 การให้บริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	4.43	0.75	มากที่สุด	4.23	0.68	มากที่สุด	4.31	0.62	มากที่สุด	4.32	0.68	มากที่สุด	4.34	0.69	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.40**	**0.66**	มากที่สุด	**4.27**	**0.57**	มากที่สุด	**4.31**	**0.53**	มากที่สุด	**4.32**	**0.58**	มากที่สุด	**4.34**	**0.59**	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม 5 ด้าน	**4.48**	**0.51**	มากที่สุด	**4.48**	**0.39**	มากที่สุด	**4.34**	**0.67**	มากที่สุด	**4.43**	**0.55**	มากที่สุด	**4.42**	**0.56**	มากที่สุด

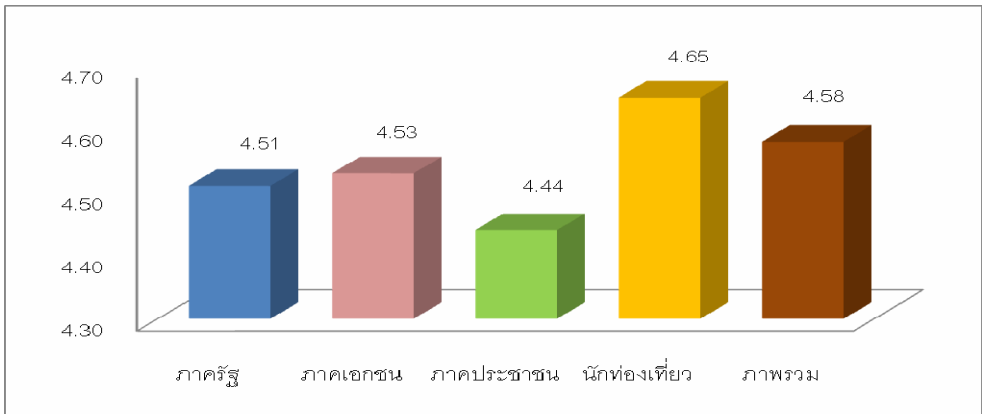

ภาพประกอบ 31 แผนภูมิแสดงทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (รวม)

จากตาราง 57 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามภาครัฐมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ “มากที่สุด” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกด้าน โดยควรมีส่วนร่วมด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.61 รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาการจัดการคมนาคมและสาธารณูปโภค ค่าเฉลี่ย 4.57 ด้านการส่งเสริมจัดการด้านกิจกรรม ค่าเฉลี่ย 4.53 ด้านการจัดการด้านบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ย 4.40 และสุดท้ายการจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.32 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามภาคเอกชนมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ “มากที่สุด” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกด้าน โดยควรมีส่วนร่วมด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.62 รองลงมา คือ ด้านส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรม ค่าเฉลี่ย 4.51 ด้านการพัฒนาการจัดการคมนาคมและสาธารณูปโภค ค่าเฉลี่ย 4.50 และด้านการจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.48 และสุดท้าย คือ ด้านการจัดการด้านบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกค่าเฉลี่ย 4.27

ผู้ตอบแบบสอบถามภาคประชาชนมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ “มากที่สุด” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกด้าน โดยควรมีส่วนร่วมด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.53 รองลงมา คือด้านการพัฒนาจัดการคมนาคมและสาธารณูปโภค ค่าเฉลี่ย 4.49 ด้านการส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรม ค่าเฉลี่ย 4.40 การจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.33 ตามลำดับ และสุดท้ายด้านการจัดการด้านบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ย 4.31

นักท่องเที่ยวมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ “มากที่สุด” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกด้าน โดยควรมีส่วนร่วมด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.72 รองลงมา คือ การจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร ค่าเฉลี่ย 4.70 ด้านการพัฒนาการจัดการคมนาคมและสาธารณูปโภค ค่าเฉลี่ย 4.60 ด้านการจัดการส่งเสริมกิจกรรม ค่าเฉลี่ย 4.55 และสุดท้ายด้านการจัดการด้านบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ย 4.32 ตามลำดับ

ผู้ตอบสอบถามทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ “มากที่สุด” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกด้าน โดยควรมีส่วนร่วมด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.67 รองลงมา คือ การจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร และด้านการพัฒนาการจัดการคมนาคมและสาธารณูปโภค มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.57 ด้านการส่งเสริมจัดการด้านกิจกรรม ค่าเฉลี่ย 4.52 และสุดท้ายด้านการจัดการด้านบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ย 4.34 ตามลำดับ

ตาราง 58 แสดงผลการวิเคราะห์บทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนท้องถิ่น ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

บทบาทการพัฒนาการท่องเที่ยว	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
ภาครัฐ			
1. การกำหนดนโยบาย และแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.58	0.67	มากที่สุด
2. บทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยว	4.20	0.76	มาก
3. บทบาทในการสนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	3.98	0.78	มาก
4. บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	4.19	0.78	มาก
5. บทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ขัดต่อศีลธรรม ลดอาชญากรรม ยาเสพติด และส่งเสริมสุขภาพอนามัยที่ดี	4.37	0.91	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.26**	**0.59**	**มากที่สุด**

ตาราง 58 (ต่อ)

บทบาทการพัฒนาการท่องเที่ยว	$\overline{X}$	SD	การแปลความหมาย
1. บทบาทในการร่วมลงทุนสาธารณูปโภค	3.80	0.91	มาก
2. บทบาทในการร่วมลงทุนโรงแรมและที่พัก	3.92	0.70	มาก
3. บทบาทในการร่วมมือกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว	4.19	0.88	มาก
4. มีส่วนในการกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	3.80	0.87	มาก
5. บทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ขัดต่อศีลธรรม ลดอาชญากรรม ยาเสพติด และส่งเสริมสุขภาพอนามัยที่ดี	4.19	0.94	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**3.98**	**0.66**	**มาก**
ภาคประชาชน			
1. ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตชุมชน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	4.34	0.99	มากที่สุด
2. ให้ความร่วมมือกับภาครัฐ และเอกชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	4.29	0.89	มากที่สุด
3. บทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยว	3.92	0.70	มาก
4. มีส่วนในการกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	3.81	0.84	มาก
5. บทบาทในการเป็นเจ้าของกิจการธุรกิจท่องเที่ยวและได้รับการกระจายรายได้	4.05	0.95	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.08**	**0.73**	**มาก**
ค่าเฉลี่ยรวม 3 ภาคส่วน	**4.11**	**0.58**	**มาก**

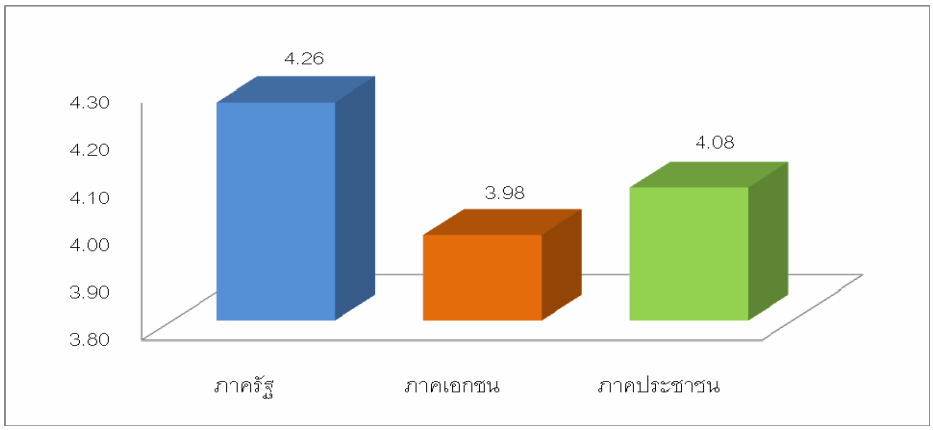

ภาพประกอบ 32 แผนภูมิแสดงบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนท้องถิ่น ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากตาราง 58 พบว่า บทบาทการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” คือ มีค่าเฉลี่ย 4.11 หากพิจารณาเป็นรายด้าน บทบาทการพัฒนาที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ ภาครัฐมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง มีค่าเฉลี่ย 4.26 ส่วนบทบาทในการพัฒนาที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ บทบาทของภาคประชาชน และบทบาทของภาคเอกชน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.08 และ 3.98 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเฉพาะบทบาทของภาครัฐ พบว่า ภาครัฐมีบทบาทในการพัฒนาอยู่ในระดับ “มากที่สุด” หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาครัฐมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย และแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.58 รองลงมาคือ อำเภอควนขนุน มีบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ขัดต่อศีลธรรม ลดอาชญากรรม ยาเสพติด และส่งเสริมสุขภาพอนามัยที่ดี ค่าเฉลี่ย 4.37 ส่วนบทบาทการพัฒนาที่อยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ บทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.20 รองลงมา คือ บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ค่าเฉลี่ย 4.19 และสุดท้ายบทบาทในการสนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีค่าเฉลี่ย 3.98 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเฉพาะบทบาทของภาคเอกชน พบว่า ภาคเอกชนมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บทบาทการพัฒนาที่อยู่ในระดับ “มาก” ทุกข้อ ดังนี้ ในการร่วมมือกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว และบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ขัดต่อศีลธรรม ลดอาชญากรรม ยาเสพติด และส่งเสริมสุขภาพอนามัยที่

ดีมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.19 รองลงมาคือ เอกชนเข้ามามีบทบาทในการร่วมลงทุนโรงแรมและที่พัก ค่าเฉลี่ย 3.92 และสุดท้ายเอกชนมีบทบาทในการร่วมลงทุนสาธารณูปโภค และเอกชนมีส่วนในการกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.80 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเฉพาะบทบาทของภาคประชาชนท้องถิ่น พบว่า ภาคประชาชนมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีบทบาทการพัฒนาที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีบทบาทในการร่วมมือกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตชุมชน อ.ควนขนุน จ.พัทลุงมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.34 รองลงมาคือ การให้ความร่วมมือกับภาครัฐ และเอกชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีค่าเฉลี่ย 4.29 ส่วนการมีบทบาทในการพัฒนาที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ การที่ประชาชนมีบทบาทในการเป็นเจ้าของกิจการธุรกิจท่องเที่ยวและได้รับการกระจายรายได้ ค่าเฉลี่ย 4.05 ประชาชนมีบทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.92 และสุดท้ายประชาชนมีส่วนในการกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ค่าเฉลี่ย 3.80 ตามลำดับ

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะทั่วไปในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ตาราง 59 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ควรดูแลระบบนิเวศตามแหล่งน้ำและการช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดของสถานที่แหล่งท่องเที่ยว	6	22.22
ควรส่งเสริมให้ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่อง	5	18.52
ควรเพิ่มป้ายบอกทางตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ	5	18.52
ควรเพิ่มช่องทางในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว	2	7.41
ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ตามรอยอำเภอควนขนุน เพราะ อ.ควนขนุนมีความเป็นมายาวนาน มีการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมและทางประวัติศาสตร์	1	3.70

ตาราง 59 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ควรจะมีหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ในการบริหารการจัดการระบบการและพัฒนากระบวนการท่องเที่ยว ของอำเภอควนขนุน	1	3.70
ควรให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวและการศึกษาธรรมชาติให้มาก	1	3.70
จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว เช่น จัดหาที่นั่งพักผ่อนและบริเวณออกกำลังกาย ดูแล ปรับปรุงเส้นทางเดินในสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ	1	3.70
ต้องการให้จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อ.ควนขนุน	1	3.70
ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาสินค้าเพื่อเป็นมาตรฐานในการอุปโภคของนักท่องเที่ยว	1	3.70
ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนท้องถิ่นควรร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน	1	3.70
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการบูรณะ ปรับปรุง พัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว	1	3.70
มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากยิ่งขึ้น	1	3.70

5. แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากการศึกษาทั้งหมดได้แก่ แบบสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว แบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวก แบบสำรวจความคิดเห็นของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้วิจัยได้นำมาประมวลผลเพื่อเสนอแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ดังนี้

1. **ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว** คือ แหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง สิ่งที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนคือ การพัฒนาแหล่งแหล่งท่องเที่ยว โดยการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

1.1 ควรปรับปรุงถนนและเส้นทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยว คือ โดยเฉพาะถนนที่ใช้เดินทางไปยังวัดสุนทราวาส และ พอยนุ้ย พอยใหญ่

1.2 ควรเพิ่มป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้นและเพิ่มป้ายบอกทางเชื่อมโยงเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยวเข้ากับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เส้นทางที่ 1 คือ ป้ายบอกทางระหว่าง วัดเขาอ้อ วันดอนศาลา และวัดสุนทราวาส และเส้นทางที่ 2 คือ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อำเภอควนขนุน และจุดชมภูมิทัศน์ ถนนเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา

1.3 ควรเพิ่มไฟฟ้าส่องสว่าง ในแหล่งท่องเที่ยวคือ พอยนุ้ย พอยใหญ่

1.4 ควรปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ศาลานั่งพักทั้งที่สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อำเภอควนขนุน และ พอยนุ้ย พอยใหญ่ รวมถึงเพิ่มที่นั่งพัก และห้องสุขาเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

2. **ด้านธุรกิจการท่องเที่ยว** คือ ผู้ประกอบการด้านที่พัก ร้านอาหาร และร้านสะดวกซื้อ ที่พักส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่บริเวณอุทยานนกน้ำทะเลน้อยและเป็นธุรกิจในครัวเรือนซึ่งเป็นของชาวบ้าน ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าไปให้ความรู้และสร้างมาตรฐานการจัดการและการบริการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.1 ความสะอาดของที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จำเป็น สำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้าพัก

2.2 การสร้างที่พักและร้านอาหารที่ไม่ทำลายทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยวและมีระบบการกำจัดของเสีย โดยเฉพาะร้านอาหารและร้านขายของฝากตลอดเส้นทางบนถนนเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา เนื่องจากตั้งอยู่บนพื้นที่ชุ่มน้ำเสี่ยงต่อการทำลายทัศนียภาพและสิ่งแวดล้อมซึ่งจะกระทบถึงระบบนิเวศโดยรวม

2.3 ร้านอาหารที่สะอาดถูกหลักอนามัยและถูกสุขลักษณะ

3. **ด้านตลาดการท่องเที่ยว** คือ ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวและบริการการท่องเที่ยวต่างๆ ในลักษณะที่มีคุณประโยชน์ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

3.1 ควรมีการจัดโปรแกรมทัวร์ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น เช่น กิจกรรมการเดินป่า ดูนก หรือมีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่เน้นให้นักท่องเที่ยวพักแบบธรรมชาติ เช่น การพักแบบโฮมสเตย์ ซึ่งเป็นการสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้คงอยู่ต่อไปได้

3.2 ควรมีการตั้งศูนย์บริการข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยเฉพาะเพื่อให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของคนในชุมชนและนักท่องเทียวที่มาท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งนอกจากนักท่องเที่ยวจะได้รับความสนุกสนานแล้ว นักท่องเที่ยวยังได้ความรู้ควบคู่ไปด้วย

3.3 สถานที่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ควรมีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวก่อนที่จะเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทราบถึงระเบียบและข้อปฏิบัติต่าง ๆ ในการเข้าชมและนอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังสามารถสอบถามข้อมูลที่อยากทราบจากเจ้าหน้าที่ที่ดูแลแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ได้ทันที

4. **ด้านจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยว** คือการให้ความรู้และการสื่อความหมายด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้ที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

4.1 ควรมีหน่วยงานเข้าไปให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับคนในชุมชน เนื่องจากปัจจุบันคนในชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่น้อย อาจจะทำให้คนในชุมชนขาดความรู้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการท่องเที่ยว

4.2 ควรมีการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้นจากที่มีอยู่เดิม คือ เทศกาลล่องเรือแลนก เพื่อให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวได้มาศึกษาหาความรู้

4.3 ควรมีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างคนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น มัคคุเทศก์ หรือเจ้าของกิจการ เพื่อจะได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้เพื่อที่จะนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4.4 มีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวกับผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งจะได้นำไปถ่ายทอดกับคนในชุมชนต่อไปและนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

5. **ด้านส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นเดี่ยวกับการท่องเที่ยว** คือ การที่ชุมชนได้มีส่วนร่วมเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว

5.1 ให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเพื่อที่จะหาแนวทางแก้ไขได้ทันที อาจมีการจัดกิจกรรมเป็นระยะ ๆ

5.2 จัดให้มีเจ้าหน้าที่อาสาสมัครดูแลรับผิดชอบงานต่าง ๆ ในแหล่งพื้นที่โดยเฉพาะเรื่องความปลอดภัย และการโก่งราคาเพื่อเอาเปรียบ โดยใช้อาสาสมัครจากคนในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนได้เล็งเห็นความสำคัญของมาตรฐานการบริหารธุรกิจ นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่ตัวเองได้อาศัยอยู่

5.3 ควรส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น โดยเฉพาะวัยเด็กและเยาวชน เพื่อที่จะได้มีการสืบสานวัฒนธรรม ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นนอกจากนี้ยังทำให้มัคคุเทศก์เหล่านี้ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

5.4 รณรงค์หรือส่งเสริมให้คนในชุมชนประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น โฮมสเตย์ โดยให้คนในชุมชนได้ถ่ายทอดประสบการณ์ รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้นักท่องเที่ยวที่มาพัก เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์และเรียนรู้วิถีชีวิต ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวได้ทั้งความประทับใจและความรู้

6. **ด้านสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว** คือ นโยบายในการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อป้องกันผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว

6.1 หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอควนขนุนให้มากขึ้น และควรจัดทำแผ่นพับรายละเอียดแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดของอำเภอควนขนุนไว้แจกนักท่องเที่ยวเพื่อจะได้วางแผนการเดินทางได้ง่ายขึ้น

6.2 ควรมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของภาครัฐกระจายตามจุดบริเวณรอบๆ เพราะในปัจจุบันมีศูนย์บริการภาครัฐเพียง 2 ที่ คือ อุทยานนกน้ำทะเลน้อยและสวนพฤกษศาสตร์ จึงทำให้นักท่องเที่ยวไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อหรือสอบถามข้อมูล

6.3 บริการรถสาธารณะด้วยราคามาตรฐาน ควรมีการจัดทำป้ายราคาตามระยะทาง และกำหนดให้เป็นมาตรฐานราคาเดียวกัน

6.4 ควรมีการประกาศหรือออกกฎระเบียบในการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดป้องกันนักท่องเที่ยวฝ่าฝืนกฎ รวมถึงตัวผู้ประกอบการเอง เช่น ผู้ให้บริการเรือหางยาวไม่นำเรือเข้าไปในเขตหวงห้ามตามที่นักท่องเที่ยวร้องขอ เช่น เขตวางไข่หรือฟักไข่ของนก หากแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุนปฏิบัติเหมือนกันทุกแหล่งท่องเที่ยวก็จะทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่ถูกทำลาย

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง สรุปผลได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resource audit) ของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
3. เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ความสำคัญของการวิจัย

เมื่อผู้วิจัยได้แนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอควนขนุน จะได้นำผลการวิจัยดังกล่าวนำเสนอต่อหน่วยงาน องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 4 กลุ่มได้แก่

กลุ่มที่ 1 **เจ้าหน้าที่ภาครัฐ** ได้แก่ ผู้ที่ทำงานอยู่ในหน่วยงานราชการ ในอำเภอควนขนุน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

กลุ่มที่ 2 **ภาคเอกชน** ได้แก่ บุคลากร โดยเป็นประชาชนที่ประกอบธุรกิจต่างๆ ประกอบด้วยผู้ประกอบการภาคธุรกิจด้านการบริการการท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ได้แก่ ที่พัก โฮมสเตย์ ร้านอาหารและร้านค้าขายของที่ระลึก

กลุ่มที่ 3 **ประชาชนในท้องถิ่น** ได้แก่ประชาชนใน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ที่มีอาชีพหลากหลาย

กลุ่มที่ 4 **นักท่องเที่ยว**ชาวไทยที่เดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวภายในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่นนั้น นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาเที่ยวภายในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ได้มีการสุ่มขนาดตัวอย่างจาก ตารางสูตรของทาโร ยามาเน โดยเลือกกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยในระดับค่าความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ ขนาดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ±5 เปอร์เซ็นต์ ได้ทั้งหมด 400 ตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อได้เครื่องมือที่มีมาตรฐานแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยวางแผนและศึกษาพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยทำการติดต่อประสานงานเป็นการภายในกับผู้ที่เกี่ยวข้อง
3. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามทุกฉบับว่าถูกต้องหรือไม่
4. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง โดยไปสอบถามด้วยตัวเอง
5. ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลและจัดระบบข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เพื่อจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อทำการเก็บข้อมูลจากแบบตรวจทรัพยากรท่องเที่ยวและแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติและแบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนที่ 2 แบบสอบถามของ 3 กลุ่มตัวอย่าง คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนท้องถิ่น และส่วนที่ 3 คือ แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องดเที่ยว อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง นำมาวิเคราะห์เชิงสถิติดังนี้

1. รวบรวมแบบสอบถาม มาทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. บันทึกข้อมูลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป
3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 **สถิติพื้นฐาน** ได้แก่ การหาค่าร้อยละ(Percentage) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

3.2 **การหาค่าคะแนนเฉลี่ย** (Means) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลด้านการประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ

3.3 **การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน** (Standard deviation) เพื่อใช้แปลความหมายทรัพยากรท่องเที่ยว ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT analysis) ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ผลการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

ในการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยพบว่า อำเภอควนขนุนมีทรพยากรที่สำคัญดังต่อไปนี้

ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย สวนพฤกษาศาสตร์ ภาคใต้ อำเภอควนขนุน จุดชมภูมิทัศน์ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 ปี 5 ธันวาคม 2550 พอยนุ้น พอยใหญ่

ทรัพยากรทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ได้แก่ วัดเขาอ้อ วันดอนศาลา วัดบ้านสวน วัดสุนทราวาส และวัดป่าตอ

ทรัพยากรประเพณีและงานเทศกาล ได้แก่ งานประเพณีแข่งโพนลากพระและการละเล่นซัดต้ม เทศการล่องเรือแลนกทะเลน้อย และประเพณีชิงเปรต

ทรัพยากรด้านกิจกรรม ได้แก่ การล่องเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย การเดินป่า ดูนก และศึกษาระบบนิเวศ การศึกษาเกี่ยวกับพิธีกรรมโบราณที่วัดเขาอ้อ และการไหว้พระ 9 วัดเพื่อเป็นสิริมงคล

ทรัพยากรด้านบริการ

ด้านที่พัก มีทั้งรีสอร์ทและบ้านพัก

ด้านการคมนาคมขนส่ง มีทั้ง รถไฟ รถโดยสารประจำทาง และรถจักรยานยนตร์รับจ้าง รวมถึงลานจอดรถ

ร้านค้าและร้านอาหาร ในอำเภอควนขนุนมีร้านอาการจำนวนมาก แต่ส่วนใหญ่จะเป็นร้านขนาดเล็ก และนิยมขายอาหารพื้นเมือง

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่เป็นของรัฐอยู่บริเวณอุทยานนกน้ำทะเลน้อย

โรงพยาบาลหรืออนามัย ในอำเภอควนขนุน มีโรงพยาบาลควนขนุนและสถานีอนามัย แต่ไม่มีสถานพยาบาลที่เป็นของเอกชน

ผลการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวก

อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง มีสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ป้ายทางบอกเข้าแหล่งท่องเที่ยว ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว สุขา ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้ายขายของที่ระลึก ป้ายสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว ป้ายบอกข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ลานจอดรถ และที่พัก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ภาครัฐ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย โดยมีช่วงอายุระหว่าง 35-44 ปี มากที่สุด เห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สมรสแล้ว และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยประกอบอาชีรับราชการมากที่สุด และสุดท้ายมีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท ต่อเดือน

ภาคเอกชน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยมีช่วงอายุระหว่าง 15-24 ปี มากที่สุด เห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สมรสแล้ว และสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. โดยดำเนินธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด และสุดท้ายมีรายได้ระหว่าง 5,001–10,000 บาท ต่อเดือน

ประชาชนท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยมีช่วงอายุระหว่าง 25-34 ปี มากที่สุด เห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สมรสแล้ว และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยรวมเป็นนักเรียน /นักศึกษา และสุดท้ายเป็นผู้มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท ต่อเดือน

นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยมีช่วงอายุระหว่าง 15 - 24 ปี มากที่สุด เห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบส่วนใหญ่มีสถานะโสด และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักเรียน / นักศึกษา ซึ่งยังเป็นผู้ไม่มีรายได้ พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่นิยมเดินทางท่องเที่ยวกับกลุ่มเพื่อน โดยใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะในการท่องเที่ยว เห็นได้ว่านักท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวและพักผ่อน โดยใช้เวลาในการท่องเที่ยวและพักแรมประมาณ 1 คืน และใช้รีสอร์ทเป็นที่พัก ซึ่งแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวได้มาจากเพื่อน ญาติ และครอบครัว จากการวิเคราะห์เห็นว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการกลับมาท่องเที่ยวอีก โดยการท่องเที่ยวที่อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงมีค่าใช้จ่าย ต่ำกว่า 1,000 บาท โดยประมาณ ตอนที่

2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวใน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว คือ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ พบว่า ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย รองลงมา คือ จุดชมภูมิทัศน์ ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 ปี 5 ธันวาคม 2550 สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง และทรัพยากรการท่องเที่ยวพอยนุ้ย พอยใหญ่ อยู่ในระดับ “มาก” ตามลำดับ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ พบว่า ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ วัดเขาอ้อ รองลงมา คือ วัดดอนศาลา และวัดบ้านสวน ส่วนทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่อยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ วัดสุนทราวาส และวัดป่าตอ ตามลำดับ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล พบว่า ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ เทศกาลแข่งโพนลากพระและการละเล่นซัดต้มและเทศกาลพิธีชิงเปรต ตามลำดับ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม พบว่า ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ กิจกรรมล่องเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย รองลงมาเป็นกิจกรรมเดินป่า ดูนก ศึกษาธรรมชาติระบบนิเวศในเสวนพฤกษาศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ

“มาก” คือ กิจกรรมไหว้พระ 9 วัด ศักดิ์สิทธิ์ ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง และสุดท้ายการศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์ไสยเวทพราหมณ์และเข้าร่วมพิธีศักดิ์สิทธ์ วัดเขาอ้อ เช่น พิธีแช่ว่านศักดิ์สิทธิ์ ตามลำดับ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ พบว่า ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบริการ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกข้อ มากที่สุดคือการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านขนส่งสินค้าและนักท่องเที่ยว ส่วนจุดบริการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ระบบสาธารณูปโภค การคมนาคม ป้ายบอกทิศทาง ระบบสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน การมีสินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชนต่าง ๆ จำหน่าย และมีรีสอร์ทและที่พักที่มีคุณภาพมาตรฐาน ส่วนระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีร้านอาหาร บริการอาหารพื้นเมืองและเครื่องดื่ม ห้องสุขา ATM ปั๊มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ และตลาด รองลงมา คือ มีบริการด้านสุขภาพรักษาโรค ด้วยสมุนไพร ตามลำดับ

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ดังนี้

จุดแข็ง พบว่า ผู้ตอบสอบถามทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และโดดเด่น ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย รองลงมา คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการจัดการการท่องเที่ยว การมีเส้นทางคมนาคมระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในอำเภอและไปยังอำเภอและจังหวัดข้างเคียงได้ และหัตกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ผ้าทอบ้านแพรกหา และผลิตภัณฑ์จากกระจูด ส่วนระดับความคิดเห็นของจุดแข็งที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ การมีแหล่งประวัติศาสตร์เก่าแก่ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่วัดเขาอ้อ และสุดท้ายการเป็นศูนย์ศึกษาและเรียนรู้ด้านศาสตร์เกี่ยวกับอภิญญาและความเชื่อด้านการอยู่ยงคงกระพัน และสมุนไพรของศาสนาพราหมณ์เพียงแห่งเดียวที่เหลืออยู่ ตามลำดับ

จุดอ่อน พบว่า ผู้ตอบสอบถามทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อจุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า จุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว รองลงมาคือ การขาดแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ส่วนจุดอ่อนด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก และจุดอ่อนในการ

พัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ อำเภอขาดการสนับสนุน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวสำนักเขาอ้อ ตามลำดับ

โอกาส พบว่า ผู้ตอบสอบถามทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่อโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีโอกาสพัฒนาเป็นแม่แบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland tourism) รองลงมา คือ การมีโอกาสเป็นประตูเพื่อไปท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริม การพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ชุ่มน้ำ และมีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยผลิตภัณฑ์ OTOP ได้แก่ ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว ผ้าทอบ้านแพรกหา และเสื่อกระจูด ให้มีคุณภาพ ความโดดเด่นและมาตรฐานเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ ส่วนระดับความคิดเห็นของโอกาสในการพัฒนาที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.55 รองลงมา คือ การเป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไสยเวทของศาสนาพราหมณ์อยู่ในระดับ “มาก” มีค่าเฉลี่ย 3.51 ตามลำดับ

อุปสรรค พบว่า ผู้ตอบสอบถามทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นต่ออุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงมีอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ การมีคู่แข่งแหล่งท่องเที่ยวอำเภอใกล้เคียงมากที่สุด และการที่อำเภอขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว ส่วนอุปสรรคในการพัฒนาระดับ “มาก” คือ การขาดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ส่วนการสนับสนุนจากอำเภอด้านการค้นคว้าศาสตร์ด้านไสยเวทของสำนักเขาอ้อ ตามลำดับ

การวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ดังนี้

ภาครัฐ มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ “มากที่สุด” หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกด้าน โดยควรมีส่วนร่วมด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาการจัดการคมนาคมและสาธารณูปโภค ด้านการส่งเสริมจัดการด้านกิจกรรม ด้านการส่งเสริมการจัดการการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก และสุดท้ายการจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร ตามลำดับ

ภาคเอกชนมี ทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ “มากที่สุด” หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบ

แบบสอบถามมีทัศนคติอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกด้าน โดยควรมีส่วนร่วมด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรม ด้านการพัฒนาการจัดการคมนาคมและสาธารณูปโภค ด้านการจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร และสุดท้ายการจัดการส่งเสริมการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ

ภาคประชาชนท้องถิ่น มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ “มากที่สุด” หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกด้าน โดยควรมีส่วนร่วมด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาการจัดการคมนาคมและสาธารณูปโภค ด้านการส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรม ด้านการจัดการส่งเสริมการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก และสุดท้ายการจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร ตามลำดับ

นักท่องเที่ยว มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับ “มากที่สุด” หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกด้าน โดยควรมีส่วนร่วมด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมา คือ การจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร ด้านการพัฒนาการจัดการคมนาคมและสาธารณูปโภค และสุดท้ายด้านการส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรม ตามลำดับ

ผู้ตอบสอบถามทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ “มากที่สุด” หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ทุกด้าน โดยควรมีส่วนร่วมด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมา คือ การจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร ด้านการพัฒนาการจัดการคมนาคมและสาธารณูปโภค และสุดท้ายด้านการส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรม ตามลำดับ

การวิเคราะห์บทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ดังนี้

บทบาทของ**ภาครัฐ** พบว่า ภาครัฐมีบทบาทในการพัฒนาอยู่ในระดับ “มากที่สุด” หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาครัฐมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย และแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด รองลงมาคือ อำเภอควนขนุน มีบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ขัดต่อศีลธรรม ลดอาชญากรรม ยาเสพติด และส่งเสริมสุขภาพอนามัยที่ดี ส่วนบทบาทการพัฒนาที่อยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ บทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือ บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง และสุดท้ายบทบาทใน

การสนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ตามลำดับ

บทบาทของ**ภาคเอกชน** พบว่า ภาคเอกชนมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บทบาทการพัฒนาที่อยู่ในระดับ “มาก” ทุกข้อ ดังนี้ ในการร่วมมือกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ขัดต่อศีลธรรม ลดอาชญากรรม ยาเสพติด และส่งเสริมสุขภาพอนามัยที่ดีมากที่สุด รองลงมาคือ เอกชน เข้ามามีบทบาทในการร่วมลงทุนโรงแรมและที่พัก และสุดท้ายเอกชนมีบทบาทในการร่วมลงทุนสาธารณูปโภค และเอกชนมีส่วนในการกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ตามลำดับ

บทบาทของ**ภาคประชาชนท้องถิ่น** พบว่า ภาคประชาชนมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีบทบาทการพัฒนาที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ มีบทบาทในการร่วมมือกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตชุมชน อ.ควนขนุน จ.พัทลุงมากที่สุด รองลงมาคือ การให้ความร่วมมือกับภาครัฐ และเอกชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ส่วนการมีบทบาทในการพัฒนาที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ การที่ประชาชนมีบทบาทในการเป็นเจ้าของกิจการธุรกิจท่องเที่ยวและได้รับการกระจายรายได้ ประชาชนมีบทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยว และสุดท้ายประชาชนมีส่วนในการกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ตามลำดับ

บทบาทการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาท การพัฒนาที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ได้แก่ ภาครัฐมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ส่วนบทบาทในการพัฒนาที่อยู่ในระดับ “มาก” คือ บทบาทของภาคประชาชน และบทบาทของภาคเอกชน ตามลำดับ

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ดังนี้

1. **ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว** คือ แหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง สิ่งที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนคือ การพัฒนาแหล่งแหล่งท่องเที่ยว โดยการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกใน

แหล่งท่องเที่ยว เช่น ปรับปรุงถนนและเส้นทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวและการเชื่อมโยงเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยวเข้ากับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว ไฟฟ้าส่องสว่าง นั่งพัก ที่นั่งพัก และห้องสุขา

2. **ด้านธุรกิจการท่องเที่ยว** คือ ผู้ประกอบการด้านที่พัก ร้านอาหาร และร้านสะดวกซื้อ ที่พักส่วนใหญ่จะไปกระจุกตัวอยู่บริเวณอุทยานนกน้ำทะเลน้อยและเป็นธุรกิจในครัวเรือนซึ่งเป็นของชาวบ้าน ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าไปให้ความรู้และสร้างมาตรฐานการจัดการและการบริการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3. **ด้านตลาดการท่องเที่ยว** คือ ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวและบริการการท่องเที่ยวต่างๆ ในลักษณะที่มีคุณประโยชน์ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดย มีการจัดโปรแกรมทัวร์เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น มีการตั้งศูนย์บริการข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยเฉพาะ สถานที่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ควรมีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวก่อนที่จะเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทราบถึงระเบียบและข้อปฏิบัติต่างๆ ในการเข้าชมและนอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังสามารถสอบถามข้อมูลที่อยากทราบจากเจ้าหน้าที่ที่ดูแลแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ได้ทันที

4. **ด้านจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยว** คือการให้ความรู้และการสื่อความหมายด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้ที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยควรมีหน่วยงานเข้าไปให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับคนในชุมชน ควรมีการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวได้มาศึกษาหาความรู้ มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างคนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวกับผู้นำชุมชน เพื่อที่จะให้คนในชุมชนรับทราบและนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

5. **ด้านส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นเดียวกับการท่องเที่ยว** คือ การที่ชุมชนได้มีส่วนร่วมเพื่อลดผลกระทบ โดยการให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว มีเจ้าหน้าที่อาสาสมัครดูแลรับผิดชอบงานต่างๆ นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่ตัวเองได้อาศัยอยู่ ส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น โดยเฉพาะเยาวชนเพื่อที่จะได้สืบสานวัฒนธรรม ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นและได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รณรงค์หรือส่งเสริมกิจกรรมให้คนในชุมชนประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

6. **ด้านสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว** คือ นโยบายในการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อป้องกันผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีหน่วยงานภาครัฐหรือ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของภาครัฐกระจายตามจุดบริเวณรอบๆ มีหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมาดูแลให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ บริการรถสาธารณะด้วยราคามาตรฐาน และควรมีการประกาศหรือออกกฎระเบียบในการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวทำการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง มีความพร้อม และความสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างหลากหลายทั้งด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเกี่ยวกับประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล กิจกรรมการท่องเที่ยว และการบริการ โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวที่กล่าวมาทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงน่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งที่สามารถนำไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ ตามที่ ยุวดี นิรัตน์ตระกูล (2539 : 52-53) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวที่จะเสริมและพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรเป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีการอนุรักษ์ธรรมชาติและสภาพแวดล้อม และอาจรวมไปถึงประวัติศาสตร์ โบราณคดีและวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่ธรรมชาตินั้นด้วย ดังจะเห็นได้ว่า อำเภอ ควนขนุน จังหวัดพัทลุง มีอุทยานนกน้ำทะเลน้อยเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวหลัก ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ ธนาภา ช่วยแก้ว (2552: 141) กล่าวว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียงมากที่สุดของจังหวัดพัทลุงคือ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยวมีความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนรองลงมาคือ จุดชมภูมิทัศน์ และสวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ฯ ส่วนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม คือ กิจรรมล่องเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย รองลงมาเป็นกิจกรรมเดินป่า ดูนก ศึกษาธรรมชาติของสวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ กิจกรรมไหว้พระ 9 วัดศักดิ์สิทธิ์ และพิธีศักดิ์ต่างๆของวัดเขาอ้อ อีกทั้งยังมีเทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อยที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวอีกด้วย สอดคล้องกับที่ วรรณา ศิลปอาชา (2545 : 19) ได้เสนอหลักการของการจัดการทรัพยากการท่องเที่ยวว่าแหล่งท่องเที่ยวควรรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม อีกทั้งควรดูถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ว่ามีการผสมผสานกันระหว่างองค์ประกอบด้านพื้นที่ท่องเที่ยว และธรรมชาติ ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นกับการจัดหากิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความ

สอดคล้องและความเชื่อมโยงกัน อีกทั้งยังมีเทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อยเป็นเทศกาลที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจมากที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาภา ช่วยแก้ว (2552: 141) ที่กล่าวว่างานเทศกาลที่นิยมที่สุดคืองานเดือนสิบ เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยมีการกำหนดระยะเวลาในการทำกิจกรรมเป็นเวลา 1 เดือน (14 กุมภาพันธ์-15 มีนาคม) จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมดังกล่าวมีการจำกัดระยะเวลาในการทำกิจกรรม เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่ธรรมชาติของอุทยานนกน้ำทะเลน้อยสวยงามที่สุด และเพื่อไม่ให้เป็นการรบกวนสภาพนิเวศของอุทยานนกน้ำทะเลน้อยจนเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับที่ ลาซคูเรน (Lascurain. 1991 : 31-35) ที่ว่าการท่องเที่ยว เชิงนิเวศเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม โดยไม่รบกวนสภาพพื้นที่ธรรมชาติ ทั้งยังก่อให้เกิดความพอใจและเห็นคุณค่าของธรรมชาติ และสอดคล้องกับที่ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542 : 9) กล่าวว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องระมัดระวังเป็นพิเศษที่จะต้องไม่สร้างผลกระทบด้านลบแก่สิ่งแวดล้อม และ นาซ (Nash : 1977 : 2-3) ได้กล่าวว่านักท่องเที่ยวจะอยู่ภายใต้ขอบเขตของศักยภาพในการรองรับ (Carrying capacity) ตามธรรมชาติของระบบนิเวศท้องถิ่น เพื่อที่สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ไม่เกิดความเสื่อมโทรม และเสียหายหรือเป็นการทำลายธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย

การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เป็นวัดที่มีประวัติศาสตร์ และความเป็นมาอันทรงคุณค่า จำนวน 5 แห่ง ด้วยกัน คือ วัดเขาอ้อ วัดดอนศาลา วัดบ้านสวน วัดสุนทราวาส และวัดป่าตอ โดยกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามนิยม คือ กิจกรรมไหว้พระ 9 วัดศักดิ์สิทธ์ และกิจกรรมเกี่ยวกับศาสตร์ไสยเวทพราหมณ์ และเข้าร่วมพิธีศักดิ์สิทธิ์วัดเขาอ้อ จะเห็นได้ว่ากิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ต้องการให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์และคุณค่าของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ดังที่ ราณี อิสิชัยกุล (2546 : 85) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการเที่ยวชมหรือสัมผัสศิลปวัฒนธรรมแขนงต่างๆ และรวมถึงการร่วมงานเทศกาลประเพณีต่างๆ ด้วย

เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมองจุดอ่อน และอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้ตอบแบบสอบถามมองเห็นว่า จุดอ่อนในการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว การขาดแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และที่พักกับสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ พิเศษ เสนาวงษ์; และคนอื่นๆ. (2549: 5-70-71) ที่พบว่าจังหวัดพัทลุงยังมีปัญหาด้านที่พักแรม คือ สถานที่พักแรมที่มีอยู่ในจังหวัดพัทลุง มีจำนวนไม่มากนักและส่วนใหญ่ยังไม่ได้

มาตรฐาน ทั้งความสะดวกสบายของห้องพัก สิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงบุคลากรที่ให้บริการและ) ขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ และนโยบายที่จะผลักดันด้านการท่องเที่ยว ส่วนอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงมีอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวคือมีคู่แข่งแหล่งท่องเที่ยวอำเภอใกล้เคียงมากที่สุด และอำเภอขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว การขาดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ส่วนจุดแข็งและโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงอยู่ในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมองเห็นจุดแข็งในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุงว่ามีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ โดดเด่น และมีแหล่งประวัติศาสตร์ที่สมบูรณ์ และมีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีส่วนร่วม เช่น การมีสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียง อันได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากกระจูด และมีศูนย์การเรียนรู้ด้านศาสตร์และสมุนไพรของศาสนาพราหมณ์เพียงแห่งเดียวที่เหลืออยู่ รวมถึงความเหมาะสมของเส้นทางคมนาคมภายในอำเภอและระหว่างอำเภอ/จังหวัดใกล้เคียง เพื่อเป็นประตูสู่จังหวัดใกล้เคียง ส่วนโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า โดยภาพรวมเป็นเรื่องเกี่ยวกับการผลักดันนโยบายให้เกิดเป็นรูปธรรม เช่น การมีโอกาสพัฒนาเป็นแม่แบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland tourism) และโอกาสที่รัฐบาลจะส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ชุ่มน้ำ อีกทั้งการสนับสนุนให้เป็นศูนย์วิจัยผลิตภัณฑ์ OTOP การเป็นศูนย์วิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และสุดท้ายการเป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไสยเวทของศาสนาพราหมณ์ จะเห็นได้ว่าจากที่กล่าวสามารถจำแนกจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบทางกายภาพ องค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และองค์ประกอบด้านนโยบาย เมื่อพิจารณาองค์ประกอบทางกายภาพ พบว่า จังหวัดพัทลุงมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ โดดเด่นและมีแหล่งประวัติศาสตร์ที่สมบูรณ์ รวมถึงความเหมาะสมของเส้นทางคมนาคมภายในอำเภอและระหว่างอำเภอ/จังหวัดใกล้เคียง เพื่อเป็นประตูสู่จังหวัดใกล้เคียง สอดคล้องกับที่ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนธรรม (2542 : 17) ได้กล่าวว่า การจะสร้างให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ที่สมบูรณ์สิ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือ การดึงดูดให้นักท่องเที่ยว หรือผู้คนจากท้องถิ่นอื่นเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวหรือเยี่ยมเยือน รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการเดินทางท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เช่น การมีสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียง เช่น ผลิตภัณฑ์จากกระจูด และมีศูนย์การเรียนรู้ด้านศาสตร์และสมุนไพรของศาสนาพราหมณ์เพียงแห่งเดียวที่เหลืออยู่ อีกทั้งการสนับสนุนให้เป็นศูนย์วิจัยผลิตภัณฑ์ OTOP จะเห็นว่าทั้งหมดเป็นแนวคิดและผลิตภัณฑ์จากชุมชนพื้นบ้าน ซึ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวนี้เป็นสิ่งที่ทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวเกิดการขับเคลื่อน และส่งผลต่อการเติบโตของการท่องเที่ยว ดังที่ แม็คอินทอส ;โกลดเนอร์ ; และริทชี (1995 : 9-10) ที่กล่าวว่า การมีส่วน

ร่วมของเจ้าของบ้าน หรือประชาชนในการอนุรักษ์และพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเองให้ยั่งยืน ดังเช่นที่ สุภาวิณี ทรงพาณิชย์ (2547 : 32-34) กล่าวว่า การที่ประชาชนท้องถิ่นเกิดความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ปรึกษา ตัดสินใจ และแก้ปัญหาร่วมกัน เพื่อปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น นับเป็นความเจริญที่สร้างความสำนึกและความสามารถของชุมชนในการต้อนรับและให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึกที่ดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณภาพ

เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวทำการวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยว ในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด โดยควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนและให้ความรู้และการสื่อความหมาย แก่นักท่องเที่ยว เพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและ ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน และควรมีศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน ซึ่งจะเห็นได้ว่าผลจากการวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงในครั้งนี้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว เห็นว่าจังหวัดพัทลุงมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายน่าจะผลักดันสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมีความสอดคล้องกับที่ชนัญ วงษ์วิภาค (2547 : 86) เสนอว่า การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จะต้องเป็นการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของวิถีธรรมชาติภายใต้กรอบแนวคิดและขบวนการทางนิเวศ โดยเป็นการพัฒนาที่ส่งเสริมให้มีความหลากหลายของทรัพยากร ซึ่งเป็นการพัฒนาทีมีทั้งมิติของการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรเพื่อประโยชน์ของคนปัจจุบันและลูกหลานในอนาคต และบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 : 12) ให้แนวคิดว่า ควรมีการให้ความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง และชุมชนท้องถิ่นควรมีส่วนร่วม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่นและสร้างจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบต่อระบบนิเวศอย่างยั่งยืน ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงควรวางแผนเพื่อดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป ส่วนด้านการจัดการที่พัก แรมและร้านอาหาร การพัฒนาการจัดการการคมนาคมและสาธารณูปโภค และการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้น เป็นองค์ประกอบทางกายภาพที่เป็นส่วนสนับสนุนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ต้องมีการให้บริการด้านต่างๆ แก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจและรักษาลักษณะเด่นของท้องถิ่นไปพร้อมๆ กัน ดังที่ สุภาวิณี ทรงพาณิชย์ (2547 : 32-34) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ว่าควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การพัฒนาให้เกิดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวประเภทโครงสร้างพื้นฐาน เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการดำเนินชีวิต

ของชุมชนและเป็นประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วย เช่น การสื่อสาร น้ำกินน้ำใช้ ไฟฟ้า สุขาภิบาล การขนส่ง การสาธารณสุข นอกจากนี้ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในชุมชน และนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ความปลอดภัยจากการโจรกรรม ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ความปลอดภัยจากการหลงทาง ความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะเป็น 2 ด้าน คือ

1. การนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอควนขนุน ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ภาครัฐมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด ดังนั้น ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการประสาน และนำภาคส่วนเอกชน และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเชิงอนุรักษ์ เนื่องจากผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะเห็นว่ามีแนวทางการพัฒนาอยู่ 4 แนวทาง ด้วยกัน ซึ่งการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ เป็นหนึ่งในขั้นตอนของแนวทางของการจัดการการท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่ผลสำเร็จของแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงนั้นเอง

1.2 ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้เวลาในการท่องเที่ยว 1-2 วัน โดยอาจพักค้างคืนเพียงแค่ 1 คืนเท่านั้น และใช้รถยนต์เป็นพาหนะในการเดินทาง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา มาวิเคราะห์เพื่อหารูปแบบการท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพิ่มเติมที่เหมาะสมเพื่อให้รองรับความต้องการ และรายได้ของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้

1.3 ภาครัฐควรมีนโยบายผลักดันให้อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทั้งทางธรรมชาติ ทางศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวทางประเพณี วิถีชีวิต และเทศกาลที่เป็นที่ยอมรับของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว

2. ด้านการทำวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 ควรทำการวิจัยเรื่องขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน เพราะบางพื้นที่มีความเปราะบางสูง และยังมีความเป็นธรรมชาติที่สมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องกลุ่มตลาดเป้าหมายของนักท่องเที่ยว โดยศึกษาความต้องการ รูปแบบกิจกรรม แรงจูงใจ ในระดับการวิเคราะห์กลุ่มตลาดเป้าหมายในภาพรวมของการท่องเที่ยว อำเภอควนขนุน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2541). *การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.* สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2550, จาก http://www.tat.or.th.

_____. (2543). *การท่องเที่ยวในประเทศไทย.* สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2549, จาก http://www.tat.or.th.

_____. (2546, พฤษภาคม). ความหลากหลายทางชีวภาพของภูเขากับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. *Ecotourism network*. 79. สืบค้นเมื่อ 1 มกราคม 2550, จาก http://conservation.forest.ku.ac.th/ecotourdb/cgi-bin/newsletter/pdf/2546/may46.pdf

_____. (2548). *งานวิเคราะห์สถานการณ์การตลาดต่างประเทศ.* สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2549, จาก http://www.tat.or.th.

_____. (2549). *การท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง.* สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2549, จาก http://www.tat.or.th.

_____. (2549). *สถิตินักท่องเที่ยว.* สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2549, จาก http://www.tat.or.th.

_____. (2549). *กรอบนโยบายเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว.* สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2552, จาก http://thai.tourismthailand.org/about-tat/about-tat-24-1.html

กระทรวงกีฬาและการท่องเที่ยว. (2549). ความหมายการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 2550, จาก http://www.mots.go.th/tourism/index.php?

กองพัฒนาสังคมเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม. (2541). *ความสำคัญของการท่องเที่ยว.* กรุงเทพฯ: กองพัฒนาสังคมเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม.

กุลวรา สุวรรณพิมล. (2544). *หลักการมัคคุเทศก์.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว.

ข่าวประชาสัมพันธ์ออนไลน์. (2552). ประเทศไทยและ ททท. สร้างชื่อรับรางวัล Go Asia Award 2009. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2552, จาก http://www.thaipr.net/nc/readnews.aspx?newsid=2481AC860481CDFB44AD3AA0A764B9CE&sec=all&query=udS1wsrSww

จิตตรานุช รักสัจจา. (2550). อุตาสาหกรรมการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 30 ธันวาคม 2550, จาก http://202.143.168.214/uttvc/newweb/2701_1001/home.html

จิตศักดิ์ พุฒจร. (2551). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2551, จาก http://khoneconet.wu.ac.th/program/tip_1.php

จิราภรณ์ อัมพรพรรดิ์. (2548). *ทรัพยากรการท่องเที่ยว*. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2548, จาก http://elearning.spu.ac.th/allcontent/svi314

ชนัญญา วงษ์วิภาค. (2545). ประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพการจัดการการท่องเที่ยว*กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชาตรี แก้วมา. (2549). *แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงในจังหวัดร้อยเอ็ด*. สารนิพนธ์ วทม. (วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ชัยวุฒิ พิยะกูล. (2539). *คติความเชื่อและพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ของวัดเขาอ้อ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง*. สงขลา: สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ณชพงศ์ จันจุฬา. (2548). *ศักยภาพของชุมชนเกาะศรีบอยาในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำนานาชาติปากแม่น้ำกระบี่*. ปริญญานิพนธ์ วทม. (วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ดรรชณี เอมพันธุ์. (2546: 93). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน *ใน เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกลหลักสูตรการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ที่ระลึกประชุมเพลิงศพ พระหนู ฐานธมโม. (2525). พัทลุง:โรงพิมพ์พัทลุง.

ที่ระลึกพิธีเปิดและมอบอาคารหอสมุดวัดดอนศาลา. (2542). ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอควนขนุน.

เทิดชาย ช่วยบำรุง (2550). *การท่องเที่ยวโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน...จุดเริ่มต้นของการพัฒนาอย่างยั่งยืน* ใน การประชุมเทศกาลการท่องเที่ยวไทย. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

ธนาภา ช่วยแก้ว. (2552). การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง. ปริญญานิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์. ถ่ายเอกสาร

ธีวุฒิ ชิยานนท์. (2547). *การกำหนดพื้นที่ศักยภาพเพื่อการฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำ บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา*. ปริญญานิพนธ์ อศ.ม. (ภูมิศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

นัยนา ทองศรีเกตุ. (2548, ตุลาคม). โครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช : กรณีศึกษาเฉพาะการจัดการองค์กรชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านคีรีวง. *วิชชา*. 24(2): 15-28.

นิรมล เปลี่ยนจรูญ. (2546). *ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ใน หลักสูตรการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นพรัตน์ คงชาตรี. (2550). การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน...คืออะไร. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2551 จาก http://www.greenzonethailand.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=131866&Ntype=4

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

_____. (2542). มารู้จักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกันเถิด. *จุลสารการท่องเที่ยว.* 13(2): 33-36.

_____. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน = Sustainable tourism development*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิชาการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

_____. (2548). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว *= Tourism industry.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์. (2528). เมืองควนขนุนโบราณที่บ้านทุ่งล้อ *ใน รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์โบราณคดีพัทลุง.* พัทลุง :ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง.

ปรีชา แดงโรจน์. (2544). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรังสิต.

พิเศษ เสนาวงษ์; และคนอื่นๆ. (2549). โครงการจัดทำแผนแม่บทการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง. กรุงเทพฯ: บริษัทเทสโก้จำกัด.

พจนา สวนศรี. (2546). *คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism Handbook).* กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. (2551). องค์ประกอบด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม : 2551 สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2551 จาก http://www.la.ubu.ac.th/thai/Web_Stu/DATA/Stu4/strengphujong.htm

มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการที่ยั่งยืนในลุ่มแม่น้ำโขง.* มหาวิทยาลัยเชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม.

ยุวดี นิรัตน์ตระกูล. (2539, มกราคม-เมษายน). การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. *ศูนย์การศึกษาต่อเนื่องมหาวิทยาลัยขอนแก่น.* 4(1): 43-48.

รชพร จันทร์สว่าง. (2546). การท่องเที่ยวโดยชุมชน ใน *เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกลหลักสูตรการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

รสิกา อังกูร. (2549). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น. *สุโขทัยธรรมาธิราช*. 19(1): 79-88.

ราณี อิสิชัยกุล. (2546). *การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ใน เอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพการจัดการการท่องเที่ยว = Professional experience in tourism management.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2549). *กลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2549, จาก http://www.stou.ac.th/tourism/Achieve/April/Topic2.htm.

ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. (2528). *สถิติวิทยาทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

วรรณา ศิลปอาชา. (2545). การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว หน่วยที่* 1- 8. หน้า 26 – 27. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

วรวัตย์ สุวรรณภักดี. (2547). *ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง*. ปริญญานิพนธ์ วทม. (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เวทย์ วรวิทย์. (2550). *เขาอ้อ วิทยาลัยไสยเวทแห่งสยาม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ร่มฟ้าสยาม.

ศันสนีย์ ชูแวว. (2548). *พื้นที่ชุ่มน้ำ*. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2550, จาก http://wildlifefund.or.th/wetlands_2.html.

ศรีพร สมบุญธรรม. (2536, เมษายน-มิถุนายน). “การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน”. *จุลสารการท่องเที่ยว*. 12(2) : 25-30.

ศิริพร ศรสัมพันธ์. (2548). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลนครปฐม*. สารนิพนธ์ รปม. (นโยบายสาธารณะ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สาทิศ สุขผ่องศรี. (2543). *แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์ (การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สารานุกรมเสรี. (2543). *แผนที่จังหวัดพัทลุง*. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2550, จาก http://th.wikipedia.org/wiki

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. (2542). *เอกสารประกอบการสอนกลยุทธ์การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2550). กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2551, จาก http://kanchanapisek.or.th/kp6/BOOK27/chapter3/t27-3-l2.htm

สาราณุกรมไทย. (2550). *การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.* สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2550, จาก http://kanchanapisek.or.th

สินธุ์ สโรบล. (2547, กันยายน-ตุลาคม). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. *ประชาคมวิจัย.* 57: 15-21.

สิริพรรณ สุพรรณพงศ์. (2549). *การวางแผนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.* สารนิพนธ์ วทม. (วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุดาพร ชุตินธรานนท์. (2542, เมษายน-มิถุนายน). การท่องเที่ยวกับธุรกิจบริการ. *จุลสารการท่องเที่ยว.* 18(2) : 39.

สุพัตรา วิชยประเสริฐกุล. (2545). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี.* วิทยานิพนธ์ (การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภาวิณี ทรงพาณิชย์ (2547). *นิเวศวัฒนธรรม รากฐานใหม่แห่งการท่องเที่ยวโดยชุมชน.* กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สำนักงานจังหวัดพัทลุง. (2549). *แผนที่จังหวัดพัทลุง พ.ศ. 2548-2551. 2549:* สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2549, จาก http://www.phattalung.co.th

สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2551). การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว. 2551: สืบค้นเมื่อ 30 พศจิกายน 2551, จาก http://www3.suratthani.go.th/km/index.htm

สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. (2542). *รายงานการสัมมนาเรื่องสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย.* กรุงเทพฯ: กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2548). *ปัญหาพื้นที่ชุ่มน้ำในประเทศไทย.* กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

สมชาย เลี้ยงพรพรรณ. (2541). *การศึกษาแหล่งทรัพยากรนันทนาการ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณทะเลน้อย ทะเลหลวง และทะเลสาบสงขลา.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษามหาบัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ. ถ่ายเอกสาร.

อุดม เชยกียวงศ์ และคณะ. (2548). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว.

เอกสารแนะนำวัดสุนทราวาส. 2550. พัทลุง: วัดสุนทราวาส.

Batra, Adaesh. (2005). *Developing Sustainable tourism at Kho Sam Roi Yod National Park.* Bangkok: Assumption.

Boo, Elizabeth. (1991). Ecotourism: The Potentials and Pitfalls. *World Wildlife Fund.* 1-2:72-165.

Elle, Laura. (2003). *Striving Towards Ecotourism in the Solomon Islands*. Calgary: Mount Royal Collage.

Fennell, Geoff. (1999). *Ecotourism : An Introduction*. London: Routledge.

Holloway, J. Christopher. (1983). *The Business of Tourism*. Playmouth: Macdonald and Evans.

Lascurain, Hector Ceballos. (1991). *Tourism, ecotourism and protected areas.* Park

Mcintosh, Robert W.; Goeldner, Charles R.; & Ritchi, J.R.Brent. (1995). *Tourism: Principle, Practices, Philosophies.* New York: John Wiley & Sons.

Mitsch, W.J.; Gooselink, J.G. (2000). *Wetlands.* New York: John Wiley & Sons.

Nash, Gail. (1977). *Tourism: as a Form of Imperialism, in V.L Smith, ed., Hosts and Guest: The Anthropology of Tourism.* Philadelphia:University of Pensylvania Press

Nelson J.G. (1994). The Spread of Ecotourism: Some Planning Implications. Switzerland *Environmental Conservation.* 21(3): 248 – 255.

Odunlami, Samuel Segun. (2003). *An assessment of the ecotourism Potential of Yankari National Park, Nigeria*. Kano: Bagauda Lake.

Pizan, Abraham; Mansfeld, Yoel. (1999). *Consumer Behavior in Travel and Tourism.* Oxford: The Haworth Press.

Radesh, Palakurthi. (2003). *Factors Affecting Selection of Songkla Lagoon ob Thailand as a cultural destination.* Oklahoma: Oklahoma University.

Taro Yamane. (1973). *Statistics, an Introduction Analysis.* Tokyo: Harper.

Thampi, Satosh P. (2005). *Ecotourism in Kerala, India*: *Lesson from the Eco-development project in Periya Tiger reserve.* Kerala: University of Calicut.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

ตารางตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

1. รายการทรัพยากรธรรมชาติ

1. ทรัพยากรธรรมชาติ	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง	การเข้าถึง	ผู้ใช้ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทรศัพท์
1.1 ภูมิทัศน์ และภูมิอากาศ : หาด ถ้ำ ที่ราบ หุบเขา ฤดูกาล เกาะ ฯลฯ							
1.2 พืช : ป่า ไร่ เขา สวนผลไม้ สวน ฟาร์ม ต้นไม้ ป่าไม้ ป่าชายเลน สมุนไพร สวนครัว ความหลากหลายทางชีวภาพ ฯลฯ							
1.3 สัตว์ : นก สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ใกล้สูญพันธุ์ แมง สัตว์ป่า สัตว์เลี้ยง ปศุสัตว์							
1.4 น้ำ : ลำธาร แม่น้ำ คุ้งน้ำ น้ำตก ทะเลสาบ น้ำพุร้อน ทะเล อ่างเก็บน้ำ เขื่อน							

2. รายการทรัพยากรวัฒนธรรม

2. ทรัพยากรวัฒนธรรม	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง	การเข้าถึง	ผู้ใช้ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทรศัพท์
2.1 มรดกวัฒนธรรม : ปราสาท ป้อม โบราณวัตถุ โบราณสถาน หมู่บ้าน/ เมืองวัฒนธรรมพื้นบ้าน ศูนย์ข้อมูล ศูนย์วัฒนธรรม สถาปัตยกรรม ฯลฯ							
2.2 มรดกด้านศาสนา : โบสถ์ วิหาร สุเหร่า โบสถ์คริสต์ วัด สุสาน ปราสาทขอม พระพุทธรูปปางต่าง ๆ จิตรกรรมฝาผนัง ประติมากรรม ฯลฯ							
2.3 ศิลปะชาติพันธ์ : ชนกลุ่มน้อย ชาวเขา คนตรี อาหาร หัตถกรรม การแสดงขนบธรรมเนียมประเพณี ฯลฯ							

3. รายการทรัพยากรมหกรรมปรากฏการณ์สำคัญ

3. ทรัพยากรมหกรรม	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง	การเข้าถึง	ผู้ใช้ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทรศัพท์
3.1 มหกรรม : เฟสติวัลดนตรีต่าง ๆ การแสดงละคร งานเต้นรำ หนังใหญ่ ลิเก ฯลฯ							
3.2 การแข่งขันกีฬา : กอล์ฟ เทนนิส ฟุตบอล มวย แข่งรถ ฯลฯ							
3.3 งานแสดงสินค้าธุรกิจ การเกษตร รถยนต์ เรือ งานประชุม ฯลฯ							
3.4 งานแสดงอื่น ๆ วันชาติ งานฉลอง ขบวนแห่ งานมหกรรมต่าง ๆ ฯลฯ							

4. รายการทรัพยากรกิจกรรม

4. ทรัพยากรกิจกรรม	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง	การเข้าถึง	ผู้ใช้ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทรศัพท์
4.1 กิจกรรมนันทนาการ สนามเด็ก สนามกอล์ฟ สนามเทนนิส เส้นทางศึกษาธรรมชาติ การพายเรือ ตกปลา งานแกะสลัก คลอง ฯลฯ							
4.2 กิจกรรมด้านบริการขาย ปลีก อุปกรณ์แค้มปิ้ง เซรามิก แก้ว ละคร การนวด การรักษาภาพยนต์ สินค้าโรงงาน ฯลฯ							

5. รายการทรัพยากรด้านบริการ

5. ทรัพยากรบริการ	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง	การเข้าถึง	ผู้ใช้ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทรศัพท์
5.1 การขนส่ง การเข้าถึง ยานพาหนะ เรือ รถไฟ รถยนต์ เครื่องบิน ท่าเรือ สนามบิน ฯลฯ							
5.2 ที่พัก โรมแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์ โมเต็ล หอพัก แค้มปิ้ง							
5.3 การต้อนรับ ศูนย์ข้อมูล แผนที่ โบรชัวร์ ของที่ระลึก ป้ายบอกทาง ไกด์ท้องถิ่น บริษัททัวร์							
5.4 บริการอื่น ๆ ปั๊มน้ำมัน ธนาคาร ตำรวจท่องเที่ยว บริการสุขภาพ ไปรษณีย์ โทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา							

ภาคผนวก ข
การตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวก

แบบบันทึกการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

สถานที่ .....
ที่ตั้ง .....

<u>สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการ</u>

ป้ายบอกทางเข้าถึง

.....

.....

.....

สิ่งชี้บ่งว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว

.....

.....

.....

ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว

.....

.....

.....

ห้องสุขา

.....

.....

.....

ร้านอาหารและเครื่องดื่ม

.....

.....

.....

ร้านขายของที่ระลึก

.....

.....

.....

การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

.....

.....

.....

การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในบริเวณนั้นและมีลูกศรชี้ทาง

.....

.....

.....

มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย

.....

.....

.....

การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถานนั้น

.....

.....

การมีผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยว

.....

.....

.....

สภาพลานจอดรถ

.....

.....

.....

ที่พักนักท่องเที่ยว

.....

.....

การเล่าเรื่องราวและให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

.....

.....

สิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมแก่นักท่องเที่ยว

.....

.....

.....

การปรับปรุงบริการข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ

.....

.....

.....

การดูแลความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว

.....

.....

.....

นักท่องเที่ยวสามารถเดินดูสิ่งต่าง ๆ ได้มากเท่าที่ต้องการ

.....

.....

.....

แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ที่เป็นที่รู้จักกันดี

.....

.....

.....

ปริมาณนักท่องเที่ยว

.....

.....

.....

วันที่ประเมิน

...../...../.....

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนท้องถิ่น

แบบสอบถามงานวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง สำหรับ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนท้องถิ่น

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด 6 ส่วนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวภายใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

ตอนที่ 4 ทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. เพศ

☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง

2. อายุ

☐ 1. ต่ำกว่า 15 ปี ☐ 2. 15-24 ปี ☐ 3. 25-34 ปี

☐ 4. 35-44 ปี ☐ 5. 45-54 ปี ☐ 6. 55-64 ปี

☐ 7. ตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพทางครอบครัว

☐ 1. โสด ☐ 2. สมรส ☐ 3. หม้าย

☐ 4. หย่าร้าง

4. การศึกษา

☐ 1. ประถมศึกษา ☐ 2. มัธยมศึกษาต้น ☐ 3. มัธยมศึกษาปลาย / ปวช.

☐ 4. อนุปริญญา / ปวส. ☐ 5. ปริญญาตรี ☐ 6. สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพ

☐ 1. นักเรียน / นักศึกษา ☐ 2. พนักงานบริษัท ☐ 3. รับราชการ

☐ 4. รับจ้างทั่วไป ☐ 5. เกษตรกร ☐ 6. ประกอบธุรกิจส่วนตัว

☐ 7. พนักงานรัฐวิสาหกิจ ☐ 8. ค้าขาย ☐ 9. อื่น.....

6. รายได้

☐ 1. ไม่มีรายได้ ☐ 2. ต่ำกว่า 5,000 บาท ☐ 3. 5,001 – 10,000 บาท

☐ 4. 10,001 – 15,000 บาท ☐ 5. 15,001 – 20,000 บาท ☐ 6. มากกว่า 20,001 บาท

7. สถานภาพทางสังคม

☐ 1. ภาครัฐ ☐ 2.ภาคเอกชน ☐ 3. ประชาชนในท้องถิ่น

<u>ตอนที่ 2</u> ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

2.1 ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่อไปนี้ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีความสำคัญในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. อุทยานนกน้ำทะเลน้อย					
2. สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง					
3. จุดชมภูมิทัศน์ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 ปี 5 ธันวาคม 2550					
4. พอยนุ้ย พอยใหญ่					

2.2 ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ต่อไปนี้ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีความสำคัญ ในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.วัดเขาอ้อ					
2. วัดดอนศาลา					
3. วัดบ้านสวน					
4. วัดสุนทราวาส					
5. วัดป่าตอ					

2.3 ท่านคิดว่าทรัพยากรประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาลต่อไปนี้ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีความสำคัญในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1 เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย					
2. แข่งโพนลากพระและการละเล่นชัดต้ม					
3. พิธีชิงเปรต					

2.4 ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมชนิดต่อไปนี้ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีความสำคัญในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวกิจกรรม	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ล่องเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย					
2. เดินป่า ดูนก ศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศในเสวนพฤกษาศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง					
3. ศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์ไสยเวทพราหมณ์และเข้าร่วมพิธีศักดิ์สิทธ์วัดเขาอ้อ เช่น พิธีแช่ว่านศักดิ์สิทธิ์					

ทรัพยากรท่องเที่ยวกิจกรรม (ต่อ)	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. ไหว้พระ 9 วัด ศักดิ์สิทธิ์ ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง					

2.5 ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการชนิดต่อไปนี้ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีความสำคัญในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการ	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านขนส่งสินค้าและนักท่องเที่ยว					
2. มีจุดบริการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว					
3. มีสินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชนต่าง ๆ จำหน่าย					
4. มีรีสอร์ทและที่พักที่มีคุณภาพมาตรฐาน					
5. ระบบสาธารณูปโภค การคมนาคม ป้ายบอกทิศทาง ระบบสื่อความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน					
6. มีบริการด้านสุขภาพรักษาโรค ด้วยสมุนไพร					
7. มีร้านอาหาร บริการอาหารพื้นเมืองและเครื่องดื่ม ห้องสุขา ATM ปั๊มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ และตลาด					

<u>ตอนที่ 3</u> ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

<u>คำชี้แจง</u> โปรดตอบทุกข้อทุกคำถาม โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ ที่ท่านคิดว่าเหมาะสมดังนี้

3.1 ท่านคิดว่าในการพัฒนาการท่องเที่ยว อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีจุดแข็ง (จุดเด่น) ต่อไปนี้ ในระดับใด

จุดแข็ง	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และโดดเด่น ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย					
2. มีแหล่งประวัติศาสตร์เก่าแก่ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ที่วัดเขาอ้อ					
3. เป็นศูนย์ศึกษาและเรียนรู้ด้านศาสตร์เกี่ยวกับอภิญญาและความเชื่อด้านการอยู่ยงคงกระพันและสมุนไพรของศาสนาพราหมณ์เพียงแห่งเดียวที่เหลืออยู่					

จุดแข็ง (ต่อ)	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. มีเส้นทางคมนาคมระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในอำเภอและไปยังอำเภอและจังหวัดข้างเคียงได้					
5. มีหัตกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ผ้าทอบ้านแพรกหาและผลิตภัณฑ์จากกระจูด					
6. มีชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการจัดการการท่องเที่ยว					

3.2 ท่านคิดว่าในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีจุดอ่อน (จุดด้อย) ต่อไปนี้ในระดับใด

จุดอ่อน	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว					
2. ขาดแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน					
3. ขาดที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว					
4. อำเภอขาดการสนับสนุนในการพัฒนาการท่องเที่ยวสำนักเขาอ้อ					

3.3 ท่านคิดว่าในการพัฒนาการท่องเที่ยว อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีโอกาส ต่อไปนี้ ในระดับใด

โอกาส	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีโอกาสพัฒนาเป็นแม่แบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland Tourism)					
2. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ชุ่มน้ำ					
3. มีโอกาสเป็นประตูเพื่อไปท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง					
4. มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยผลิตภัณฑ์ OTOP ได้แก่ ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว ผ้าทอบ้านแพรกหา และเสื่อกระจูด ให้มีคุณภาพความโดดเด่นและมาตรฐานเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ					
5. มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น					
6. มีโอกาสเป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไสยเวทของศาสนาพราหมณ์					

3.4 ท่านคิดว่าในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีอุปสรรค ต่อไปนี้ในระดับใด

อุปสรรค	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีคู่แข่งแหล่งท่องเที่ยวอำเภอใกล้เคียง					
2. ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว					
3. ขาดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ					
4. ขาดการสนับสนุนจากอำเภอด้านการค้นคว้าศาสตร์ด้านไสยเวทของสำนักเขาอ้อ					

<u>คำชี้แจง</u> โปรดตอบทุกข้อทุกคำถาม โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ ที่ท่านคิดว่าเหมาะสมดังนี้

<u>ตอนที่ 4</u> ทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4.1 ท่านคิดว่าการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในหัวข้อต่อไปนี้ ใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีความสำคัญระดับใด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การจัดการด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค					
1.1 ควรปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ให้เชื่อมโยงถึงกัน					
1.2 ควรพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว					
2. การจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร					
2.1 มีที่พักแรมเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว					
2.2 มีร้านอาหาร ที่มีความสะอาดและความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น					
3. การจัดการแหล่งท่องเที่ยว					
3.1 ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน					
3.2 ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมาย แก่นักท่องเที่ยว เพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและ ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน					
3.3 ควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน					
4. การจัดการด้านกิจกรรม					
4.1 ควรส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ดูนก					
4.2 ควรส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น นำชมแหล่งประวัติศาสตร์ภายใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง					
4.3 ควรส่งเสริมการจัดการการเข้าชมผลิตภัณฑ์และของที่ระลึกพื้นบ้าน เช่น ผลิตภัณฑ์จากกระจูด					

ข้อความ (ต่อ)	ระดับความคิดเห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. การจัดการด้านการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ					
5.1 การผลิตสินค้า และของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ					
5.2 การจัดการสถานพยาบาล โรงพยาบาล อนามัยหรืออาสาสมัครด้านสาธารณบรรเทาภัย					
5.3 การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ					
5.4 การให้บริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน					

4.2 ท่านคิดว่าบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ควรมีลักษณะในด้านต่อไปนี้ ในระดับใด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ภาครัฐ					
1. การกำหนดนโยบาย และแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
2. บทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยว					
3. บทบาทในการสนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง					
4. บทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง					
5. บทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ขัดต่อศีลธรรม ลดอาชญากรรม ยาเสพติด และส่งเสริมสุขภาพอนามัยที่ดี					
ภาคเอกชน					
1. บทบาทในการร่วมลงทุนสาธารณูปโภค					
2. บทบาทในการร่วมลงทุนโรงแรมและที่พัก					
3. บทบาทในการร่วมมือกับชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว					
4. มีส่วนในการกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง					
5. บทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ขัดต่อศีลธรรม ลดอาชญากรรม ยาเสพติด และส่งเสริมสุขภาพอนามัยที่ดี					

ข้อความ (ต่อ)	ระดับความคิดเห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ภาคประชาชน					
1. ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตชุมชน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง					
2. ให้ความร่วมมือกับภาครัฐ และเอกชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง					
3. บทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยว					
4. มีส่วนในการกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง					
5. บทบาทในการเป็นเจ้าของกิจการธุรกิจท่องเที่ยวและได้รับการกระจายรายได้					

<u>ตอนที่</u> 5 ข้อเสนอแนะทั่วไปในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

_____

_____

_____

_____

_____

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามนักท่องเที่ยว

แบบสอบถามงานวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง สำหรับนักท่องเที่ยว

<u>คำชี้แจง</u> แบบสอบถามมีทั้งหมด 7 ส่วนดังต่อไปนี้

<u>ตอนที่1</u> ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

<u>ตอนที่2</u> วัตถุประสงค์การเดินทางและพฤติกรรมการท่องเที่ยว

<u>ตอนที่3</u> ความพึงพอใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

<u>ตอนที่4</u> ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

<u>ตอนที่5</u> ความคิดเห็นเกี่ยวจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

<u>ตอนที่6</u> ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

<u>ตอนที่7</u> ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

<u>ตอนที่ 1</u> ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. เพศ

☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง

2. อายุ

☐ 1. ต่ำกว่า 15 ปี ☐ 2. 15-24 ปี ☐ 3. 25-34 ปี ☐ 4. 35-44 ปี
☐ 5. 45-54 ปี ☐ 6. 55-64 ปี ☐ 7. ตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพทางครอบครัว

☐ 1. โสด ☐ 2. สมรส ☐ 3. หม้าย ☐ 4. หย่าร้าง

4. การศึกษา

☐ 1. ต่ำกว่ามัธยมศึกษา ☐ 2. มัธยมศึกษาตอนต้น ☐ 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
☐ 4. อนุปริญญา/ปวส. ☐ 5. ปริญญาตรี ☐ 6. สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพ

☐ 1. นักเรียน / นักศึกษา ☐ 2. พนักงานบริษัท ☐ 3. รับราชการ
☐ 4. รับจ้างทั่วไป ☐ 5. เกษตรกร ☐ 6. ประกอบธุรกิจส่วนตัว
☐ 7.พนักงานรัฐวิสาหกิจ ☐ 8. ค้าขาย ☐ 9. อื่น.....

6. รายได้

☐ 1. ไม่มีรายได้ ☐ 2. ต่ำกว่า 5,000 บาท
☐ 3. 5,001 – 10,000 บาท ☐ 4. 10,001 – 15,000 บาท
☐ 5. 15,001 – 20,000 บาท ☐ 6. มากกว่า 20,001 บาท

<u>ตอนที่ 2</u> วัตถุประสงค์การเดินทางและพฤติกรรมการท่องเที่ยว

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. ลักษณะการเดินทาง

☐ 1. คนเดียว ☐ 2. กลุ่มเพื่อน ☐ 3. ครอบครัว

2. ยานพาหนะในการเดินทาง

☐ 1. รถไฟ ☐ 2. รถยนต์ส่วนตัว ☐ 3. รถโดยสารประจำทาง

☐ 4. รถบริษัทนำเที่ยว ☐ 5. รถจักรยานยนต์ ☐ 6. รถจักรยาน

3. วัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาครั้งนี้

☐ 1. ท่องเที่ยว/พักผ่อน ☐ 2. ศึกษาธรรมชาติอย่างใกล้ชิด ☐ 3. ฟื้นฟูสุขภาพร่างกาย

☐ 4. ปฏิบัติราชการ ☐ 5. เยี่ยมญาติ/เพื่อน ☐ 6. เดินทางผจญภัย

☐ 7. ไหว้พระปฏิบัติธรรม ☐ 10.ทัศนศึกษา ☐ 9ร่วมงานเทศกาล/ประเพณีต่างๆ.

☐ 12.อื่นๆระบุ.....

4. ระยะเวลาในการพักแรม

☐ 1. ไม่พักค้างแรม ☐ 2. 1 คืน ☐ 3. มากว่า 1 คืนขึ้นไป

5. ประเภทของที่พักที่ท่านพักค้างคืน

☐ 1. รีสอร์ท ☐ 2. บังกะโล ☐ 3. บ้านญาติ/เพื่อน ☐ 4. บ้านพักรับรอง

☐ 5. วัด/โรงเรียน ☐ 6. โฮมสเตย์ ☐ 7. อื่นๆ ระบุ.....

6. ท่านทราบแหล่งท่องเที่ยวของ อ.ควนขนุน จังหวัดพัทลุงได้อย่างไร (ตอบมากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. โทรทัศน์ ☐ 2. วิทยุ ☐ 3. งานแสดงสินค้าท่องเที่ยว

☐ 4. นิตยสารท่องเที่ยว ☐ 5. เว็บไซด์ ☐ 6. เพื่อน ญาติ ครอบครัว

☐ 7. หนังสือพิมพ์ ☐ 8. อื่นๆ ระบุ.....

7. ท่านต้องการกลับมาเที่ยวในสถานที่ที่นี่อีกครั้งหรือไม่

☐ 1. ต้องการ ☐ 2. ไม่ต้องการ ☐ 3. ไม่แน่ใจ

8. ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวครั้งนี้

☐ 1. ต่ำกว่า 1,000 บาท ☐ 2. 1,001-2,000 บาท ☐ 3. 2,001-3,000 บาท ☐ 6. มากกว่า 3,001 บาท

<u>ตอนที่ 3</u> ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ในระดับใด

<u>คำชี้แจง</u> โปรดตอบทุกข้อทุกคำถาม โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ ที่ท่านคิดว่าเหมาะสมดังนี้

ความพึงพอใจ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น อุทยานนกน้ำทะเลน้อย					
2. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เช่น วัดเขาอ้อ					
3. เทศกาลและงานประเพณี เช่น เทศกาลล่องเรือชมนกที่อุทยานนกน้ำทะเลน้อย					
4. กิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย					
5. ร้านอาหาร และอาหารท้องถิ่น					
6. รีสอร์ท โฮมสเตย์ ที่สะอาดและสวยงาม					

ความพึงพอใจ (ต่อ)	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7. การคมนาคมขนส่ง ป้ายบอกทางที่ชัดเจน มีการบริการรถเช่า ปั๊มน้ำมันและห้องสุขา ธนาคารและตู้ ATM ที่สะดวก					
8. บริการด้านการแพทย์ในโรงพยาบาล และสถานีอนามัยที่เพียงพอ					
9. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และความปลอดภัยจากภัยพิบัติ					
10. ความช่วยเหลือ ความมีน้ำใจของคนท้องถิ่นต่อนักท่องเที่ยว					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

4.1 ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่อไปนี้ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีความสำคัญในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. อุทยานนกน้ำทะเลน้อย					
2. สวนพฤกษศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง					
3. จุดชมภูมิทัศน์ถนนเฉลิมพระเกียรติ 80 ปี 5 ธันวาคม 2550					
4. พอยนุ้ย พอยใหญ่					

4.2 ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ต่อไปนี้ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีความสำคัญในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.วัดเขาอ้อ					
2. วัดดอนศาลา					
3. วัดบ้านสวน					
4. วัดสุนทราวาส					
5. วัดป่าตอ					

4.3 ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาลต่อไปนี้ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีความสำคัญในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1 เทศกาลล่องเรือแลนกทะเลน้อย					
2. แข่งโพนลากพระและการละเล่นชัดต้ม					
3. พิธีชิงเปรต					

4.4 ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมต่อไปนี้ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีความสำคัญในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรม	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ล่องเรือชมธรรมชาติในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย					
2. เดินป่า ดูนก ศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศในเสวนพฤกษาศาสตร์ภาคใต้ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง					
3. ศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์ไสยเวทพราหมณ์และเข้าร่วมพิธีศักดิ์สิทธิ์วัดเขาอ้อ เช่น พิธีแช่ว่านศักดิ์สิทธิ์					
4. ไหว้พระ 9 วัด ศักดิ์สิทธิ์ ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง					

4.5 ท่านคิดว่าทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการต่อไปนี้ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีความสำคัญในระดับใด

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการ	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและบริการขนส่งสินค้าและนักท่องเที่ยว					
2. มีจุดบริการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว					
3. สินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชนต่าง ๆ จำหน่าย					
4. มีรีสอร์ทและที่พักที่มีคุณภาพมาตรฐาน					
5. ระบบสาธารณูปโภค การคมนาคม ป้ายบอกทิศทาง ความหมายในสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอควนขนุน					
6. มีบริการด้านสุขภาพรักษาโรค ด้วยสมุนไพร					
7. มีร้านอาหาร บริการอาหารพื้นเมืองและเครื่องดื่ม ห้องสุขา ATM ปั๊มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ และตลาด					

<u>ตอนที่ 5</u> ความคิดเห็นเกี่ยวจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ของ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

<u>คำชี้แจง</u> โปรดตอบทุกข้อทุกคำถาม โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ ที่ท่านคิดว่าเหมาะสมดังนี้

5.1 ท่านมีความคิดเห็นว่าในการพัฒนาการท่องเที่ยว อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ต่อไปนี้ มีจุดแข็ง (จุดเด่น) ในระดับใด

จุดแข็ง	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และโดดเด่น ได้แก่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อย					
2. มีแหล่งประวัติศาสตร์เก่าแก่ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ที่วัดเขาอ้อ					
3. เป็นแหล่งศึกษาและเรียนรู้ด้านศาสตร์อภิญญาและความเชื่อด้านการอยู่ยงคงกระพันและสมุนไพรของศาสนาพราหมณ์เพียงแห่งเดียวที่เหลืออยู่					
4. มีเส้นทางคมนาคมระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดและไปยังจังหวัดข้างเคียงได้					
5. มีหัตกรรมพื้นบ้านที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ผ้าทอบ้านแพรกหา และผลิตภัณฑ์จากกระจูด					
6. มีชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการจัดการการท่องเที่ยว					

5.2 ท่านคิดว่าในการพัฒนาการท่องเที่ยว อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ต่อไปนี้ มีจุดอ่อน (จุดด้อย) ในระดับใด

จุดอ่อน	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยว					
2. ขาดแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน					
3. ขาดที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว					
4. อำเภอขาดการสนับสนุนในการพัฒนาการท่องเที่ยววัดเขาอ้อ					

5.3 ท่านคิดว่าในการพัฒนาการท่องเที่ยว อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ต่อไปนี้ มีโอกาส (ความต้องการ) ในระดับใด

โอกาส	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีโอกาสพัฒนาเป็นแม่แบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland Tourism)					
2. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ชุ่มน้ำ					
3. มีโอกาสเป็นประตูเพื่อไปท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง					

โอกาส	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยผลิตภัณฑ์ OTOP ได้แก่ ผ้าทอบ้านแพรกหา และผลิตภัณฑ์จากกระจูด ให้มีคุณภาพ ความโดดเด่นและมาตรฐานเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ					
5. มีโอกาสเป็นศูนย์วิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น					
6. มีโอกาสเป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไสยเวทของศาสนาพราหมณ์					

5.4 ท่านคิดว่าในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีอุปสรรค ต่อไปนี้ในระดับใด

อุปสรรค	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีคู่แข่งแหล่งท่องเที่ยวอำเภอใกล้เคียง					
2. ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว					
3. ขาดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ					
4. ขาดการสนับสนุนจากอำเภอด้านการค้นคว้าศาสตร์ด้านไสยเวทของสำนักเขาอ้อ					

<u>ตอนที่</u> 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง มีความสำคัญระดับใด

<u>คำชี้แจง</u> โปรดตอบทุกข้อทุกคำถาม โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ ที่ท่านคิดว่าเหมาะสมดังนี้

ข้อความ	ระดับความคิดเห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การจัดการด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค					
1.1 ควรปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง ให้เชื่อมโยงถึงกัน					
1.2 ควรพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว					
2. การจัดการด้านที่พักแรมและร้านอาหาร					
2.1 มีที่พักแรมเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว					
2.2 มีร้านอาหาร ที่มีความสะอาดและความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น					
3. การจัดการแหล่งท่องเที่ยว					
3.1 ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.2 ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมาย แก่นักท่องเที่ยว เพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและ ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน					
3.3 ควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน					
4. การจัดการด้านกิจกรรม					
4.1 ควรส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ดูนก					
4.2 ควรส่งเสริมการจัดการด้านกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น นำชมแหล่งประวัติศาสตร์ภายใน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง					
4.3 ควรส่งเสริมการจัดการการเข้าชมผลิตภันฑ์และของที่ระลึกพื้นบ้าน เช่น ผลิตภัณฑ์จากกระจูด					
5. การจัดการด้านการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ					
5.1 การผลิตสินค้า และของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ					
5.2 การจัดการสถานพยาบาล โรงพยาบาล อนามัยหรืออาสาสมัครด้านสาธารณบรรเทาภัย					
5.3 การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ					
5.4 การให้บริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน					

<u>ตอนที่</u> 6 ข้อเสนอแนะทั่วไปในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

_____

_____

_____

_____

_____

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวอุมาพร บุญเพชรแก้ว
วันเดือนปีเกิด	29 มกราคม 2524
สถานที่เกิด	พัทลุง
สถานที่อยู่ในปัจจุบัน	3 ม.8 ต.ชัยบุรี อ.เมือง จ.พัทลุง 93000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษา จากโรงเรียนสตรีพัทลุง
พ.ศ. 2547	ศึกษาศาสตร์บัณฑิต (ศศ.บ) วิชาเอกภาษาอังกฤษ จากมหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ. 2553	วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (วท.ม) วิชาเอกการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ